

Országos Széchényi Könyvtár
Könyvtártudományi és Módszertani Központ

•
József Attila Megyei Könyvtár

A MINDENES GYŰJTEMÉNY REPERTÓRIUMA 1789-1792

Budapest - Tatabánya - 1979

MEGYEI KÖNYVTÁR TATABÁNYA

Összeállította:

Tapolcainé Sáray Szabó Éva

Lektorálta:

dr. Berza László

O50

M 69

A MINDENES Gyűjtemény repertóriuma
1789-1792. (Összeáll.: Tapolcainé Sá-
ray Szabó Éva.) (Kiad. az Országos Széc-
henyi Könyvtár Könyvtártudományi és
Módszertani Központ, József Attila Me-
gyei Könyvtár. Budapest - Tatabánya
1979, (Megyei Könyvtár Rotaüzeme). [4],
230 l. 25 cm.

014.3:05(439.115)Minden es Gyűjtemény
"1789/1792"

ISBN 963 7631 08 9

Kiadja: az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani
Központ, Budapest

József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya

Felelős kiadó: Horváth Géza igazgató

Engedélyszám: 43768/1979. Kiadói Főigazgatóság

Készült: a József Attila Megyei Könyvtár

Rotaüzemében 1500 példányban

TBNK.79057

Egy ország, egy település, egy korszak történetét a kor szellemét hiven tükröző ujságokból lehet igazán megismerni. Napjainkban, amikor megnőtt és egyre nő az érdeklődés a szülőföld, a szűkebb haza történetének, közeli és távoli múltjának, értékeinek megismerésére, elengedhetetlenül szükséges a régi, történeti forrásanyag közkinccsá tétele.

Ez az érdeklődés és igény ösztönzött bennünket arra, hogy az első magyar nyelvű ismeretterjesztő folyóirat - az 1789-1792 között megjelent "Mindenes Gyűjtemény" - repertóriumát kiadjuk. A repertórium közzétételével megyénk művelődéstörténetének egyik fényes korszaka előtt is szeretnénk tisztelni a XVIII. századvégi Komárom országos hatókörű sajtójának elemzésével.

A közel kétszáz éves, ma már ritkaságnak számító periodika gazdag tartalmának közkinccsá tétele régi adósságunk már, hiszen nem csupán sajtótörténeti kuriozitás, hanem - jellegénél fogva - művelődéstörténeti jelentősége is igen nagy. A korabeli tudományok akkori állása szerint szinte minden területet érint cikkeivel, mivel a nemességet és az asszonyokat akarta megnyerni az olvasásnak.

A repertóriumok kiadásának fontosságára id. Szinnyei József hívta fel a figyelmet: "Kell, hogy a hírlapok tartalma a buvárlatra alkalmassá tétessék, különben az egész óriási tömeg holt anyaggá válik, mivel a keresés sok időpazarlással jár, s emellett sikertelen is marad, ezt tudva sokan nélkülözik a különben igen becses, de eltemetett kutfőket... Hányszor merült fel azon kérdés, kik és mit irtak ezen vagy azon tárgyról? Erről is csak kevés és homályos sejtelmet nyerhetünk, ha hírlapjaink tartalmát egybegyűjtve nem birjuk." /Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma. Bp. 1874. I. köt./

A "Mindenek Gyűjtemény" feldolgozása a teljesség igényével tükrözi - a szerkesztésben és a helyesírásban is követve és megtartva a történetiséget - annak gazdag tartalmát, a bevezetőben rövid áttekintést adva a korabeli sajtóviszonyokról, Komárom szellemi életéről, ismertette a lap megjelenésének körülményeit és jellegét.

A repertóriumot, - amely Komárom megye gazdag történeti sajtójának első feldolgozott terméke - azzal a reménnyel adjuk közre, hogy haszonnal forgatják majd a régi korok, a különböző témák kutatói, hogy kiadványunk a helytörténeti kutatásnak - és talán az országos sajtótörténetnek is - hasznos segédeszköze lesz.

A kiadók

A "MINDENES GYŰJTEMÉNY"
ÉS MEGJELENÉSÉNEK
KÖRÜLMÉNYEI



A felvilágosodás és a korabeli magyar sajtó

A magyar felvilágosodás szorosan egybefonódott a magyar nyelv és irodalom megújítására irányuló nemzeti törekvésekkel. Gyökerei azokba a társadalmi-politikai ellentétekbe nyulnak vissza, amelyek a XVIII. század közepén megváltoztatták a nemesség és az udvar viszonyát /gyarmatosító gazdaságpolitika, az 1764-65-ös országgyűlésen elrendelt urbárium, amely 1767-ben lépett törvényerőre stb./. Mária Terézia halála után II. József /1780-1790/ a felvilágosodás egyes polgári elveit igyekezett politikájában érvényesíteni /türelmi rendelet, jobbágyrendelet/, amelyek elősegítették a fejlődést, ugyanakkor Magyarországnak a Habsburg birodalomba való erőszakos beolvasztási kísérlete és nyelvrendelete, az ezt követő németesítés rendi ellenállást váltott ki. Az 1784-es nyelvrendelet reakciójaként bontakozott ki a nemzeti nyelv ápolásának mozgalma és indultak meg a nyelvújító törekvések. Erre a reagálásra II. József 1790. január 28-án kelt leirata Magyarországot eredeti állapotába állítja vissza, és hazaküldi Bécsből Budára a magyar koronát.

1772-től, Bessenyei György fellépésétől számitható nemzeti multunk és irodalmunk megújítását célzó eszmeáramlat, amely a 80-as években teljesedik ki. Sorra alakulnak hazánk városaiban helyi csoportosulások, irodalmi társaságok. /1787: Kassai Magyar Társaság, 1789: Komáromi Tudós Társaság, 1790: Soproni Magyar Társaság, 1791: Pesti Magyar Társaság, 1793: Erdélyi Nyelvművelő Társaság./ Ezek a társaságok nem alapszabályok szerint működtek, összekötő erejük a hazaszeretet, a magyar nyelv ápolása és az általuk kiadott folyóiratok voltak.

A 80-as években indult fejlődésnek a magyar időszaki sajtó, a nemzeti és a nyelvi mozgalmak következményeképpen. Az európai országokhoz képest viszonylag későn indult fejlődésnek a sajtó, mivel hazánkban fejlett polgárság nem volt, szerepét a polgárosuló nemesség töltötte be. /A hazai idegennyelvű hirlapok már a XVIII. század elejétől számottevőek./

A hazai hírlapirodalom első magyar nyelvű terméke a *M a g y a r H i r m o n d ó* /1780-1788/. A szerkesztő, Ráth Máttyás 1779. július 1-i előfizetési felhívásában a sajtó szükségességét hangsúlyozza: "... nem csak az egész Világgal, hanem saját Hazánkkal és Hazánkfiaival is oly szertelen eszméretlenségben élünk, mint férgek a dióban, azt sem tudván, a mi körülöttünk történik, s minket leg-közelebből illet... Kevés olyan ország van, mellyet a tudósok kevésbé esmérnének, mint Magyar Országot. S ezen homályban mind örökké meg-maradunk, hanemha magunk esmértetésére intézett jeles szándékoknak elő-mozdításával tenni nem igyekezünk." /1/

1786-ban Bécsben jelent meg a második magyar nyelvű hírlap *M a g y a r K u r i r* címmel /1780-1834/, Szacs vay Sándor szerkesztésében. Ugyancsak Bécsben indult útjára a *H a d i é s M á s N e v e z e t e s T ö r t é n e t e k* /1789-1803/ Görög Demeter és Kerekes Sámuel szerkesztésében, amely később Magyar Hirmondó néven élt tovább. Ez nem kifejezetten hírlap volt, jórészt hadi tudósításokat tartalmazott a II. József alatti török hadjáratról, emellett a magyar nyelv fejlesztése érdekében is jelentős tevékenységet fejtett ki. 1788. októberében - a pozsonyi Magyar Hirmondó megszűnése után, mintegy annak folytatásaként - jelent meg Pesten a *M a g y a r M e r c u r i u s* /1788-1789/ Pánczél Dániel szerkesztésében, amely pártolás hiányában rövidesen megszűnt.

A XVIII. századi magyar hírlapoknak nagy szerepük volt a hazafias érzés élesztésében, a nemzeti nyelv és irodalom ápolásában. Ennek jegyében indulnak meg a század utolsó harmadában a magyar nyelvű folyóiratok, elsőként Szacs vay Sándor szerkesztésében a Magyar Kurir melléklapjaként a bécsi *M a g y a r M u s a* /1786-1789/, amelynek munkatársai közé tartozott Kazinczy Ferenc, Szentjóbi Szabó László, Baróti Szabó Dávid és Péczeli József is, -a Magyar Hirmondó melléklapjaként a pozsonyi *M a g y a r M u s a* /1787-1788/, majd később az *U j j B é t s i M a g y a r M u s a é s B i b l i o t h e c a* /1793-1798/, a Bécsi Magyar Mercurius melléklapjaként.

Az első igazi szépirodalmi folyóirat - Kazinczy, Bacsányi és Szentjóni Szabó szerkesztésében - a M a g y a r M u s e - u m /1788-1792/ volt Kassán. A jól szerkesztett folyóiratot negyedévesnek szánták, de a szerkesztők közötti ellentét, a nyomdai viszonyok fejletlensége miatt 5 év alatt 8 szám jelent meg belőle, rendszertelenül. 1789-ben Kazinczy kivált a szerkesztőségből és új folyóiratot indított O r - f e u s /1790-1791/ címen, ennek is 8 száma jelent meg.

II. József politikája kedvezett az újságok indításának. Az 1782-es rendelet a hirlapokat a kevésbé fontos iratok közé sorolta, amelyeket a helytartótanács engedélyezett, és csak vitás esetekben kellett a bécsi könyvvizsgáló főbizottsághoz fordulni. /2/ A rendelet folytán enyhült az időszaki sajtó cenzurája, ennek tulajdonítható, hogy még 1764-1780. között 8 új hirlap és 1 folyóirat létesült, addig 1780-1790. között 23 új hirlap és 10 folyóirat indult. /3/ /A fentiekben csak a magyar nyelvű sajtót említettük, a statisztikában viszont a német- és latin nyelvűek is szerepelnek./

Talán ennek a rendeletnek, talán a korszellemnek, talán a Komáromban kialakuló irodalmi életnek köszönhető, hogy 1789 januárjában Komárom és Péczeli József is beírta magát a magyar sajtó történetébe - a M i n d e n e s G y ű j - t e m é n y c. ismeretterjesztő folyóirat megindításával.

A XVIII. századvégi Komárom és a Komáromi Tudós Társaság

Komárom és környékének területe már az őskortól lakott hely volt. Komárom honfoglaláskori alapítású vára a vidék legvédehetőbb központjában épült, forgalmas hely lévén, nagyszámban telepedtek le mesteremberek ezen a vidéken. A település gyors fejlődésnek indult, amelyet központi fekvésének, fontos közlekedési utvonalak találkozásának köszönhetett. I. István idejében vásárjoga volt a helységnek, 1265-ben IV. Béla városi joggal ruházta fel. A város - mint közlekedési, hadászati, közigazgatási központ - fejlődése a XV. századig

töretlen volt. A mohácsi vész után a törökök pusztításai következtében szinte teljesen megsemmisült, a környék lakossága elmenekült, csak a XVII. század elején kezdődött meg az újjáépítés. 1635-ben már gimnáziuma volt. Buda visszafoglalása után, a dunai hajózás megindulásával /1686/ a városban országosan is egyedülálló hajóépítő ipar alakult ki. 1715-ben 8321 lakosa volt, nagyságára nézve Brassó, Buda, Kolozsvár és Nagyszeben után következett. /4/ 1754-ben Mária Terézia szabad királyi joggal ruházta fel.

A város fejlődését a XVIII. század közepétől egymást követő természeti csapások törték meg. Az 1763. június 28-i hatalmas erejű földrengés következtében közel ezer lakóház és 7 templom rongálódott ill. semmisült meg. 1767-68-ban tűzvész pusztított, 1783-ban ismét óriási földrengés okozott károkat a várban és a városnak a várhoz közeleső részén. II. József határozata értelmében a rombadőlt várost a Duna jobb partján kellett volna felépíteni, a lakosság azonban a város régi helyén építkezett.

Az 1783. év más szempontból is fordulópont volt a város életében: ekkor vált lehetővé II. József 1781-ben kiadott türelmi rendeletének valóraváltása, amely a protestánsoknak viszonylag szabad vallásgyakorlást biztosított. A rendelet - ha korlátozásokkal is - haladást jelentett, mivel lehetővé tette állandó lelkész és tanító alkalmazását, nyilvános istentiszteletek tartását. - Különösen jelentős volt ez Komáromot illetően, ahol a református egyház egyike hazánk legrégibb egyházainak. Alapítása 1562-ig vihető vissza, amikor Huszár Gál, a magyar reformáció egyik jellegzetes személyisége Debrecenből Komáromba került. A lakosság tulnyomó része áttért az új hitre, a katolikus papnak távoznia kellett, a plébániát csak 1626-ban állították vissza. /5/ Az Althan grófi család által letelepített jezsuiták tevékenységének eredményeként sokan áttértek a katolikus hitre. 1773-ban Kollonich Lipót esztergomi érsek elrendelte a protestánsok templomainak lefoglalását, iskoláiknak bezáratását és lelkészeiknek a városból való kiűzését. Az elfoglalt intézményeket a jezsuiták kapták meg. Ettől kezdve a katolikusok és a



UNGERN
Stadt am Festung Comen

Ant. J. Schenk



PÉTZELI JÓSEF

szül. 1756. évt. megh. 1792. évt. December 4-én.

MAJSAI TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁR
Könyvtára
TUDOMÁNYOS U. 2

protestánsok között állandó összetűzések voltak. - Ezen az áldatlan állapoton változtatott a türelmi rendelet, amely a protestánsoknak lehetővé tette a vallásgyakorlást és a lelkesválasztást is.

A debreceni kollégium javaslatára az akkor külföldet látogató P é c z e l i J ó z s e fre esett a komáromi gyülekezet választása, aki 1783. október 5-én foglalta el hivatalát.

Péczei József 1750-ben Putnokon született, elszegényedett nemesi családból. Iskoláit Szikszón és a debreceni református kollégiumban végezte, 1778-tól külföldi egyetemeken folytatta tanulmányait, a komáromi református gyülekezet hívó levele itt kereste meg. A Hollandiában felajánlott hivatalt visszautasítva a komáromiak kérésének tett eleget, mivel sokoldalú képzettségét hazájában akarta kamatoztatni. Péczei kiterjedt levelezést folytatva kapcsolatban állt az akkori irodalmi élet vezető személyiségeivel. Irodalmi tevékenységét 1884-ben kezdte, ekkor jelent meg Voltaire "Zayr" c. művének fordítása. Működése során nem sok eredeti művet irt, fordításokkal igyekezett bizonyítani, hogy a magyar nyelv is elég gazdag és hajlékony a külföldi irodalom tolmácsolására. A francia irodalomból Voltaire műveit, az angolból Hervey-t és Young-ot fordította. Műfordítói elvében nem a pontosságot követte, hanem a magyar nyelv természetéhez igazítva az eredetit, fordításokkal akarta a magyar irodalmat csiszolni, az írókat eredeti alkotásokra ösztönözni. /Ezen nézeteit részletesen kifejti a Mindenés Gyűjtemény leveleiben./ A fordításokkal hármast célzott akart elérni: a közönség izlésének fejlesztését, az idegen nyelvekben jártas, de az anyanyelvét lassan elfelejtő művelt osztályok visszahozását, a szókincs bővítését. /6/ Műveinek nagy sikere volt, amit bizonyít az a tény - a sok üdvözlő levélén, a korabeli hírlapokban megjelent lelkeshangú ismertetéseken kívül - hogy néhány év leforgása alatt újabb kiadásokat értek meg. Szépirodalmi tevékenységét vallás-erkölcsi irány jellemzi, amely a "Haszonnal mulattató meséi"-ben is megmutatkozik. A mesék is részben fordítások - La Fontain-tól, Aesopus-tól stb., - eredetiek viszont a mesék végén közölt erkölcsi tanulságok, részben hazai viszonyokra alkalmazva. Teológiai munkái angol és francia fordítások. Megjelent versei - részben önálló kiadványként, részben a Mindenés Gyűjteményben - alkalmi jellegűek. - Péczei rendkívül gazdag könyvtárral rendelkezett. Az özvegye által 1793-ban kinyomtatott katalógus tanúsága szerint a szentírás különböző kiadásainak, a svájci teológusok művein kívül korának leghaladóbb francia, német, angol, olasz íróinak műveit, az ókori klasszikusokat, valamint értékes történel-

mi és természettudományos irodalmat tartalmazott. /7/ 1792. december 4-én halt meg Komáromban. - Toldy Ferenc így értékeli Péczeli tevékenységét: "...egyike volt abban a korban a tudomány, a hazai nyelv, a költészet leghathatósabb terjesztőinek, a francia iskola főnöke, amelyben Bessenyei Györgyöt váltotta fel, az új nemzedék példa és irányadója... Emellett felekezetének legkitűnőbb szónoka...általánosan tisztelt, a kor minden nevezetességeivel viszonyban álló tudós ember." /8/

Péczeli tevékenysége elsősorban az egyház ügyeinek rendbehozatalára, egészséges vérkeringésének megindítására irányult, majd kőtemplom felépítését sürgette, amely az elemi csapásoktól sujtott város rendkívüli erőfeszítésével 1788-ban elkészült. Hivatásának maradéktalan elvégzése mellett minden erejét és idejét a magyar nyelv és irodalom ápolásának, fejlesztésének szentelte. Ennek a célnak az érdekében szervezte meg a Komáromi Tudós Társaságot is, amely a magyar felvilágosodás Bessenyei György által megfogalmazott programját igyekezett tevékenységével szolgálni. Péczeli felvilágosult nézeteire jellemző, hogy felekezetre való tekintet nélkül egyesítette körében a város és környéke papjait és polgárait, protestánsokat és katolikusokat egyaránt. Valamennyien tisztelői voltak II. Józsefnek anélkül, hogy elfogadták volna a nemzet és a magyar nyelv jogait sértő intézkedéseit.

A Komáromi Tudós Társaság összetétele eléggé heterogén volt. Tagjai között szerepelt Csépan /Csépany/ István komáromi származásu ügyvéd, akinek versei Kazinczy Orfeus-ában is megjelentek. Döme Károly író, műfordító, később a Magyar Tudományos Akadémia t. tagja. Tanulmányait szülővárosában Komáromban, majd Pozsonyban végezte, ahol - mint papnövendék - irodalmi kört alakított. Műfordítói tevékenysége során főleg ókori klasszikusokat fordított, különösen jelentősek Metastasio műveiből készült fordításai. - Ille János író, pap, a jezsuita iskoladrámairás egyik jelentős személyisége. Tanulmányait Komáromban és Nagyszombatban végezte. 1743-ban lépett a jezsuita rendbe, amelynek 1773-ig - a rend feloszlataásáig -

tagja volt. Az ország különböző iskoláiban tanított, majd 1780-tól szülővárosában élt. - K o v á c s S á m u e l ev. ref. lelkész Bicskén és Csákváron viselt hivatalt, cikkei és költeményei a Mindenés Gyűjteményben, a Szépliteraturai Ajándék-ban is megjelentek. - M a t o v i c s J ó z s e f rév-komáromi polgár, N a g y S á m u e l /Pat-hi/ orvos, debreceni és sárospataki tanulmányainak befejeztével külföldi egyetemeket látogatott. Debrecenben főiskolai könyvtárnok, Csokonai és Kazinczy baráti köréhez tartozott. Önálló művein kívül írásai a Mindenés Gyűjteményben jelentek meg. - P e r l a k y D á v i d ev. lelkész, tanulmányait Pozsonyban, Sopronban és Göttingában végezte. 1783-1794-ig Komáromban volt lelkész. Cikkei és versei a Mindenés Gyűjteményen kívül - amelynek egyik szerkesztője volt - a korabeli lapokban jelentek meg. - M i n d s z e n t i S á m u e l író, ref. lelkész, a Mindenés Gyűjtemény társ-szerkesztője. Tanulmányait Debrecenben és Svájcban végezte. 1783-ban került Komáromba, Péczeli lelkésztársaként, fő műve az első magyar nyelvű egyetemes történeti lexikon, amelynek egyes részeit fordította. A kiegészítő kötet - halála után - a fia kiadásában jelent meg. - S z e k é r J o a c h i m A l a j o s író, történetíró, előbb ferencrendi, majd cisztercita szerzetes. Tanulmányait Komáromban, Nagyszombatban és Budán végezte. Az ország több gimnáziumában tanított. Nézetei miatt a szentszék elleni tiszteletlenség-gel vádolták, majd mint tábori lelkész vett részt a marengoi csatában, amelynek történetét meg is írta. Jelentősebb művei a Magyar Robinson /Defoe hatására/, és az első népszerű magyar történelem. - Z a y S á m u e l komáromi származású orvos, Komárom vármegye főorvosa. - F á b i á n J u l i a n n a /Bédi Jánosné/ költő, aki verses levelezést folytatott gr. Gvadányi Józseffal, Vályi Klárával, Édes Gergellyel és Csizi Istvánnal is. A Gvadányival folytatott levelezése megjelent nyomtatásban, a 17 levélből megismerjük magánéletét és a korabeli Komáromot is.

A fentiekén kívül a társaságnak még sok külső tagja volt, akik írásaikkal támogatták a komáromiak által kiadott folyóiratot.

Minden valószínűség szerint a városban pezsgő szellemi életnek, a Tudós Társaság tevékenységének köszönhető, hogy Wéber Simon Péter pozsonyi nyomdász 1789-ben fióknymodát nyitott Komáromban. A nyomdák letelepedése és tevékenysége a város szellemi életének tükre is volt abban a korban, mivel csak ott tudott gyökeret eresztetni, ahol zavartalan működéséhez a feltételek adottak voltak. Komárom pedig rendelkezett ezekkel a feltételekkel... Ennek tulajdonítható, hogy nyomdászata közel félévszázaddal megelőzte a hajdani fővárost, Esztergomot, ahol Royer Ferenc Antal rövid tevékenységét követően /1763-1765/ csak 1820-tól tudott állandósulni a nyomdászat. Ebben természetesen az is szerepet játszott, hogy az esztergomi érsekség és káptalan csaknem 300 évig Nagyszombatban székelte. - Komáromban viszont már ezt megelőzően is működtek nyomdák /Töltési István: 1686-1718., Turótzai Mihály: 1721-1737., Schmied Miklós 1740 körül./

A Komáromi Tudós Társaság tevékenysége a Mindenes Gyűjtemény kiadásában teljesedett ki, amely a Wéber-nyomda állandó terméke volt 1789-1792. között.

A Mindenes Gyűjtemény megjelenésének körülményei

A magyar időszaki sajtó hőskorában, 1789-ben meginduló ismeretterjesztő folyóirat a hasznos ismeretek terjesztését, az olvasás népszerűsítését akarta szolgálni olyan rétegek körében, akik a kalendáriumokon kívül más egyéb irodalomhoz nem jutottak. Péczeli előtt nemcsak egy enciklopédikus szakközlöny kiadásának gondolata lebegett, hanem az is, hogy más lapoknak ne ártson vele, erre utal 1786. december 6-án Ráday Gedeonhoz írott levele: "Mivel ezen Gyűjtemény leg-inkább csak a' kiesebb tudományokat tette magának tzéljává, egygyik gyűjtemény sem fog a másiknak ártani." /9/ Az idézet dátumából kiderül, hogy a lap kiadásának gondolata már évekkel előbb is foglalkoztatta Péczelit. /Hasonló kísérlet ill. tervzet volt már a 80-as évek elején Pozsonyban, de nem valósult meg./ /10/

A Mindenés Gyűjtemény programját Péczeli és szerkesztőtársai - Mindszenti Sámuel és Perlaky Dávid - a Magyar Kurir 1788. november 19-i számában így fogalmazták meg: "A' legnevezetesebb Történeteken, változásokon kívül magába fog e' Gyűjtemény foglalni minden szép tanulmányokat, mellyek az Elmének ékesítésére és Közönségesen a' Hazának hasznára szolgálhatnak. Azok a' hasznos Könyvek, mellyek vagy a' Hazában, vagy másutt jönnek világosságra, hirül adatnak ebben, az azokban bé-foglaltatott dolgok rövid Summájával; a' holtakról sem feledkezünk meg, hanem melly nagy Hazafijak a Tudományoknak elő-mozdítói voltak, azoknak életek le-írása, vagy ha velünk költetik, érdemlett ditséretekkal edgyütt a' Gyűlyteménybe be-iktattatnak." /11/

Péczeli nagyon merész dologra vállalkozott. Nem volt kialakult olvasóközönség, a nyomdászat kezdetleges volta miatt drága volt a nyomdatermék, a XVIII. és a XIX. század eleji irodalom csak az előfizetők nagy számával, vagy mecénás támogatásával jelenhetett meg és élhetett. Hogy Péczeli az akkori viszonyok ismeretében is mennyire reménykedett vállalkozása sikerében, azt bizonyítja az alábbi idézet, amelyet a Mindenés Gyűjtemény 1. számának /július/ programadó cikkében tett közzé: "Ha ezen Gyűlyteményünknek annyi Olvasóji lésznek, amennyien vagynak a' Magyar Kurirnak, t.i. kilentz-száz vagy ezer, tehát a' haszonból minden Esztendőben leg-alább ezer Tallért fogunk a' Magyar Literatura virágoztatására fordítani... Mi leg-jobban szeretnénk, ha a' Nyelv' pallérozására fel-állítandó kis Társaságnak tőke-pénzül szolgálna, a' melyet reménylünk hogy idővel sok nagy lelkű Hazafijak gyarapítanának. - Ha pedig az Olvasók ezeren feljül is számosodnak, akkor két ezer 's több Tallérokat fordítunk ezen nemes végre." /12/

A szép tervekkel induló, hetente kétszeri megjelenést ígérő Mindenés Gyűjtemény első számát csak félévvel később követte folytatás /1789. július 1./, és ettől kezdve jelent meg folyamatosan 1790. június 30-ig. A lap rendszeres megjelenésének megszakadásában kétségkívül szerepet játszott az érdektelenség, az előfizetők csekély száma, hiszen még 1790-

ben is csak 137 előfizetővel rendelkezett; ezek közül 40 komáromi és környéki, a többi között voltak azok is, akik ingyen kapták a lapot. /13/ Ideiglenes megszűnésének okában egyéb gátló tényezők is közrejátszottak, így az a rosszindulatu támadás, amely a Mindenés Gyűjteményt - és személy szerint Péczelit - érte Szacs vay Sándor, a Magyar Kurir szerkesztője részéről.

A Mindenés Gyűjtemény első száma 1789 januárjában jelent meg. Röviddel megjelenése előtt a Magyar Kurir - amelyet Péczeli is rendszeresen támogatott írásaival - hirt tett közzé, üdvözölve az új lap születését azzal a megjegyzéssel, hogy a benne lévő tudományos dolgokat - ill. azok velejét kiszedve - majd átveszi közlésre, és ezáltal a Kurir olvasói is jól járnak. Szacs vay valószínűleg a konkurrenciától félt. Erre a cikkekre válaszolt Fejér György, a Mindenés Gyűjtemény munkatársa a Pressburger Zeitung 1789. január 1. számának mellékletében egy névtelen nyilatkozattal - "An den ungarischen Kurir" címmel - amelyben kijelenti, hogy a Mindenés Gyűjteményből semmit sem lehet átvenni közlésre. Szacs vay a Kurir január 10-i számában a névtelen író ellen ágált, a Gyűjteményt pocskondiázva. Péczeli a Magyar Mercuriusban /a Magyar Hirmondó folytatása/ január 28-án hivatalosan bejelenti, hogy a Mindenés Gyűjtemény kiadása a további nézeteltérések elkerülése miatt abbamarad. Péczeli szándéka pedig a legtisztább volt a lap kiadásával, hiszen az januári első számban így ír: "Hogy ezen munka annál hasznosabb s tökéletesebb lehessen, kérjük Hazánknek kedves Tudósait, hogy magok' szép Jegyzéseikkel azt gazdagítani ne sajnálják, akár Versekben, akár folyó Beszéddel írottak légyenek azok, úgy mind azonáltal, hogy a' Bétsi Magyar Musánk is virágozzon. Mert nem az vólna a' tzelünk, hogy annak legkisebb részben is akadályt vessünk; sőt inkább azt akarnánk, hogy hat is járna Hazánkban ilyen Tudományos Ujság nyelvünknek pallérozására, 's Nemzetünk felserkentésére." /14/ A nyilatkozatra szinte azonnal reagált a Kurir szerkesztője a Magyar Musában, amelyben gunyos hangon nyilatkozik - névtelenül, Sárospatakról keltezve az írást - a Gyűjtemény meg-

szűnéséről: "Azt tartotta a' hajdani világ, hogy a' Semmiből Semmi nem leve; a' mostani pedig azt állítja, hogy a' valóság nem lessz Semmivé. Az elsőbb állítást a Semminek egy látható formájába lett öltöztetése; az utóbbit pedig a' minap támadott de már füstbe ment egy - Társaság' ígéretének semmivé levése meg-tzáfolta. Oda van a Mindenés Gyűltemény! pedig már azon Társaság' egy Tagjának szavai szerént annyi volt az Elő-fizető, mint a' - /omnis comporatio est odium/ dög; bezzeg el is döglött! Kár, mert olyan emberek fogtak hozzá, kiknek vagy semmi dolguk nints, vagy a' dolgokat is félre-tették volna jó pénzért. Bizony kár, hogy a Mindenés Gyűlteményből semmi gyűltemény nem leve!... Kár azért... mert ennek az Érdemes Közönségnek minden része hasznát vehette volna, n.o. a' fonóban mesélhettek volna belőle a' fonók, mások meg-tudhatták volna, hány akó esett le ez vagy amaz határon, egy nyáron, 's talán azt is meg-lehetett volna tudni, hány tseber víz folyt-le a Dunán...pedig bizony olyanok fogtak hozzá, kik jó pénzért mindenre rá-értek volna...A Kurirt mondják okának lenni; ez rontotta el azt a' sok pénzt ígérő nemes igyekezetet. Mivel rontotta el? Azzal, hogy ki-hirdette?...vagy talán azzal, hogy ezen Társaságnak egy tagját a' Magyar Hazák előtt régen meg-esmértette? Tréfáság!" /15/ - A hosszú cikk végig hasonló hangnemben íródott, az íráson refrénként végighuzódva a "Bizony kár, hogy a Mindenés Gyűlteményből semmi gyűltemény nem leve!" megjegyzés.

A komáromiakat ért támadás az egész országban nagy visszhangot keltett; Péczeli barátai, a kor jeles írói tudósai mind elítélték a Kurir támadását, ezt bizonyítja Péczelinek Kazinczyhoz írott levele 1789 elején: "El hiszem, hogy nem tudja mire vélni, miért késik a Mindenés Gyűltemény. Oka a késedelemnek volt a' Bétsi Kurirnak arcátlanul reánk háritott motska, mellyet valaki, hirünk nélkül a Posonyi Ujságba valamelly Levél be' tételével huzott vala reánk. - Ugy gondoljuk, hogy Praedikátori Hivatalunk meg nem engedi, hogy az ilyen motskolódásokra felelvén, ujjabb ujjabb kedvetlenségre tegyük ki mind magunkat, mind titulusunkat. Az olta már, sokan irtak hozzánk, hogy félbe ne szakaszszuk 's az ilyen

jó Hazafiaknak kérésekre talán a jövő Juliusba, ha elébb nem, hozzá is kezdünk." /16/ Így jelent meg a folytatás 1789. július 1-én, a következő elő-beszéddel, amelyben "A Munkának tzeljät" határozzák meg: "Sok jó Hazafijaknak kérésekre újra meg-indítjuk Gyűlyteményünket, még pedig ez után minden héten kétszer egy-egy árkust küldünk őt R. forint előfizetésér, amellyeket az ezt olvasni kívánó érdemes Hazafijak minden bátorsággal fel-küldhetnek...akár hozzánk, akár a' Komáromi Posta Mester Urhoz...Most is szivűnkre vagynak írva azok a' Betük, mellyeken leg-első Tudósításunkat végeztük, hogy t.i. minden igaz Hazafijakkal meg fogjuk esmértetni, hogy a' Hazának használni kívánó nemes szándék volt az, melly ezen Munkát velünk el-kezdette... Noha pedig ezen Gyűlyteményünknek már két izben való el-kezdése igen sok költségünkbe került; de azért ne gondolja senki, hogy mi ebből valamelly monopóliumot, egyebeket ki-rekesztő kereskedést akarnánk tsinálni..." /17/

1790. június 30-ig jelent meg folyamatosan a Mindenés Gyűlytemény, hetente két alkalommal. A június 5-i számban a szerkesztő kéri az olvasókat, hogy "a' kik a' jövő fél esztendőre is kívánnak fizetni...júliusig vagy addig, a' mig meg nem írjuk - a' következő fél esztendei fizetéssel várakozni méltóztassanak. Eggy nagy akadályunk esett t.i. ezen munkának folytatásában, mellyet egyedül Hazánk' haszna 's Nyelvünk' gyarapítása vállalhatott fel, a' mellyet, hogy ha meg nem orvosolhatunk, ugy e' Munkának félbe kell szakadni, noha ezt magunk kárával is legalább két esztendeig még készek lettünk volna folytatni." /18/

Ezzel a tudósítással mintegy előre vetette árnyékát a lap megszűnése, ill. ideiglenes szüneteltetése, amely - ezuttal anyagi nehézségek miatt következett be. Erre utal a június 30-i számban közölt szerkesztőségi cikk: "...azt ígértük volt, hogy a' mi érdemes Olvasóinknak neveiket, s a' bé-vett és ki-adott költségnek Summáját ki fogjuk nyomtatni. De mivel minden érdemes Olvasónknak utánna kellene tenni, megküldötte-é az 5 forintokat, vagy sem; sokan pedig vagynak még olyanok, a' kik felől reménységünk van hogy meg fogják

küldeni: hogy az ilyeneknek kissebbséget ne szerezzünk, a Neveknek ki-nyomtatások el-marad. Tsak azt említjük azért... hogy valamint az el-múlt fél-esztendőben, ugy ebben is, más fél száz forintnál többel kellett a' magunkéból a' költséget pótolnunk. - Azon érdemes Urakat, a'kik még a Gyűjteménynek árrával tartoznak, kérjük a' magok nemes vérekre 's Keresztységekre, hogy a' mi nagy kárunkat tekintvén azt meg-küldeni méltóztassanak." /19/ - Nagyon fontos adalékkal lettünk szegényebbek Péczeli szemérmes jóindulata miatt, hiszen ezzel képet kaphattunk volna a lap olvasóiról, hatóköréről. /Bár az előfizetők száma után az olvasóközönséget nem lehet megítélni, hiszen abban a korban elterjedtek voltak a tanítók és a lelkészek által tartott nyilvános felolvasások, és már ekkor is szokás volt a kölcsönzés./

Hogy ennek a felhívásnak mennyire lett foganatja, az nem mérhető le... viszont hosszú szünet után, 1791 augusztusában jelent meg újból a Mindenés Gyűjtemény, már nem hetilapként, hanem évkönyv formájában "Felséges Leopold Sándor Értz Hercegnek Magyar Országnak sok virtusokkal ékeskedő Palatinusának" ajánlva. Péczeli a bevezetésben jelzi, hogy sok lenne azokat az okokat előszámlálni, amelyek a lap folyamatosságát, "Postán való küldetetését meg-állították", egyben közli azt is, hogy újbóli megjelenését Hont vármegye támogatása tette lehetővé. Meghatározza a Mindenés Gyűjtemény profilját: "Fő tzéлом ez után a' Gyűjteményben a' lesz, hogy avagy tsak némelly részből meg-esmértessem a' Hazával azokat a' felséges remek-munkákat, mellyek a' XIV-dik és XV-dik Lajos századjait el-hiresítették, mellyeknek eggyenként való megszerzések temérdek költséget, meg-olvasások ember életénél hosszabb időt kívánnának. - De azonban helyet találnak ebben minden-féle bölts Projectumok, tanácsok, ut-mutatások 's elő-adások, mellyek akár-melly tekintetben kedves Hazánknak boldogulását eszközölhetik." /20/ Ennek a programnak jegyében jelent meg az évkönyvformájú Gyűjtemény két utolsó darabja 1792-ig, Péczeli haláláig. Érdekes a lap mottójának megváltozása: az első négy Negyed címlapján "Mindennek tet-szeni lehetetlen, akarni együgyűség", az utolsó két darab

cimlapjának verzóján "Vég lehellésünk is Hazánknak használjon!!!" jelmondat szerepelt...

Hogy az események kedvező alakulása esetén tovább folytatódott volna-e a komáromiak kezdeményezése, lapkiadói tevékenysége, nem lehet tudni. Azonban ha a lapban megjelent előfizetési felhívásokat megvizsgáljuk, kiderül, hogy rendkívüli erőfeszítésekkel kellett megküzdeni életbentartásához, hiszen Péczeli évente jelentős pénzösszegeket áldozott a kiadás költségeinek fedezésére. Abban a korban a szerkesztés, a kiadás és szétküldés is a szerkesztőt terhelte, ami rendkívül sok bajjal és költséggel járt, hiszen a postahivatalkok az előfizetésekből levonták a szállítás költségeit is, akár teljes volt az előfizetési összeg, akár nem, "Minthogy a' Királyi Kints Táré ennek a' pénznek egygyik része: tartoznak a' Posta Mester Urak ezt fel-szállítani" /21/ Kétségtelen, hogy a Mindenes Gyűjteményt az egész országban ismerték, részben kiterjedt szerzőgárdája, részben Péczeli széles körű ismeretsége révén, az előfizetők száma mégis kevés volt. Ennek magyarázata az lehet, hogy a hagyományos izlésű olvasóközönség /ha ugyan így nevezhetjük/ a régi históriákat kedvelte. A Hazai és Külföldi Tudósítások egyik cikke nagyszírién világítja meg az akkori viszonyokat: "Nevezetes tüne-mény a' Magyar Literaturában, hogy szörnyű nagy számu Ka-lendáriumok jelennek meg, és szerentsésen el is kelnek...En-nek bizonsága a' Pesti Augustusi Vásár, mellyet a' Könyv-nyomtatók és kötők méltán Kalendárium Vásárnak is nevezhet-nek. - De éppen ezen tapasztalás azon kérdésre adhat alkal-matosságot: hogyan lehet, hogy az a' Nemzet, a' melly Magyar Országban 's Erdélyben 5 millióra számlálhatja magát, tsupán Kalendáriumot 150.000-nél többet vásárol Esztendőnként; még-is mindenestől a' Két Magyar Ujságból meg nem veszen 2000 Exemplárt; más fontos Könyvekből pedig alig veszen meg 5000 Darabot?" /22/

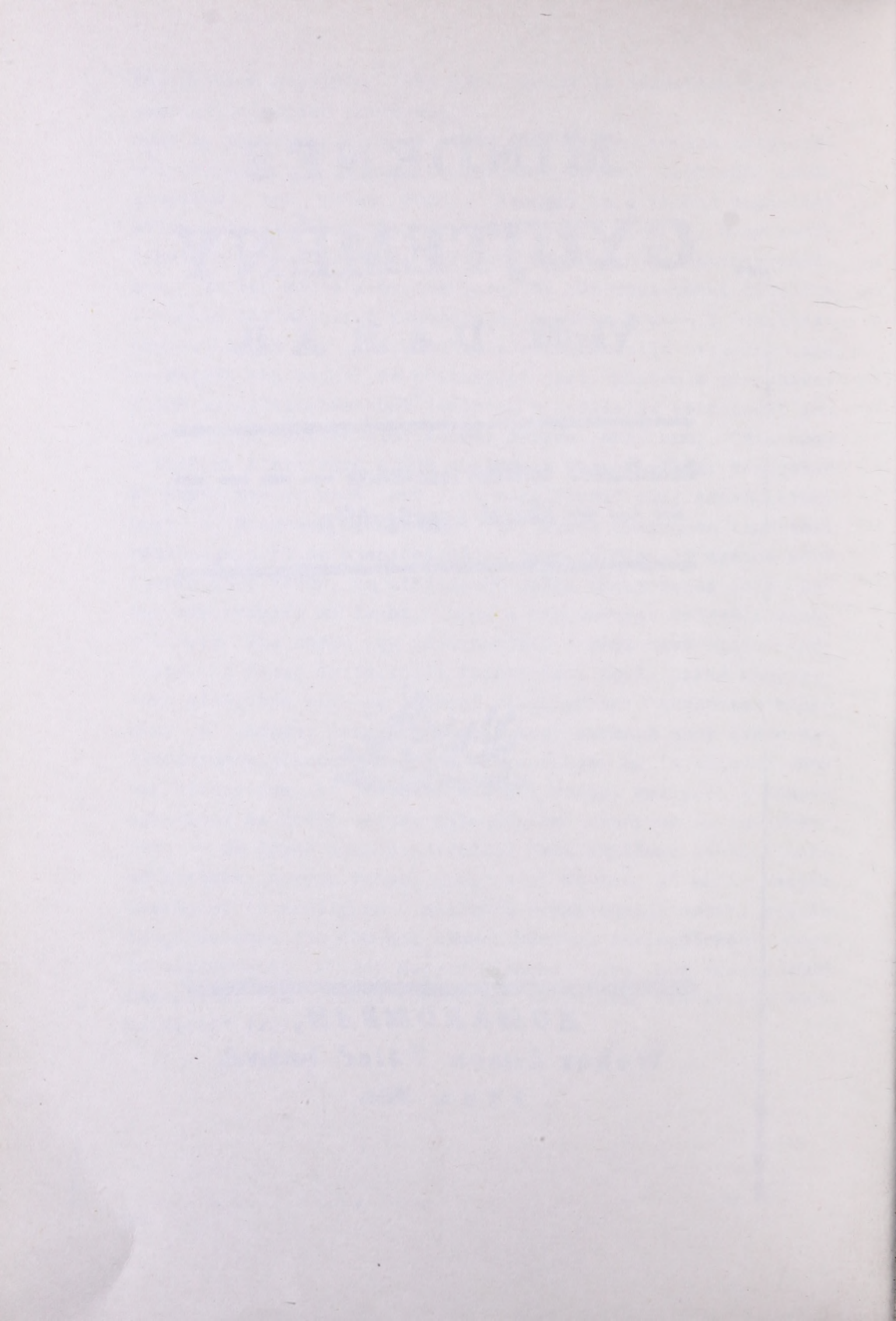
MINDENES GYŰJTEMÉNY

VI-dik D A R A B.

Mindennek tetfezni lehetetlen — — — —
— — — akarni eggyűgyűség.



KOMÁROMBAN,
Weber Simon Péter' betűivel.
1792. Ért.



A Mindenés Gyűjtemény jellege és munkatársai

A Mindenés Gyűjtemény címe egyuttal a tartalmát is meghatározta, a "mindenes" jelzővel utalva arra, hogy m i n - d e n , ami a kor emberét érdekelte, vagy érdekelhette, megtalálható benne. Ennél a jellegénél fogva - eltérően a korabeli hirlapoktól - aktuális eseményeket nem - vagy nagyon ritkán közöl, de nem is ez volt a cél, hanem az, "...hogya az aszszonyokat 's még eddig az olvasásban kevésbé gyönyörködő Nemeseinket kapassuk az olvasásra, 's a' magyar könyveknek szeretetekre...Sokan azt mondhatják: Mind tudjuk mi azt, a' mi a' Gyűjteményben van. Meg-engedjük: ugy de nem tudják Feleségeik 's Gyermekeik, 's azoknak kedvekért kellené azt járatni. - Ha mi tsak némelly Tudósoknak kedvekért akarnánk írni, könnyű volna nekünk akár a' Jénai, akár a' Göttingai, akár a' Berliini Tudós Ujságokból minden héten két árkust ki-szedni. - De mitsoda gyönyörűséget találnának abban az Aszszonyok? - Látni való, hogy így tzélunk' el nem érhetnénk." /23/

A lap szerkesztői és munkatársai a kitűzött célt maradéktalanul igyekeznek megvalósítani. A "Hétfőn és Tsötörtő-kön" megjelenő egyives, nyolcadrétű periodikum a tudományok akkori állása szerint szinte minden területet érint. Hiszen "ez az a kor, midőn a hortobágyi pásztort is bevezetik a természettudományos gondolkodásba. Megmagyarázzák neki a józan okosság nevében, természettudományos alapon a lidércfényt, elosztatják babonás hitét a boszorkányokban és leckét kap a fizikából és asztronómiából." /24/

A Mindenés Gyűjtemény első négy Negyedének /1789. január ill. július 1. - 1790. június 30./ tartalma nagyon változatos. A szerkesztők arra törekedtek, hogy a "hasznos ismeretekben" az olvasóközönség minden rétege megtalálja az őt érdeklő témát.

A földrajzi tárgyú közleményekben már megfogalmazódik a haza megismertetését célzó szándék, olyan közlemények ezek, "mellyek kedves Hazánknek természeti Históriáját, ugymint nevezetes forrásait, bányáit, egészséges vizeit, köveit 's

egyéb ritkaságait foglalják magokban." /25/ Cikksorozat foglalkozik Magyarországnak négy nagy "Folyó Vízének", mellékfolyóiknak leírásával, a közelükben épült nevezetesebb településeknek, városoknak történeti és jelenkori ismertetésével, tavaival /a Balatont már Magyar Tengernek nevezve/ és börtendő vidékeivel. Hazánk szomszédos országainak ismertetésén túl a távoli országok /Korea, Japán, India, Amerika stb/ világába, szokásaiba is bepillantást ad. A földrajzi témákat "Geographia", az utleírásokat "Utazókból" összefoglaló címmel jelöli meg. Az utóbbiakban Amerika felfedezéséről, Howard angol utazó és mások élményeiből közöl részleteket naplószerűen vagy kivonatban, olyan kuriózumokra is kitér, mint az "Escoriali Könyves-Ház" leírása, a természettudományos és egyéb gyűjtemények ismertetése.

Tájékoztatót kap az olvasó hazánk "belső" /egyházi/ és "külső" /világi/ tisztségeiről, ezek rövid történetéről és a tisztségviselőkről. Az európai fejedelmek genealogiáján túl közli az "Országok' Tábláját" - Európa vonatkozásában a népességet, a statisztikát, majd a "Társaság" /társadalom/ eredetével, az igazgatás történetével és formáival, a törvények kialakulásával és formáival foglalkozik - Montesquieu: A Törvények szelleme c. műve alapján. Élet- és jellemrajzokat közöl az ókor nagyjairól - írókról és hadvezérekről - , a történelem nevezetes személyiségeiről. Ezzel a műfajjal kapcsolatban kell megemlíteni az anekdotákat, amelyekben nagy eleink - hazaiak és külföldiek - példáit, cselekedeteit tárja az olvasó elé. Az anekdoták mindegyikének "haszonnal mulattató" jellege van.

Tág teret kapnak a Gyűjteményben a természettudományos közlemények, amelyek az állat- és növényvilág, a geológia egyes kérdéseivel foglalkoznak. /pl. folytatásokban közli Kováts Ferenc írását a méhekről, külön téma a "bujdosó" vagyis a vándormadarak és halak szokásai, "bujdosásuk" okai, a háziállatok és a rovarok ismertetése./ A világegyetem, a Föld és a bolygók leírása mellett felveti a világ elöregedésének gondolatát, a mágia tudományát, ismerteti a "Föld szelelő Lyukait", a vulkánokat és az általuk okozott természeti ka-

tasztrófákat /pl. Herculánium/. "Találmányos dőlgek" címszó alatt a találmányokról és a felfedezésekről tájékoztat: a puszkapor és hatékonyságának növelése, mesterséges jég előállítás a "kéneső megfagylalása által", a "mikroszcopium" a "meszsze-látó üveg-tsők" és jelentőségük, vagy mindjárt az első Negyedben "Aeronautica" összefoglaló címen "A Levegő-égben való utazás" első kísérleteit közli folytatásokban.

A természeti jelenségek eredete és ismertetése mellett még "A Levegő-égnek meg-tisztításáról" szóló Elmélkedés" is helyet kap. Mezőgazdasági vonatkozásban megfigyeléseket, tapasztalatokat közöl, tanácsokat ad a szántás-vetéssel, növénytermesztéssel, növényvédelemmel és állattenyésztéssel kapcsolatban.

Hasznos tanácsokat ad a Gyűjtemény háztartási /pl. ital hűtése nyáron, "bor-etzet készítése és haszna", "ténta-motsok" eltávolítása a ruhából, hogyan kell tojás helyett friss hóval tésztát készíteni stb/ és egészségügyi vonatkozásban is. Ez utóbbiak egy része a különböző betegségekre hasznos gyógyszerek házi elkészítésének receptjét adja meg, bevált népi gyógymódokat ír le, másrészük egészségügyi vonatkozású /a betegségek tüneteinek leírása, elsősegélynyújtás, betegápolás, bábák képzettségének szükségessége, a "ferdés" jelentősége stb./

Mivel a folyóirat egyik fő célja, hogy az asszonyokat is az olvasásra, a művelődésre szoktassa, sok közlemény jelent meg kifejezetten ilyen szándékkal. A hazai történelem tudós asszonyainak - Báthori Zsófia, Bethlen Kata - példáival és a külföldi hírességek és események ismertetésével igyekszik célját elérni. Helyet biztosít olyan írásoknak, amelyekben szövetek, csipkék, gyöngyök leírásáról, a hajviseletről, az öltözködésről - egyszóval a divatról tájékoztat. Hasonló célt szolgálnak a már fentebb említett hasznos tanácsok is. A Gyűjtemény minden számában találós kérdések, szőrejtvények találhatók, amelyeket "Találós Mese", "Rejtett Szó" címmel foglal egybe. Ezek közlésével is az ifjúságra és a nőkre gondoltak, sőt nemcsak közlésükkel, hanem írásukkal is, hiszen már az 1. számban felhívás jelent meg: "Nagy Reménységünk

vagyon...a' felől, hogy minden Poézist szerető érdemes Ura-ink, fő képpen pedig Aszszonyságaink...ilyen Találós Mesékel, Rejtett Szókkal gyakorta fogják ezen Gyűjteményünket ékesíteni, vidámitani." /26/ Az első négy Negyedben valóban minden számban közöltek rejtvényeket, megfejtésüket a következő szám hozta mindig. A verses formában írott rejtvények szerzője többnyire Édes Gergely, - itt kell megjegyezni, hogy a szerzők névaláírása ennél a "rovatnál" a legteltje-sebb, ami nagy segítséget jelentett a munkatársak névsorának összeállításánál.

Az egyes Levelekben szépirodalommal is találkozunk, főleg versekkel, amelyeknek legnagyobb része alkalmi jellegű. Nevezetes személyiségek üdvözlésére, dicsőítésére, halálára, vagy eseményekre íródtak. 1790-ben jelent meg Kis János "Belgrád meg-vételekor" írott verse, amely Péczeli megjegyzése miatt érdemel figyelmet: "Ezen Verseket írta egy Kis János nevű Soproni Tanuló, a'ki 18. esztendő. Ha ilyen Ifjunak jó Vezérei 's Mecénásai akadnának, ki-ki el-gondolhatja, mire mehetne 40. 's 50. esztendő koráig." /27/ - A későbbiekben Kis Jánost Kazinczy és köre a legtehetségesebb magyar költők egyikének tartotta. Helytörténeti szempontból érdemel figyelmet Kováts Sámuel: "Ama meg-vehetetlen Komárom Várnak le-írása, annak ostromai 's el-pusztíttatása a' török által" c. verse. /28/ Érdekes, hogy a kor neves írói és költői - annak ellenére, hogy a Mindenest Gyűjtemény jelentőségét elismerték - Kazinczy és Barczafalvi Szabó Dávid egy-egy versének kivételével nem képviseltették magukat a lapban. A szépprózai rész rövid elbeszélésekből áll, ezeknek is nagyrésze fordítás.

A felsorolt témák mellett állandó visszatérő motivuma a Gyűjteménynek a nemzet kiművelése, a nyelv ápolása és ezek módszerei. 1784. május 6-án adta ki II. József azt a rendeletet, amelynek értelmében az ország hivatalos nyelvvé a németet tette, azzal az indoklással, hogy "egy holt nyelvnek, mint a latin használata eléggé tanusítja, hogy a nemzetnek vagy nincs saját nyelve, vagy azon írni s olvasni nem tudnak a polgárok." /A helytartótanács 1784. május 18-i kör-

levelében adta tudtára a nemzetnek a rendeletet. / 29/ Ennek hatására indult meg az a mozgalom, amely nyelvünk és nemzeti hagyományaink ápolását, élesztését célozta. Ezzel magyarázható a Komáromi Tudós Társaság és a Mindenés Gyűjtemény nyelvművelő tevékenysége is, amely az országos mozgalom része volt. "...mint a mézet gyűltyő méhek, úgy szorgalmatoskodnak minden felől az Érd. Hazafijak, hogy kedves nyelvünket gyarapítsák, így 'sohajthatnak sokan magokban: Jaj késő már a' Magyar nyelvet bőviteni, eddig kellett volna! - Igaz, hogy jobb lett volna ez előtt negyven ötven esztendőekkel; de ha e' részben nagyon gondolatlan 's előre nem látó Eleink ezt el-mulatták; leg-alább a'mennyire még lehet, igyekezzünk ki-pótolni meg-esett hibájokat." /30/ A cikk - amelynek címe "Jobb valaha, mint soha sem" - nem az uralkodót, hanem őseinket hibáztatja az anyanyelv elhanyagolása miatt. Ugyanezen a címen jelent meg egy lelkesedő cikk 1790. febr. 17-én a nyelvrendelet visszavonása /január 28./ után: "Örülj kedves Haza! tapsoljatok anyai nyelveteket szerető nagy lelkű Hazafiak! - Meg-van már egy része annak, a' mire törekedtünk, fel-emeltetett szintén a' földig le-tapodtatott Nemzetünk, 's Anyai nyelvünk a' porból...Lám, nem hijjában kezdettünk ez előtt eggynehány esztendőekkel nyelvünk pallérozásához!" /31/ A nemzet boldogulásának egyik legfőbb útját a nyelv fejlesztésében látja: "Nem abban áll a' Nemzet ditsősége, hogy házainkon számok ne légyenek, földeink meg nem méretessenek, a' Nemesség szabadon nyulászhasson, s.a.t., hanem abban, hogy a' mi Nyelvünk légyen a' maga Hazájában az első, 's a' mi Literaturánkat ne csak ismerjék, hanem betsüljék is az idegen Nemzetek." /32/ "Nemzetünk ditsősége áll fő-képpen Nyelvünk' virágzásában Nyelvünk pedig nem virágozhat, hanemha jó Könyvek iratnak rajta." /33/ Ennek egyik lehetőségét az eredeti magyar irodalom kialakításában, fejlesztésében látja, de központi helyet foglal el Péczeli elméletében és gyakorlatában a fordítás is. Az irodalmi élet fejlesztése miatt sürgeti a tudós társaság létrehozását, és közli rendszeresen a Mindenés Gyűjtemény az ezzel kapcsolatos írásokat és alapítványokat. - Különös jelentőséget tulajdonít a "Já-

ték-Néző Helyek" tevékenységének, mivel "Ennél nints egy-egy jobb eszköz Nyelvünk gyarapítására 's a' jó izlésnek terjesztésére." /34/ Ennek a gondolatnak a jegyében jelent meg 1789. december 2-án az a pályázati felhívás, amelyben a szerkesztők a következőket írják: "Husz ts. Aranyakat tesszünk fel az 1791-dik Esztendőre jutalmul annak az Érdemes Irónak, a'ki született Nyelvünkön Hazánk Históriájának valamely tzikelyéből, egy olyan szomoru-Játékot fog készíteni, mellyben a' szomoru-Játéknak minden reguláji fel-találtassanak, 's melly olly velős és hathatós ékesen-szollással legyen ki-dolgozva, hogy az idegen nyelvekre lelegendő fordításban semmi szépségét el-ne veszítse." /35/ A komáromiak kezdeményezését örömmel üdvözli a Hadi és Más Nevezetes Történetek c. ujság: "Támadtak ezen századunk' végére siető részében kedves Hazánkban olly férjfiak, a' kik haldoklott nyelvünknek uj életre való hozásában vagy külön-külön vagy össze-vetett vállakkal is munkálódnak...Már magasztaltuk más izben is a' Komáromi Tudós Társaságot. A' mit felőle mondtunk, az érdem meg-esmérése, 's azt másokkal is meg-esmértetni kívánó igyekezetünk mondatta velünk. Tágjainak hazafiságokról szölylon közelebb az az áldozat, mellyet forró magyar indulat nyujtatott vélek a' Haza Oltárára. Értjük azon husz Arany jutalom-pénzt, mellyet ajánlanak a Haza' képeben annak, a'ki egy szép magyar Szomoru Játékot fog kidolgozni..." /36/ A pályázat eredményéről semmi hir nem maradt, mégis tisztelettel kell adóznunk a szándék előtt, hiszen a Mindenés Gyűjtemény kiadása és fenntartása is rendkívüli anyagi nehézségekbe ütközött!

A nemzet pallérozásának másik fontos eszköze az olvasás, de a könyvek megvásárlását azok drága ára akadályozza. Ezen javitana olyan intézkedés, amely által a "Könyv-nyomtatók nem hagyattatnának tsupán a' magok kényekre árujoknak el-adásában". /37/ Nyomdák szaporítását, a könyvkereskedelem megszervezését, "Olvasó-Cabinet"-ek felállítását sürgeti külföldi és részben hazai /Győr/ példák alapján. /38/ /Komáromban ez a gondolat csak 1840-ben valósult meg, amikor Sieglér Antal komáromi könyvkötőmester, majd nyomdász 3000 kö-

tettel kölcsönkönyvtárat nyitott./ Hogy jó könyvek kerüljenek forgalomba, az írók megbecsüléséről, a könyv-írásról közöl cikkeket./ Ide kívánczik az angliai Shakespeare-jubileum ünnepségeinek említése, amelynek alkalmából az "Ánglusok" újra kiadják műveit "leg-pompásabb nyomtatással 's drága met-szésekkel" 20 kötetben, amelyre már 10 000-nél is többen fizettek elő. Keserűen sóhajt fel a cikk írója: "Drága Hazám! mikor jutsz ennyire?" /39/

A megjelenő vagy már megjelent könyvekről - hazaiakról és külföldiekről - a Mindenés Gyűjtemény rendszeresen tájékoztat. Az olvasók a hirdetések által értesültek az újdonságokról. Ezek a könyvismertetések az esetek többségében csak recenziót tartalmaztak, bírálatot nagyon ritkán, legfeljebb kiegészítést. De nem is ez volt a cél, hanem a tájékoztatás. Nagyon érdekesek olyan szempontból is, hogy képet kaphatunk a könyvtermésről, a könyvek nyomdai átfutási idejéről, ugyanis többnyire kétszer ad hírt: amikor a kézirat elkészült, vagy a fordítás elkezdődött, és amikor a könyv piacra ill. a vásárra került. Képet alkothatunk a könyvek akkori áráról, a könyvkereskedelem kereteiről, mivel minden alkalommal közli a mű árát és beszerzési helyét is. /Ezek a hírek "Hir-adás", "Tudósítás" jelzéssel, a könyv címén, vagy teljesen cím nélkül jelentek meg./

A nép kiművelés érdekében hasznos és olcsó könyvek kiadását, iskolai reformokat javasol. /40/ Egész cikksorozatban foglalkozik "pallérozatlanságunk" okaival, a kedvezőtlen történelmi viszonyok mellett a társadalmi okokra is rámutat, az elődöket téve felelőssé a mulasztásért, akik elhanyagolták a nép művelését a tudományokban és a mesterségekben, amiért ipari és kereskedelmi vonatkozásban is "idegenekre kéntelenítettünk szorulni." /41/ A cikksorozat írója - Kováts Ferenc - végül a nemességhez fordul és arra szólítja fel őket, hogy az eddigi mulasztások jóvátétele végett a jobbágyokat szabadítsák fel...

A Mindenés Gyűjtemény legérdekesebb, a mai kor embere számára is legizgalmasabb cikkei azok, amelyek a hazafiassággal, a nyelv művelésével és elmaradottságunk okaival foglalkoznak.

A Gyűjtemény V-VI. darabja - amely "már nem Ujság után" jár, hanem "minden Pesti Vásárra 25 árkusból álló darab jön ki" - teljesen különbözik az előző negyedek tartalmától. Hosszabb dolgozatokat közöl a tudományok különböző területeiről, ellentétben az előző kötetek rövidebb lélegzetű, helyenként aprócska közleményeivel. Irodalmi, nyelvtudományi, történelmi, természettudományi, esztétikai és filozófiai dolgozatok mellett helyet kapnak a kuriózumok is. A szerzők nevének közlésével ezekben a kötetekben csak elvétve találkozunk. Következétesen alkalmazzák viszont mind a hat kötetben végig a források feltüntetését, amennyiben nem önálló cikkről, hanem átvételről van szó.

A Mindenés Gyűjtemény munkatársaira vonatkozóan a hat Negyed áttanulmányozása ad felvilágosítást. A cikkek jelentős hányada - a kor szokásainak megfelelően - névtelenül jelent meg, vagy monogrammal, amelyeknek feloldása nem mindig járt sikerrel. Esetenként a szerzők csak lakóhelyük nevét jelölték meg. Az utóbbiak és a szerzős cikkek tanúsága szerint a Gyűjteménynek az egész országra kiterjedő szerzőgárdája volt a Komáromi Tudós Társaság tagjai mellett. Így érkeztek cikkek Kolozsvárról, Debrecenből, Sárospatakról, Pápáról, Nagyenyedről, Kőszegről, Martosról, Pozsonyból, Pestről, Vukovárról, Szigetről, Nagykállóról stb. A munkatársak pedig: B a r c z a f a l v i S z a b ó D á v i d író, nyelvújító, B a r ó t i S z a b ó D á v i d költő, B o d o l a J á n o s a nagyenyedi kollégium teológia és egyháztörténeti tanszékének tanára, később erdélyi püspök, K ö v e s d i B o e r S á n d o r erdélyi földbirtokos, a Komárom megyei Madaron született É d e s G e r g e l y költő, ev. ref. lelkész, akinek verseit rendszeresen közölték, E n e s s e i G y ö r g y Győr vármegye táblabírája, F e j é r G y ö r g y teológus, a pesti egyetem tanára, a Tudományos Gyűjtemény első szerkesztője, akkor pozsonyi papnövendék, F ö l d i J á n o s orvos, Szatmár város rendes orvosa, később a debreceni irodalmi kör egyik alapítója, Csokonai barátja, H o r v á t h J u l i a n n a író, H o r v á t h S á m u e l ev. lel-

kész, H r a b o v s z k y S á m u e l /H r a b o v a i/
ev. lelkész Tétényben, majd később püspök, K i s J á -
n o s teológus, ev. superintendens, később az MTA és a
Kisfaludy Társaság tagja, akkor a soproni kollégium diákja,
a Soproni Magyar Társaság megalapítója, K o v á c s F e -
r e n c mérnök Pápáról, K o v á t s M i h á l y or -
vos, később az Akadémia lev. tagja, P a t a k y M i k -
l ó s , S á r k ö z i I s t v á n nádasdi alispán,
S z a k o n y i J ó z s e f pápai ev. lelkész, S z a t -
m á r i P a p M i h á l y ref. lelkész, a kolozsvári
kollégium tanára, aki korának neves gyűjtője volt /gyűjtemé -
nye növényekből, állatokból és érmékből állt/, S z o m -
b a t i J á n o s , a sárospataki kollégium tanára, vala -
mint B e r t i t s F e r e n c , B i k f a l v i K ó -
r é Z s i g m o n d , G á t i I s t v á n és G á -
t i K á r o l y , J a v a l l á i M i h á l y , K o -
m á r o m i J á n o s , K o r b é l y J á n o s , Ü.
K o v á t s J á n o s , K o v á t s M i h á l y ,
S z ö k e J á n o s , M i h á l y i K o v á t s I s t -
v á n , és akik a nevüket csak monogrammal jelölték. /A.A.
E.K.P. a pesti szemináriumtól, B.S.P., Cs.I.Pestről, D.H.F.,
F.G. ill. helyenként F.Gy. Nagykállóról, G.A. állandó jelző -
je: "királyi Hivatalban lévő", H.A.I., H.F. Debrecenből, H.F.
Á.P.P., H.I. pozsonyi nev. pap, J. S. Palotáról stb./

A Mindenes Gyűjtemény sokrétűsége, kaleidoszkóp volta a
sokoldalú szerzőgárda tevékenységének is köszönhető. Tartal -
mát illetően az elmúlt kétszáz esztendő alatt sokféle érté -
kelés, bírálat született...Voltak, akik elragadtatással ír -
tak róla, voltak akik szigorú mércével mérték, s hibaként
rótták fel, hogy a cikkek nem önállóak, jórészüik fordítás,
hogy a szerkesztésen a bizonytalanság érződik, hogy szemlé -
lete - főleg a nyelv fejlesztéssel és a nemzeti öntudattal
kapcsolatban - nacionalista. Mégis a Mindenes Gyűjtemény le -
veleit olvasva elismeréssel kell adózni annak a teljesít -
ménynek, annak a hallatlan igyekezetnek, annak az eredmén -
ynek, amelyet ezek a lelkes emberek, a szerzők és a szerkesz -
tők felmutattak. Abban az időben, amikor az ujságírás még

nagyon kezdeti időszakában volt, nem voltak kialakult normák, hagyományok, képzett ujságírók, amikor ezek az emberek - mai szóval élve - "társadalmi munkában" irtak, szerkesztettek anyagi nehézségek közepette, csak elismerést érdemel erőfeszítésük és teljesítményük. A magyar grammatika sem volt akkor még kiművelve, a cikkek stilusa mégis világos, érthető.

A Mindenes Gyűjtemény a kor helyesírását tükrözi, az etimologikus helyesírást, amely Geleji Katona István: Magyar Grammatikátska /1645/ c. könyvének megjelenése után fokozatosan kiszorítja a fonetikus helyesírást. A protestáns nyomdák a XVIII. században már rendszeresen áttértek az etimologikus írásra, a katolikus nyomdák viszont ragaszkodtak a hagyományokhoz. Magánnyomdáknál előfordult kevert helyesírás alkalmazása is, ezek ugyanis a megrendelők kívánsága szerint dolgoztak, anélkül, hogy egyik vagy másik mellett állástfoglaltak volna. A Mindenes Gyűjteményben az etimologikus helyesírás alkalmazásával találkozunk. Betűhasználati is végig következetesek:

cs - ts /ritkán ch, ez főleg személyneveknél fordul elő/,
c - tz /cz elvétve található, legfeljebb csak földrajzi nevekben/,
a k a szó elején és szóközben k, a szó végén c, az s és sz a szó elején és végén mindig s, sz, szóközben ſ, ill. ſz, szó elején csak kivételesen használnak hosszú s-t; a zs hang jelölése nem egységes, ilyen alakban egyáltalán nem fordul elő, s-sel, ſ-sel vagy 's betűvel jelölik. Az, ez határozott névelő jelölése majdnem következetesen a' e', ugyanígy az és helyett 's jelölés. A birtokos személyragot is nagyon ritkán teszik ki, jelölése a szó után lévő aposztrof. - A Mindenes Gyűjtemény nyelvezete külön tanulmányt igényelne.

A Mindenes Gyűjtemény Wéber Simon Péter nyomdájának állandó terméke volt 1789-1792. között. A jól felszerelt nyomdaüzem gazdag betűkészlettel rendelkezett, amit bizonyít a lap külleme, egyenletes szedéstükre, tiszta, szépen metszett betűi. Nagyon kevés a nyomdai disz, ilyenféle diszitőelemet elvétve találunk egy-egy Levél elején. Az egyes számokat a

kor akkori szokása szerint "Levél"-nek nevezték. A periodika kiadása ill. előállítása a korabeli viszonyok között igen nagy erőfeszítést jelenthetett a Wéber-nyomdának, heti két alkalommal 1-1 árkus /iv/ terjedelemben. Hogy egy számból mennyi jelent meg, arra vonatkozóan feljegyzés nem maradt vissza, de feltehetően - ha Péczeli terveit vesszük figyelembe, aki 900-1000 előfizetőre számított - nyilván nem lehetett kis példányszámu. A Wéber-nyomda felkészültségét a vonatkozó időszakban megjelent gazdag könyvtermés dicséri. /42/

A Mindenes Gyűjtemény ma már ritkaságnak számító hat kötetét /43/ - kifogástalan állapotban, korabeli papirkötésben - könyvtárunk helyismereti gyűjteménye őrzi, az 1789. 1. /januári/ szám fotomásolatban van meg, amelyet a Ráday Gyűjtemény könyvtárától kaptunk ajándékba, - így vált teljessé az első komáromi ujság.

A Mindenes Gyűjtemény volt Komárom és Komárom megye első periodikája. 1824-ben Gödörházi Gödör József szendi ev. lelkész tett kísérletet L a u r a címmel egy "oktatva mulattató Ujság", szépirodalmi folyóirat kiadására "a pallérozottabb Magyar Familiák számára". Pártolók hiányában mindössze két számot ért meg, bár a szerkesztő kérvényével Fejér megye támogatását is kérte.

Komáromban az első igazi ujság, a K o m á r o m i É r t e s i t ő 1849 január 9. - július 6. között jelent meg Mack József, majd Rózsafty /Ruzicska/ Mátyás szerkesztésében; folytatása a K o m á r o m i L a p o k c. vegyes tartalmu napilap - 1849. július 11. - október 1. között - Friebisz István szerkesztésében. 1871-ben jelent meg K o m á r o m i L a p o k címen egy "helyi és vidéki érdek-, társadalmi és közgazdasági hetilap", amely még ugyanebben az évben meg is szűnt, majd az 1880. július 30-án indult hasonló című és jellegű hetilap 1944-ig élt. Több lapalapítás is történt ebben az időszakban, de ezek mind rövid életűek voltak.

A Komáromi Tudós Társaság tevékenységének és tudomány-népszerűsítő folyóiratának nagy jelentősége van művelődés-

történetünkben. Ebben az időszakban kezdődött meg a magyar irodalmi és tudományos élet megszervezése, és ebben a folyamatban Komárom - Péczeli szervező tevékenysége révén - országos viszonylatban is előkelő helyet foglal el. Péczelit idézve: "Tíz-husz Esztendő mulva tsodálkozni fog a Maradék azon, hogy ennek az igyekezetnek olly kevés Elő-mozdítója volt; pedig nagy hasznára lehetne ez az igyekezet idővel kedves Nemzetünknek, sőt eddig is volt."

A Mindenes Gyűjtemény szerkesztőinek és munkatársainak tevékenysége, lelkesedése követendő példaként állhat a ma embere előtt is.

J e g y z e t e k

1. Kozmutza Livia: Első magyar ujságírók. Pécs, 1928. 48. l.
2. Dezsényi Béla: A magyar hirlapirodalom első százada. Bp. 1941. 66. l.
3. Könyv és könyvtár a magyar társadalom életében az államalapítástól 1849-ig. Összeáll. Kovács Máté. Bp. 1963. Gondolat. 293. l.
4. Pyber Kálmán: Komárom keletkezésének és fejlődésének rövid összefoglaló ismertetése. Komárom, 1953. 13. l.
5. Edelényi Szabó Dénes: Komárom vármegye felekezeti és nemzetiségi viszonyai a mohácsi vésztől napjainkig. Bp. 1927. 63. l.
6. Gulyás Pál: id. Péczeli József élete és jellemzése. Bp. 1902. 27. l.
7. Biró Ferenc: Péczeli József könyvtára. = Magyar Könyvszemle, 1962. 4. sz. 326-333. l.
8. Toldy Ferenc: A magyar költészet kézikönyve. Bp. 1876. Franklin. II. köt. 138-139. l.
9. Takáts Sándor: Péczeli József vegyes művei. = Figyelő, 1887. XXII. köt. 278. l.
10. Hofbauer László: Vidéki irodalmi társaságaink története a XVIII. század végétől a XIX. század végéig. Bp. 1930. 26. l.
11. Magyar Kurir, 1788. november 19. 1215. l.
12. Mindenes Gyűjtemény - későbbiekben: MGy - 1789. I. Negyed 4-5. l.

13. MGy. 1790. IV. Negyed [412-413.] 1.
14. MGy. 1789. 1. szám. /január/ 48. 1.
15. S. Patak 4. Februárius. = Magyar Musa, 1789.VI. 88-90.1.
16. MTA Könyvtár. Kézirattár. Irod. Lev. 4 - r. 42.
17. MGy. 1789. I. Negyed. 5-6. 1.
18. MGy. 1790. IV. Negyed. 298. 1.
19. MGy. 1790. IV. Negyed. 412-413. 1.
20. MGy. 1791. V. Negyed. 6-7. sztl. 1.
21. MGy. 1790. III. Negyed. 16. 1.
22. Hazai és Külföldi Tudósítások. 1809. II. köt. 198. 1.
23. MGy. 1790. III. Negyed címlap versója
24. Eckhardt Sándor: A francia forradalom eszméi Magyarországon. Bp. 1924. Franklin. 14. 1.
25. MGy. 1789. II. Negyed. 2. 1.
26. MGy. 1789. 1. sz. /január/ 34. 1.
27. MGy. 1790. III. Negyed. 188. 1.
28. MGy. 1790. III. Negyed. 312-318. 1.
29. Takáts Sándor im. 16-31. 1.
30. MGy. 1789. II. Negyed. 62 1.
31. MGy. 1790. III. Negyed. 220. 1.
32. MGy. 1790. IV. Negyed. 47. 1.
33. MGy. 1789. II. Negyed. 21. 1.
34. MGy. 1789. II. Negyed. 68. 1.
35. MGy. 1789. II. Negyed. 287. 1.
36. Hadi és Más Nevezetes Történetek, 1789. I. December. 594. 1.
37. MGy. 1789. II. Negyed. 361. 1.
38. MGy. 1789. II. Negyed. 118-119. 1.
39. MGy. 1790. IV. Negyed. 211. 1.
40. MGy. 1789. II. Negyed. 353-363. 1.
41. MGy. 1790. III. Negyed. 394-410.; IV. Negyed. 3-9. 1. és Kókay György: A hazai hirlap- és folyóiratirodalom kezdetei. /1780-1795./ Bp. 1970. Akad. K. 452-456. 1.
42. Wéber Simon Péter 1783-ban nyitotta meg nyomdáját Pozsonyban, amelynek fióknyomdája Komáromban 1789-1794. között működött. Ez idő alatt 113 féle nyomdatermék jelent meg - 99 magyar, 11 latin nyelven. A kiadványok példányszáma - sajnos - nem ismeretes, de a könyvek kivitelezését és terjedelmét illetően csak az elismerés hangján lehet szólni a műhely teljesítményéről. Ha a Wéber-nyomda termékeinek évenkénti tagolását nézzük, a

a következő képet kapjuk: 1789: 10 magyar, 1790: 32 magyar, 3 latin, 1791: 26 magyar, 4 latin, 1792: 14 magyar 1 latin, 1793: 12 magyar, 5 latin, 1794: 4 magyar, 1 latin nyelvű munka készült el. Ha a kiadványok számát összevetjük a Wébert követő Weinmüller-dinasztia tevékenységével - 1848-ig - a mérleg Wéber javára billen: Weinmüller Bálint 1794-1800-ig 63, özv. Weinmüllerné 1800-1827-ig 116, Weinmüller Imre Bálint 1827-1831-ig 23, Weinmüller Franciska 1832-1848-ig 41 féle nyomtatványt jelentetett meg. A Weinmüller-család termékeihez mindenkor hozzá kell számítani az évről évre nagy példányszámban megjelenő, országszerte híres Komáromi Kalendáriumot, a XVIII-XIX. szd. komáromi nyomdáinak jellegzetes termékét, amelyet egyedül csak Wéber Simon Péter nem adott ki. /A statisztika a szerkesztő "Nyomdák Komárom megyében a XVIII-XIX. században" című, a megyei könyvtár Szinnyi Kőrének foglalkozása keretében 1976. március 29-én tartott előadás alapján készült. - Forrás: Petrik Géza: Magyarország bibliographiája. I-V. köt./

43. 1789. I. Negyed: Szent Jakab Hava /július/ 1-29.
Kis-Aszszony Hava /augusztus/ 1-29.
Szent Mihály Hava /szeptember/ 2-27.
1789. II. Negyed: Mindszent Hava /október/ 3-31.
Szent András Hava /november/ 4-28.
Karátson Hava /december/ 2-30.
1790. III. Negyed: Boldog-Aszszony Hava /január/ 2-30.
Böjt Elő Hava /február/ 3-27.
Böjt Más Hava /március/ 3-31.
1790. IV. Negyed: Szent György Hava /április/ 3-27.
Pünköst Hava /május/ 1-29.
Szent István Hava /június/ 2-30.
1791. V. Darab /július 30-án kelt ajánlás/ évkönyv
1792. VI. Darab évkönyv



UTMUTATÓ
A REPERTÓRIUM HASZNÁLATÁHOZ



A repertórium a Mindenes Gyűjtemény 1789-1792 között megjelent számainak cikkeit tartalmazza, teljességgel, tehát felvételre került minden cikk, akár címmel, akár cím nélkül jelent meg.

Az anyag elrendezése időrendi, olyan sorrendben, ahogyan az ujságban megjelentek az irások. A negyedévenként egybekötött számok alkotják a Negyedet - a periodika összesen VI. Negyedből áll - amelyeket az évszám - mal, és a hónap korabeli elnevezésével együtt élőfejbe vittünk fel. Az egyes levelek /számok/ cikkei is azonos időrendben következnek, az egyes Negyedeken, hónapokon belül, a Levél kiemelésével és mellette a dátum - a ma használatos hónap név feltüntetésével. A folytatásos cikkek esetében összevonást - az időrend betartása, a történetiség biztosítása miatt - nem alkalmaztunk, az összetartozó részeket a cím után szögletes zárójelben közölt számmal jelöltük, ugyanakkor - szintén szögletes zárójelben - feltüntettük a többi folytatás tételszámát is [Folytatását ld. ...tétel, vagy tételek] jelöléssel. /Tehát az első résznél az összes többi folytatás tételszáma megtalálható; oda-vissza utalást csak olyan esetekben alkalmaztunk, ha a cikkben hivatkozás történt már előbb megjelent írásra, de ez a reagálás nem a cikk folytatása, esetleg más író tollából is származik. Ilyenkor mindkét vagy több helyen utalunk a már előfordult cikk tételszámára./

A cikkek többségénél a szerző egyáltalán nincs, vagy csak névmonogrammal van jelölve. A betűjeleket - többkevesebb sikerrel - sikerült feloldani /a feloldásokat csak a mutatóban jelöltük./

A címeket minden esetben összevetettük a tartalomjegyzékben közöltekkel:

- ha a két cím megegyezett, vagy csak árnyalatbéli különbség volt köztük, a megjegyzésben nem jelöltük
- ha a tartalomjegyzék egészen más címet tartalmazott, a megjegyzésben ezt is feltüntettük
- ha a cikknek nem volt címe, a tartalomjegyzék viszont közölte, akkor ezt vettük fel címnek, kerek zárójelben

- ha a cikknek nem volt címe, a tartalomjegyzékben sem szerepelt, akkor szögletes zárójelben fiktív címet alkottunk, tömören összefoglalva a cikk tartalmát, ilyen esetekben a címleírás után már annotációt nem közöltünk.
- a cím nélküli cikkeknel - néhány esetben - a cikk első mondatát közöltük idézőjelben, amennyiben az kifejezte a cikk lényegét.

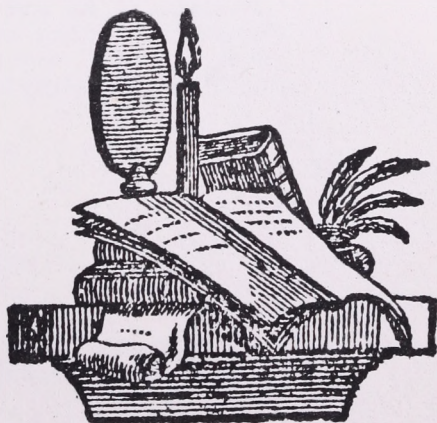
A címek egyáltalán nem, vagy ritkán fejezik ki a cikk tartalmát, ezért az **a n n o t á c i ó b a n** meg kellett határozni a témát. Mivel közel 200 év előtti történeti anyagról van szó, az annotációban gyakran alkalmaztunk idézeteket - a lapszám feltüntetésével - ezáltal fejezve ki a kor hangulatát, az írások jellegét. /Igy a szöveg terjedelmesebb, de sokkal érdekesebb lett./

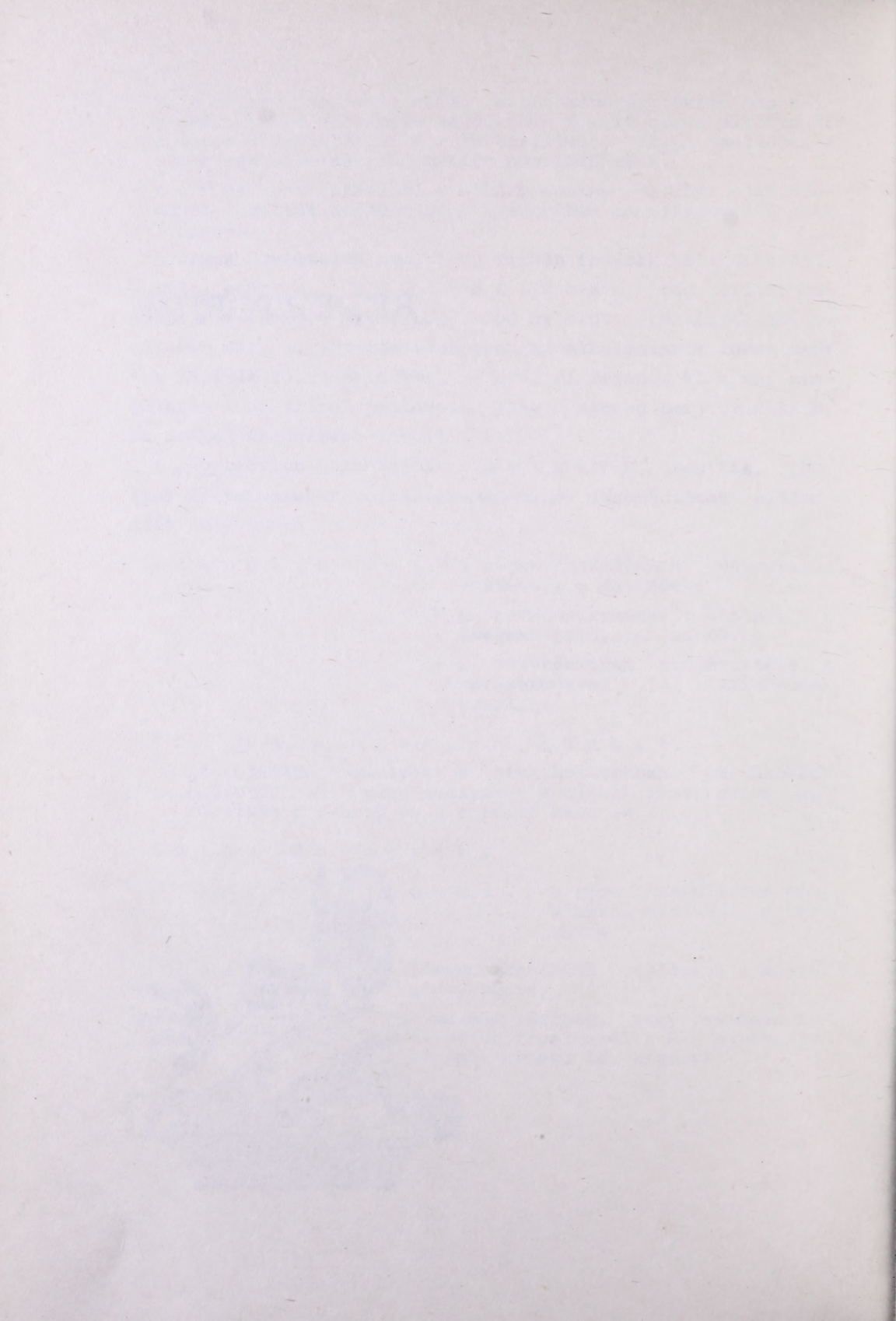
A repertórium használatát **m u t a t ó k** segítik, amelyek tartalmazzák a címleírásban és az annotációban előforduló valamennyi

- **s z e m é l y n e v e t** - a régen használatos névalakról utalással a mai névre
 - a névmonogrammokról utalással a kiegészített, teljes névre
 - a vezetéknevek kiegészítése a keresztnévvel /a lehetőségek szerint/
- **k ö n y v e k , u j s á g o k c i m e i t**

idézőjelben - amelyek a hivatkozásokban, utalásokban előfordulnak, vagy amelyeket a cikkek ismertetnek /zárójelben a szerző és a fordító neve is./
- **i n t é z m é n y n e v e k e t**
- **f ö l d r a j z i n e v e t** - a régen használatos névalakról utalással a mai névre
- **t á r g y s z ó t** - idegen szavaknál utalással a magyar elnevezésre
 - a ma már részben, vagy teljesen ismeretlen fogalomról a mai elnevezésre /pl. kéneső ld. higany/

REPERTÓRIUM





1. szakasz január 1.

1. UJJ Esztendei Ajándék a' Böltseknek. [Vers.] 1-18. 1.
 - Az uj esztendő kapcsán a böltsekhez szól, akik a természetet és a társadalmat vizsgálják, buzdításul a nagy elődökre hivatkozva /Boyle, Neuton, Adisson, Bonnet, Biton/. A lábjegyzetben - jegyzésekben - ismerteti a felsorolt személyek életrajzi adatait, és mivel hivatkozás történik a csillagokra is, leírja a Nap körül keringő bolygók tulajdonságait.
2. A' POESIS' szeretőjéhez. 18-19. 1.
 - A versírás szabályairól. "Kedvetlen izlést tésznek a' fülben, amikor két három versek ugyan azon hangon végződnek, ha szintén különböző szókból állanak is. Az ilyen nemű Versekben a' gondolatoknak szépsége után a' leg nagyobb ékességet tsinálja a' magokban hangzó betűknek a' változtatások. A' millyenek a' festésben a' különböző színek... olyanok a Nyelvben 's Poesisben az á, é, i, ó, ő, ü..."
3. ISMÉT oda egygy Esztendő. 19-32. 1.
 - Az idő és az élet mulandóságáról. Tanácsok az unalom ellen: a virtus gyakorlása /a szó legszélesebb értelmében/, társalgás és barátság /az emberekkel és az istennel/, "tisztességes 's hasznos mulatság lenne a' nagyobb Városokban 's olyan Faluban, a'hol számos Nemesség lakik, némelly válogatott Vig és Szomoru Játékoknak a' téli estvéken való jádzódása." /24. l./, tehetség, táalentom /festés, építés, stb./, olvasás, könyvgyűjtés, enigmák, logogrifek írása.
4. ENIGMA, vagy találós Mese. 32-33. 1.
 - Megfejtést nem közli.
5. LOGOGRIF, vagy Rejtett Szó. 33. 1.
 - Megfejtését nem közli.
6. [A TALÁLÓS mesék és rejtett szók jelentőségéről, írásáról - a francia ujságok gyakorlata alapján.] 34. 1.

7. A' TERMÉSZET Visgálókhoz némelly Jegyzések. 34-35. 1.
 - A levegő tisztaságáról, gyógyító hatásáról, a hidegről.

8. A' MARHA Tartókhöz. 35-37. 1.
 - A marhák betegségeiről, ápolásáról, "Dániában az Orvosok próbálták a' dögletes nedvességet az egészségekbe be-oítani, valamint a' himlő a' gyerekekbe bé-oítatik, még pedig hasznos elő-menetellel." /36.1./
 - Weszprémi István debreceni orvosról, aki Európában legelőször javasolta a pestis-oítást.

9. AZ UTAZÓKBÓL. [Folytatását ld. 86. tétel.] 37-41. 1.
 - Az északi és a déli pólus felfedezésének története, a nemzetek versengése új földek szerzéséért. Cook déli utjáról 1778-1779-ben, O-Why-e sziget felfedezése, Cook halála 1780-ban.

10. A' JUH-tartásról. - Freymüthige Briefe über die Schaafzucht Wien, 1788. 41-45. 1.
 - Könyvismertetés. - A juhtartás szabályai, a juhok tulajdonságai, gondozása, betegségei, "a' juhoknak keringésekről", a kergekór oka, kísérletek a kórokozó felismerésére, amelyek nem vezettek eredményre. Ezért "kérettetnek az érdemes Hazafiak, hogy e' dolog körül tett vagy téjendő tapasztalásaikat velünk közleni méltóztassanak, 's ezen Gyűjteménybe bé fog tétettetni." /44. 1./ - A végén egy közlemény: Pozsonyban megjelent "A' Juhtartásról való Rövid Oktatás, a Dohány természetének nevezetességeivel egygyütt" címen 24 kr áron. "Ezen Könyv hasznos, és javasoltatik meg-szerzése mindeneknek, fő képpen pedig azoknak, a' kik Juhokat tartanak 's Dohányt természetnek." /45. 1./

11. A' SZÉP Nemhez. 45-47. 1.
 - Hiradás a francia Kerálio kisasszony munkájáról, aki Erzsébet királynő életét írta meg 5 kötetben, most pedig a francia asszonyok munkáit gyűjti egybe, és 34 kötetben kiadja. - "Vólt olly boldog idő, mellyben a' mi Hazánk is dítsekedhetett illy nagy Lelkü 's tudományokat szerető

Keráliokkal; de miolta idegen Nemzeteknek majmolása, a' ruházatban való bujálkodás, az erszényeket ki-üritő 's Familiákat porba ültető módizás bé-jött közinkbe, azolta rövid az idő a' mi Aszszonyainknak a' hajaknak fel-lajtorjázására...hát hogy maradna idő a' szép Könyveknek irására, vagy azoknak tsak olvasásokra is. Külömben is sokan a' magok nyelveket 's nemzeteket anyira megutálták, hogy a' mi Magyarul van, már azt olvasni sem akarják." /45-46. l./ - A régi dicsőség, a nagy nevek felsorolása /Daniel Polyxena, Lórántffy Zsuzsanna, Petrótzi Kata, Báthori Zsófia stb./

12. [A PÁRIZSI Orvosi Társaság által felajánlott 800 Livra jutalom a következő témára: "Igaz-e, hogy a' Szüléknek nyavalyájok által-megy a' gyermekekre? És ha igaz, mellyek azok a' nyavalyák? Miképpen kellene azokat az Orvosoknak meg-gátolni, vagy ha már egygyszer a' gyerekekre által-mentek, mi-képpen lehetne meggyógyítani?" - Az értekezést franciául vagy latinul kell megírni. A tavalyi legjobb munka magyar orvosé volt.] 47. 1.
13. [HIRADÁS a rendkívüli időjárásról, amely 1788. december 30-án volt "a' szélesség 48-dik grá-ditsa alatt", amikor "reggeli hét órákor a' kéneső állott a' 21-dik gráditson a' fagyfaló Zéró alatt."] 47-48. 1.
14. [A MINDENES Gyűjtemény programja, tartalma, munkatársak toborzása. "Kérjük Hazánknek kedves Tudósait, hogy magok' szép Jegyzéseikkel azt gazdagítani ne sajnálják, akár Versekben, akár folyó Beszéddel írottak legyenek azok."] 48. 1.

1. Levél július 1.

15. AZ I. NEGYED Foglalatja. [6] 1.
- Tartalomjegyzék

16. MINDEN jó szívű Hazafijakhoz. [Vers.] 1-4.1.
- A haza dicsérete, szeretete, a hazafiak kötelessége. A Mindenés Gyűjtemény programja.
- Tartalomjegyzékben: A' Munkának tzielja.

17. [A MINDENES Gyűjtemény újra-megindításáról, céljáról, periodicitásáról, előfizetéséről.] 4-6.1.

18. A DEO Principium. - Ezt is az ISTENen. 7-11.1.
- A természeti és erkölcsi törvényekről a társadalomban. - Burlamaqui Genevai Tanító "Principes du Droit Naturel /A' Természeti Törvénynek kutfejei/ Geneve, 1748. e. könyv fordításának szükségességéről, "...mert ennek még az Aszszonyok is nagy hasznát vehetnék" - megjegyzéssel.
- Tartalomjegyzékben: Burlamaqui A' Természeti Törvénynek kutfejeiről.

19. [EGY HAZAFI verse II. József megbetegedése alkalmából.] 11. 1.

20. A' TANULÓ Emberekhez. 11-15. 1.
- A "Tanuló /tanult/ Emberekről", életkorukról, a rövid életkor cáfolata Feijjó nevzetű Tudós Szerzetes vizsgálata kapcsán, hivatkozással az ókori filozófusokra, a közelmúltból Neuton és Leibnitz munkásságára. Az olvasás szükségessége. - "A tanulás, mikor nem felettébb való, és meg egyez az embernek izlésével, inkább gyönyörködtetésére, mint sem fárasztására van néki; és így az életet nem rövidíti." /13.1./

21. TALÁLÓS Mese. (Enigma.) 31. 1.
- Megfejtése: levél.

22. REJTETT Szó. (Logogrif.) 15-16. 1.
- Megfejtése: borostyán. /31. 1./

23. A' MÉHÉSZEKHEZ, és valakik a' Természet' 16. 1.
 vizsgálásában gyönyörködnek. [1. r.] [Folyta-
 tását ld. 24, 39, 41, 69, 123, 484, 624,
 625 tétel.]
 - "A' méheknek a' Köz jóban való fáradozá-
 sokat, jól rendeltt Társaságokat, Király-
 néjok eránt való mély tiszteleteket, an-
 nak a' dolgozó méhek eránt mutatott nyá-
 jaskodását nem győzik tsudálni a' leg-na-
 gyobb Böltsek."
2. Levél július 4.
24. A MÉHEKRŐL tett Jegyzések folytattatnak.[2.r.] 17-25. 1.
 - A méhek életéről, társadalmáról Christ
 Rodheimi Prédikátor méhekről irt munkájá-
 nak alapján, melyet "nem sokára egy érde-
 mes Hazafi, Magyarul fogja ki-botsátani"
 /18. 1./
25. RABNER' Szatiráji, vagy is gunyoló Beszédei, 26-28. 1.
 Gellértnek felelő Bálvány Vig Játékával együtt.
 Fordította Sz. S. J. Posonyban 1786. [Kiegé-
 szítését ld. 148. tétel.]
 - A könyv fordítása kapcsán a fordító"jegy-
 zéseiről" /előszaváról/ a magyar nyelv
 ápolásával, pallérozásával kapcsolatban,
 a "Magyar Versszerzésnek" régiségéről Atti-
 lától Mátyás királyig - példákkal - "Ha
 Mátyás Király' idejében tsak husz Hazafi-
 jak éltek volna ollyak, a' millyenek ma
 számosan vagynak, kik t.i. Anyai nyelvek'
 pallérozására egész erejekkel törekednek;
 úgy talán a Magyar Literatura leg-virág-
 zóbb volna ma Európában." /28. 1./
26. LA SCIENCE du Gouvernement par M. de Real Aix 29-31. 1.
 la Chapelle 1760. - Az Igazgatásnak Tudománya.
 - Real könyvének ismertetése kapcsán az ál-
 lamformákról /tirannusság, köztársaság,
 monárkia./
 - Tartalomjegyzékben: Az Igazgatásnak Tu-
 dományáról Real.
27. TALÁLÓS mese. 31-32. 1.
 - Megfejtés: az öt Érzékenység [érzékszerv.]
 /47. 1./

28. REJTETT Szó. 32. 1.
Megfejtés: sajtó [borsajtó.] /47. 1./
3. Levél julius 8.
29. MENNYI emberek élhetnek most a' földnek szín-én? 33-35. 1.
- Eszmefuttatás az isteni gondviselés bölcsességéről, amely vigyáz a világnak igazgatására és az emberi nemzetségnek fenntartására. - A Föld népének meghatározása Halley - a Londoni Tudós Társaság tagjának - "hiteles Táblái" alapján - a Föld lakosainak száma 720 millió ember.
30. AZ UTAZÓKBÓL. - Amerika fel-találásának rövid le-írása. [1. r.] [Folytatását ld. 56, 172, 223. tétel.] 35-47. 1.
- Kolumb [Kolombus] Kristóf élete. 1492. aug. 3.án spanyol Ferdinánd és Izabella megbízásából, hogy nyugat felől elérje Indiát. San Salvador és Kuba felfedezése. Az eseményeket, az utazás viszontagságait, a szigetlakókkal való találkozást, a legénység lázongását naplószerűen közli.
31. TALÁLÓS Mese. [Vers.] 48. 1.
- Megfejtés: Agy-Velő [62. 1.]
32. REJTETT Szó. [Vers.] 48. 1.
- Megfejtés: Harang. [62. 1.]
4. Levél julius 11.
33. SZOMBATHI János Profeszszor m. k.: A' Perubéli Amerikai Lakosoknak nyelvekről 's eredeteikről. 49-57. 1.
- Irta Sárospatakon junius 1. napján. - A magyarok és a peruiak eredetéről, ősi lakhelyéről. A nyelvrokonságról, a rokonítás kérdéseiről a perui "Virac ocha" /Isten/ kifejezés kapcsán, magyar megfelelője: Világ oka. A régi magyar nyelvben az

- l - r hang változásairól, használatáról, példákkal illusztrálva. Elveti az erőszakos rokonitást, Otrókotsi Főris Ferenc és Kalmár György a példa azokra, akik "tő hegyre szedik a' Magyaroktól egészen különböző Nemzeteknek...nyelveket... 's... erőszakosan Magyarat tsinálnak belőle." /53. l./
 - Tartalomjegyzékben: A' Peruiaknak nyelvekről.
34. [FELHIVÁS a Mindenes Gyűjtemény munkatársainak toborzására, "Verseken vagy pedig folyó beszédekben készültt rövid munkátská"-k beküldésére, Találós Mesék és Rejtett Szók írására - az asszonyokhoz.] 57. 1.
35. - HOC est - : Vivere bis, vita posse priore frui. 57-61. 1.
 - "Nints semmi a' mi az emberi életnek ama nagy ellenségét az unalmat jobban el-ozslassa, mint a' szép és hasznos könyveknek olvasások." /58. l./ Az olvasás jelentőségéről, szépségéről, példákkal.
36. "NAGY ditséretet érdemelne az az érdemes Hazafi, a' ki a' Magyar (Ortográfia) helyes írás' módját nyelvünk' természetéhez képest fundamentomosan ki-dölgozná; mert semminek sem vagyunk nagyobb hijjával, mint ennek."
 - Az egységes helyesírás szükségességének alátámasztása - példákkal.
 - Tartalomjegyzékben nem szerepel. 61-62. 1.
37. TALÁLÓS Mese. 62. 1.
 - Megfejtés: Vén ember. /79. l./
38. REJTETT Szó. 62. 1.
 - Megfejtés: Árok. /79. l./
39. 'A MÉHEKRŐL tett Jegyzések folytattatnak. [3. r.] 62-64. 1.
 - A méhek jó elhelyezéséről.
40. HOGY kell a' káposztát 's egyéb plántákat a' hernyóktól óltalmazni? 64. 1.
 - Tartalomjegyzékben: Hogy kell a' plántákat a' hernyóktól óltalmazni?

5. Levél július 15.

41. A' MÉHEKRŐL tett Jegyzések folytattatnak. 65-69. 1.
[4. r.]
- A méhek célszerű elhelyezése, gondozása, mézpergetés.
42. A' VILÁG' vénségéről való panasz. 69-73. 1.
- A világ előregedésének cáfolata. Az emberi élet nem rövidebb, az eledetek is ugyanolyan táplálók, a "nyavalyák" nem többek, mint régen - némely "új betegség" nem található ugyan a régi orvosi könyvekben, de csak azért, mert az orvosok sem jegyezték fel minden betegséget régen.
43. ANALYSE des Loix d' Angleterre Oxford 1785. 73-75. 1.
- Könyvismertetés - az írójának említése nélkül. - A törvények kialakulásáról, az egyházi és társadalmi törvényekről; az egyházi és a Római törvény hasonlóságáról - A törvények ismeretének szükségességéről.
44. "A' MELLY nap hire futamodott; Gróf Hadik András Ur Ő Eksztzellentziája, egész Hazánk' Örömeire fő Hadi Vezérré tettettetett, egy Hazafi a' maga szives tiszteletét 's jó kívánságait a' következő Versekben kívánta Ő Eksztzellentziája elébe terjeszteni." [Vers.] 76-77. 1.
- Ismeretlen szerző verse.
- Tartalomjegyzékben: Gróf Hadikhoz.
45. "UGYAN az a' Hazafi hallván hogy Ő Eksztzellentziája már Bétsből ki-indult, a' Duna partján egy Postára tett, és sok jó kívánsókkal meg-rakatott Levélben illy szókat intézett a' többek között Ő Eksztzellentziájához." [Vers.] 77-78. 1.
- gróf Hadik Andrásához.
- Tartalomjegyzékben: Ugyan azon Grófhhoz.
46. ÉLŐ Bárometrum, Levegő-mérő. 78-79. 1.
- Használati utasítás élő-barométer elkészítésére, leveli békával "Mennél szárazabb a' levegő, annál feljebb megy a'

lajtorján a' béka; de mihelyt a' levegő nedvesedik, le felé siet 's a' vízbe rejtí magát." /79. 1./

47. MÁS élő levegő-mérő. 79. 1.
- Még jobb, érzékenyebb barométer a nádaly /pióca/ "még jobban meg-érzi az időnek leg-kisobb változását is; 's nem szükség étetni."

48. ÉDES Gergely: Találós mese. 80. 1.
- Megfejtés: Káposzta-fő. /96. 1./

49. ÉDES Gergely: Rejtett szó. 80. 1.
- Megfejtés: Borsó. /96. 1./

50. HOGY' kell a' piros rózsát fehjérré tsinálni? 80. 1.
- Hasznos tanács a kertészeknek a virágok színének megváltoztatásához.

51. [HOGY' kell] Az el-törtt üveget öszve-forrasztani? 80. 1.
- Hasznos tanács a háztartásban.

6. Levél julius 18.

52. A' GYÜMÖLTSÖKRŐL. 81-82. 1.
- A gyümölcs jelentőségéről a táplálkozásban, a rossz szokásokról, elterjedt hiedelmekről. "Nem a' jól meg-értt gyümölcsöktől, hanem a' sok kövér hustól leli-ki a' hideg a' Magyart, melly ellen a' jó féle gyümölcsök még orvosságul szolgálnának." /82. 1./

53. AZ ASSZONYOKRŐL. 83-84. 1.
- A gyengébb nem elnyomásának, tudatlanságban tartásának okairól, a férfiak vélekedéséről.- "Felette nevetséges dolog az sok Férjfiakban, hogy ők az Asszonyokat örökös tudatlanságra büntetik, 's nehezen szenvedik, mikor ők a' tudományok által ékesitik elméjeket." /83. 1./

54. (SCHAFSTSBURY' mondása az Átheusokról.) 84-85. 1.
 - "...az Átheusok Istent-tagadók között szint úgy vagynak Fánátikusok, valamint a' Keresztyének között; mert nékik is lehetnek üres látásaik és képzelődéseik. - Lehet valaki egy részről könnyen hívő, más részről pedig éppen hihetetlen." /84. 1./
55. ERKÖLTSÖK' Együgyűségek. 85. 1.
 - Anekdota régi, egyszerű erköltsökről, példával. Damiani Péter kardinális fakanalakat vitt ajándékba VII. Gergely pápának. Tanulság: "...hajdan a' szerzetesek kézi munkával gyakorlották magukat... a' régiek együgyűségek sokat különbözött a' mai pompától...a' régiek nem is voltak olyan finnyásak, mint a' maiak." - Utalás Leibnitz munkájára.
56. A' KOLUMBUS' utazása folytattatik. [2. r.] 85-91. 1.
 - Kuba szigetének leírása. - Nov. 13. Bóhió sziget keresése, vihar. nov. 19. Hispaniola sziget felfedezése; dec. 15-29-ig történt események: egyik tisztje Pinkon elhagyta, hajója törést szenvedett; 1493. jan. 4-én visszaindult Európába.
57. BÁRÓ TRENK Fridrik életének Históriája, Magyarul, és Németül. III. Kötetben. [1. r.][Folytatását ld. 60, 67. tételek.] 92-96. 1.
 - Könyvismertetés. - Rövid tartalmi ismertetés után hosszan fejtegeti az önéletrajzban előforduló istenkáromlásokat, bibliai példákkal alátámasztva Trenk állításának ellenkezőjét.
58. TALÁLÓS Mese. 96. 1.
 - Megfejtés: Jég-eső. /111. 1./
59. REJTETT Szó. 96. 1.
 - Megfejtés: Pántzél /111. 1./

7. Levél július 22.

60. BÁRÓ Trenk Fridrik életének Históriája 97-106. 1.
folytattatik. [2. r.]

61. A' KÖZ-NÉPNEK tévelygéseiről. 106-108. 1.

- "Főbb okai a' Köz-nép tévelységeinek, a' tudatlanság, melly magának hamis képzelődéseket formál; a' könnyen hívés, melly mindjárt igaznak tartja azt, a' mi annak látszik; a' hitetlenség, melly a' leg-erősebb igazságokat is meg-veti; végzetre pedig a tunyaság, a' melly inkább hiszen, vagy kételkedik, hogy sem mint vizsgálódna." /106. 1./

62. CONFIDERATIONES sur les Annees Climateriques. - A' Klimaterikus, vagy Hetenként változó Esztendőkről tett Jegyzések. 1757. 108-110. 1.

- Könyvismertetés. - "Ezen munkátskának Írója, éppen nem olly értelemben veszi a' Klimaterikus esztendőket, mint az Ásztrológusok, vagy Tsillagokból jövendőlkők...hanem érti ezen az emberi életnek erőtelenedését, a' melly világos tapasztalásokon alapul. Az Író követi a' Braszlói tabellákat, mellyekben a' születetteknek 's holtaknak neveik szorgalmasan fel-jegyeztettek." /108-109./

63. RITKA Történet 110-111. 1.

- Franciaországban, Vesoulban Barbie Katalin 30 éves korában férfivé változott át; tévedésből lánynak keresztelték, 30 éves koráig lányként viselkedett, "megházasulásának kívánsága hagyatta-el vele az Aszszonyi nemet."
- Tartalomjegyzékben: Barbie Katalin.

64. SZÉP virtusnak tsillámló példája. 111. 1.

- Rouen melletti falucskában egy szegény parasztembernek meghalt a felesége, 5 gyerek maradt hátra; a szomszéd 6 éves leánykája tanácsolta anyjának az egyik gyerek örökbefogadását.

65. KOMÁDI NAGY Mihály, D. P.: Találós Mese. 112. 1.
- Megfejtés: Halál. /128. 1./
66. ÉDES Gergely: Rejtett Szó. 112. 1.
- Megfejtés: Fűrész. /128. 1./
8. Levél július 25.
67. BÁRÓ TRENK Fridrik életének Históriaja 113-117. 1.
folytattatik. [3. r.]
- Könyvismertetés. - Dávid és Trenk
élete közötti párhuzam.
68. OBSERVATIONS l' Art de Traduire par 118-123. 1.
D'Alembert. Tom.III.- A' Fordítás Mester-
ségéről.
- D'Alambert könyvének ismertetése. -
A fordítók hibái: - "...mikor az ere-
deti Íróknak vetélkedő társaiknak kel-
lene nekik lenni, meg-elégsszenek az-
zal, ha azoknak kópiálójik, vagy Ál-
tal-írójik lehetnek. Szintén a' baboná-
ig ragaszkodván, az eredeti munkához..."
- "a' félénkség; holott egy kis bátor-
sággal az eredeti munkának tökéletes-
ségére léphetett volna az ő fordítások...
a'bátorság, melly a' jó Fordítóban meg-
kívántatik abban áll, hogy merjen kotz-
kázni némelly új ki-fejezetéseket, hogy
az eredeti munkának élő és hathatós ki-
nyomásait utol érhesse." /119. 1./ -
"A' harmadik hiba, ...hogyan az eredeti
Író, vagy jó, vagy rossz, végtől vé-
gig le-fordítják." - "Nem azért kell
le-fordítani az idegen Írókat, hogy lás-
suk azoknak hibáikat; hanem hogy meg-
gazdagítsuk a' mi literaturánkat." /120.1./
- D'Alambert fordítói elveit ajánlja
"sinor mértékül" a fordítóknak. - Válasz
Batsányinak.
69. A' MÉHEKRŐL némelly Jegyzések. [5. r.] 123-125. 1.
- A méhek elhelyezéséről, a kasok minő-
ségéről, felállításáról, rajzásról.

70. MIKÉPPEN kell egykét óra alatt a' Salátát a' földből ki-nőtetni? 125. 1.
- Hasznos tanács, recept leírásával.
71. HOGY kell a' marhákat a' legyeketől óltalmazni? 125-126. 1.
- Hasznos tanács, recept közlésével
72. HOGY kell a' fegyvereket 's egyéb álló vas szerszámokat a' rosdától őrizni? 126. 1.
- Hasznos tanács, recept közlésével.
73. NAGY lelkű Aszszony' példája. 126-127. 1.
- Kónon leányának, Perónak históriája.
- Történelmi anekdota.
74. ÉDES Gergely: Rejtett Szó. 128. 1.
- Megfejtés: Kalapáts /144. 1./
75. N * * * Ur Fejér Vármegyéből. Ugyan azon Rejtett Szó. 128. 1.
- Megfejtés: Kalapáts /144. 1./
9. Levél julius 29.
76. TUDOMÁNYOS dőlgek. 129-132. 1.
- Könyvismertetés. - Dugonits András:
Etelka, egy igen ritka Magyar Kis-Aszszony, Világos Várott, Árpád és Zoltán Fejedelemeink' idejekben. Pozsonyban és Kassán, 1788, Fűskuti Landerer Mihály költség' és bet. - Kivánatos, hogy "több hasonló munkákkal is gazdagítsák Hazánkat; hogy a' Magyar is szép fordítási mellett, maga saját olyan találmányos, és tudós munkáit is meg-tudja mutatni, mellyeket más idegen Nemzetek is meg-szeretvén magokévá kívánjanak tenni. Kár volna, ha Hazánk' szép Neme meg nem olvasná Etelkát. 'S kár, hogy a' Könyv-nyomtató annyira fel-vertt árával ne talán tán meg-gátlotta annak közönségesebb meg-szerzését, 's hasznvételét; mert e' két könyvnek 2 Rf. az árra." /132. 1./

77. TALÁLmányos dólgek. 132-133. 1.
 - Sumatra szigetére került 1500-ban egy eltévedt angol hajóskapitány, aki "nagy álmélkodással hallotta, hogy ott a' Szeretsenek Sz. Dávid 'Sóltárit énekelik... 's álmélkodással tapasztalta, a' két egymástól annyira külömböző nyelveken, a' 'Sóltároknak némi-némű meg-egyezések;" holott még itt európai ember nem jár... "Véghetetlen időkkel ez előtt, egy hajó hozta azokat ő hazájok Rumos /a' mostani Ormus/ Szigetéről. 'S ez a' hajó talán Salamon Királynak a hajója lehetett." /133. 1./
 - Utalás: Dávids János híres Hollandus Utazónak Indiai utazásának le-írása.
78. A' HOTTENTOTTÁK' sok mai Keresztyének példájik. 133-134. 1.
 - Morális eszmefuttatás.
 - Tartalomjegyzékben: A' Hottentóták.
79. HÁLAADÓ nagy szivek' példája. 134-135. 1.
 - II. József 1777-ben tett franciaországi utazásáról, Gróf Falkenstein álnéven, ahol meglátogatta Báró Becket, hajdani tanítóját, a törvényekre /Jus publicum/ tanította. A Beck által írott magasztaló vers.
 - Tartalomjegyzékben: Hálá-adó sziv.
80. FEJEDELMI le-botsátkozás' és tudós társalkodás' példája. 135-137. 1.
 - Verses levelezés VI. Károly és Hannoveri Hortensius nevű Abbás között, amely megtalálható a "Bétsi Felséges Tsászári Könyves Tár-házban." - A versek egy részének közlése latin és német nyelven.
81. VITÉZ Vezérek' Keresztyénségeknek példája. 138-141. 1.
 - Gusztáv Adolf Svétziai király, a korabeli vezérek - Kóburg Hertzeg, Gróf Hadik - hitbuzgalmáról; példaként közli az utóbbi 1789. márc. 20-án Bécsből írott levelét. - B. Laudon példája.
 - Tartalomjegyzékben: Vitézek Keresztyénségek' példája.

82. MÁRIA Therésia nagy emlékezetű kegyes 141-144. 1.
 Királynénk' emlékezete.
 - A királyné siremlékének leírása /1780./
 a rajta lévő felirat magyar és latin
 szövegével együtt.
 - Tartalomjegyzékben: Mária Theresia'
 emlékezete.
10. Levél augusztus 1.
83. TUDOMÁNYOS dőlgek. 145-147. 1.
 - A külföldi tudós asszonyokról. "De a'
 mi két Magyar Hazánk is szült több Tu-
 dós Aszszonyokat; a' kik között Magyar
 Hazánkban nevezetet érdemel...Báró Hel-
 lenbak Károly Ur' Özvegye...egy igen
 szép...'s hasznos munkát botsátott...
 még 1763. Esztendőben, Lipsiában, Német
 nyelven a' Világ eleibe, illyen Tzim
 alatt: Getreue Vaterweisung einer Mut-
 ter, an ihre einzinge Tochter. Az az,
 Egy Anyának egygyetlen-egy Leányának
 adott hűséges oktatása. - Valójában meg-
 érdemlené ez a' szép 's hasznos...munka,
 ha valaki találkoznék Hazánk' kedves Tu-
 dósi között, a' ki azt, született Magyar
 Kis- és Leány-aszszonykáink' kedvéért
 Magyarra forditaná." /146. 1./
84. TUDÓS Fejedelmi látogatás. 147-149. 1.
 - II. József 1777-ben tett franciaorszá-
 gi látogatásáról Gr. Falkenstein álné-
 ven. - Az utazás egy epizódja: felkere-
 si Büffon György Lajos Grófot Párizs-
 ban, aki őt a természet megismerésére
 tanította. - Lábjegyzetben közlik Büf-
 fon Gy. L. életrajzi adatait, munkássá-
 gának leírását.
 - Tartalomjegyzékben: Fejedelmi látoga-
 tás.
85. TALÁLmányos dőlgek. 149. 1.
 - A puszkapor feltalálása körüli vita: 1380.
 a német Schwartz felfedezése, holott már
 1300-ban a Spanyol Krónika említi, hogy

"a' Szaratzénus Törökök Spanyol Országba bé-ütvén, hosszu tsövekből lövöldöztek golyóbisokkal." - "De így szokott lenni a' dolog: más talál fel valamelly nevezetes dölgot, 's más nyeri-el a' ditsőséget érette."

86. KOOK Kapitány' szép emlékezete. 149-150. 1.
 - Cook haláláról O-Why-e szigetén. /hivatkozás a 9. tételben közöltekre./
 A "Kook Tenger-szorulttjának" /tenger-szoros/ elnevezéséről "a' Petersburgi híres Prófeszsor Pallás" javaslatára.
 - Tartalomjegyzékben: Cook' emlékezete.
87. NAGY Hadi Vezérek' 's Keresztyénségek példájik. 150-152. 1.
 - Laudon, Eugenius stb. hitbuzgalmának említése, példákkal.
 - Tartalomjegyzékben: Hadi Vezérek' Keresztyénségek
88. HÁLA-ADÓSÁG' és Hálá-adatlanság' példájik. 152-155. 1.
 - "Hálá-adatlan gyakran a' Világ, a' legnagyobb Tudósok 's az emberi nem legtöbb jól-tévőji eránt halálok után." - Példákkal: az angol Bacó Ferentz 1626. meghalt; emlékére Meantys Tamás emelt emlékoszlopot. - Leibnitz 1716. halt meg, a hannoveri Uj Templomban temették el "minden emlékezet oszlop nélkül," - most akarnak emléket állítani, 81 év után. Hivatkozás: Joh. Georg Zimmermans Versuch in anmuthigen und lehrreichen Philosophischen Remarquen über allerley Gegenstände. Göttingen, 1770. in. 8-vo.
 - Tartalomjegyzékben: Hála-adóság, hálá-adatlanság: Disznó-láb: Leibnitz.
89. KERESZTYÉN Tolerántzia' példája. 155-156. 1.
 - II. József türelmi rendeletének dicsérete. Komáromi példával: egy evangélikus fiatalember a benedekrendieknel tanult; halála után az evang. egyház szertartásai szerint temették el.
 - Tartalomjegyzékben: Tolerántzia.

90. MIKÉPP' lehessen akármelly tűz-támadást 157-158. 1.
hamarjában el-óltani?
- Tartalomjegyzékben: Tűz el-óltásának módja.
91. MIKÉPP lehessen embernek magát az Égihábo- 159-160. 1.
ruban meg-óltalmazni.? [1. r.] [Folytatá-
sát ld. 98, 129. tétel.]
- Hasznos tanácsok.
- Tartalomjegyzékben: Az Égi háboru ellen.
92. TALÁLÓS Mese. 160. 1.
- Megfejtés: len és kender. /176. 1./
93. JOBBITÁS. 160. 1.
- Helyreigazítás a 33. tételhez.
11. Levél augusztus 5.
94. TUDOMÁNYOS dőlgek. 161-163. 1.
- Könyvismertetés. - Petrótzi Katalin Sidónia: Arnd János' az igaz Keresztýenségről irtt könyveiből szedegetett Lelki Elmélkedések. Kolozsvár, 1705. - 2. kiad. 1764.; Petrótzi Katalin: Jó illatot illatozó Szív; Arnd János' oktatása szerént. Lötse, 1708. - Magyarra fordította Majer Jánosnak az Idvességről irtott művét, de ez kéziratban maradt. - Unokája Polikszena, Vargyas István Dániel lánya, a Hadadi Veselényi felesége magyarra fordította Piktét Benedek: Keresztýén Erköltsi dolgokról irt munkáját, Kolozsváron jelent meg 1452 [?] -ben; ugyanő Vargyas István Dániel: Paterna monita c. könyvét Atyai intések címen nyomatta ki magyarul.
- Tartalomjegyzékben: Petrótzi Katalin; Daniel Polikszena
95. TUDÓS és nagy lelkü Aszszony' példája. 163-165. 1.
- Az asszonyi hűség, Reigersberg Mária példája: Hugo Grótzium /1573-1645./ felesége, igazságtalan börtönéből könyvesládában szabadította ki. Az anekdota el-

beszélése. Lábjegyzetben: Meg-Jegyzés
cimen H. G. életrajza és munkássága.
/163-165. 1./

- Tartalomjegyzékben: A' Grótiusz' fele-
sége.

96. TISZTES Tudós Vénnek tisztessége. 165-167. 1.

- Jákóbi Friderik János, "a' Hannoverai
Egy-Ház Szent Szék' egygyik érdemes tag-
ja, és Czele Vidékének Fő-Püspökje"
1788. Pünkösdi Hav. 4-én tartotta 50.
esztendősi jubileumát, 30 éve viseli a
czellei papi hivatalát. Az ünnepély le-
írása. Könyvei: A' Papi Szent hivatal'
folytatásáról. I-II. köt. 8-r. Az Is-
tennek bölts okai''s tzelzálásról. I-IV.
köt. 8-r.

- Tartalomjegyzékben: Jákóbi' Jubileuma.

97. ISTENT-félő Vitézek' példájik. 167-169. 1.

- Hannibál, Scipio, Kámbises, Ferdinánd
hitbuzgalmáról.

98. AZ ÉGI-háboruról való Tudósítás folytatta- 169-174. 1.
tik. [2. r.]

- Hasznos tanácsok, az ércek /fémek/ el-
távolításáról. Példákkal /Reimarus ír-
sa Alsó-Bretagne szigeten 1718. Szent
György Hava 14-15-én történt szörnyű
égiháboruról./-Viselkedés lovon, kocsin.
- Legbiztonságosabb, ha a házakra
"menyő-szivatót csináltatnak", amelynek
feltalálója Franklin. Hazánkban Eszter-
házi Hertzeg csináltatott ilyet Eszter-
házához az 1 mérföldnyire lévő Bombschur
nevű nyaralója mellett.

99. BÉTS Városának népességéről. [1. r.] [Foly- 174-175. 1.
tatását ld. 104, 121. tételek.]

- "Az újabb meg-számlálás szerint" - a
"Skitze von Wien" c. kiadvány és De
Luca adatai alapján.

100. MIKÉPPEN lehet akármelly gyümölcst vagy 176. 1.
dinnyét minden festés vagy meg-sértés nél-

kül, mindenféleképpen meg-jelelni?

- Hasznos tanács a jelölés módjára.

- Tartalomjegyzékben: 'A gyümölcst
meg-jelelni.

101. TALÁLÓS Mese. 176. 1.
 - Megfejtés: Füst /192. 1./
12. Levél augusztus 8.
102. TUDOMÁNYOS dölgek.-A' meg-hóltt II-dik 177-180. 1.
 Frideriknek Wolf Metafizikájához vóltt
 nagy szeretete.
 - II. Frigyes Suhm Burkárdhoz írott le-
 velel alapján a könyv ismertetése,
 "Correspondance familière et amicale
 de Frideric Second, avec U. F. de Suhm"
 Berlin, 1787. II. kötete alapján.
 - Tartalomjegyzékben: II. Fridrik:
 Wolf' Metaphisicája.
103. ELEGYES dölgek.-Nagy Lelkü Győző' példája. 180-181. 1.
 - Scipio - itt: Stzipio - Karthágó Vá-
 rosát elfoglaló római vezér históriá-
 ja, Allutzius Hertzeg jegyzésével. -
 Anekdota.
104. BÉTS' Városa' népességének le-írása foly- 181-185. 1.
 tattatik. [2. r.]
 - Az 1785-ös népszámlálás alapján. -
 "Nintsen egygyetlen-egy nemzet talán
 egész Európában, mellyből Béts embe-
 reket nem tudna mutatni. Sőt a' Világ'
 más részeiből is elegen mulatoznak ot-
 tan." /185. 1./
105. EGY Zászló-tartó' furtsa találmányos tör- 185-188. 1.
 ténete.
 - Humoros elbeszélés egy buta zászló-
 tartóról és a könyvről, "Heerfort'
 und Klärchen" c. könyv alapján.
106. EGY Hajós' nagy Lelkü tselekedete. 188-190. 1.
 - Rikhárdson angol kereskedőhajó kapi-
 tányának hőstette 1776-ban Dantzignál
 hajótörése alkalmából, 16 ember meg-
 mentése ügyében.
 - Tartalomjegyzékben: Richardson tse-
 lekedete.

107. A' LEVEGŐ-égnek meg-tisztításáról.[1.r.] 190-192. 1.
[Folytatását ld. 111.tétel.]
- A levegő szerepe az élet fenntartásában.
108. TALÁLÓS Mese. 192. 1.
- Megfejtés nélkül.
109. JOBBITÁS. 192. 1.
- Helyreigazítás a 83. tétel 146. 1. és a 96. tétel 166. lapjához.
13. Levél augusztus 12.
110. TUDOMÁNYOS dologok. Tudós Aszszonyok' példájik. 193-195. 1.
- Báthori Zsófia, "a' párt-ütő Rákótzai Ferentz' édes Anyja" az általa irt imádságos könyvről; Bethlen Kata "a' nevezetesebb Magyar könyvekből és írásokból, egy szép könyves Tár-házat szerzett magának", "irt Magyar nyelven igen szép és épületes Lelki Elmélkedéseket, mellyeket maga költségén ki is nyomattatott."
- Tartalomjegyzékben: Báthori Zsófia; Bethlen Katalin.
111. A' LEVEGŐ-égnek meg-tisztításáról való Elmélkedés folytattatik. [2. r.] 195-200. 1.
- Nézetek a levegő tisztításáról. /Szelek./ - D. Priestley kísérlete: a víz felszívja a romlott levegőt - s az eső tisztítja meg a levegőt, palánták /növények/. - A növények haszna. - A lakások szellőztetéséről, "igen jó ablakokra Ventilátorokat tsináltatni, mellyeken a'friss levegő a' házba bé-jöhet." /200. 1./-Lábjegyzetben:"Jegyzés" címen - a betegek rosszullétéről az égi-háboru előtt; a lakásban lévő zöld növények hasznáról.
112. A' MAGYAR-Neve rettentő vóltta. 200-201. 1.
- Hunyadi János félelmetes volt a törökök előtt, akik "Curcum Jankó"-nak nevezték;

most pedig Laudon neve félelmetes,
"Német Ördög"-nek neveztetik.

113. A' MAGYAR Tengerről, a' Balatonról. 201-205. 1.
- Eredetéről, történetéről a rómaiak idejétől a mai időkig; szabályozásáról, kiterjedéséről.
- Tartalomjegyzékben: A' Balatonról.
114. HOGY kell akármelly italt Nyárban minden viz és jég nélkül hamarjában meg-hidegíteni? 205. 1.
- Hasznos tanács.
- Tartalomjegyzékben: Nyárban a' vizet meg-hivesíteni.
115. A' FOG-fájás ellen próbált házi orvosság. 206. 1.
- A gyógyszer leírása.
116. [FÖLDI János, N. SZ. K. Szathmár Városának Orvosa:] TALÁLÓS Mese. [Vers.] 206-207. 1.
- Megfejtés: Nap. /222. 1./
117. [DÖME Károly, Psoni Nevendék Pap:] REJTETT Szó. 207. 1.
- Megfejtés: Rák. /222. 1./
118. TUDÓSITÁS. 208. 1.
- Szerkesztőségi cikk. A beküldött művek meg nem jelentetésének oka a cenzura. - Felhívás a "Könyv-Nyomtatók"-hoz, ha idejében tájékoztatják a szerkesztőséget a kiadandó művekről, hiradást jelentenek meg róla a Gyűjteményben.
- Tartalomjegyzékben nem szerepel.
14. Levél augusztus 15.
119. TUDOMÁNYOS dőlgek. 209-211. 1.
- Könyvismertetés. - "Europa auf der Wagschale, oder des Staatsverheltniss des Römischen Kaisers, mit den Ottomanschen Pforte, auss den Quellen der Politik und Geschichte. Eine Unterhaltung am Reichs-Tage." /A' mérő fontba

- tétetett Európa; avagy a' Római Tsászárnak a' Török udvarral való Országi minémüése, a' Politika és História' forrásiból szedegettetett./ - Anonym szerző műve, a mostani török háboru indittatásának okairól. - Hivatkozás: Allgem. Litt. Zeit. Jena. 1788. okt. p. 318. 1. - Tartalomjegyzékben: Europa auf der Wagschale
120. P.[ÉCZELI] J.[ózsef]: Multis ille bonis felebilis occidit; nulli flebilior quam mihi. 211-213. 1.
- Nekrolog - versben - h. Orczy Lőrinc halálára.
- Tartalomjegyzékben: B. Ortzy Lőrincz' emlékezete.
121. BÉTS Városa' népességének le-írása folytat- 213-215. 1.
tatik. [3. r.]
- "Neveli Béts lakosinak számát a' sok ló és kutya." - A bérkocsik és lovak számáról; a bécsi kutya-kultuszról, a velük való bánásmódról és szokásokról.
122. NÉMELLY Nagy embereknek példájik, kik a' 215-219. 1.
kertekben gyönyörködtek. [Folytatását ld. 347. tétel.]
- Görög, római és perzsa példák a kertek műveléséről, a világ híres kertjeinek /Szemiramisz függőkertje, Ahasverus stb./, a kertekről irt munkának /Xenofon, Cicero, Plato, Varro, Plinius, Cato, Seneca stb./ ismertetése, lábjegyzetben a források jelölésével.
123. A' MÉHEK' ellenségeikről. 219-222. 1.
- Hasznos tanácsok /a méhek ellenségeinek ismertetése, az ellenük való védekezés módjaival./ Ferrier Abbás könyve alapján./
124. SZOMBATI János, S. P. P.: Találós Mese. 223. 1.
- Megfejtés: Tsóka. /239. 1./
125. FÖLDI János, D.: (Találós Mese.) Más. 223. 1.
- Megfejtés: Koporsó. /239. 1./

126. DÖME Károly: Rejtett Szó. 223-224. 1.
 - Megfejtés: Könyv. /239. 1./
127. FÖLDI János: (Rejtett Szó.) Más. 224. 1.
 - Megfejtés: Koporsó. /239. 1./
15. Levél augusztus 19.
128. AERONAUTIKA.- A' Levegő-égben való hajózás' fel-találtatásának, 's az által tétetett egynéhány nevezetesebb utazásoknak le-írások. [1. r.] [Folytatását ld. 138, 142, 148, 155, 161, 166. tételek.] 225-234. 1.
 - A léghajózás története. - 1583. Montgolsier-testvérek első kísérlete. - 1783. Faujás de Fond és a Robert testvérek és prof. Charles, Pilatre Rozier, Blanchard kísérletei.
 - Tartalomjegyzékben: Aeronautica.
129. TÓLDALÉK a'X. és XI. Levélben lévő Réglákhoz, mellyekre az Égi-háborunak idején illő vigyázni? 235-239. 1.
 - Tanácsok. - Az emberi test párájáról, a mennykő csapás tulajdonságáról, jellegéről. A viselkedésről /az ajtókat be kell csukni, nem szabad szaladni stb./ - Hivatkozás: Makó Pál: A mennykőnek mivoltáról c. könyvére.
130. FÖLDI János, D.: Találós Mese. 239. 1.
 - Megfejtés: Harmat. /256. 1./
131. REJTETT Szó. 240. 1.
 - Megfejtés: Bunda. /256. 1./
132. A' VESÉBEN lévő kő ellen. 240. 1.
 - A házi gyógyszer receptje.
133. JOBBÍTÁS. 240. 1.
 - Helyreigazítás a 95. és a 118. tételekhez.

16. Levél augusztus 22.

134. AZ ALATSON kunyhóban is meg lehet a' virtust találni? 241-245. 1.
 - Példabeszéd a szegény emberek becsületes viselkedésére, anekdota vagy inkább elbeszélés formájában.
135. METASTASIO' életének rövid le-írása. 245-246. 1.
 - Pietro Trapassi Metastasio /Róma, 1698. - Bécs, 1782./ élete.
136. A' JEGENYEI vizek' forrásaikról természeti tapasztalások. 246-251. 1.
 - Erdélyben, Kolozs vármegye felső járásában fekvő Jegenye helység leírása és gyógyvizének ismertetése a vonatkozó könyvekre való hivatkozásokkal, a láb-jegyzetben.
 - Tartalomjegyzékben: A' Jegenyei vizekről.
137. A' SZÉP Nemhez. 251-252. 1.
 - Spanyolországban 1787-ben alakult egy "Aszszonyi Társaság", "mellynek tüzéje az, mint lehessen leg-jobb eszközöket találni, melyek a' virtusnak, 's szorgalmatosságnak elő-mozdítására szolgálhatnak." /252. 1./
138. A' LEVEGŐ-égben való utazásnak folytatása. 252-256. 1.
 [2. r.]
 - Montgolsier és Pilatre de Rozier kísérleteiről.
139. FÖLDI János, D.: Találós Mese. 256. 1.
 - Megfejtés: Tojás. /271. 1./
140. DÖME Károly Pozsoni Nev. Pap.: Rejtett Szó. 256. 1.
 - Megfejtés: Köröm. /256. 1./

17. Levél augusztus 26.

141. W.[ESZPRÉMI] I.[stván] : Tudománybéli Elmélkedés. 257-263. 1.
 - Numizmatika. A pénz történetéről, a régi pénzek gyűjtéséről és jelentőségéről, - a témában megjelenő könyvekre való hivatkozással, a lábjegyzetben, hazai és külföldi viszonylatban.
142. A' LEVEGŐ-égben való utazás' le-írásának folytatása. [3. r.] 263-269. 1.
 - 1784. Blanchard kísérlete.
 - Tartalomjegyzékben: Aeronautica.
143. NÉMELLY rendkívül való termetű emberekről. 702/270/-271.1.
 - Fejlődési rendellenességek. Óriások, törpék példákkal.
144. SZ. J. P. P.: Találós Mese. 271. 1.
 - Megfejtés: Lopó-tök. /288. 1./
145. DÖME Károly: Rejtett Szó. 271-272. 1.
 - Megfejtés: Görög Demeter. /288. 1./
146. [A BEKÜLDÖTT dolgozatok közlésének akadályairól, hivatkozva a 13. Levél végén közöltekre, - 118. tétel - a cenzor távollétére.] 272. 1.

18. Levél augusztus 29.

147. EGY uj és ez ideig nagy részént esméretlen haszna a vakondaknak. 273-276. 1.
 - A vakond életéről, eledeléről és hasznáról ill. káráról.
 - Tartalomjegyzékben: A' vakondak' haszna.

148. A' LEVEGŐ-égben való utazás' le-írásának folytatása. [4. r.] 276-282. 1.
 - Charles és a Robert testvérek kísérelése.
 - Tartalomjegyzékben: Aeronautica.
149. SZOMBATHI János Prof.: (A' Rabner Sati-
 ráji fordítóikra tett Jegyzés.) 283-285. 1.
 - A 25. tételben közöltekre való reagálás példákkal, a 17. szd. költészetéből.
150. MINT lehet a' gabonából, 's a' gyümölts
 fákról a férgek el-veszteni? 285-286. 1.
 - Hasznos tanácsok a növényvédelemre.
 - Sprenger Baltazsár, a Maulbronni
 Hertzegi Kollégyiom professzorának ki-
 sérletei nyomán; - Forrásként jelölve
 a "Gazette d' Agriculture", a szántás-
 vetésről szóló ujság-leveleket; a
 "Sceita di Opusculi interessanti" c.
 olasz munkát vagy Journált.
151. EGY uj Jegyzés az abrakolásról. 286-287. 1.
 - A lovak abrakolásának módja, francia
 és német tapasztalások szerint.
 - Tartalomjegyzékben: Jegyzés az abra-
 kolásról.
152. EGY igen könnyü, próbáltatott és hasznos
 mód, mint kelljen a' sebet és az ütést
 gyógyítani? 287-288. 1.
 - Hasznos tanács, házi gyógyszer recept-
 je sebtisztításra. - Forrásként jelöl-
 ve: a Stuttgarti Gazdaságról szóló
 könyv.
 - Tartalomjegyzékben: Mint kell a' se-
 bet, ütést, gyógyítani?
153. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 288. 1.
 - Megfejtés: Sin-szeg. /304. 1./
154. KÖSZESEN G. A. Királyi hivatalban lévő Ur:
 Rejtett Szó. 288. 1.
 - Megfejtés: Ostor. /304. 1./

19. Levél szeptember 2.

155. A' LEVEGŐ-égben való utazás le-írásának 289-292. 1.
folytatása. [5. r.]
- A Montgolsierek újabb találmánya
- Tartalomjegyzékben: Aeronautica.
156. CS. I. Kőszegen.: Gyarmathy Mihály' 292-301. 1.
élete.
- Gy. M. /Debretzen, 1715. jan. 13. -
Hannover, 1771. jan. 13./ hadvezér
élete. - Az életrajz után közölt ver-
sek: Klaudius: Egy Lukner Huszárnak
Panasza, melly a' Májor Gyarmatynak
Hannoverában 1771-ben 13. Január. tör-
tént temetéskor hallatott.- Sirfelira-
ta: Gyarmaty' feje felibe való írás.
157. FEHÉR György, Pozsoni Nevendék: Méltóságos 301-302. 1.
Báró Ortzy Lőrincz Urnak a' Pozsoni Neven-
dékeknél lévő Emlékezete. Saffó' rende sze-
rént. [Vers.]
- Láb "Jegyzésben": "Örök emlékezetre
méltók Hazanyelven ki-adatott Vers'
darabjai, mellyek mind elevenségekre,
mind a' széles Tudományra nézve, a'
Pozsonyi Nevendékektől leg-jobban ked-
veltetnek."
158. A' KÉP-metszőkhöz és Könyv-nyomtatókhoz. 302-303. 1.
- Az un. "Frankfurti fekete festék" ké-
szítésének leírása.
159. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 304. 1.
- Megfejtés: Szivárvány /319. 1./
160. KOMÁROMI János, Ts. P.: Rejtett Szó. 304. 1.
- Megfejtés: Tükör. /319. 1./

20. Levél szeptember 5.

161. AERON. - A' LEVEGŐ-égben való utazás' le- 305-310. 1.
írásának folytatása. [6. r.]
- Az első utazók élményei. 1784.
- Tartalomjegyzékben: Aeronautica.

162. P. A.: Miképpen kelnek-ki a' tsirkék tyuk- 310-312. 1.
monyjokból Egyiptomban?
- Irta Pozsonban 24. Aug. 1789. P. A. 4.
esztendőbéli Kis Pap. - Hivatkozásként:
"Chemnicziai Antal, Török utazásának
alkalmatosságával irt könyvére."
163. A' TSIZMADIÁKRÓL vagy Vargákról. 312-319. 1.
- "Mi lehet az oka annak, hogy olly
sokan találkoznak a' Vargák között,
kik magokat a' tudományra adják, 's
ottan gyakran sokra is mennek?" /313.1./
- a kérdést példákkal illusztrálja,
de a választ nem adja meg.
164. TALÁLÓS Mese. 319-320. 1.
- Megfejtés: Kályha. /343. 1./
165. SZATHMÁRRÓL: Rejtett Szó. 320. 1.
- Megfejtés: Feredő. /343. 1./
21. Levél szeptember 9.
166. A' LEVEGŐ-égben való utazás' le-írásának 329-336. 1.
folytatása. [7. r.]
- Hibás lapszám, helyesen: 321-328. 1.
- Blanchárd új gépe. 1784-1785. - Pi-
latre de Rozier és Romain szerencsét-
lensége 1788. jun. 15-én.
167. GEOGRÁFIA. - Tunkin, Buthár és Tatár-Or- 336-337. 1.
szág.
- Hibás lapszám, helyesen: 328-329. 1. -
A három országban lévő házassági szo-
kásokról.
168. NINTSEN olly Setétség, és nintsen olly 337-343. 1.
halálnak árnyéka, a' hol el-rejthessék
magokat az álnokságnak tselekedőji. Job.
XXXIV. V. 22.
- Hibás lapszám, helyesen: 329-335. 1.
- Egy véletlenül felfedezett gyilkos-
ság nyomozásának leírása, lépésről -
lépésre, a bizonyítási eljárással. Né-
metországban, 1785-ben.

- Tartalomjegyzékben: Egy Kovátsnak,
's feleségének gyilkosságának ki-nyil-
latkoztatása.

169. F. G. N. Kálló: Találós Mese. 343. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 335. 1. - Meg-
fejtés: Nyelv. /358. 1., h.: 348. 1./

170. F. G. N. Kálló: Rejtett Szó. 344. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 336. 1. -
Megfejtés: Szem. /358. 1., h.: 348. 1./

171. A' VAD gesztenyének haszna. 344. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 336. 1. -
Hasznos tanács a vadgesztenye porá-
nak szappanként való felhasználásá-
ra.

22. Levél szeptember 12.

172. A' TUDOMÁNY' haszna. 345-346. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 337-338. 1.
- Anekdota. /Kolombust Jamaika szí-
getén a bennszülöttek élelem nélkül
hagyták. Hogy segítsen magán, a hold-
fogyatkozást használta fel a primitív
népek megfélemlítésére, akik az isten-
csapástól való félelmükben mindent
odaadtak a spanyoloknak./
- Tartalomjegyzékben: A' Tudomány hasz-
na. Columbus Cristoff.

173. HISTOIRE de Saint Dominique. 346-347. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 338-339. 1.
- "A Tudomány haszna" folytatásaként
a Pericles-ről szóló anekdota: a nap-
fogyatkozást Pericles a révésznek meg-
magyarázva, eltakarta szemét egy köpő-
nyeggel, ezzel jelképezve a Nap elé ke-
rülő Holdat. - Forrásként: Plutárkus je-
lölve.
- Tartalomjegyzékben: Nap-fogyatkozás;
Pericles.

174. A' SZERENTSE. 347-348. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 339-340. 1. -
 Anekdota I. Ferenc királyról és udvar-
 nokjáról, a meggazdagodásban szerepet
 játszó szerencséről. /zacskó arannyal
 és ólommal./ Forrásként jelölve: Anec-
 dotes des Rois de France.
 - Tartalomjegyzékben: A' Szerentse.
 I. Ferentz Király és Udvarnokja.
175. AZ IGAZ barátságos Testamentom. 348-349. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 340-341. 1.
 - Anekdota a korinthuszi Eudamidás
 testamentomáról.-Forrásként: Lucien
 traduit de d'ablancourt.
 - Tartalomjegyzékben: Barátságos Tes-
 tamentom, Eudamidás.
176. FEHÉR György, Pozsonyi Nevend. Pap.: A' 349-350. 1.
 nagy Leiket illető ajándékozásnak példá-
 ja.
 - Hibás lapszám, helyesen: 341-342. 1.
 - Anekdota a francia Hadi Vezér, Tu-
 renn ajándékaról egy szegény tisztjé-
 nek. /lőcsere./
 - Tartalomjegyzékben: Türenn' ajándéka.
177. GOLKONDA, Arrakán, Siám, Korea Országok- 350-353. 1.
 ban való Házasodás módja.
 - Hibás lapszám, helyesen: 341-344. 1.
 - Házassági szokások, özvegyek sorsa.
178. A' SZÉNÁNAK bé szóztatásáról. 353-354. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 344-345. 1.-
 A jó abrakolásra hasznos tanács "Svéd-
 és Schweitz Országokban" lévő szokás
 szerint.
179. GEOGRAPHICA Praktika et Astronomica ad 354-356. 1.
 Geographiam et Nauticam applicata.
 - Hibás lapszám, helyesen: 345-346. 1. -
 Könyvismertetés: Kautsch Ignázt fenti
 c. könyvének ísm., fejezetenként. /a
 geografia eredete, helységek földrajzi
 fekvése, csillagvizsgáló tornyok, a nap-
 fogyatkozások előrejelzése 1800-ig, ha-
 józási ismeretek stb./ - Közli a könyv-

kereskedők nevét és helyét, ahol a könyv kapható 2 Ft. 20 kr-ért.

- Tartalomjegyzékben: Kautsch' Geographica Practica.

180. [NEGYEDIK] IV. Akmetnek, a' meg-hólt Török 357-358. 1.
Tsászárnak képe.

- Hibás lapszám, helyesen: 347-348. 1.-
IV. Achmet életrajza. /1725-1789./
1774-től császár.

181. F. G. N. Kálló: Találós Mese. 358. 1.

- Hibás lapszám, helyesen: 348. 1. -
Megfejtés: Hóld. /375. 1., h: 365. 1./

182. F. G. N. Kálló: Rejtett Szó. 358-359. 1.

- Hibás lapszám, helyesen: 348-349. 1. -
Megfejtés: Nyelv. /375. 1. h.: 365. 1./

183. KALÁBRIÁNAK az 1783. Eszt. vólt föld-in- 359-360. 1.
dulás után való állapotja. [1. r.] [Foly-
tatását ld. 184. tétel.]

- Hibás lapszám, helyesen: 349-350. 1. -
A földrengés leírása, a károk /holtak
felsorolása, a lakosok viszonylatában./
- Tartalomjegyzékben: Kalabriai föld-
indulás.

23. Levél szeptember 16.

184. CALABRIÁNAK az 1783-ban vólt föld indulás 361-366. 1.
után való állapotja folytatattatik. [2. r.]

- Hibás lapszám, helyesen: 351-356. 1.
- Tartalomjegyzékben: Ugyan az folytat-
tatik.

185. (PÉTER Leopold' emlékeztető oszlopa.) 366-367. 1.

- Hibás lapszám, helyesen: 356-357. 1. -
A toscanai nagy herceg, Leopold emlék-
oszlopa, latin nyelvű felirattal, 1787.
- Utalás: Malamina: Commentario filolo-
gico, critico sopra idelitti e le pene
secondo il gius divino. Opera dell' Ab-
bate Cesare Malanima. Firenze 1786.

186. [ELSŐ] I. Károly' Angliai Királynak Hóhéra. 367-370. 1.
[1. r.] [Folytatását ld. 193. tétel.]
- Hibás lapszám, helyesen: 357-360. 1. -
Történelmi anekdota ill. elbeszélés.
187. GEOGRAFIA. Japonia, vagy Japan. 370-372. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 360-362. 1. -
Japán hátországi szokásai, a családon
belüli élet.
- Tartalomjegyzékben: Japonia.
188. EGY uj próba a' veszett ebnek marása ellen. 372-374. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 362-364. 1. -
Generál Lieutenant Gróf Tscherdtkow Wo-
roneschből való tudósítása: a Szamár-tő-
visnek vagy Iglitzének nevezett, vagy
Genista tinctoriát megfőzni, reggel-es-
te egy-egy pohárral meginni. - Házi
gyógyszer készítése, kipróbált eset
kapcsán ajánlható.
- Tartalomjegyzékben: Veszett eb' marása
ellen a' Genista tinctoria.
189. (MARCELLI Apátur' versei.) 374-375. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 364-365. 1. -
"Rómában az Augustus Tsászár Mausoleu-
mának össze omlott töredékei között...
találtatott egy régi emlékeztető osz-
lop"-on lévő latin nyelvű vers közlése.
190. [HIRADÁS Fontani - a Riccardi Könyves házá-
nak gondviselője - által kiadott "Novae de-
liciae eruditorum" c. munkáról, amelyben
"Michaeli Glicasnak azok a levelei vagynak,
mellyeket Giovanni Lami ki nem adott vőlt,
és Photionis Erotemata."]
375. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 365. 1.
- Tartalomjegyzékben: Novae Deliciae
Eruditorum.
191. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 375-376. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 365-366. 1. -
Megfejtés: Tükör. /392. 1., h.: 382. 1./
- Sajtóhiba: SZARHMÁRRÓL.
192. SZATHMÁRRÓL: Rejtett Szó. 376. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 366. 1. - Meg-
fejtés: Szél-vész. /392. 1., h.: 382.1./

24. Levél szeptember 19.

193. I. KÁROLY Angliai Király' Hóhéra. [2. r.] 377-382. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 367-372. 1. -
Történeti elbeszélés.
194. BODOLA János Professor, Enyed.: A' Matskák- 382-391. 1.
nak hasznok és ártalmok.
- Hibás lapszám, helyesen: 372-381. 1. -
A macskák ártalmáról egy orvos levelét
Francheville-hez, hivatkozik "Gaz. Litt.
de Berlin 1771. p. 274."; Buffons Na-
turgeschichte der Vierfüssigen Thi-
ere Zweiter Band p. 320. - A macskák
ártalmasságát megtörtént példákkal
szemlélteti.
195. A' SZÁNTÓ vetőkhöz. 391-392. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 382-384. 1. -
Hasznos gyakorlati tanács a buza veté-
se előtt.
196. H. A.: Találós Mese. 392. 1.
- Hibás lapszám: helyesen: 382. 1. - Meg-
fejtés: Viz, háló, hal. /423. 1.; h.:
413. 1./
197. FEHÉR György Pozs. Nev. Pap: Rejtett Szó. 392. 1.
- Hibás lapszám: helyesen: 382. 1. - Meg-
fejtés: Harang. /423. 1., 413. 1./
25. Levél szeptember 23.
198. (TIEDEMANN a' Mágiáról.) [1. r.] [Folytatá- 382-390. 1.
sát ld. 202. tétel.]
- Hibás lapszám, helyesen: 382-390. 1. -
Dietr. Tiedemann: Disputatio de Quaes-
tione, Quae suerit Artium Magicarum ori-
go? Quomodo illae ab Asiae Populis ad
Graecos atque Romanos, et ab his ad ca-
eteras gentes sint propagatae, quibusque
rationibus adducti fuerint ii qui ad
nostra usque tempora easdem vel defen-
derent vel oppugnarent. c. könyv ismer-
tetése. - A mágia természete, története,
valóságos léte és haszontalansága.

199. (AZ ESCURIALI Könyves-Ház.) 400-402. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 390-392. 1.-
 1787. egy szíriai pap madridi utazása.
 A Könyves-Ház "Napkeleti Manuscriptu-
 mokra nézve leg-gazdagabb." /400. 1./ -
 A Casiri Mihály által összeállított
 "Bibliotheca Arabico Hispana" c. kata-
 lógus alapján ismerteti az állományt.
200. A' KASSAI Kerületben a' Nemzeti Oskolák' 402-408. 1.
 Inspectorának Tek. Kazinczy Ferentz Urnak
 haláláról hiteles hirt hallván egy jó Ba-
 rátja, szomorúságának bizonyására, és
 egyszersmind soha sem látott kedves Barát-
 ja' emlékezetére, ez egynéhány Sorokat ír-
 ta 25. Julii. 1789. [Vers.]
 - Hibás lapszám, helyesen: 392-398. 1.
 - Tartalomjegyzékben: Kazinczy Ferentz'
 költött halála
26. Levél szeptember 26.
201. UGYAN AZON jó Barát, meg-tudván hogy a' 409-420. 1.
 Kazinczy' haláláról vett hir nem igaz vólt;
 ez egynéhány sorban Örvendi fel-gyógyulá-
 sát; és egyszersmind a' Betegnek panaszára
 felel. [Vers.]
 - Hibás lapszám, helyesen: 399-410. 1.
 - Tartalomjegyzékben: Kazinczy Ferentz'
 felgyógyulása.
202. TIEDEMANN könyvének: Disputatio de Quaesti- 420-423. 1.
 one: Quae fuerit artium Magicarum Origo?
 etc. folytatása. [2. r.]
 - Hibás lapszám, helyesen: 410-413. 1. -
 A Mágia nemei: Asztrologia, Theosophia,
 boszorkányság.
203. MIRE kell vigyázni azoknak, kik a' betegek- 423. 1.
 re viselnek gondot?
 - Hibás lapszám, helyesen: 413. 1. - Hasz-
 nos tanácsok.

204. TALÁLÓS Mese. 424. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 414. 1. - Meg-
fejtés: Álom. /431. 1., h.: 421. 1./
205. (KORBELY 5. esztend. Nev. Pap Pozsonyban:) 424. 1.
Rejtett Szó.
- Hibás lapszám, helyesen: 414. 1. - Meg-
fejtés: Vár /431. 1.; h.: 421. 1./
206. (KORBELY) : Más Rejtett Szó. 424. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 414. 1. - Meg-
fejtés: Korbely, 5. esztend. Nev. Pap
Pozsonban./431. 1., h.: 421. 1./
207. JOBBITÁS. 424. 1.
- Hibás lapszám, helyesen: 414. 1. - Hely-
reigazítás a 155. és 156. tételekhez.
208. [SZERKESZTŐSÉGI-cikk az Olvasókhöz, hogy "az 424. 1.
esztendőnek első napján kiadatott három ár-
kusokat" nem tudják részükre megküldeni,
mert azok már elfogytak.]
- Hibás lapszám, helyesen: 414. 1.



27. Levél szeptember 29.

209. EGY 5. esztendőbeli Nev. Pap: Lantos Dall, 425-427. 1.
 mellyel Nagyon Tisztelendő Bélik József
 Urat, az Erköltsi Tudománynak néhai ren-
 des Tanítóját, midőn a' Pozsoni Pap neve-
 lő Háznak kegyes Igazgatója tiszeltetik,
 elsőben idvezli egy 5. esztend. Nevendék
 Pap. [Vers.]
 - Hibás lapszám, helyesen: 415-417. 1.
 - Tartalomjegyzék: Lantos Dall T., Be-
 lik József Urhoz.
210. A' KAFFÉVAL való kereskedés. 427-429. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 417-419. 1. -
 A kávékereskedelem haszna számokkal
 bizonyítva. "Maga a' természet úgy
 igazgatja a' dolgot, hogy a' ki pa-
 zérol, az sem tselekszik egészen ros-
 szul. A' mit valaki el-veszteget: más
 munkás ember azzal él..." /429, ill.
 419. 1./
211. GEOGRÁFIA. Marokkó és Monomotapa Országok. 429-431. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 419-421. 1. -
 Az országok házassági szokásairól.
212. KÖVESDI BOÉR Sándor, Kolozsvár: Találós 431. 1.
 Mese.
 - Hibás lapszám, helyesen: 421. 1. - Meg-
 fejtés: Pénz. /II. N. 13. 1./
213. REJTETT Szó. 431-432. 1.
 - Hibás lapszám, helyesen: 421-422. 1. -
 Megfejtés: Kép. /II. N. 13. 1./
214. (VELENTZÉBEN a' Sz. Márk Könyves-Házának 432. 1.
 Gondviselője.)
 - Hibás lapszám, helyesen: 422. 1. - Hir-
 adás külföldön megjelent könyvekről.
 Morelli Jakab: Aristides Oratio adversus
 Leptinem. Libanii declamatio pro Socra-
 te. Arifloxeni Rhythmicorum elementorum
 fragmenta. Velentzében; - A "Museum Pio-
 Clementinum" II-dik Darabja Rómában; -
 Luigi Mingarelli görög és kopt nyelven
 adta ki a Náni Könyves-Házában lévő kéz-
 iratokat.

1. Levél október 3.

215. [ELŐFIZETÉSI felhívás, munkatársak, írá-
sok toborzása, gyűjtése "Leg-kedvesebbek
léssznek előttünk az olyan Tudósítások,
mellyek kedves Hazánknak természeti His-
tóriáját,...nevezetes forrásait, bányáit,
egészséges vizeit, köveit 's egyéb ritka-
ságait foglalják magokba."] [2.] 1.
216. A' KÖNYV-Irókhoz. 3-9. 1.
- "Az Irónak hivatala nemes, 's az ő mun-
kásságának tzirkalma igen nagy..." A' ki
a természettől felséges táalentomokat
vett, de Királyi páltzát nem nyert; az ő
író-tollával a' Lelkeknek Országokat'
igazgatja az" /3. 1./ - Az írók felelős-
ségéről, jelentőségéről, híres emberek
mondásaival, véleményével illusztrálva.
217. [NEGYEDIK] (IV. Henrik Frantziai Király és 10-13. 1.
Madam le Clerc.)
- Cim nélkül, az előző rész folytatásá-
nak tűnik, tipográfiai jelölés nélkül. -
Epizód IV. Henrik Jury melletti győzel-
me alkalmából, amikor a "Helvetus" ka-
tonák, - akiknek nem tudta fizetni a
zsoldját - nem akartak többé szolgálni. -
Átvétel a Deutsches Magazin 2. Band.-
ból.
218. FEJÉR György Pozs. Nev. Pap: Találós Mese. 13. 1.
- Megfejtés: Gyűrű /30. 1./
219. REJTETT Szó. 13-14. 1.
- Megfejtés: Rák. /30. 1./
220. [MINT kell a' halottakkal bánni.] [1. r.] 14-16. 1.
[Folytatását ld. 221. tétel.]
- A tetszhalál és a halál megállapításá-
nak jegyei, tulajdonságai.

2. Levél október 7.

221. [MINT kell a' halottakkal bánni.][2. r.] 17-19. 1.
- Példák a tetszhalott eltemetésére.
222. [T. KÁRMÁN Jó'sef Ur Osterwald' Cathechismusát fordítja, T. Szilasi László Ur maga költségén ki-adatja.] 19-22. 1.
- Könyvismertetés: Osterwald Fridrik János: Cathechismus. 1789. Pozsony, Wéber Simon Péter. - A könyv ismertetése kapcsán a fordítások, a jó könyvek szükségességéről, a magyar nyelv ápolásáról. "...ha sok hasznos könyveket irunk vagy fordítunk, mellyekkel mint édes lépekkel meg-fogattassanak az idegen nyelveket meg-szerető 's a' magukét meg-utáló Hazafijak." /21. 1./
223. KÓLUMBUSNAK Európába lett vissza térése. 22-27. 1.
- 1493. január 4-én indult Amerikából Európába. Viszálya Pincon kapitánnyal. A spanyol Ferdinánd királynak jelentette az új földrész felfedezését, aki VI. Sándor pápától levelet kapott, "melly által minden egyéb Európai Királyok az Uj-földnek birásából ki-rekesztettek." /27. 1./
224. AZ ANGLUSOKRÓL némelly Jegyzések. 28-30. 1.
- Az angolokról, mint kulturnemzetről: "nemes társaságok" /jótékonyági intézmények/, könyv- és ujságkiadás, "némelly Ujság-íróknak pedig tiz-tizenkét ezer Olvasóik vagynak" /29. 1./, az írók megbecsülése.
225. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 30. 1.
- Megfejtés: Szél /45. 1./
226. REJTETT Szó. 30-31. 1.
- Megfejtés: Buza /45. 1./
227. POZSONBÓL 5. Eszt. Nev. Pap: A' Magyar a' Deákhoz. [Vers.] 31-32. 1.
- A magyar nyelv dicsérete a latinnal szemben. Gúnyos hangvétel megszemélyesítéssel.

3. Levél október 10.

228. (D. FÖLDI János a' Mizald és Lippai János' 33-45. 1.
könyvéről.) [1. r.] [Folytatását ld. 233,
301, 302. tétel.]

- Könyvismertetés. Szatmár, 1789. 8. Sep-
tember. - Mizáld Antal Monlucai Orvos:
A' Kertekkel való Bánásról, ahoz tarto-
zókról és annak titkairól. /A cikkirő
feltételezése szerint a könyv megegye-
zik a Bod Péter által a M. Athenasban
ism., Nadányi János által ford. "In suc-
cincta Medicorum Hungariae et Transilva-
niae Biographia, Cent. Alt. Part. Clau-
dipoli, 1669. c. könyvvel. / - összehason-
lítva Lippai János: Pasoni Kert. Melly-
ben minden kerti munkák rendelések, vi-
rágokkal, veteményekkel, fákkal...való
bajmoldások...Győrött, 1753. Streibig
Gergely. 686 l., 3 Lev. - Az ism. kap-
csán az egyes nemzetek étkezési szoká-
sairól, gyümölcsökről.

229. KÖVESDI BOER Sándor, Kolozsvár: Találós me- 45-46. 1.
se.
- Megfejtés: Levél /58. 1./

230. REJTETT Szó. 46. 1.
- Megfejtés: Szérü /58. 1./

231. AZ ÉSZRÖL, vagy Elmésségről. [1. r.] [Foly- 47-48. 1.
tatását ld. 232, 239. tétel.]
- A szellemességről a poézisben, a festés-
ben és metszésben, amely sokszor az érte-
lem rovására megy. "Sokan azt tartják
annak, a' mi a' leg-nagyobb munkába ke-
rül, bár a' jó izléssel ellenkezzék is."
/47. l./ Példákkal. /a "lipogrammatisták
vagy betű-lopók", karthágóbéli pénzverők
stb./

4. Levél október 14.

232. AZ ÉSZRÖL, vagy elmésségről tett Jegyzések 49-54. 1.
folytatatnak. [2. r.]
- Költői "divatok": "Echo, vagy vissza-

hangzat", anagramma, "Chronoszticon vagy Chronogramma", megadott "cadentziák"-ra versek elkészítése, stb., "az e' féle Verseknak Irójik tsak a' fülnek, nem pedig az észnek igyekezik kedvét keresni" /52. l./ - A költészet és az "elmésség" kapcsolata, "a' jó Poéta" ismérvei.

233. FÖLDI János N. SZ. Kir. Szathmár Városa' Orvosa: - A' szathmári tudománybéli elmélkedés folytattatik. [2.r] 54-57. 1.
 - A Nadányi által ford. munkának értéke "a' Frantzia módra irott két soru végzetes versek" jó fordítása az eféle magyar versek a 70-es évek elején kezdődtek: Bessenyei György: Hunyadi László' Tragédiája, Ágis' tragédiája; Az embernek próbája Póp szerint Bétsben, /1772/, gr. Teleki Ádám: Txid szomorú játéka, Kolozsvár, 1773.
234. HORVÁTH Sámuel: Találós Mese. 58. 1.
 - Megfejtés: Bor. /70. l./
235. HORVÁTH Sámuel: Rejtett Szó. 58. 1.
 - Megfejtés: Nadrág. /70. l./
236. MIKÉPPEN kell a' rosszsz buzán segiteni, és test-tápláló kenyeret belőle késziteni? 58-61. 1.
 - Hasznos tanács a penészes buza megjavítására, csirás buza lisztjéből való kenyérsütésre, - a hüvelyes növények magvainak főzési módjára.
237. H. F.: Magyar Orvos Doktor Détsi Ur' Osmannographiájának ditséretire a' tsátságó Zoilus ellen iratott Versek. 61. 1.
 - Könyvismertetés: Decsy Samuel: Osmannografia, az-az: A török birodalom természeteti, erköltsi, egy-házi, polgári s hadi állapottyának, és a magyar királyok ellen viselt nevezetesebb hadakozásainak summás le-írása. 3. rész. Bétsben, 1788-89. Ny. Kurzbach József. bet.
 - Tartalomjegyzékben: Detsi János' Osmannographiájának ditsérete.

238. JOBB valaha, mint soha sem. [ld. még: 62-64. 1.
504. tétel.]
- "...minden erőnkől támogassuk dülő fé-
len levő nyelvünket; mert különben
egynehány száz esztendőök mulva, tsak
ugy fognak a' Históriák emlékezni rólunk,
mint a' Celtákról, vagy Sarmatákról, hogy
azok is éltek valaha. - Ha későn ébred-
tünk is fel, tsak ugyan jobb valaha mint
soha sem. /63. 1./
5. Levél október 17.
239. AZ ÉSZRŐL, vagy elmésségről tett Jegyzések 65-68. 1..
folytattatnak. [3. r.]
- "Az igaz elmésség áll az ideáknak, vagy
gondolatoknak öszve-hasonlításokban; a'
hamis, vagy tündér elmésség áll tsak a
szóknak hasonlatosságokban" /65. 1./ -
példákkal az angol és francia irodalom-
ból.
240. MAGYAR (Komédiák) Vig Játékok. 68-70. 1.
- Szepes és más vármegyei példák. "Ennél
nints egy-egy jobb eszköz nyelvünk'
gyarapítására, 's a' jó izlésnek ter-
jesztésére." /68./ - iskolai és városi
vigjátékok előadásának szorgalmazása.-
Fordítások sürgetése. - Híradás Lessing
"nevezetesebb Darabjai"-nak fordításá-
ról; Komáromban sajtó alatt vannak: Me-
rőp, Tankréd és Alzir - ford. Pétzeli
József, a 3 db együtt 30 xr.
- Tartalomjegyzékben: Magyar Comoediák.
241. FEHÉR György Posoni Nev. Pap: Találós Mese. 70-71. 1.
- Megfejtés: Tükör /89. 1./
242. SZENDREI BALOG Sámuel B. P.: Rejtett Szó. 71. 1.
- Megfejtés: Papiros /89. 1./
243. AZ AMÉRIKABELIEKRŐL. 72-74. 1.
- Anekdóták az amerikai őslakosság hie-
delméről /ti. az európaiaknak az arany
az istenük/, az őslakosság "együgyüsé-
gének" cáfolata. - Forrásként jelölve:

Histoire de S. Dominique, Dictionnaire
des anecdotes.

244. A' VILÁG' Tónussa. 75. 1.
- "Azon utálatos önnön szeretet, minden erkölts', 's érzékenység' meg-vesztegetője, elannyira el-hatotta szivünket mérgével, hogy sokak a' mások szerent-sétlenségek' hallására egészen el-érzéketlenednek."
245. ANYA. 75-77. 1.
- Az anyai szeretet példái, Arnaud után.
246. AZ ASSZONYI-Nem' ditsőségére. 78-79. 1.
- "Minden pallérozott nemzet az asszonyi nemet örökké' nagy betsületben tartotta." - Példákkal a római és görög történelemből. - Forrásként jelölve: Dictionnaire d' anecdotes. Historia de la Grece.
247. EGY ujonnan találtatott orvosság az egérkőnek és a réz' rozsdájának meg-ölő mérge ellen. 79-80. 1.
- Frater Frommy Gergély a francia Gvi-enne Tartomány Caddilác nevű városában tette közzé a gyógyszer. - Forrásként jelölve: Salzburger Intelligenzblatt.
248. RÖVID Tudósítás. 80. 1.
- "Pármában a' Királyi Typographiában 1784. eszt. a' Bodon betűjivel nyomtatódott Anacreonnak Munkája, melly a' nyomtatásnak egy mai uj remekje...a' papiros és a' nyomtatás Baskervilléhez hasonló."
6. Levél október 21.
249. FREIMÜTHIGE Gedanken über das neue Grundsteu- Retificationsgeschäft, nach den zwei Hauptgesetzen von 20. April 1785., und von 10. Hornung 1789. von Ignatz Benedikt Heszl. Wien. 1789. 81-84. 1.
- Könyvismertetés. - A földmérés és az arra kivetetendő adók ellen. "A' földre

adót vetni, még pedig úgy, hogy minden lakos a' maga birtokához 's tehetségéhez-képest illendőképpen fizessen, az igen jó volna: de azt a' mostani mérés szerént el-érni lehetetlen." /81. l./
 - Befejezésként: "Lásd magát a könyvet".

250. HOGY kell a' sárga répából szüropot készíteni? 85. l.
 - Hasznos tanács, az elkészítés módjának leírásával. - Gyógyszer a giliszta ellen.

251. MÉRGES plánták és gyökerek. 85-87. l.
 - Leírásuk, az ellenük való védekezés eszközei. - Példákkal: a Farkas gyökér /Aconitum, napellus/, a kutya petrezse-lyem /Aconitem maculatum v. aethusa cynapium/, tövis alma /Nigella sativa/, maszlag /Datura stramonium/

252. JÓ földes Ur. 87-89. l.
 - Példabeszéd, a jó földes Ur ismérveinek felsorolásával. "...ha minden Földes-Urak a' magok Jószágjaikban így tselekednének, 's Jobbágyikat mint tulajdon gyermekeiket böldogitni igyekeznék, a' Parasztság is mindjárt egyenesebb szivű lenne 's nagyot lehetne az Országon segíteni." /88. l./

253. POZSONI Szemináriumról: Találós Mese. 89. l.
 - Megfejtés: Saturnus Planéta /105. l./

254. POZSONI Szemináriumról: Rejtett Szó. 89. l.
 - Megfejtés: Halál /105. l./

255. (A' POZSONI Pap-Nevelő Ház szép példája.) 90-92. l.
 - Szeretet, megértés, egymás segítése a papnevelőben, példaként említve. "Be jó volna e' szép példát minden Protestáns Superintendenciáknak 's Esperest-ségeknak követni!" /91. l./-Segélyalap szükségességének említése, hollandiai példákkal.

256. HIDEGLELÉSEK. 92-94. l.
 - A hideglelés okairól /Studgárdban a városhoz közel lévő tó okozta; Komáromban "a' Dunának gyakori ki-áradásából

hátra-maradó tavak, motsárok..." -
 "Mikor a' tűz támadáskor szakadatlanul
 verettetnek félre a' harangok, sietni
 kell a segítségkel...Illyenek azok a'
 szüntelen rázó hidegek, mellyek a beteg-
 nek semmi pihenést nem engednek." /93.1./

257. (MINT kell azokkal bánni kik magokat fel-
 akasztották.) 94-96. 1.
 - Néhány példa felemlítése az öngyilkos-
 ság okaira /"elméjüknek meg-háborodása
 pl./, az akasztott ember felélesztésé-
 ről, - hasznos tanácsok 4 pontban fog-
 lalva.
7. Levél október 24.
258. (VITÉZEK.) 97-99. 1.
 - A régi görögök tiszteletadásának leirá-
 sa a harcokban elesett vitézek iránt.
 "Mitsoda tiszteletet nem érdemelnének
 mitőlünk is azok a' meg-rettenthetetlen
 Vitézek, a' kik Hertzeg Kóburg böltts ve-
 zérlése alatt a' Török Fő-Vezérnek öt-
 szörte számosabb seregét, Septembernek
 22-dik Napján Oláh-Országban...meg-ver-
 ták" /98. 1./
259. F.[EHÉR] Gy.[örgy] Pozsoni Szemináriumból: 99-105. 1.
 A' leg-első Hunnusok' történetiből némely
 Anekdóták, és azoknak szokásaik.
 - A hunok eredetéről, lakhelyéről; szo-
 kásaikról. - Forrásként jelölve: M. De-
 guines Historie generale des Huns. Se-
 verini Koppi.
 - Tartalomjegyzékben: A' leg-első Hun-
 nusoknak szokásaik.
260. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 105. 1.
 - Megfejtés: Író-toll /121. 1./
261. REJTETT Szó. 106. 1.
 - Megfejtés: Abronts /121. 1./

262. HOGY kell a (Erde Apfel) Krumpliból vagy 106-107. 1.
a' földi-almából kenyeret sütni.
- A recept leírása 5 pontban
263. HOGY kell a' Krumpliból Keményitőt tsi- 107-108. 1.
nálni?
- A recept leírása 5 pontban.
264. A' JÓ bor etzetnek hasznai, 's tsinálása' 108-110. 1.
módja.
- A jó ecet készítésének leírása, fel-
használása /háztartás, betegség stb./
265. HUS' étel. 110-112. 1.
- A husfogyasztás ártalmairól; mértékte-
lenségről.
266. SZATHMÁRI PAP Mihály: Hir-adás. 112. 1.
- Híradás a "Magyar Athenás" bővített
kiadásáról, amelyet Nagy István halá-
la után - aki a bővitést végezte - a
cikk írója adja ki, egyben segítséget
kér az átdolgozásban való közreműkö-
désre.

8. Levél október 28.

267. T. S.: Második Maximilián' Római Tsászá- 115-117. 1.
nak Schwendi Lázárhoz irt emlékezetre mël-
tő Levele.
- "A' Reformáció Idejében, mind pedig
annakutánna a' Római Katholikusok kö-
zött találkoztak légyen olyanok, a'
kik a' Protestánsokon véghez vitt ül-
dözéseket kárhoztatták," - erre példa-
ként idézve II. Maximilián levele.
/A levélben elmarasztalva emliti a pá-
rizsban 1572. aug. 24-én rendezett
"irtóztató véres fürdőt."/ - A levél
kelte: Béts, Februárius 22. 1574. Eszt.
268. (OLVASÓ Cabinet.) [1. r.] [Folytatását ld. 118-119. 1.
280. tétel.]
- Olvasó kabinetok felállításának kül-
földi példái; Hazánkban is sürgeti
ezek elterjesztését, könyv-árusok meg-

honosítását, könyvnyomtató műhelyek felállítását, főleg Borsod és Gömör Vármegyékben, ahol papirmalmok is vannak.

269. A' KI a' maga indulatin uralkodik, erősebb annál, a' ki Váratat vészen-meg. 119-120. 1.
 - Laudon 1789. okt. 8-án Nándorfejérvárt a töröktől bevette; mint vitéz is kiváló, mint ember is, tud uralkodni indulatain. /példával alátámasztva./
270. [HIRADÁS gr. Gvadányi József "szomorú verséről", amelyben - mivel jelen nem lehetett - Belgrád "Várának ostromlását, annak kezdetétől fogva" leírta. A névtelen író reményét fejezi ki a vers megjelenése iránt. Buzditásként említi más "Méltóságok" felé.] 120-121. 1.
 - Cím nélkül megjelenő, szerkesztőségi cikk.
271. HORVÁTH Julianna: Találós Mese. 121. 1.
 - Megfejtés: Ókulár /137. 1./
272. POZSONI Szemináriumról: Rejtett Szó. 122. 1.
 - Megfejtés: Félelem /122. 1./
273. A' KRUMPLIVAL hogy kell élni? 122-123. 1.
 - Hasznos tanácsok a krumpli felhasználásáról, tárolásáról. - Utalás: "Lásd a' Szükségben segítő könyvetskét, mellynek meg-szerzését javasoljuk minden érdemes Magyar Gazdáknak."
274. IVÓ-viz. 123-125. 1.
 - "Minden italok között leg-egészségebb a' viz, kivált a' forrás, vagy a' hegyekből tsergedező és sebessen folyó pataknak vize." /123. 1./ - A kutatás módszereiről, a viz felhasználásáról.
275. A' BUZA vagy rozs nem válik konkollyá. 125-126. 1.
 - ...szint olly lehetetlen, hogy a' rozból vagy búzából konkoly legyen, mint az, hogy a' galamb tojásból sas, ennek tojásából pedig galamb legyen." A buza és a konkoly természete; - A konkoly mérgező hatásáról; pálinkába keverve részegítő hatása.

276. A' MÉSZNEK, szénnek 's uj bornak gőzétől meg-fojtatott embereken hogy kell segíteni? 126-127. 1.
 - Hasznos tanácsok a gázmérgezett emberek élesztéséről. Elsősegélynyújtás.
277. HOGY' kell az Irókban a' vetélkedést felgerjeszteni? [ld. még: 389. tétel.] 127-128. 1.
 - A régi rómaiak borostyán-koszorúkkal ékesítették az írókat; a "meg-világosodás" terjedésével Tudós Társaságok alakultak egész Európában "a' nyelvnek pallérozására, Litteraturának, mesterségeknél...előbb mozdításokra", amelyek évente jutalmat tűznek ki a legjobb eredményt elért személyeknek.
 - Hazai példák: 30 arany jutalom "Psychológia, vagy a' Lélek természetéről tanító könyvetske" készítésére; 20 arany "annak, a' ki született nyelvünkön leg-jobb Grammaticát fog írni" /a Hadi Történeteknek neves Írójik tették/ "azon kívül munkáját ki-nyomtatatták, 's 150. Nyomtatvánnyal megajándékozzák." ..."Sőt bár Fő Nemeseink között az ilyennek sok Követőik találatnának!!!" /128. 1./
278. "KÉRETTEKNEK szeretettel az érdekes olvasó Urak, a' kik még az 5 ft. meg nem küldötték, hogy vagy Postán, vagy más bizonyos alkalmatossággal meg-küldeni méltóztassanak." 128. 1.
 - A lap alján, mintegy lábjegyzetként közölt felhívás, apró betűvel szedve.
9. Levél október 31.
279. EGY serény falusi Gazdaszszonynak leírása, 129-135. 1.
 de a' Városiak is érthetnek belőle.
 - "Házának jó rendére 's familiájának egészségére gondot viseljen, az ételre, ruházatra 's levegő-égnek tisztaságára nézve e' következendők tselekedte" - és hasznos tanácsok felsorolása 12 pontban.

280. OLVASÓ Kabinét, Lese Kabinet. 135-137. 1.
 - A nyilvános könyvtárak létrehozásának sürgetése, a nyomtatásban kiadott "lajstromok" jelentőségéről. - Példák említése: "Győrben Müller Ferentz könyvkötő Ur állított-fel ilyen Olvasó Kabinétot." /135. 1./ - "Komáromban most szándékozik egy érdemes hazafi hasonlót állítani."
281. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 137. 1.
 - Megfejtés: a' ludaknak számok 36. /153. 1./
282. SZATHMÁRRÓL: Rejtett Szó. 138. 1.
 - Megfejtés: Okos /153. 1./
283. MEG-nézd, miből iszol? 138. 1.
 - Anekdota a békákat nyelő emberről. - "A' kinek módja nints benne, hogy mindenkor tiszta üvegből igyék, leg-alább éjtszaka mikor iszik, fogja össze fogait, 's azokon szűrje-meg az italt."
284. HOGY kell a' vízbe fulttakon segíteni? 139-141. 1.
 - Hasznos tanácsok összefoglalása 9 pontban. - Mátyus Orvos Doktor Diétetikájában példákkal illusztrálva megtalálhatók a mentés módjai, "a' mellynek minden házban kellene találtatni." /141. 1./
285. HOGY' kell egészségesen jó Vénséget érni? 142-143. 1.
 - Hasznos tanácsok - 6 pontban. "Felette hasznos az életre nézve, hogy semmihez se ragaszkodj felettébb."
286. MIT tselekedjenek azok, a' kik valamelly betegségből gyógyultak-fel? 143-144. 1.
 - Étkezési és egészségügyi tanácsok 5 pontban.
287. (PERICLES.) 144. 1.
 - Anekdota Pericles haláláról.
288. [SZERKESZTŐSÉGI cikk a Mindenest Gyűjtemény megküldéséről előfizetőinek, amelyben nem kapták meg, a postában van a hiba.] 144. 1.
 88 - Lábjegyzetként a lap alján közölve, apró betűkkel.

10. Levél november 4.

289. EUGENIUS Hertzeg' életének le-írása. 145-149. 1.
 - Carignan Abbas nevet is viselte /1663-1736./ - Utalás: Histoire du Prince Eugene a la Haye. 1743. c. könyvre.
290. A' LEG-ÉRDEMESEBB Hazafinak, nemes Görög Demeter Urnak, Neve napjára, Pétsről Béts-be B. F. P. M. P. [Vers.] 149-150. 1.
 - Tartalomjegyzékben: Görög Demeter Ur neve napjára való versek.
291. KAZINCZY [Ferencz]: Az Inség' két Barátja. 151. 1.
 Frantziából. [Vers.]
292. FRANTZIA Komédiások. 151-152. 1.
 - A mult században Európában nagyon népszerűek voltak a francia színészek, egyedül Angliába nem mehettek, "mert a' Nép a' maga Nyelvének ez által lehetősönkülásától félvén, mindenkor ellene szegezte magát." "...Azt lehet mondani, hogy egy Nemzet sem buzog úgy a' maga nyelve mellett mint az Ánglusok, 's úgy őrzik azt mint szemek' fényjét." /151. 1./ - A magyar nyelv hivatalossá tételéről.
293. A' MAGYAR-Lovasság' Oszlopa. 152-153. 1.
 - A "Hadi Történetek" írói "Emelték ezt a' gyönyörű képzelődésekkel 's rajzolásokkal fel-ékesítettett Oszlopot" /152. 1./ - Az író hálából tizezer olvasót kíván ujságaiknak. Az angol és a magyar helyzet összevetése a hazafiság, a "közjó" előmozdítása terén.
294. POZSONYI Szemináriumból: Találós Mese. 153. 1.
 - Megfejtés: Magyar Korona. /169. 1./
295. KOMÁROMI István, Ts. P.: Rejtett Szó. 153-154. 1.
 - Megfejtés: Veréb /169. 1./
296. ÖKÖR nyálak, Filamenta B. Virginis. 154. 1.
 - A jelenség magyarázata: "Ezek az ökörnyálak, noha még a' Böltsektől töké-

letesen ki nem tapogattattak, nem egyebek, hanem némelly bogaraknak fonáljaik, mellyek ezeket mint a' selyem-bogarak ugy eresztik."

297. VITÉZI Öltözet. 154-155. 1.
 - A magyar vitézi öltözetről, a magyar viseletről, komáromi példával.
298. MIRE kell a' betegeknek vigyázni? 156-158. 1.
 - Egészségügyi tanácsok, 11 pontban. /táplálkozás, diétázás, levegőzés, fertőtlenítés stb./
299. [HIRADÁS Werner Ábrahám Kövekről irt munkájának magyar fordításban való megjelenéséről Kolozsvárt 1784., és Benkő Ferentz Magyar Minerológia c. könyvének Kolozsvárt 1786-ban történt megjelenéséről, a könyvek lelőhelyéről és áráról, ezen óhajtàssal: "Bár más érdemes Hazafijak is e' példát követvén, a' Természeti Historiának minden részeit így dolgoznák-ki született nyelvünkön..."] 159. 1.
300. HIR-adás. 159-160. 1.
 - Wéber Simon Péter nyomdász közleménye Piktét Benedek Erköltsi Tudományának III. kötetben való megjelenéséről, "még három munkátskát akarja Tóldalékul kibotsátani, mellyeket hasonlóképpen T.T. Őri Fülep Gábor, Pataki Professor Ur fordított." /160. 1./ - A kötetek ára és lelőhelye.
301. KÖSZEGRŐL: Pozsoni Kert. [1. r.] [Folytatását ld. 302. tétel.] [ld. még: 390. tétel.] 160. 1.
 - Lippai János esztergomi érsek "Pozsoni Kert" /Bécs, 1662-1664/ 2. kiadásáról, 1753-ban, Győrben.

11. Levél november 7.

302. KÖSZEGRŐL: A' Pozsoni Kertnek folytatása. 161-164. 1.
 [2. r.] [ld. még: 309. tétel.]

- Kőszegről 1789. Okt. 17. Napj. - A könyv 2. kiadásának ismertetése, a 228. és a 233. tételre való hivatkozás, annak kiegészítése.

303. GELLÉRTNEK a' Második Fridrik Király által való ditsérete. Lásd a' Fridrik Munkáinak hetedik kötetjében, a' Berlini ki-adás szerint, a 215-dik levelet. - Le ciel en dispensout ses dons Ne les prodigueapoint d' une maine liberale, et cet. [Vers.] 164-166. 1.
 - A vers után közli "Koppenhágában Suhm nevezetű Kamarás Ur ezen jegyzésre méltó Koporsó-Irást" - latin és magyar nyelven. 164-166. 1.
304. POZSONI Szemináriumból: Ama' szép Erköltstű Gellértről egy Anekdota. 166-167. 1.
 - Forrásként utalva az "Anekd. Lex."-ra.
305. MARIA Teherzia ditsőséges Anyánk. 167-169. 1.
 - M. T. dicsőítése, egy anekdota az életéből, a magyarokhoz való jó viszonya.
 - Tartalomjegyzékben: Mária Theresia és az Ánglus Aszszonyok.
306. POZSONI Szemináriumból: Találós Mese. 169. 1.
 - Megfejtés: Üstökös tsillag. /186. 1./
307. KORBÉLYI János, Pozs. Nev. Pap: Rejtett Szó. 169-170. 1.
 - Megfejtés: Üveg. /186. 1./
308. A' KERESZTSÉGNEK Orvosi szemekkel való meg-vizsgálása. Pozsony 3 1/2 árkusokban. 170-175. 1.
 [1. r.] [Folytatását ld. 311. tétel.] [ld. még: 397. tétel.]
 - A könyv ismertetése kapcsán a hidegvizzel való keresztelés: keresztség szentsége, helye. - A kisgyermek táplálása /szopás/.
309. JEGYZÉS. 175. 1.
 - "Majd minden Iróink különböznek az egynek /unus/ le-írásában. Ha a' 'Sidó szót achd vagy echd, melly egyet jelent, mellyből lett nyelvünkben az egy, szorosabban követnénk, így kellene írunk

edj, edjesitem 's a' t. - De még valaki...a' Helyes-írás'-módját fundamentomosan ki nem dolgozza, addig ilyen változtatást magunktól nem tsinálunk; hanem addig is..közönségesen bé lehetne venni azt, hogy a kettős gygy irattasék."

310. TE Deum Laudamus.

176. 1.

- Hertzeg Kóburg Hohenloe és Laudon által nyert "hármass győzdelmekért" mindenfelé Te Deum-ot énekeltek. - A győzelem sok katona élete árán született; "nem lehetne-é leg-alább az ő Özvegyeiknek 's árváiknak csak a tized-részét adni annak, a' mit ilyenkor vendégségekre 's muzsikákra költünk?"

12. Levél november 11.

311. A' KERESZTSÉGNEK Orvosi szemekkel való megvizsgálásának folytatása. [2. r.] [ld. még: 397. tétel.]

177-179. 1.

312. LEÁNY-nevelő-Ház Pósonyban.

179-181. 1.

- Egy Ausztriai Német Grófné lánya magyar nyelvet tanul, ennek kapcsán "Méltán meg-szégyenitheti ez a' példa az olyan Magyar Mágnásokat, a' kik nyelveket 's Hazájokat annyira meg-utálták, hogy már erre a' nyelvre nem is kívánják gyermekeiket meg-tanítatni...tsak azért is meg-kellene Magyarul tanulniok, hogy az által Jobbágyaiktól magokat annál jobban szeretettetnék..."

313. POZSONI Szemináriumról: Lantos Versek, melyekkel A' Hadi-Történetek által a' Hazáról nagy Érdemet nyert Görög Demeter Urnak Neve Napjára áldoz a' Pozsonyi Nevendékség. - Saffó' rende szerint. [Vers.]

181-183. 1.

- Tartalomjegyzékben: Görög Demeter Urhoz. Lantos vers.

314. POZSONI Szemináriumról: Atyai Hivatal.

183-186. 1.

- IV. Henrik, Albanak példája a gyermeke-

ik szeretetéről, neveléséről. - Forrásként: Arnaud jelölve.

315. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 186. 1.
- Megfejtés: Fiu az édes Atyjával és öreg Atyjával. /208. 1./
316. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 187. 1.
- Megfejtés: Bátorság. /208. 1./
317. ROMÁN, 's mi jobb a' Románnál. 187-188. 1.
- Richardson Paméla és Grandisson művének megjelenéséről, amelyeknek magyarra történő fordítását sürgeti. "Ha valaki az Anglus nyelvet nem érti, bátran által teheti a' Frantzia fordítás után, mert a' Frantzia Fordítás többnyire olly sürrü szita melly a' korpát, ha mi vólna is az eredeti munkában, által nem eresztí. Meg-érdemelné, hogy nyelvünkre által tétetnék a' Count Fathom is ...'s mások illyenek, mellyek a' jó erköltsökel nem ellenkeznek." /188. 1./ - A magyar Dámák közül sokan jobban szeretik a valóságot, "mindnyájunk előtt kedvességet nyerne az az érdeemes Hazafi, a' ki Abbás Millót' régi és új Históriáját nyelvünkre által tenné." - "A' ki valamellyiket el-kezdi, ne sajnállja tudtunkra adni, hogy többen azon egy munkán ne fáradjanak. /188. 1./
318. A' BUZA válhatik é rozszá? 188-189. 1.
- Megfigyelésekről: "Nem a' buza válik-el, hanem a' minden esztendőben szaporodó rozsz, ugy erőt vészen, hogy a' buzát egészen el-nyomja."
319. BELGRÁD meg-vételére származott örvendetes képzelődése Boer Sándornak, Kolosvártt. 189-192. 1.
[Vers.]
- Tartalomjegyzékben: Boer Sándor versei Belgrád meg-vételéről.
320. KÜLÖNÖS erősség, és azzal érdemlett nyereség. 192. 1.
- Az Andrási-család címerének eredetéről /egy fegyveres vitéz, aki körül két oroszlán első lábaival koronát tart./ - Andrási Andorás cselekedete Sz. István megkoronázása után.

13. Levél november 14.

321. HORVÁTH: Egy külső Országi Lakos Magyarhoz. 193-205. 1.
[Vers.]

- A hazaszeretetről, a honvágyról. - Láb-
jegyzetben a magyarázatok.

322. A' MUSZKA Tsászárné életének rendje. 206-207. 1.

- Egy napjának leírása. - "Meg-tanulhat-
nák e' föld' Nagyjaitól, miképpen kel-
lessék életek napjai' óráit olyan for-
mán felőszteni, hogy a' mértékletes
élet egészségek' fenn tartására, munkás
foglalatosságok pedig...boldogulásoknak
hasznos eszköze lehetne." /207. 1./

323. NAGY Lelkü meg-botsátás. 207-208. 1.

- Anekdota VII. Károly császárról, aki
halála előtt megbocsátott és kibékült
Mária Tereziával.

324. TALÁLÓS Mese. 208. 1.

- Megfejtés: Éva első Anyánk/218. 1./

325. G. A. királyi hivatalban lévő: Rejtett Szó. 208. 1.

- Megfejtés: Holló /218. 1./

14. Levél november 18.

326. TUDOMÁNYOS dolog. 209-212. 1.

- Könyvismertetés. - Leges Ecclesiasticae
Regni Hungariae et Provinciarum adjacen-
tium, opera et studio Ignatii Comitis de
Batthyán, Episcopi Transilvaniae collec-
tae et illustratae. Tom. I-mus. Alba
Juliae vel Carolinae, typis Episcopali-
bus. 1787. in. Fol.

327. A' RÓMAI birodalom' Nagysága 's Népeisége. 212-214. 1.

- Könyvismertetés. - Pütter István, a
Göttingai Akadémia tagja "Historische
Entwicklung der Staatsverfassung des
teutschen Reichs." c. könyvéről, ame-
lyet az angol királyné felkérésére irt.

328. AZ ERDŐS helységek' és földes Urakhoz. 215-217. 1.
 - Hazánkban az erdők megfogyatkozásáról,
 a fa pazarlásáról, összevetve Béccsel.
 - Felhívás a földesurakhoz az erők
 megóvására.
329. TALÁLÓS Mese. 218. 1.
 - Megfejtés: Folyó viz. /234. 1./
330. REJTETT Szó. 218. 1.
 - Megfejtés: Malom. /234. 1.
331. A BOSZSZU-állásban magát meg-győző Fejede- 218-220. 1.
 lem.
 - II. András palesztinai hadjárata ide-
 jén a török ellen, Bankbó-ra bizta az
 ország igazgatását. A Bánk bán tragé-
 dia leírása. - "Ezt a' szomorú 's gyá-
 szos trágédiát, igen szépen le-írta
 egy valaki Német nyelven ilyen Tzim
 alatt: Eleonore von Ungarn. 8-tzad
 formában." /220. 1./
332. A' MUSZKA Birodalom' népessége. 221. 1.
 - A Muszka Tsászárné által elrendelt nép-
 számlálásról, amelyet Plschnjew "Musz-
 ka Ország' Geografiája" címmel 1787-ben
 kiadott.
333. NITIMUR in vetitum. 222-224. 1.
 - Elbeszélés /a féltékenységről, az er-
 kölcsről./
15. Levél november 21.
334. AZ UTAZÓKBÓL. 225-231. 1.
 - "Alig lehet e' világon nagyobb és ret-
 tetesebb iszonyuságokat gondolni,
 mint a' Vallásbéli vak képzelések' kö-
 vetkezéseik." /225. 1./ - Indiai szo-
 kásról, az özvegyek elégetéséről. Ma-
 labár-ban lévő szokás tüzetes leírásá-
 val. - Lábjegyzetben magyarázatokkal.

335. A' TERMÉSZET Vizsgálókhoz. 231-234. 1.
 - Ferentz Római Tsászár Természeti Gyűjteményéről. - "Vallyon mennyi idő telik el-abban, mig egy egész szál-fa, akár a' földben, akár pedig a' vízben, kővé válik?" - Erre a kérdésre válaszként a Traianus császár által 104-ben - Szerbiában, Belgrád alatt - építtetett hid maradványának vizsgálata. - "Mind ezekből ki-tetszik, melly véghetetlen hosszú idő foly-el, mig csak egy jó vastagságú fa kővé változik, de egyszer'smind az is, hogy a' természet, akár-melley testeknek el-változásából, nálunk sokkal nemesebb testeket szokott előhozni." /234. 1./
336. TALÁLÓS Mese. 234-235. 1.
 - Megfejtés: 24. betű. /249. 1./
337. G. A. Királyi hivatalban lévő: Rejtett Szó. 235. 1.
 - Megfejtés: Tsóka. /249. 1./
338. HIR-adás. 235-236. 1.
 - Baróti Szabó Dávid Kisded Szó-tárának megjelenéséről, tartalmáról, az előfizetők gyűjtéséről. - "Ki-ki által látja, minémű gyarapodást várhat az illy' munkákból a' Nyelv, könnyebbséget pedig az Író, ha azt, a' mit homlokírásul visel, nagyobb tökéletességre viheti."
339. ANTIPÁROS Barlangja. [1. r.] [Folytatását ld. 340. tétel.] 236-240. 1.
 - Beszélgetés a filozófiáról Voltaire "Systeme de la Nature" c. könyve kapcsán. - A könyvek olvasásáról, Antipáros szigetén lévő barlang felkutatásának ürügyén.
16. Levél november 25.
340. AZ ANTIPÁROS Barlangjának folytatása. 241-249. 1.
 [2. r.]
 - J. J. Engel der Philosoph für die

Welt aláírással. - Beszélgetés a filozófiáról, a félműveltségről, annak káros voltáról.

341. SZAKONYI JÓ'sef Pápai Pr.: Találós Mese. 249. 1.
 - Megfejtés: A' magazinban lakó méhe.
 /266. 1./
342. REJTETT Szó. 249. 1.
 - Megfejtés: Szuh /266. 1./
343. FALKENSTEIN Gróf' utazásából Frantzia Országban. 250-254. 1.
 - II. József Falkenstein álnéven tett utazásairól, élményeiről 1777-ben.
344. HOGY lehet a' zöld borsót egész télen zölden el-tartani? 254. 1.
 - Az eljárás leírása, szárítás.
345. VAGY pedig így is lehet azzal bánni. 255. 1.
 - A zöldborsó konzerválásának leírása.
346. BÁTOR szivü 's barátságos Szó-szólló. 255-256. 1.
 - A halálra ítélt Montmorency Hertzeg érdekében Chatelet francia miniszter közbejárása XIII. Lajosnál. - Anekdocta.

17. Levél november 28.

347. NÉMELLY nagy embereknek példájik, kik a' kertekben gyönyörködtek. [2. r.] 257-266. 1.
 - Utalás a 122. tételre. - Ókori /görög, római/ példák a kertek műveléséről, a híres kertekről; angol, francia, holland kertek ismertetése, lábjegyzetben a forrásként felhasznált könyvek felsorolásával.
348. POZSONI Szemináriumból: Találós Mese. 266. 1.
 - Megfejtés: Koporsó. /281. 1./
349. REJTETT Szó. 266. 1.
 - Megfejtés: Laudon. /281. 1./

-
350. KOVÁTS Sámuel: Báró Laudon és Hertzeg Coburg Fő-Vezéreknék tiszteletekre. [Vers.] 267-271. 1.
351. MI képpen kellessék a' házakat építeni, hogy egészséges lakás lehessen azokban?
 - Tanácsok az építésre.
 - Tartalomjegyzékben: Egészséges házat építeni. 271-272. 1.
18. Levél december 2.
352. (MINT lehetnek az Aszszonyok jó anyák.) 273-278. 1.
 - Könyvismertetés. - "Wie können Frauenzimmer frohe Mütter gesunder Kinder werden, und dabei gesund und schön bleiben?" dr. Hofmann György Friderik, Moenusi Frankofurtum' Orvosa által. Frankfurt és Lipsia, 1789. - "Megérdemlené e' szép munka, hogy Hazánk' tudós Orvosi közt találkozná valaki, a' ki ezt anyai nyelvünkre fordítaná. /276. 1./ - A lábjegyzetben ismerteti Wessprémi István: "A kisded gyermekeknek nevelésekről való rövid oktatás" Kolozsvár, 1760. c. könyvét, "melly megérdemli, hogy bárha minden édes atya 's anya olvasgatná azt." /275. 1./
353. F. T. Tót Jó'sef Urnak, a' Pesti Minde- 278-281. 1.
 nességben az Anya Sz. Eggyház' Történetei' érdemes Tanítójának tiszteletére, midőn az Anya Sz. Eggyház' Történeteinek Magyar nyelven leendő ki-adásához kezdene: éneklő egy 3-dik esztendőbeli Kis Pap, a' Pesti Szemináriumból. [Vers.]
354. B. F. P. M. P.; Találós Mese. 281-282. 1.
 - Megfejtés: A' három érdemes Magyar tudós Társaság. /299. 1./ - Bétsi Hadi Történetek, a' Kassai Magyar Muzeum, a' Komáromi Mindenek Gyűjtemény.
355. SZATHMÁRRÓL: Rejtett Szó. 282. 1.
 - Megfejtés: Határ /299. 1./

356. A' HIMLŐZŐ gyermekekkel való bánásnak 282-287. 1.
módja.
- Egészségügyi tanácsok, Süszmilch Johan Peter: Die göttliche Ordnung in den Veränderungen des menschlichen Geschlechts. Berlin, 1775. c. könyve alapján.
357. JELENTÉS. 287-288. 1.
- Szerkesztőségi cikk, pályázati felhívás. - "...husz Ts. Aranyakat teszünk fel az 1791-dik Esztendőre jutalmul annak az érdeemes Irónak, a' ki született nyelvünkön Hazánk Historiájának valamely tzikkelyéből, eggy olyan Szomoru-Játékot fog készíteni, mellyben a' Szomoru-Játéknak minden reguláji feltaláltassanak, 's a' melly olly velős és hathatós ékesen szollással legyen ki-dolgozva, hogy az idegen nyelvekre leendő fordításában semmi szépségét el-ne veszítse." /287. 1./ - Előfizetési felhívás. - Híradás "T. Aba Uj Vármegyéből írják, hogy ott már eggy érdeemes Hazafi Millótot munkába vette. /fordítás./ /288. 1./
19. Levél december 5.
358. BUDA Vára', 's Városának le-írása. 289-299. 1.
- Nevének eredete, története, a vár helyrajza, Buda Város részei: Uj-Város, Ország-utja, Vig-Város, Halász-Város, Rátz Város vagy Tabán.
359. TALÁLÓS Mese. 300. 1.
- Megfejtés: Jég. /312. 1./
360. G. A. Királyi hivatalban lévő: Rejtett Szó. 300-301. 1.
- Megfejtés: Vas-áros /312. 1./
361. HRABOWSZKI Sámuel: A' Dunán tul lévő Aug. 301-303. 1.
Confes. tartó Gyülekezeteknek érdeemes Püspökök Fő T. Hrabovszki Sámuel Ur, következő Versekkel végezte Felséges Hertzeg Koburg' ditső győzödelméért és B. Laudon Fő-Vezér által lett Belgrád' bé-vételéért,

Szent Háromság XXIII. Vasárnapján, tartott
Háláadó tanítását. [Vers.]

362. A' HALÁSZOKHOZ, a' halak ki-telelésekről. 303-304. 1.
- Egy öreg halász tanácsai fiának.
363. FIUI tisztelet' példája. 304. 1.
- Anekdota Horatius szülő-szeretetéről.
20. Levél december 9.
364. MEG-fagyott ember' meg-elevenítése' módja. 305-312. 1.
- Egészségügyi tanácsok, elsősegélyhez.
365. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 312. 1.
- Megfejtés: Hójjag /328. 1./
366. REJTETT Szó. 312-313. 1.
- Megfejtés: Bátorság /328. 1./
367. A' DÜHÖDÖTT ebek' marásokról. 313-315. 1.
- F. év Sz. Jakab Hav. 11-én Győrben
Radványi Gróf Győri Ferenc fő-ispán
rendelete a fenti betegségre az un.
"Berliner Specificum" nevű gyógyszer
beszerzésére; - Utalás az "1781-dik
esztendőre szokott 12-töd formában ki-
adattatott Győri Magyar Kalendáriomnak
Tóldalékjára, a' hol ezen Specificum-
nak Streibig Ur által bé-iktatott" le-
írásra. - Itt is közli a gyógyszer
alapanyagait és elkészítésének módját.
368. ÁLLHATATLANSÁG. 315-316. 1.
- Asszonyi hűtlenség, állhatatlanság.
/Dräper ur hitvese, Rousseau özvegye./
369. A' SZÉP tudományok', 's a' Világi bölttes- 316-317. 1.
ség haszna.
- Tasso bölcsességéről szóló anekdota
kapcsán Torquatus Tasso: "A meg-szaba-
ditott Jérusálem" c. munkájának [Baró-
ti] Szabó Dávid által folyamatban lévő
fordításáról.
- Tartalomjegyzékben: A' Tudományok'
hasznok.

370. A' BORJUKNAK mindjárt ellés után lehető el-választásokról. 317-319. 1.
 - Hasznos tanácsok az Alsó-Szaxoniában kialakult, "marhás gazdák" által bevett gyakorlatról.
371. A' SZEM-fájókhoz. [ld. még: 428. tétel.] 320. 1.
 - Sprenger Professzor, württembergi érdekes tudós receptjét közli, seregélyferdő. /3 him seregély szükséges hozzá./
21. Levél december 12.
372. HOWÁRDNAK utazása, 's utazásának tzielja. 321-328. 1.
 - Howard János angol utazó "minden idejét, tehetségét, gyönyörűségét arra fordítja, mint könnyebbithessen a' szegény raboknak nyomoruságokon; a' fogság módjának 's tömlöztzőknek megjobbítások által, a' mai időben mindeneket nagy figyelmetességre indított." /321. 1./ - Konstantinápoly, Görög-szigetek, Ázsia, Bécs.
373. F. Gy. N. Kálló: Találós Mese. 328. 1.
 - Megfejtés: Hajnal /348. 1./
374. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Rejtett Szó. 328. 1.
 - Megfejtés: Magyar. /348. 1./
375. CS. I. Pestről: A' Lengyel-Országi Királynak 1771-ben Szent-András Havának 3-dik napján történt el-ragadtatása, melyet /Német nyelven/ ki-adott Lárish Jó'sef Világi Pap. Bétsben Wappler Christián Friederiknél 1782-dik Esztend. [1. r.] [Folytatását ld. 377. tétel.] 329-336. 1.
 - Könyvismertetés. A történet leírása.
376. JEGYZÉS. 336. 1.
 - Helyreigazítás a 357. tételhez. - Előfizetési felhívás, ill. a Mindenes Gyűjtemény régebbi számainak beszerzési lehetőségei.

22. Levél december 16.

377. CS. I. Pestről: A' Lengyel Király' el-ra- 337-348. 1.
gadtatásának folytatása. [2. r.]
378. B. S. P. Bősről: Találós Mese. 348. 1.
- Megfejtés: Szülő-anya. /363. 1./
379. DOROGRÓL: Rejtett Szó. 349. 1.
- Megfejtés: Varró tü. /363. 1./
380. MIHÁLYI KOVÁTS István, P. Kassáról: Báró 349-351. 1.
Trenk.
- A Trenck életéről megjelent könyv si-
keréről. - Bizonyításként a "Wahrhaf-
te Erzählung der Schicksale des gewe-
senen Kaiserl. - Reichshofraths Gra-
fen von Gravenitz, - zur Rechtferti-
gung gegen die Beschuldigungen des
Freiherrn von der Trenk, in einem
Schreiben aus dem Meklenburgischen"
Frankofurt és Lipsia 1788. c. könyv
ismertetése.
381. KOPORSÓ irás. 351-352. 1.
- Franklin Benjámín sirfelirata, amelyet
ő maga készített el.
382. HIR-adás. 352. 1.
- Horváth Mihály: Theologia Pastoralis.
Editio tertia auctior et emendatior,
apud Anton Löwe Posonii in Tribus To-
mis. - Jos. Mich. Szvorényi: Historiae
Ecclesiasticae in Regia Universitate
Ungariae Professoris Pub. Ord. Histo-
ria Religionis et Ecclesiae Christia-
nae, Clero Hungarico accommodata. Po-
sonii Typis Ant. Löwe. Vol. 2. c. könyv-
vek megjelenéséről.

23. Levél december 19.

383. (KOVÁTS Ingenieur levele.) [ld. még: 584., 353-363. 1.
585, 592, 720. tételek.]
- "Mind a' Mindenés Gyűjteménynek, mind
a' Hadi-Történeteknek érdemes Irójik

a' mint látszik fő tzélul tették magcnak a' Könyveknek', és azoknak olvasások által lejendő Nyelvünk' 's Nemzetünk' pallérozását...az illy serkentető eszközök...munkálkodnak is valamit a'szivekben; de tsak az olyan szivekben, a' mellyeknek birtokosi...a' jó nevelés által...el-készítettettek azon tanátsok' és példáknak követésekre,... vagy mások előtt való szégyenből származott nem tudom miből, tselekszenek és mozdítanak valamit." /353. l./ Az egyszerű nép művelésének szükségessége/"a' falusi és Városi apróbb oskoláknak... rendbe hozások", tanítók alkalmassága, tankötelezettség, magyar nyelvű oktatás, tanterv leírása, a jó és hasznos könyvek szaporítása, a könyvek árának rendezése/.

384. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 363-364. l.
- Megfejtés: Füst. /374. l./
385. N. S. Hódosról: Rejtett Szó. 364. l.
- Megfejtés: Sógor. /374. l./
386. BOER Sándor: Kapitány Maurernek halálát ezekkel gyászolja Kedves Hites Társa' képeben Boer Sándor Kolosvárt. [Vers.] 364-366. l.
- Tartalomjegyzékben: Boer Sándor, Maurer Ur halálára írtt versei.
387. LÁSZLÓ Antal, Sz. Fejér-vári Püspöki megyeb. 's egyszer'smind Pesti 5. eszt. Nev. Pap: Gyászos Alagya. Mellyel nagy Méltóság, Kegyelmes, 's Fő Tiszteletű Nagy Ignátz Urnak, a' Székes Fehér-Váriak Első Kegyes Püspökének Pesten 13-dik November 1789-ben történt halálát kesergi egyg Pesti Nevendék Pap. [Vers.] 366-368. l.
388. [AZ ÁRNYÉKSZÉKEK hóval való megtöltéséről, ennek hasznáról, - strassburgi és bécsi tapasztalatok alapján.] 368. l.

24. Levél december 23.

389. (D. FÖLDI János Ur Levele.) [ld. még: 462. 369-372. 1. tétel.]
 - Utalás a 277. tételre, ahol közölték, hogy "a' Magyar Grammatikára jutalom tétetett-fel." A cikkíró nyelvtan-írási szándékáról és a nehézségekről. /helyesírási egyenetlenségek - ly-i írásának módjai, stb./ A hónapok neveiről. /"Az esztendő Hónapjainak Deák nevezeteik a' mi Nyelvünkben igen alkalmatlanok" /371 l./, a régi magyar nevek - pl. Boldog Aszszony Hava, stb. - hosszuak, ezért javaslata az, hogy "...jobb volna a' tizenkét Hónapokat a' tizenkét Égi-jegyekről nevezni." /372.l./
390. DEBRETZENBŐL: Lippai János' Posoni kertjéről. 372-374. 1.
 - Utalás a 301-302. tételre, ezeknek kiegészítése; - Wessprémi István: "Magyar és Erdély Országi Orvos Doctorok életek' le-írása" Béts, 1781. III. Darab XXVII. Articulusban Lippai János életrajzára, ahol hivatkozás történik azon magyar szerzőkre is, akik a kerétszkezésről irtak.
391. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 374. 1.
 - Megfejtés: Tengerből ki-virágzó és ismét oda vissza-menő folyó-vizek. /390.l./
392. G. A. Királyi hivatalban lévő: Rejtett Szó. 374-375. 1.
 - Megfejtés: Lajtorja. /390. 1./
393. DOROGRÓL.: (A' Bábákról.) 375-382. 1.
 - A bábák jelentőségéről, a tudós bábák képzésének szükségességéről; konkrét, megtörtént példák a bábák tapasztalatlanságáról.
394. POZSONI Szemináriumról: Az Aszszonyi nem' ditsőségére. 382-383. 1.
 - Angliai anekdota egy házaspár viszályáról.

395. POZSONI Szemináriumból: Az igazi ártatlan-
ság. 384. 1.
- Anekdota egy parasztlányról "akit gaz-
dája - kedve be nem tölthetvén - tol-
vajlásért bebörtönöztetett. A lány igaz-
ságáról, a gazda büntetéséről.
396. "MINTHOGY a' Typographiákban lévő szokás
szerént, a' mi nyomtatóink is a' jövő Szom-
baton nyugodni fognak: azért a' mi Levelünk
is el-marad." 384. 1.
25. Levél december 30.
397. (R. M. Levele Győrből.) 385-390. 1.
- Hivatkozás a 308., és 311. tételekre.
A meleg ill. a langyos vízzel való ke-
resztelés cáfolata. A gyermeknevelés-
ről, a hideg víz egészséges voltáról. -
A cikk végén a szerkesztőség megjegyzé-
se.
398. SZATMÁRRÓL: Találós Mese. 390. 1.
- Megfejtés: Tüz. /1790. III. N. 12. 1./
399. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Rejtett Szó. 390. 1.
- Megfejtés: Pántzél /1790. III. N. 12. 1./
400. [HIRADÁS a Pesten megjelent "két Poétai Mun-
ká"-ról: "Triambeutica Pannoniae Victricis.
VnDlqVe CVM feLIX resonat VICtorIa pVgnans.
a F. R, e P. A." és "A' vitézlő győződelmes
Magyaroknak örök Oszlopáról való versek,
mellyekkel édes Hazáját meg-tisztelte egygy
Pesti nevendék Pap."] 391. 1.
401. MINT lehet az építeni való fát keményebbé
's tartósabbá tenni. 391-392. 1.
- Az Angliában alkalmazott módszerek köz-
lésével.
402. A' II-dik Negyed' foglalatja. [393-398.] 1.
- Tartalomjegyzék.

1. Levél január 2.

403. [A GYÜJTEMÉNY céljáról: "A' mi fő tzélunk ezen munkában az, hogy az Aszszonyokat 's még eddig az olvasásban kevésbé gyönyörködő Nemeseinket kapassuk az olvasásra, 's a' Magyar Könyveknek szeretetekre. - Ez az a' néző-pont, a' melyből méltóztassanak ezt nézni 's róla ítéletet tenni az érdemes Hazafijak." - Előfizetési felhívás, és az ár közlése egy félesztendőre.] előzéklap.
404. [UJÉVI köszöntő. Vers.] 3. 1.
405. AZ IDŐRŐL. 3-11. 1.
 - Az idő mulásáról és mulatásáról. Az állatok és az emberek életének összehasonlítása. Egy álom leírása Luciánus könyve analogiájára a holtak közt való beszélgetésre.
406. JANUÁRIUS' 1-ső napja. [Vers.] 11-12. 1.
 - Új esztendei üdvözlő vers.
407. J. S. Palota V. N.: Találós Mese. 12. 1.
 - Megfejtés: Z betű /25. 1./
408. REJTETT Szó. 12-13. 1.
 - Megfejtés: ágyu /25. 1./
409. A' TÉJNEK haszna. 13-14. 1.
 - Croyden angol orvos példájára hivatkozva a tejjel való táplálkozás előnyeiről, a különböző betegségekből szenvedők részére.
410. A' VADÁSZÓKHOZ. 15. 1.
 - Hasznos tanácsok a farkas- és a medve-vadászatok alkalmával.
411. VALAMIT a' nevetségre. 15-16. 1.
 - Vicc a lélekvándorlásról.
412. TUDÓSÍTÁS. 16. 1.
 - A Mindenest Gyűjtemény előfizetésének módjáról, az előfizetés elismeréséről közölt szerkesztőségi cikk.

2. Levél január 6.

413. A' FRANTZIA elmésségnek némelly szikrái. 17-19. 1.
- Anekdotá XVI. Lajos nép iránti szeretetéről, Sulli-hoz, fő miniszteréhez írott levele részletével.
414. TERRAI, Fináantz Minister, Frantzia Országban. 19-25. 1.
- Anekdoták a miniszter nép-üldözéséről. /1775-ben bocsátották el állásából, helyette Turgó-t nevezve ki./ - Condamine francia költő paszquilusai Terrai-hoz.
415. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 26. 1.
- Megfejtés: Hamu /40. 1./
416. J. S. Palota V. N.: Rejtett Szó. 26. 1.
- Megfejtés: Roma /40. 1./
417. A' BUJDOSÓ madarokról, nevezetesen a' fetskékről. [1. r.] [Folytatását ld. 419. tétel.] 26-32. 1.
- "Az okosság nélkül való állatok" életéről, szokásairól. A vándormadarokról, hivatkozásokkal a témában megjelenő könyvekre, a természettudósok és az utazók megfigyeléseire.
418. AZ EL-MULT esztendő nálunk egészségtelen volt. 32. 1.
- "...forró nyavalyák, himlők 's egyéb betegségek" hatása Komáromban, "a' Reformáta Ekklésiában", - a születések és a halálozások számarányának alakulása 1789-ben.
- Tartalomjegyzékben: Komáromban az elmult esztendő egészségtelen volt.

3. Levél január 9.

419. A' BUJDOSÓ madaraknak folytatások. [2. r.] 33-34. 1.
- Fecskék.

420. (A' POZSONI Szemináriumban a' Magyar Nyelv' virágzása.) 34-35. 1.
 - A szemináriumban a Nevendék Papok magyar nyelven felelnek; - "...kivánni lehetne, hogy a' mit a' Pozsoni Szemináriumban a' nagy érdemű Profeszszor Urak már szokásba vettek; ugyan az gyakoroltatnék az apróbb oskolákban is. Ugy két három esztendeig a' szegény paraszt gyermekek többre mennének a' nélkül szükséges Tudományokban, mint most hat esztendeig." /35. 1./
421. A' VIZÁKNAK 's Tokoknak utazásaik. 36-38. 1.
 - "A' bujdosó halak" élete, szokásaik, "a' Természet'-vizsgálók" megfigyelései alapján. /Nyáron a Fekete tengerből egészen Pozsonyig felusznak, apró férgek lepik el a fejüket./ - a komáromi viza-fogásról.
422. EGGY jó Hazafi se szereti azt, ha Nemzetét motskolják előtte. 38-40. 1.
 - Anekdoták a hazafiságról.
423. K. I. P.: [A Találós Mesék írásáról."...már az első nyomtatvány is annyira fel-ébresztette az itt való Szépeknek elméjeket, hogy már egymással vetekedve tsinálják a' Meséket Logogryfokat" - Szombathelyen.] 40. 1.
424. K. I. P. [Szombathelyről]: Találós Mese. 40-41. 1.
 - Megfejtés: Sziv /58. 1./
425. B. F. P. M. P.: Rejtett Szó. 41-42. 1.
 - Megfejtés: Kos /56. 1./
426. POZSONI Szemináriumból: Uj Esztendei aján-dék. [Vers.] 42. 1.
427. [HIRADÁS a pozsonyi és a pesti szeminárium tagjainak Nagy Ignátz halála alkalmából írott verseiről; valamint "Hertzeg Battyáni a' maga Könyv-Tárjában találtató némelly ritka Magyar kéz-Irások" kiadásáról.] [ld. még: 454. tétel.] 42-43. 1.

428. (A SEREGÉLY feredő haszna a' szem gyógyi- 43-45. 1.
tására.) [ld. még: 371. tétel.]
- Kiegészítés a 371. tételhez. - A gyógy-
mód - Sprenger: Oeconomische Beyträge
c. munkája alapján - hályogra ajánlatos.
Külföldi példák a gyógyultak köréből.
429. [ANEKDOTA a diszes öltözekekről. "Bolondság 45-46. 1.
okos embernek abban keresni ditsőséget 's
érdemet, a' miben őt' az oktalan állatok
is fellyül haladhatják!"]
- A tartalomjegyzékben nem szerepel.
430. BOLDOGSÁG' Temploma. 46-47. 1.
- A görögök és rómaiak a Boldogságot,
mint Isten asszonyt imádták, régi pén-
zeken egyik kezében a bőség szaruját,
a másikon a békesség pálcáját fogta.
Templomot sokan akartak neki építeni,
de egyiket sem tudták befejezni. "Nem
azt mutatja é ez, hogy nincs a' földön
tökélletes boldogság'?"
431. DUC de Montausier. 47-48. 1.
- "Ez olyan személy volt a' XIV-dik
Lajos' Udvarában, mint Plátó Dionysius-
nál, vagy Solon Craesusnál. Soha sem
ment-ki az ő száján semmi tsapodárság
vagy hizelkedés. Sok esztendőig ő volt
a' Dauphinnak, vagy a' Korona örökösének
nevelője " - cselekedeteiről.
432. POZS.[ONYI] Szemin.[áriumból] : Páris Vá- 48. 1.
rosáról némelly észre-vételek.
- A város köztisztaságáról, a környező
mocsarak káros hatásáról, a ködről, a
nyári és a téli középhőmérsékleteiről.
4. Levél január 13.
433. TÓT Országról és Sirmiáról némelly Jegyzé- 49-54. 1.
sek.
- Tót Ország - amely a Duna, Dráva és
Száva között fekszik - története az ó-
kortól a jelenig. "Mig a Törökök bé nem
rontottak Tót Országba, addig együtt volt
mindég Horvát Országgal."/53.1./ - Szirmia.

434. M. I. S.: Futó gondolatok. [Vers.] 54-57. 1.
 - "Nem elég hát ujjal mutatni az Eget,
 Mutass, mint kell élni Polgári életet.
 Kiki a' mint lehet, szolgáljon köz jó-
 nak." /54. 1./
435. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 58. 1.
 - Megfejtés: Mész /73. 1./
436. REJTETT Szó. 58-59. 1.
 - Megfejtés: Huszár /73. 1./
437. CS. I.: A' Vas Áll-ortzás Férjfiu. [1. r.] 59-64. 1.
 [Folytatását ld. 438. tétel.]
 - Elbeszélés XIV. Lajos Valliére kis-
 asszonytól született természetes fiá-
 nak, Viromundiai (Vermandois) Hertzeg-
 nek életéről. /1690-1704./ - Lábjegy-
 zetként magyarázatokkal.
5. Levél január 16.
438. CS. I. Pestről: A' Vas all-ortzáju Férjfiu- 65-67. 1.
 nak folytatása. [2. r.]
439. VIRTUS et in hoste laudanda. A' Virtus 68-69. 1.
 még az ellenségben is ditséretre méltó.
 - A' Pruszsiai /porosz/ király, II. Fri-
 gyes leghiresebb vitézének, gróf Schwe-
 rinnek Prága melletti haláláról 1757-
 ben; - "mikor II-dik Jó'sef 1776-ban a'
 Tseh Országi Sereget Prága mellett a'
 fegyverekben személly szerint gyakor-
 lotta, 's mikor közelítették ahhoz a'
 fához, melly mellett el-esett a' nagy
 Schwerin, meg-állította az egész Sere-
 get, 's háromszori Salvét lövettetett
 vele."
440. II-DIK Jó'sef' utazása. 69-73. 1.
 - II. József 1765-ben lett császár, és
 "Esmérni akarván Országát, mindjárt
 1766-ban bé-járta örökös földjeit nap-
 kelet felé, szintén Török Orzágnak
 széléig, a' hol mindeneket gondos sze-

mekkel meg-vigyázott." 1766-1777. között tett olaszországi és franciaországi utazásának leírása.

441. J. S. Palotáról: Találós Mese. 74. 1.
- Megfejtés: Mindenes Gyűjtemény /90. 1./
442. G. A. Királyi hivatalban lévő: Rejtett Szó. 74. 1.
- Megfejtés: Tolvaj /90. 1./
443. FŐ Tisztelendő és Tudós AGITS ISTVÁN Pétsi 75-78. 1.
Káptalan-béli Urnak hólta után élő emlékezte. [Vers.]
444. CS. I. Pestről.: Louvois (Luvé) [1. r.] 78-80. 1.
[Folytatását ld. 445. tétel.]
- Louvoisról, XIV. Lajos királyi épületeinek fő-fő-igazgatójáról és az 1688. évi francia háború kirobbantásáról - elbeszélés.
6. Levél január 20.
445. CS. I. Pestről.: Louvoisnak folytatása. 81-90. 1.
[2. r.]
446. TALÁLÓS Mese. 90. 1.
- Megfejtés: Szuh. /105. 1./
447. POZSONI Szemináriumról: Rejtett Szó. 90-91. 1.
- Megfejtés: ágyu /105. 1./
448. (T. KAZINTZI Ferentz Ur, Klopstock Messiasát, Gesznert és Hamletet szándékozik kiadni.) 91-93. 1.
- Tudósítás Kazinczy megjelenő műveiről; - a magyar nyelv ápolásáról, hivatalos-sá tételéről, oktatásáról. "Ha minde-nütt így tselekednének, úgy kedves nyelvünk talán nem halna meg olly hamar; de hány Kazintzik vagynak a' Hazában, 's hányan lesznek ezután?" /91. 1./

449. A' MEG-IJEDÉST sokszor lehet nagyobb ije- 93-95. 1.
dással orvosolni.
- Példák a fenti válasz alátámasztásá-
ra /nyavalya-törés esetén, veréssel is
lehet a betegeket gyógyítani./
450. TELESCOPIUMOK, meszsze-látó üveg-tsők. 95-96. 1.
- 1789-ben, a francia Abbás Rochon által
készített messze-látóról; az angol
Herschel 40 lábnyi készülékéről, amely-
lyel egy ember is tud bänni. Herschel
20 lábnyi messzelátójával 2300 csilla-
got fedezett már fel. - Hivatkozás az
angol "Morning paper" /Reggeli Levelek/
c. ujságra.
7. Levél január 23.
451. AZ ÖREG Báró van Swieten. 97-99. 1.
- Mária Therésia holland származásu ud-
vari orvosáról, a királyné himlőjéről.
- Tartalomjegyzékben: B. van Swieten.
452. G. I.: A' Máramarosi Kamara részéről való 99-101.1.
Doktor Palatini Urnak, azon hatható Orvos-
lásának méltó emlékezetére, mellyel az
előtt is sokszor szenvedett, de akkor eggy
egész Hónap alatt, fő, áll, váll és ortza
tsontjaiban, magát igen éles kinokban ki-
ütött fájdalmainak, valamelly forgáts her-
ba-té által, hirtelen való meg-enyhitésében
ki-mutatott, és egyszer'smind barátságának
meg-bizonyítására készítette...1789. [Vers.]
- Tartalomjegyzékben: Palatini Urnak, a'
Máramarosi Kamara Physicusának ditsé-
rete.
453. (A' POZSONI Szemináriumban a' nevendék Pa- 102-104.1.
poknak hathatós Magyar ékessen szállások s.
a. t.)
- A pozsonyi és a pesti papnevelők magyar
nyelvűségéről. "Semmi sem szolgálhatna
a' Magyar Hazának sem nagyobb hasznára,
sem nagyobb ditsőségére, mint az, ha a'
Törvény Székekbe a' Magyar nyelv vétet-
tetnék-bé." /104. 1./

454. (H. CARDINÁL Battyáni Jó'sef Ő Em. régi
kéz-írásokat akar ki-nyomtatni, 's min-
den Hazánkat illető könyveket meg-szerez.)
[ld. még: 427. tétel.] 104-105. 1.
- Battyány József könyvtáráról. - "Nints
benne semmi kétségünk, hogy Hazánknak
minden Püspökjei 's Nagyjai e' szép
példát ne fogják követni."
455. HIR-ADÁS. 105. 1.
- "Ketskeméti R. Prédikátor T. T. Göből
Gáspár Ur, Durádnak az Ádám' esetéről
irtt munkáját le-fordította Magyarra"
/Tartalomjegyzékben - / - Kapható Pes-
ten Trattnernál és a Forditónál. "A' ki
tizet vesz'-meg, ingyen veszi a' ll-di-
ket."
456. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 106. 1.
- Megfejtés: Jég /121. 1./
457. D. H. F.: Rejtett Szó. 106. 1.
- Megfejtés: Koporsó /121. 1./
458. HOGY kell a' ténka motskot a' fejer ruhából 106-107. 1.
ki-venni?
- Hasznos tanács /citrom lével vagy meleg
faggyuval./
459. A' PUSZTA szemmel láthatatlan apró férgek- 107. 1.
nek sok nemeik.
- "Fabricius és Muller 390. külömböző ne-
meit irták-le mostanában azoknak az ap-
ró férgeknek, mellyeket tsak a' sok mil-
liókkal nagyító üveg-tsön lehet látni,
's mellyek közzül egy tsepp vizben sok
száz ezerek találtnának."
460. A' MEDVÉRŐL. 107-112. 1.
- A medvék fajairól, színéről, életmódjá-
ról, vadászatukról. Tanácsok.

8. Levél január 27.

461. CIRCASSIÁNAK Leányai. 113-117. 1.
 - Circassia a Kaukázus alatt, a Fekete és a Caspi tenger között fekszik. - A cserkesz lányok testi és lelki neveléséről, szokásokról. /általában a török szultán ágyasainak adták el őket./
462. KÖSZEGI FÁBCHICH János: T. Földi János Urnak az hónapok nevezeteikről tett Jegyzéseihez való Töldalék. [ld. még: 389. tétel.] 117-119. 1.
 - "...meg-előzött minden Nemzeteket T. Rajnis Ur Magyar Virgiliusában az hónapok nevezetiben" - A cikkíró helyesli az égi jegyekről történő hónap-elnevezést, de a "Hava" szó szükségeltetik mellé."
463. AZ AUSTRIAI Belgiumról. 119-120. 1.
 - Nederland, vagy Alsó-Németország nagysága, népessége, gazdasági élete, ásványi kincsei, politikai hovatartozása.
464. UJ Találmány. 120-121. 1.
 - A Pacificum /Csendes óceán/ tengerből az Atlanticum /Atlanti óceán/ tengerbe való átmenetek nehézségei; 1789-ben, júliusban egy hajó Amerikának tulsó részében Észak felé egy benyuló tengerszorosban átjárót talált, a Hudson Housé-nál /öbölnél/
465. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Találós Mese. 121. 1.
 - Megfejtés: Öszvér terhe 7, a' számárá 5 véka /140. 1./
466. F. Gy. N. Kálló: Rejtett Szó. 122. 1.
 - Megfejtés: Kapa /140. 1./
467. TÓTH Országnak nevezetes Városai. [1. r.] 122-128. 1.
 [Folytatását ld. 468. tétel.]
 - Eszék, Erdőd "a' hozzá tartozó kis uradalommal; Verőtze hajdan Verucia, Possega, Pakrátz, Lipik leírása, fekvése, története, gazdasági élete.

9. Levél január 30.

468. TÓT Országi Városoknak folytatások. [2. r.] 129-140. 1.
 - Daruvár, Syrmium /tartomány, székhelye: Vukovár/, Illok, vagy másképp' Uj-Lak, Petervára, Carlovitz, Salánkemen, Zimon vagy Zemlin, Mitrovitz története, jelene.
469. TALÁLÓS Mese. 140. 1.
 - Megfejtés: Füst /155. 1./
470. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 140-141. 1.
 - Megfejtés: Rák /155. 1./
471. (A' TURINI 5. eszt. gyermek' elméssége.) 141. 1.
 - Rövid anekdota a csodagyerekről.
472. A' GALAMBOK jó levél hordozók. [1. r.] 142-144. 1.
 [Folytatását ld. 473. tétel.] [ld. még: 603. tétel.]
 - A postagalambok tulajdonságai, gyorsasága. Az utaztatás előtti felkészítés tudnivalói.

10. Levél február 3.

473. A' GALAMBOKNAK folytatások. [2. r.] 145-146. 1.
 - Történelmi és irodalmi példák felsorolása, a galambbal ill. sólyommal történő levélváltásra.
474. BÉL-poklosság. 147-151. 1.
 - "Ez a' nyavalya nem egyéb, hanem igen nagy grádusa a' Scorbutnak, vagy az inyeket rothasztó sülynek, és az egész testet rut fekélyekkel szokta béborítani." /147. 1./ - A betegséget előidéző tényezők, tünetek ismertetése, elterjedése a keresztes háború után Európában; az ellene való védekezés módjai: fürdés. A fürdés elterjedése, "Tsak hamar ugy lábra kapott ez a' ferdés, hogy Lakodalmakban is, nem tsak a' Vő-legény

és menny-aszszony, hanem a' Vendégek is meg-feredtek a' Vő-legény költségére." /150. 1./ ..."Már ma, mivel nem tartattatik olly szükségesnek a' ferdes, mint akkor...a' meleg ferdöket gyanusokká tette." /151. 1./

475. (MAGYAR lélek.) 151-153. 1.

- A nyelv ápolásáról. - "Valósággal nagy meg-utálása az egész Magyar Nemzetnek, hogy holmi idegenek egy páltzával béjőnek Hazánkba, itt Kelnerekké, Vendégfogadósokká, Kalmárokká lesznek, a' szegény Magyar Népnak 'sirjával felhiznak, meg-gazdagodnak, 's még tsak annyira sem méltóztatják Nemzetünket, hogy nyelvünket meg-tanulnák." /153. 1./

476. HIR-adás. 153-155. 1.

- Wéber Simon Péter Ur jelentése, a könyvek ismertetésével, árával és lelőhelyével együtt. Pétzeli eddig megjelent munkái is kaphatók.
- Tartalomjegyzékben: "Pétzeli Alzir Szomoru Játékát, és Hervey Sirhalmait 's Elmélkedéseit ki-adja."

477. ÉDES Gergely, Martosról: Találós Mese. 155. 1.

- Megfejtés: Élet ideje. /171. 1./

478. REJTETT Szó. 156. 1.

- Megfejtés: Tenger. - Eger. /171. 1./

479. MAGYAR Országnak négy nagyobb Folyó-Vizei. 156-160. 1.

[1. r.] [Folytatását ld. 480, 491, 501, 513, 514, 622, 630, 631, 645, 672, 675, 676. tétel.]

- Dunáról, - "nap-keleti partján nevezetes városok" : Poson, Komárom, - története, leírása.

11. Levél február 6.

480. [MAGYAR Országnak négy nagyobb Folyó-Vizei.] 161-167. 1.

[2. r.] - A Dunának nap-keleti partján fekvő Városok folytatások.

- Komárom, Vátság, Pest, Kalotsa, Baja, Futak, Uj-Vidék.

481. T. KAZINTZY Urnak a' Normás Oskolák' Láto- 167-171. 1.
gatójik előtt tartatott Beszéde.

- A beszéd kivonata. A pedagógia hibái: helyteleníti "az együtt való olvastást", "a táblán való tanítást", "hoszszan könyv nélkül tanultatják-meg velek, hogy kell az Á-t írni?", "Sir az emberben a' Lélek, mikor látja miképpen tétettetnek így az Istennek okos teremtsései szajkókká 's merő bolondokká." /169. 1./

482. TALÁLÓS Mese. 171. 1.
- Megfejtés: Koppan. /181. 1./

483. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Rejtett Szó. 171. 1.
- Megfejtés: Szarvas-Tag. /181. 1./

484. HOGY kell a' méheknek télen gondjokat viselni. 172-174. 1.
- Hasznos, gyakorlati tanácsok.

485. [PRAXITELES.] 175. 1.
- Történeti anekdota a híres görög szobrászról és legbecsesebb szobrairól, amelyeket asszonyi ármány csalt el tőle.

486. POZSONI Szemináriumról: Az Asszonyi Nem' 175-176. 1.
ditsőségére.
- Antonius Triumvir esetéről, hódító háborúi idején. - Anekdota.

12. Levél február 10.

487. AZ ÉRTZ-nemeknek nehézségekről. 177-179. 1.
- Platina, arany, ón, ezüst, réz, acél, vas és cin tulajdonságai, ötvözetek.

488. (KÁRÁN tanul a' Magyar.) 179-181. 1.
- Anekdota két egymással torzsalkodó földesurról, a fenti cím alátámasztására.

489. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 182. 1.
 - Megfejtés: Árnyék. /200. 1./
490. SÁRKÖZY István: Rejtett Szó. 182. 1.
 - Megfejtés: Katona. /200. 1./
491. A' DUNÁNAK nap-nyugoti oldalán feküsznek
 e' következendő helységek. [3. r.]
 - Óvár /Altenburg/, Mosony, Nagy-Győr,
 Esztergom, Visegrád, Buda, Tólna,
 Moháts története, jelenkori leírása. -
 /Utalás a 358. tételre Buda leírásánál./
492. EGGY jó falusi Oskolának rövid le-írása. 191-192. 1.
 [1. r.] [Folytatását ld. 493 tétel.]
 - A Német Országi Récán helység iskolá-
 járól, mint az ideális iskola típusá-
 ról.
13. Levél február 13.
493. JÓ falusi Oskolának folytatása. 193-198. 1.
 - Katekismus, ortográfia és egyéb tan-
 tárgyak tanításának bemutatása kérdés-
 feleletek formájában.
494. A' HAZA' és Anyai nyelv' szeretetének szép 198-200. 1.
 példái.
 - "Pétsben egy nagy lelkű Hazafi M. P.
 N - Ur, 30. aranyokat töldött azon
 husz aranyokhoz, mellyeket egy Magyar
 Grammatikára a' Hadi Történeteknek Ne-
 mes Írójik jutalmul fel-tettek, ugy
 hogy a' ki egy tökéletes Magyar Gram-
 matikát készít...az 50. aranyakat vészen
 jutalmul." /198-199. 1./ - Török Zsig-
 mond 20 arany alapítványa Montesquieu:
 "L' esprit des Loix" /A' Törvények vele-
 jek/ c. könyv fordítójának. - Buzdítás
 további alapítványok tételére. - "...
 százaknak sőt ezereknek kellene a' két
 Hazában ilyen nemes szívű Hazafijaknak
 támadni; de sokan, nem hogy virágozni
 kezdett Literáturánkat tehetségek sze-
 rint boldogítanak, sőt inkább tsupa
 irigységből a' leg-jobb szándékot el-
 nyomni igyekezik." /199. 1./

495. TALÁLÓS Mese. 200. 1.
 - Megfejtés: Gyertya. /219. 1./
496. HORVÁTH Sámuel: Rejtett Szó. 200. 1.
 - Megfejtés: Buza. /219. 1./
497. CS. I. Pestről: A' tsudálkozásra méltó 201-207. 1.
 /Crichton/ Krikhton.
 - Krikhton Jakab /1551-1583./ baj-vivó
 /kardvivó/ versenyei Párizsban, Rómában,
 Venetziában, Páduában; sokoldalúságáról
 mindenféle sportban, tudományokban, fegy-
 verviselésben stb. "Mert olly nagy emlé-
 kezte vólt, hogy ha valamelly eggy órá-
 ig tartó beszédet meg-hallott, nem tsak
 szóról szóra el-mondotta, hanem a' be-
 szélőnek minden szóban adott hangját és
 testének minden mozdulását követni tudta.
 /205. 1./ - Halála körülményei - tanít-
 ványa, a Mantuai Hertzeg fia, Gonzaga
 Vintze szurta le, álarcban, az utcán tá-
 madva tanítójára.
498. MINT büntették a' régi Németek azokat a' 207-208. 1.
 Nős-paráznákat, a' kik a' tselekedeten ta-
 láltattak.
 - Siebenkees Prof. "a' Törvény-tudók'
 számára készített" Magazin II. köt. 228.
 1.-jén közölt, régi könyvekből citált
 büntetés leírása, a tanulság: "Ha ma
 mind azokkal úgy bánnának, a' kik ebbe
 a' bünbe esnek, 's azok a' karók mind
 ki-zöldülnének 's meg-élednének; bi-
 zonyosan meg-óltsódnék a' fa." /208. 1./
499. [Anekdota két öregről, akik Habsburgi Ru-
 dolf elé követként járultak; az egyiknek
 ősz bajusza és fekete haja, a másiknak fe-
 keete bajusza és ősz haja volt. A király
 csodálkozó kérdésére adott válaszaik.] 208. 1.
500. (EGGY vén ember' goromba felelete.) 208. 1.
 - Az öregnek a pap kérdésére - hogy ki te-
 remtette - adott válasza. - Anekdota.

14. Levél február 17.

501. EZEK a' folyó-vizek szakadnak a' Dunába 209-219. 1.
 Nap-kelet felől. [4. r.]
 - Márch, Vág /Szt. Miklós, Siléni, Besz-
 tercze, Szered, Séllye, Nagy-Szombat/,
 Nyitra /Nyitra, Érsek-Ujvár/, Goran
 /Bresno-bánya, Besztercze-bánya/, Ipoly,
 Tisza, Karasza, Néva /az utolsó három
 röviden./
502. DOROGRÓL: Találós Mese. 219-220. 1.
 - Megfejtés: Gyertya. /235. 1./
503. REJTETT Szó. 220. 1.
 - Megfejtés: Pál /235. 1./
504. (JOBBA valaha mint soha sem.) [ld. még: 238,
 626. tétel.] 220-223. 1.
 - "Örülj kedves Haza!...Meg van már egy
 része annak, a' mire törekedtünk, fel-
 emeltetett szintén a' földig le-tapod-
 tatott Nemzetünk 's Anyai nyelvünk a'
 porból. A' Kegyelmes Felség meg-enged-
 té már, hogy az egész Országban a' Pol-
 gári dolgok Magyarul follyanak: a' Tör-
 vényes dolgok is tsak addig folytattat-
 nak Deákul, míg egy kevésbé jobban bő-
 vittetik nyelvünk, 's azoknak folytatá-
 sokra alkalmassá tétetik." /220. 1./ -
 A következő országgyűlés elé terjeszten-
 dő javaslatokról: 1. a törvény nyelve
 magyar legyen; 2. senki ne viselhessen
 hivatalt, ha a magyar nyelvet nem be-
 széli tökéletesen; 3. az iskolákban a
 tanítás nyelve magyar legyen.
505. A' MAGYAR Asszonyságoknak ditséretekre. 223-224. 1.
 - "Szabolts Vármegyéből tudósittatnak,
 hogy ott az Uri Asszonyságok a' bőbi-
 tát mind el-hányták, 's magyar főkö-
 tőket viselnek". - Komáromban is ma-
 gyar ruhát viselnek a férfiak és nők."
506. NÉMELLY virágok valamint a' Bonóniai kövek 224. 1.
 fényeskednek a' setétben.
 - Haggren /természetvizsgáló/ tapasztalta
 Svécziában, a fenti jelenséget, az a vi-

rág, amelyet a franciák Soucinak, a Deákok Calendulának neveznek, világít este.

15. Levél február 20.

507. TENGERTI Medvék.

225-229. 1.

- "Ezek a' vizben és szárazon eggy-formán élő állatok; mind formájokra, mind természetekre - nézve a' földi medvékhez nagyon közelitnek." - Leírásuk, életmódjuk, szokásaik.

508. (GRÓF Ifju Győri Ferentz Ur' ditséretes próbája Győrött.)

229-230. 1.

- ifj. gr. Győri Ferenc vizsgájáról "a' Philosophiai első fél esztendőre kiszabott minden Tudományokból...Ditséretes és követésre méltó példa ezen ifju Méltóság, Magyar ifjainknak; a' kika' tudományokban lehető szép vetélkedések által törekednének arra, hogy édes Hazánknak és Magyar Literaturánknak...ditső oszlopjai lehessenek!"

509. ÖRVENDETES hír a' Hazának.

230-231. 1.

- A korona hazahozataláról. Bétsből f. hó 18-án indultak el a korona őrzők. - Az ut állomásairól, a kíséretéről, - holnap /f. hó 21-én./ ér Budára. "Leirhatatlan az az öröm, tolongás, és számtalan sokaság, melly mindenütt az Ország utján tapsolásokkal fogadta e' Nemes Utazót." - /231. 1./

510. (TEK. KOMÁROM Vármegye Gyűlésének rendelése.)

231-235. 1.

- A vármegye gyűlésének rendelése "már nyomtatásban is ki-jöttek, mi tsak némmeltyeket említünk": - a foglyok, akiket a régi rend szerint fogtak és ítélték el, szabadlábba helyeztetnek; a vár helyreállítása; a hazai püspökségeket nemes magyarok foglalják el; a protestánsok teljes vallásszabadsága; az országgyűlés jövő év májusban elkezdődjék; a magyar regimentek a fejedelmi

hűség mellett az ország hűségére is
felesküdjének; "A' Norma vagy az új tani-
tás' módja meg-tiltatott." - A Normáról
és a magyar nyelvről.

511. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 235. 1.
- Megfejtés: Tzirkalom. /248. 1./
512. G. I. Szigetről: Rejtett Szó. 236. 1.
- Megfejtés: Szarka. /248. 1./
513. A' DUNÁBA Napnyugot felől ezek a' Vizek 236-240. 1.
szakadnak. [5. r.]
- Lajta, Rába és Ráptza, /A Rába mel-
lékfolyója Günsz vagy Gyöngyös, amely-
nek partján épült Szombathely/, Sár-
viz /mellékfolyója Sijó/ helységek:
Simon-tornya.
16. Levél február 24.
514. NAP-nyugot felől a' Dunába szakadó folyó- 241-245. 1.
vizeknek 's azok mellett fekvő helységek-
nek folytatások, SIMON-TORNYA. [6. r.]
- Simontornya, Szekszárd, - története,
jelene, lakosai.
515. A' MESTERSÉGNEK 's Kereskedésnek meg-utá- 245-246. 1.
lása szegénységre vezet.
- A magyar nemesek kezdettől megvetet-
ték a mesterségeket és a kereskedést,
ezt idegenek folytatták, "Ebből a'
lett, hogy az élésnek 's gazdagságnak
kút-fejeit az idegenek foglalták-el,
sok Nemesek pedig egészen el-szegé-
nyedtek." /246. 1./ - A nemesi birto-
kok elaprózásáról,- az örökségek által.
516. (A' SOPRONI tanuló Ifjak igyekeznek anyai 247-248. 1.
nyelvünk gyarapításában. Ugyan ott Németi
Mihály Ur Olvasó Kabinétet kezd állítani.)
- A soproni ifjak felsorolása. - Néme-
ti Mihály Könyv-kötő kezdeményezéséről,
"de nem tudja hol és kinél kellene min-
den Új Magyar könyveket meg-szerezni".
- Javaslatok

517. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 248. 1.
- Megfejtés: Tojás haj. /264. 1./
518. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 248. 1.
- Megfejtés: Merészség. /264. 1./
519. A' BASTILLÉNEK rövid le-írása. 249-253. 1.
- Építése, története, - részletességgel az 1789. polgári forradalomról.
520. SZOMORU Hir. 253. 1.
- II. József f. hó 20-án történt halálának hire.
521. A' DUNÁNAK aranyos fövenyjéről, malmairól, 253-256. 1.
a' Tráján' Hidjáról, nevezetesebb örvényeiről, és folyásának sebességéről némelly Jegyzések. [1. r.] [Folytatását ld. 522. tétel.]
- A dunai aranyosás, malmok, áradásai.
- A tartalomjegyzékben nem szerepel.
17. Levél február 27.
522. A' DUNÁRÓL való jegyzéseknek folytatások. 257-258. 1.
[2. r.]
- A Duna folyásáról, és forrásáról Genoté "Természet'-vizsgáló" megállapítása alapján: "...a' forrás, mellyből a' Duna ki-buzog, tiz ezer lábbal van magasabban a' Fekete-tengernél, mellynek öblébe takarodik."
523. (HADUSFALVI Spilenberg Pál Ur igyekezete.) 258-262. 1.
- Kassán Böjt Elő hav. 12-dik napj. 1790. címként jelölve. - Hadusfalvi Pál hircímeként Hessl Ignátz Ur az "Adózás' Systemájáról" írott munkájának fordításáról, ill. a munka felfüggesztéséről, mivel nem egyezik hazánk adózásának módszereivel; a dolog kifejtése. Utalás: Magyar Museum II. Negyedének 116. és a köv. oldalakra.

-
524. (RAMSDEN Compassa.) 262-263. 1.
 - Az új találmány, a földméréshez készített kompassz leírása, használata.
525. A' KÉNESŐT /Mercurius/ meg-fagylalni. 263-264. 1.
 - A mesterséges jégről, a feltalálók kísérleteiről; gőzmalom /Watt/, gőzgép pénzverésre /Boulton/.
 - Tartalomjegyzékben: A' Mercuriust meg-fagylalni.
526. F. GY. N. Kálló: Találós Mese. 264. 1.
 - Megfejtés: Gyertya. /279. 1./
527. REJTETT Szó. 264. 1.
 - Megfejtés: Szegénység. /279. 1./
528. HOL vette magát ez a' szokás, hogy a' Temp- 265-268. 1.
 lomokba temetkezzenek.
 - A korai keresztyénség idejében először Constantin császár parancsolta meg tes-
 teknek templomba való elhelyezését.
529. BARTZAFALVAI Szabó Dávidnak egy kis gyer- 268-270. 1.
 tya-gyujtáskori Játéka A' SETÉTSÉGRŐL.
 [Vers.]
530. CS. I. Pestről: Hertzeg Lauzun. [1. r.] 270-273. 1.
 [Folytatását ld. 531. tétel.]
 - XIV. Lajos udvari emberének életéről és cselekedeteiről, aki "Soha a' maga tselekedetinek következéseiről nem törőd-
 vén, mindenre rá vetette fejét, a' mi tsak eszébe jutott, és bizta magát a'
 jó szerentsére, a' melly őtet mind végig el-sem is hagyta, és sokszor az ő
 okosságának hibáit jóvá tette." /271.1./
18. Levél március 3.
531. CS. I. Pestről: Hertzeg Lauzunnak folytatá- 273-278. 1.
 sa. [2. r.]

532. TALÁLÓS Mese. 279. 1.
 - Megfejtés: Esztendő. /298. 1./
533. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 279. 1.
 - Megfejtés: Gőz, Dáma /őz/ /298. 1./
534. A' MAGYAR KORONÁHOZ. Mikor ez a' drága 279-283. 1.
 kints Fébruáriusnak 20-dik napján, Budá-
 ra lett le-vitetésekor Komárom alatt meg-
 állapodott, 's az Ország' utján két felől
 álló sok ezer emberektől, kitsinyektől 's
 nagyoktól fő-hajtással tiszteltetett. -
 Sietve készítette Pétzeli Jó'sef, 's ugyan
 akkor a' Koronát kísérő Méltóságoknak nyom-
 tatásban kezekbe adta. [Vers.] [ld. még:
 660. tétel.]
535. (A' MAGYAR Nyelvről.) [1. r.] [Folytatását 283-288. 1.
 ld. 536. tétel.]
 - Idézetek az olvasók leveleiből, amelye-
 ket a magyar nyelv fejlesztésével kap-
 csolatban a szerkesztőségbe beküldtek.
19. Levél március 6.
536. A' MAGYAR nyelvnek folytatása. [2. r.] 289-292. 1.
537. SZABADSÁG. 293-295. 1.
 - "Nem abban áll a' Szabadság, hogy a'
 Lakosok adót ne fizessenek; hanem ab-
 ban, hogy magok vessék-fel, 's magok
 határozzák-meg, hogy mennyit fizesse-
 nek." /293. 1./ Az angolok szabadság-
 értelmezéséről: könyvnyomtatás szabad-
 sága; a személyes szabadságról; a tör-
 vénységről; választójog /a Parlamen-
 tet, az országot választó tanács tag-
 jait szabad vokssal választhatják./
538. PATAKY Miklós: A' Hadi Történetek' Irójik- 295-298. 1.
 hoz. [Vers.]
 - Lábjegyzetben - Jegyzés-formájában a
 magyarázatok.

539. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Találós Mese. 298. 1.
- Megfejtés: Éva. /311. 1./
540. REJTETT Szó. 298. 1.
- Megfejtés: Faggyu. /311. 1./
541. POZSONI Szemináriumból: Homérus élete, Pope 299-303. 1.
nyoma után.
542. HÁLÁ-adó tsók. 303-304. 1.
- Hála kifejezése - példákkal. - Gres-
hám nevű londoni kereskedő saját költ-
ségén építette a Londoni Bursát, a ke-
reskedők épületét - hálából az angol
királynő "Ötet az egész sokaság előtt
meg-tsókolta." - A francia királyné pe-
dig Voltaire-t egy szomorujátékának
előadása után csókolta meg.
543. SZ. M.: Egygy madarászó Karvalyról. [Vers.] 304. 1.
20. Levél március 10.
544. CS. I. Pestről: A' Babinai Közönséges-Tár- 305-311. 1.
saság.
- A Lublini Vajdaságban 1568-ban Psomka
lengyel földesur által alapított társa-
ság, amely Babin helységben működött. -
Tevékenységről. A nemesi társaságban
"ugyan azon rendelkezéseket hozták...a'
melly vagyon magában Lengyel Országban.
Igy választottak Királyt...Érseket...és
egyéb Tiszt-viselőket." /306. 1./ "Mi-
vel a' Társaságban minden vétők és erőt-
lenség meg-tsufoltatott, tsak hamar a'
lett a' dologból, hogy Babina a' Lengyel
Nemzet' félelmének, tsudálkozásának és
ostorának tartatott." /309. 1./
545. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 311. 1.
- Megfejtés: Rész vagy Lyuk. /327. 1./
546. REJTETT Szó. 311. 1.
- Megfejtés: Átok. /327. 1./

547. KOVÁTS Sámuel: Ama meg-vehetetlen Rév Komáromi Várnak le-irása, annak ostromai 's elpusztittatása. [Vers.] [ld. még: 660. tétel.] 312-318. 1.
 - Tartalomjegyzékben: Komárom Várának le-irása.

548. MAGYAR Országnak belső fő Tisztségeiről. 319-320. 1.
 [1. r.] [Folytatását ld. 549 tétel.]
 - Az Esztergomi Érsekség, Egri Püspökség, Pétsi Püspökség, Veszprémi Püspökség története, felosztása. - Lábjegyzetben
 - Jegyzésként - a MGY. II. Negyedében Lippai György Érsek is Hertzegnek neveztetik, mivel a Kalendárium Oeconomicum régi ajánló levelében is Hertzegnek neveztetett.

21. Levél március 13.

549. MAGYAR Országai belső fő Tisztségeknek folytatások. [2. r.] 321-324. 1.
 - Győri Püspökség, Vátzi Püspökség, Nyitrai Püspökség - régiek. 1776-ban Mária Theresia által alapított püspökségek: Szepesi, Beszterce Bányai, Rozsnyói, Sabáriai, Fejér-vári - ezek vezetői is.
 - II. fő méltóság: Kalotsai Érsekség, - ehhez tartozik: Váradi, Csanádi, Agrami, Erdélyi, Sirmiai, Boszniai Püspökség.

550. CS. I. Pestről: (II-dik Jó'sef szánt.) 324-327. 1.
 - II. József 1769. aug. 19-én a Lichtenstein Hercegek Posowiz nevű Dominiumában. Truca András nevű ember szántóföldjén Lichtenstein József Wentzellel együtt két barázdát húzott, amelynek emlékére a Herceg 1770. aug. 19-én azon a helyen emlékoszlopot emelt./ Ennek latin nyelvű felirata./-A Jegyzésben az oszlop leírása, anyaga, égetett téglá.

551. TALÁLÓS Mese. 327. 1.
 - Megfejtés: Gesztenye. /343. 1./

552. KOVÁTS Sámuel: Rejtett Szó. 327. 1.
 - Megfejtés: Hurut /343. 1./
553. P - - ban: A' Magyar Sz. Korona' haza-jö- 327-330. 1.
 vetelekor készített Versek. [ld. még: 660.
 tétel.]
554. MÁSODIK Silveszter', a' Római Pápának Leve- 330-335. 1.
 le. Silvester Püspök, az Isten Szolgáinak
 Szolgája. Istványnak, a' Magyarok' Hertze-
 gének Idvességet, Köszönetet, és Apostoli
 Áldást.
 - "Adatott Rómában Martius, az az Böjt
 Más havának huszon hetedik napján, 13-
 dik Indictióban, az az, Kristus Urunk
 Születése után 1000-dik Esztendőben."
 - Levél a magyar korona elküldésekor.
 - Tartalomjegyzékben: II-dik Silves-
 ter Pápa' levele Sz. István Magyar
 Ország Királyához.
555. A' HAJDANI Hérónék' öltözetjek. 335-336. 1.
 - A régi viseletek leírása, a magyar női
 viseletről a Sz. Korona hazahozatala
 alkalmából.
556. H. I. Pozsoni Szemináriumból: (Zaleukus' 336. 1.
 törvénye a' házasság török ellen.)
 - Zalök /Zalaeque/ a Lokriaiak /olasz és
 Görög Ország' régi lakosi/ fejedelme ál-
 tal hozott kegyetlen törvény leírása.
557. SZ. M.: A' Szegénység. [Vers.] 336. 1.
22. Levél március 17.
558. P - - ban: Egy Pest Vármegyéből vett tudó- 337-338. 1.
 sitásnak rövid Summája.
 - Az idegen viseletekről hazánkban. A Ko-
 rona hazahozatala óta megváltozott hely-
 zetről: "Már azolta könnyen ki-esmérjük
 Magyar Urainkat a' Mester-legényektől,
 kedves Dámáinkat a' Szoba-leányoktól, 's
 Szüzeinket az Asszonyoktól." /337. 1./

559. SZ. M.: Egy Szépnek temető-oszlopa. [Vers.] 338-339. 1.
- Sirvers.
560. H. I. Pozsoni Szemináriumból: A' Teremtőtől 339-343. 1.
készített örömök.
- A természet szépségeiről, a virágokról:
Rózsa, Ibolya, Százszor-szép, Nártziisszus,
- virágok leírása.-Utalás Yung Éjtszak.
Másod. darab 272. lev. Description des
Fleurs.
561. DOROGRÓL: Találós Mese. 343. 1.
- Megfejtés: Kolbász. /359. 1./
562. REJTETT Szó. 344. 1.
- Megfejtés: Kegyelem. /359. 1./
563. KOVÁTS Sámuel: Egy Allegória, melly az em- 344-351. 1.
beri életnek tzeljät, és az azzal való igaz
élést, ebben a' Világban meg-tanítja. [Vers.]
564. CS. I. Pestről: Hosszu tapasztaláson fundált 352. 1.
Szám-vetés.[1. r.] [Folytatását ld. 565. tét-
tel.]
- A Föld népességének, a születések és a
halálozások alakulása, valószínűség
alapján.
23. Levél március 20.
565. CS. I. Pestről: A' Hosszu tapasztaláson fun- 353-359. 1.
dált Szám-vetésnek folytatása. [2. r.]
- A Föld népességének alakulása - valószí-
nűség alapján.
566. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 359. 1.
- Megfejtés: O betű. /378. 1./
567. KOVÁTS Mihály Phil. Stu. Szigetről: Rejtett 359. 1.
Szó.
- Megfejtés: Mágnes /378. 1./
568. PÉTZELI Jó'sef: Ama jó szívű 's embereket 360-365. 1.
szerető II-dik Jó'sefnek, Februáriusnak 20-

dik napján, reggeli öt és hat óra között, életének 49-dik esztendejében történt szomorú halálát kesergő Versek. - Mellyeket készített, 's ki is nyomtattatta Pétzeli Jó'sef. [Vers.]

- Lábjegyzetekben magyarázatokkal.
- Tartalomjegyzékben: II-dik Jó'sef halálát kesergő Versek. Pétzeli.

569. (A' MAGYAR Nyelv' szeretésére indító Okok.) 365-368. 1.

- "Minthogy hálá legyen Istennek, mind inkább derülni 's ragyogni kezd Anyai nyelvünknek fényes tsillaga: semmi sem volna most szükségesebb, mint ha az olvasásnak szeretete, mellytől még Nemzetünk nagy részént idegen, még a' szegénység közt is el-hatalmazna." /365.1./
- Francia és angol példák a rövid "olcsó könyvek készítésére" - A hangos olvasásról, melyeket némelylek művelnek, a Kurir, a Hadi Történetek és a Gyűjtemény felolvasása; a Pozsonyi Szeminárium és a soproni ifjak példája, a társaság meg-alapításáról, tevékenységéről.

570. JELENTÉS.

368. 1.

- "T. T. Nagy István Ur Sz. Lőrintzi Evang. Predikátor, Rambachnak a' Krisztus' szenvedéseiről való elmélkedéseit fordítja Magyar nyelvre." /A tartalomjegyzékben./ - A két rész együtt 3 Rforint, felsorolva az összes helyek, ahol megvehetők. - "Bár minden Keresztyén Házban találtatnék e' Könyv!"

571. EGGY Anekdota.

368. 1.

- A korona hazahozatalával kapcsolatban.
- Tartalomjegyzékben: Eggy Anekdota a' Magyar Koronáról.

24. Levél március 24.

572. PATAKY Miklós: Miért vagyon a' Muszka Birodalomnak két fejű Sas Tzimere. 369-370. 1.

- Utalás: Gundling Statisticájára.
- Tartalomjegyzékben: A' Muszka Birodalom' két fejű Sas tzimere.

573. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: (Az Európaiak méltán nevezhetnek é más népeket Barbarusoknak.) 371-378. 1.
 - A "barbár" szó értelmezése és alkalmazása. "Ha... a' mi erköltseinket és szokásainkat, és azokat a' barbarus, paraszt nemzeteknek erköltseikkel egybe vetjük; valóba tapasztalni fogjuk, hogy abban nem igen nagy betsületünk fog forogni." /376. 1./ - A civilizált és a barbár nemzetek szokásairól.
574. HORVÁTH Sámuel: Találós Mese. 378. 1.
 - Megfejtés: Láda. /394. 1./
575. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 378. 1.
 - Megfejtés: József. /394. 1./
576. KIS János: Belgrád' meg-vételékor. [Vers.] 379-384. 1.
 [1. r.] [Folytatását ld. 577. tétel.]
25. Levél március 27.
577. KIS János: Belgrád meg-vételének folytatása. [Vers.] 385-388. 1.
 - Alatta: "Ezen Verseket irta eggy Kis János nevü Soproni tanuló, a' ki 18. esztendő's. Ha az ilyen ifjunak jó Vezérei 's Mecénási akadnának, kiki elgondolhatja mire mehetne 40. 's 50. esztendő's koráig." /388. 1./
578. (T. KOMÁROM Vármegyének Gyűlése.) 388-390. 1.
 - f. hó 18-20. Napján tartott tisztujtó megyegyűlésről, a résztvevők nevének felsorolásával.
579. RÖVID Beszéd, II-dik Jó'sef Tsászár sirja felett, B. Trenk Friderik által. 390. 1.
 - "Ezen rövid Beszédben elő hordja azt, a' mit II-dik Jó'sefben feddeni lehet... Azután pedig elő számlálja azokat is, mellyekért ditséretet érdemel, 's ugy találja, hogy a' fontnak ezen serpenyője le-nyomja az elsőt."

580. CS. I. Pestről: A' Mahogany fának Euró- 390-392. 1.
pába való behozatása.
- A mahagoni elterjedésének története,
tulajdonságai, felhasználása.
581. PÉTZELI József: A' Magyar Koronának for- 392-394. 1.
mája 's viszontagságai. Az Asszonyok 's
gyermekkedvekért készítette P. J. Ta-
láltatik Komáromban, 's Pesten Weingánd
Uránál 4. xrokért.
- Könyvismertetés.
582. ÉDES Gergely, Martosról: Találós Mese. 394. 1.
- Megfejtés: Pohár. /411. 1./
583. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 394. 1.
- Megfejtés: Okosság. /411. 1./
26. Levél március 31.
584. [KOVÁTS Ingenieur, Pápáról]: (A' Magyar 394-400. 1.
Nemzet' pallérozásának felsőbb léptsőji.)
[1. r.] [Folytatását ld. 585. tétel.] [ld.
még: 383, 592, 664, 665. tétel.]
- Utalás a 383. tétel hasonló témájú írá-
sára, amely a nemzet "pallérozásának"
alsóbb lépcsőit jelölte meg, "mellyek
minden erőszakos ugrás nélkül láttatnak
a' felsőbb gráditsokra segiteni." /395.
1./ - A következő lépcső a mesterségek,
tudományok művelése, mert nemcsak "a'
föld-mivelés, ...a vitéztség"...a' leg-
ditsőbb tulajdonságai...a' Nemzetnek" -
Példák a magyar tudósokra, művészekre
/gr. rassalkovits építész, Mikovinyi
Sámuel matematikus, Kempelen Farkas
sakkozó gépe, Szatmári Király Pál ponto-
zó képirása, stb./ - "Alkalmatos volna
tehát a' Magyarnak természete és elméje
a' Mesterségekre...De mi lehet...az oka,
hogy azokban eleitől fogva olly kevésre
mehettünk?" /399. 1./ - Okok:"a' tudat-
lanság és a' rabi 's szolgálai állapot."

585. [KOVÁTS Ingenieur, Pápáról]: A' Magyar Nemzet' Pallérozásának folytatása. [2. r.] 401-410. 1.
 - Ok: 2. "A' Jóltévőknek, és elő-segélőknek vagy szük vagy épen nem vóltok... és a' mesterségek eránt való hidegség." /pl. Tótfalusi Kis Miklós, Győri Nagy András rézmetsző/ - 3. "Az idegen nyelveknek nem tudása... és a' Szomszéd Nemzeteknek meg-utálása." - 4. "A' tehetségek' és hajlandóságokra való vi-gyázatlanság a' gyermekekben és az if-jakban."
586. JEGYZÉS. 410-411. 1.
 - Szerkesztőségi cikk. - "Kolosvárról, Po'sonyból 's más helyekről is vettem Jó'sef napi köszöntőket olly kéréssel, hogy ezen Gyűjteményünkbe tétessenek. - Köszönöm ezen nemes szívü Hazafijaknak különös barátságokat: de mivel a' dít-séret meg-haladja az érdemet, meg-en-gedjenek ha külömben sok elmésséggel tündöklő szép verseiket ide iktatnom a' szemérem nem engedi."
587. TALÁLÓS Mese. 411. 1.
 - Megfejtés: Késedelem. /IV. Negyed, 26.1./
588. F. GY. N. Kálló: Rejtett Szó. 411. 1.
 - Megfejtés: Farkas. /IV. Negyed, 26. 1./
589. A' HARMADIK Negyed' Foglalatja. 412-416. 1.
 - Tartalomjegyzék.
1. Levél április 3.
590. TALÁLÓS Mese. [2] 1.
 - Megfejtés: Késedelem. /26. 1./ cimlap verso
591. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Rejtett Szó. [2] 1.
 - Megfejtés: Farkas. /26. 1./ cimlap verso
592. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: A' Magyar Nem-zet' Pallérozásának folytatása. [3. r.] 3-9. 1.

- 5. ok: "Népetlenségek, a' földnek ellenben gazdagsága, termékenysége." - Felhívás a nemességhez a nép művelésére, pártfogására: "Vagynak é...szerentsétlenné lett jobbágyaid? Kapj a' jó alkalmatosságon, és mutasd-meg azoknak, hogy még szivedből ki nem aludt az emberiség eránt buzgó érzékenység, és ereidből ki nem száradt az igazi nemes vér." /8. l./

593. A' TÁRSASÁG' eredetéről 's Igazgatás' formájá- 9-16. l.
ról. [1. r.] [Folytatását ld. 594. tétel.]

- Az emberi társadalom története az ősidőktől fogva. A törvények szükségessége, kialakulása; az igazgatás formái /"Aristokratia, vagy a' Fő Rendek által való igazgatás' módja", "Démokrázia, mely szerint minden lakosnak jussa vólt az igazgatáshoz", "Despotizmus", "Tyrannusság", "Monárchia",/

2. Levél április 7.

594. A' TÁRSASÁG' eredetének 's Igazgatás' formájának folytatása. [2. r.] 17-20. l.

- A "Monárchia" jellemzői.

595. A' HAZÁNAK öröme buval elegyedve. Ama tiszt 21-26. l.
Ősznek, Feldmarsal Gróf Hadik Andrásnak, Ő Excellentiájának szomorú halálának hírének meg-érkezésekor, 's ugyan T. N. Komárom Vármegyének régi állapotjára esett vissza-tételekor, Mártiusnak 18-dik napján készítette Pétzeli Jó'sef, K. Prédikátor. [Vers.]

- "Jegyzések"-ben a magyarázatokkal.
- Tartalomjegyzékben: Hadik halálára versek. P. J. által.

596. ÉDES Gergely, Martosról: Találós Mese. 26. l.
- Megfejtés: Könyv. /41. l./

597. REJTETT Szó. 26. l.
- Megfejtés: Óra. /41. l./

598. TUDÓSÍTÁS. 26-29. 1.
- Verthesz a' Pesti Mindenségnek Tanítója
"Korvinus Mátyás" c. szomoru játékaról,
amely "öt szakaszokban, az ahoz tartozó
történetes Jegyzetekkel együtt, jele-
nik-meg." - Előfizetési felhívás a mű
kinyomtatásához, előfizetés: fél-forint.
- Tartalomjegyzékben: Korvinus Mátyás,
Szomoru Játék.
599. A' II-dik LEOPOLD' Nemes szivének némelly 29-31. 1.
Vonásai. -
- Jellemrajz. "Az ő Symboluma ez: Opes
Regum, corda Subditorum. A' Szorgal-
matosság, egyenesség, Rend, 's ember'-
szeretet minden tselekedetének kórmá-
nyozója." /31. 1./
600. H. I. Pozsoni Szemináriumból: Melly szépen 31-32. 1.
él tsak a' légy is!
- A légy természetrajza, humorosan, - az
ellene való védekezés.
601. SZ. M.: Egy köszvényes lábu sántáról, ki a'
verseket szörszál hasogatva ítélte-meg.
[Vers.]
- Epigramma egy kritikusról /Zoilus./
- Tartalomjegyzékben: Köszvényes lábu
Kritikus.
3. Levél április 10.
602. Á' N. STÁTUSOKNAK és Ország' Rendjeinek illy 33-37. 1.
formán kellett invitálni és bé-fogadni ő Fel-
ségét a' tőle kegyelmesen megengedettett, és
Pozsonyban 1751. Eszt. tartatott Diétára.
- II. József az 1751-es pozsonyi országgyű-
lésen.
- Tartalomjegyzékben: Az 1751-ben tarta-
tott Diétáról.
603. (ADRIAI Tenger' Syrenája.) 38-41. 1.
- Zrinyi Miklós: Adriai tengernek Sirenája
c. könyvének kiadásairól (Béts, 1651.,
Pest, 1779. Kónyi János gondozásában,

ujabban pedig Ráday Gedeon adja ki,
amelyről a Magyar Museumban olvashatni.)
- Mindennek említése kapcsán utalás "A'
Galambok is gyors levélhordozók lehet-
nek" c. cikkre. /ld. 472-473. tétel./ -
Idézet a műből, amikor Zrinyi galambpos-
tával értesíti a Magyar Királyt.

604. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 41-42. 1.
- Megfejtés: Titok. /56. 1./
605. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 42. 1.
- Megfejtés: Martos. /56. 1./
606. (ARANY Peretzek, Szomoru Játék.) 42-46. 1.
- Tudósítás Dugonits András: Arany Pe-
retzek c. Szomoru Játékának megjele-
néséről. "Addig is míg ki-jőne, mely
meglesz' Juliusra, illendőnek itéltük
Elő-beszédjét ide iktatni." /42. 1./
607. (MAGYAR Játék-néző helyekről.) 46-48. 1.
- Pesten és Budán Magyar Theatrom létre-
hozásának sürgetése, mert "Nem abban
áll a' Nemzet' ditsósége, hogy Házain-
kon számok ne légyenek, földeink meg-ne
mérettessenek, a' Nemesség szabadon
nyulászzhasson 's. a' t. hanem abban,
hogy a' mi nyelvünk légyen a' maga Ha-
zájában az első, 's a' mi Literáturán-
kat ne tsak meg-esmérjék, hanem betsül-
jék is az idegen Nemzetek." /47. 1./ -
"Az Irókban nem leszen fogyatkozás, tsak
Mecenások és Könyv szeretők légyenek!"
/46. 1./ - a továbbiakban az előkészület-
ben lévő színművek fordításáról és for-
ditóiról.
608. "A' PO'SONI Pap nevelő Házból egy hosszú és 48. 1.
hatalmas mentsége küldtetetett hozzánk Anyai
nyelvünknek a' Deák ellen, annyival inkább
kivánnánk, ha ugyan ott közre botsáttatnék,
hogy ezen Gyűjteményünkbe nem tehettük."
- Tartalomjegyzékben nem szerepel.
609. SZ. M.: Egy el-fogatott hatalmas. [Vers.] 48. 1.

4. Levél április 14.

610. SZÉP nyoszolya a' magtalanságnak megorvos- 49-51. 1.
lására.
- Gráhám skót orvos "csoda-ágyáról",
amelynek használatáért a fősvény ango-
lok drága pénzeket fizettek. 3 évig
üzérkedett vele, majd meggazdagodva
1784-ben visszatért hazájába.
- Tartalomjegyzékben: Gráhám Orvos Dok-
tor' nyoszolyája.
611. M. K. P, K.: Ode. [Vers.] 52-55. 1.
- Latin nyelven.
- Tartalomjegyzékben: A' Koronához. Ode.
612. TALÁLÓS Mese. 56. 1.
- Megfejtés: Tzirkalom. /72. 1./
613. REJTETT Szó. 56. 1.
- Megfejtés: Kép. /72. 1./
614. CS.: NÉMELLY portékáknak esméretek. 56-64. 1.
- "Tzérna", "Tsipkék", "Batiszt" történe-
te, elterjedése, fajtái.

5. Levél április 17.

615. A' KÜLSŐ vagy Világi Fő-Tisztségek Magyar 65-70. 1.
Országban.
- "Mágnások vagy az Ország' Bárói": Pa-
latinus vagy Nádor Ispány, Ország-Birá-
ja, Horváth Országi Bán, Fő Kints-tár-
Mester; - A Tisztségek régisége szerint:
Test-őrző Sereg' Fő Kapitányja, Udvari
Mareschall, Fő-ajtó-őrző, Királyi Udvar
Mester, Királyi Fő Lovász Mester, Királyi
Fő Szakáts Mester, Királyi Fő-Pohárnok,
Poson Vármegyének Fő Ispányja; - "Az Or-
szágnak kisebb báróji", - nemesek, kirá-
lyi városok, hercegek, bárók, grófok. -
A tisztségek felsorolása a tisztségvise-
lők neveivel.

616. A' HADI történetek' nemes írójikkhoz. [Vers.] 70-71. 1.
 - Dicsőítő vers. Görög Demeterhez és Ke-
 rekes Sámuelhez, a "Hadi Történetek"
 szerkesztőihez.
617. DOROGRÓL: Találós Mese. 72. 1.
 - Megfejtés: Pujka. /91. 1./
618. GÁTI Károly Syntaxista, Szigetről: Rejtett Szó. 72. 1.
 - Megfejtés: Lógograf. /91. 1./
619. JELENTÉS. 72-73. 1.
 - Tudósítás új könyvek megjelenéséről:
 András Sámuel Anekdótái; Articuli Diae-
 tales ab Anno 1715.-1765. Fr. Forgatsii
 de Ghimes; - Commentarii Libris XXII. -
 Virgilius Eklógái. - Trenk' élete. -
 Orfeus. - Válogatott elme futtatások. -
 Sziegvárt. - Mátyus István Diaeteticája.
 - Sturm' és Tiede' Istennel való Társal-
 kodásai. - A könyvek ára és lelőhelyei,
 könyvkereskedések.
 - Tartalomjegyzékben: Némely könyvekről
 jelentések.
620. [PÉTZELI József tudósítása Voltaire Henriás c. könyve fordításának 2. kiadásáról, amely már két éve kész, csak azért nem jelent meg, hogy Szilágyi Sámuel fordítása is elkeljen.] 73. 1.
621. H. I. Pozsoni Szemináriumból: Egy emlékeztető-pénz. 73-74. 1.
 - A Ramilliai ütközet /1706./ után Hollan-
 diában emlékpénzt verettek, amely a fran-
 cia királyt /Nagy Lajos/ és a Minervának
 öltözött angol királynét ábrázolja. - Hi-
 vatkozás: La vie de Charles III. Roy de
 Espagne. Part. IIF.
622. MAGYAR Országának második nagy folyóvize a' Tisza. [7. r.] 74-77. 1.
 - A Tisza leírása, természeti kincsei /su-
 lyom/ Városai: Sziget, Tokaj, Szólnok,
 Szeged.
 - Tartalomjegyzékben: A' Tiszáról.

623. AZ 1764. Eszt. Posenban tartatott Diétán 78-79. 1.
 az akkori Nádor Ispány, Battyáni Lajos Ur-
 nak, az öszve-gyűltt Mágnásokhoz 's a' t.
 ékes Magyar beszédje, szórul szóra.
 - Tartalomjegyzékben: Battyáni Lajos Pa-
 latinusnak, az 1764-béli Diétához nyuj-
 tott szavai.
624. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: A' Méheknek Orszá- 79-80. 1.
 gok vagy Köz-társaságok. [1. r.] [Folytatá-
 sát ld. 625. tétel.] [ld. még: 23, 24. té-
 tel.]
 - A természet vizsgálók megfigyelései a
 méhek életéről.
6. Levél április 21.
625. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: A' Méhek' Országá- 81-85. 1.
 nak folytatása. [2. r.]
626. P. N. P. Pestről: T. U. [ld. még: 238, 504. 86-90. 1.
 tétel.]
 - A magyar nyelv ápolásának, gyakorlásá-
 nak helyzete a gyakorlatban, utalás az
 504. tételre. "Gyalázatunkra szolgál...
 hogy azok, kiknek nyelvek nem Magyar,
 buzgóbb indulattal viseltetnek nyelvünk-
 höz, mint sem némelly Magyarjaink." /87.
 1./ - A Pesti Szeminárium nyelvművelő
 tevékenységéről, az ott készülő fordí-
 tásokról, Dajka Gáborról. - A cikk vé-
 gén szerkesztőségi megjegyzés: "...
 vagynak némellyek olyanok, a' kik által
 nem látván azt, hogy Hazánknak egyik fő
 haszna 's ditsősége a' Magyar nyelvnek
 virágzásában áll, azt mondják, hogy tsak
 a' Protestánsok akarják azt, hogy Magya-
 rul follyanak a' Törvény székek, - tsak
 azért pedig, hogy a' Római Ekklesiának
 nyelve a' Deák nyelv." /90. 1./
 - Tartalomjegyzékben: A' Magyar Nyelvről,
 Pestről.
627. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 91. 1.
 - Megfejtés: Jég és Viz. /102. 1./

628. POZSONI Szemináriumból: Rejtett Szó. 91. 1.
Megfejtés: Olló. /102. 1./
629. G. I. P.: Hiacint Vallához a' Szigeti 91-94. 1.
Cath: Gymnásium' első Professorához.
[Vers.]
- Valla Belgrád megvétéléről írott munkájának dicsérete.
630. NAP-nyugot felől ezek a' folyó-vizek szakadnak a' Tiszába. [8. r.] 94-96. 1.
- Zagyva, /a partján levő helységek: Hatvan, Jászberény, Szolnok, / Sajó /Rosnyóbánya, Murány, Miskólc./
- Tartalomjegyzékben: A' Tisza' Nap-nyugoti oldalán fekvő Városok.
7. Levél április 24.
631. A' TISZÁBA nap-nyugotról szakadó folyó-vizeknek folytatások. [9. r.] 97-102. 1.
- Hernád /mellékfolyói, helységek: Szikszó, Kassa/, Bodrog /Latorca mellékfolyója: Sáros Patak, Munkács, Ung-vár./
632. POZSONI Szemináriumból: Találós Mese. 102. 1.
- Megfejtés: Gyertya. /119. 1./
633. HORVÁTH Sámuel: Rejtett Szó. 102. 1.
- Megfejtés: Láb. /119. 1./
634. ERDÉLYNEK Magyar Országgal lehető egygyesüléséről. 102-104. 1.
- Az egyesülés szükségességéről.
635. A' KORONÁT Őrző Bandériák. 104-107. 1.
- A Korona hazahozataláról, az Őrzők öltözetéről. "Melly bőldog lenne Hazánk, ha azok a' Mágnások, a' kiknek Diétai pompájok 80. 90. ezerbe felkerül, 's a' melly pénz többnyire mind ki-megy a' Hazából...tsak harmad részét fordítanak arra, hogy egy Magyar Társaság állítassék született nyelvünknek gyarapítására..." /105. 1./ - A továbbiakban a

meg-vették. Azok a' mellyeket akkor tsak
jövendőlés-képpen írtam, most bé-telleye-
fedni láttatnak.

Pataky Miklós.

A' többek között két nevezetes Köny-
vek nyomtatás alatt vagynak Wéber Simon
Péter Úrnál, Pofonban. Az egyiknek Ti-
tulusa ez: *De Dominio Nobilium Hunga-
riæ, deque cladis ad Mohácsium Causa,
cum Appendice in Regis Colomanni Decr.
L. I. C. 15. & 16. Vindiciæ contra A-
damum Franciscum Kollár, ab I. B. M.
E. S. C.* A' másodiknak Titulusa ez :
*Eggy Falusi Nótáriusnak Budai Utazása,
mellyet önnön maga abban esett visz-
tagjaival eggyütt, az el-aludt véru Ma-
gyar szívek' fel-fenkentésekre és mulatságok-
ra Versékbe foglalt.*

A' Nagy embereknek temető helyek West-
münster' templomában Londonban.

Ez a' templom, bámulásra méltó ugyan
a' maga nagyfágára, széles boltozatjaira, e-
rős oszlopaire, és szép metszéfeire nézve is:
de leg-inkább ditsőfégsé tészik ezt a' világ'
eggyik leg-szebb épületjét, sok Nagy em-
bereknek itt találató Monumentumaik ,
vagy

Tudós Társaság szükségességéről, a pénzhiányról, a Mindenés Gyűjtemény kiadásának anyagi nehézségeiről.

- Tartalomjegyzékben: Bandériák.

636. [SZERKESZTŐSÉGI cikk ill. tudósítás a Mindenés Gyűjtemény két első Negyedének megszerzési lehetőségéről, áráról.] 107. 1.

637. PATAKY Miklós: Otzakov meg-vételéről. 108-112. 1.
[Vers.] [1. r.] [Folytatását ld. 638. tétel.]

- "Jegyzésben" - lábjegyzetben: "Ezen Vár méltán neveztetik Crimea' kultsának, kivált miolta az Oroszok birnak minden ott lévő tengeri ki-kötő helyeket." /108. 1./

8. Levél április 27.

638. PATAKY Miklós: Otzakov meg-vételének folytatása. [Vers.] [2. r.] 113-114. 1.

- Utána a költő jegyzete: "Ezen verseimet irtam még az el-múlt 1789-dik esztendőben Januáriusban, azon idő tájban, midőn az Oroszok Hertzeg Potemkin' vezérlése alatt Otzakovot ostrommal megvették." /113. 1./

639. [TUDÓSÍTÁS új könyvek megjelenéséről, Wéber Simon Péter Urról, Pozsonban.] 114. 1.

- De Dominio Nobilium Hungariae, deque claudis ad Mohácsium Causa, cum Appendice in Regis Colomanni Decr. L. I. C. 15. [et] 16. Vindiciae contra Adamum Franciscum Kollár, ab I. B. M. E. S. C. - Egy Falus Nótáriusnak Budai Utazása, mellyet önnön maga abban esett vizontagságaival egygyütt, az el-aludt vérű Magyar szivek' fel-senkentésekre és mulatságokra Versekbe foglalt. [Gvadányi József.]

640. A' NAGY embereknek temető helyek Westmünster' templomában Londonban. 114-119. 1.

- A Westminster leírása. - Az itt eltemetett híres emberekről és siremlékeikről.

- Tartalomjegyzékben: A' Vestmünster Londonban.

641. KOVÁTS János, Ü.: Találós Mese. 119. 1.
- Megfejtés: Ajtó. /138. 1./
642. H. I. Pozsoni Szemináriumból: Rejtett Szó. 119-120. 1.
- Megfejtés: Füst. /138. 1./
643. SZŐKE János: Panasz, melyet Pásztor név 120-123. 1.
alatt a' Posoni Nevelők' házában 4-dik
eszt-béli Nev. Pap - - , énekel. [Vers.]
[ld. még: 716. tétel.]
- A régi egyetértésről, jó erkölcsökről,
és a jelen: "Melly pusztá halékunk a'
jó erköltsöktől, Üres honnyunk a' tö-
kéletes élettől. Szitok, trágár be-
széd, hir 's névben gázolás Meg-vagyon
mi nálunk az egy ember szállás". /122.1./
644. II-dik LEOPOLD' kedves Királyunkban, Má- 124. 1.
tyás támadott-fel.
- A király dicsérete az 1790. április 6-
án kelt rendelete kapcsán, amelyben
"a' földre vetett adózás' nemét el-
törlötte."
645. A' TISZÁNAK nap-keleti partján ezek a' fo- 125-128. 1.
lyó-vizek szakadnak belé. [10.r.]
- Szamos /és mellékfolyói, helységek:
Szatmár és Szatmárnémeti/, Sebes-Körös
/Nagy-Várad/
9. Levél május 1.
646. A' TISZÁBA nap-keletről szakadó folyó-vi- 129-134. 1.
zeknek folytatások. [11. r.]
- Fekete-Körös, Fejér-Körös, /a mellet-
tük lévő helységek: Szarvas/, Maros és
mellékfolyói /helységek: Arad, Uj-Arad/,
Temes és mellékfolyói /Temesvár törté-
nete/.
647. P. A. Pozsonban: A' Magyar Nyelv' ditsére- 134-138. 1.
tére. [Vers.]
- Lábjegyzetekben a magyarázatok.

648. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Találós Mese. 138. 1.
- Megfejtés: Árnyék óra. /153. 1./
649. BOER Sándor, Kolosvárról: Rejtett Szó. 139. 1.
- Megfejtés: Ló. /153. 1./
650. MÉG is valamit a' Magyar nyelvről. 139-144. 1.
- A magyar nyelv törvényessé tételéről, sűrűtéséről. "A' mi tehát más Nemzetekeket meg nem gátolt abban, hogy a' Törvényes dolgokat született nyelveken folytassák, minket sem gátolhat az meg." /142. 1./ "Eddig sokan azt mondták, hogy az Evangélicus Tóth Vármegyék... nem fognak erre állni, hogy Magyarul follyanak a' Törvény-Székek: imé pedig ezek a' nagy ditséretet érdemlő Vármegyék most is Magyarul leveleznek a' több Vármegyékkel." /143. 1./ - Az ellenvetésnek felsorolása és cáfolata.
651. CS. I. Pestről: Eggy ollyan Tábla, melly elő-adja némelly Országoknak az igazsághoz leg-közelebb járó nagyságát, népességét, jövedelmét és hadi hatalmát. 1. r. 144. 1.
Folytatását ld. 652. tétel.
- Az európai és ázsiai országok területe és népességének száma.
- Tartalomjegyzékben: Országok' Nagysága, Népeisége, s. a. t.
10. Levél május 5.
652. CS. I. Pestről: Az Országok' Táblájának 145-148. 1.
folytatása. [2. r.]
- Az európai és ázsiai országok területe és népességének száma.
653. KAZINCZY [Ferenc] 149-153. 1.
- Kassán, Bika Hav. 17-dik napj. 1790.
- Báró Ortzy László "Fő-Ispány" beiktatásáról; az ünnepség leírása.
- Tartalomjegyzékben: Kassa öröme.
654. F. GY. N. Kálló: Találós Mese. 153-154. 1.
- Megfejtés: A betű. /168. 1./

655. ÉDES Gergely Martosról: Rejtett Szó. 154. 1.
- Megfejtés: Igaz. /168. 1./
656. FEHÉR György: (A' Magyar Nyelvről.) 154-157. 1.
- A levél dátuma: Pozsony Bika Hav. 22-dik napj. "...tsak az Anya nyelv az, melly különös ébresztő ösztönökkel bir a' tudományok' terjesztésekre, a' Haza' böldogítására." /155. 1./
- A fordítások és a fordítók munkájának összehangolásáról, Racine-fordításának bejelentése. - A cikk végén a szerkesztő megjegyzése: "Én P. J. ezen fáradhatatlan buzgóságu jó Hazafinak örömet által engedem az egész Racinek fordítását." /157. 1. /
657. SZ. M.: Egy öreg emberről, ki soha a' szomszéd faluban sem járt a' maga falujából. [Vers.] 157-158. 1.
- "Ez a' kedves élet! ez a' virgontz vénség! De most az ilyenhez nem lehet reménység !"
658. [S. S. Szerémből, Vukovárról]: Montesquieu' 158-160. 1.
Visgálódási, melly okai légyenek a' Római Birodalom' nagy vóltának és annak hanyatlásának. [1. r.] [Folytatását ld. 659. tétel.]
- Montesquieu cikkének magyar fordítása.
- "Attila nagy vóltáról."
- Tartalomjegyzékben: A' Római Birodalom' Nagyságának okai. Montesquieu
11. Levél május 8.
659. S. S. Szerémből, Vukovárról: Attila nagy 161-165. 1.
vóltának folytatása. [2. r.]
660. ENESSEI György: (A' Korona' História' 165-168. 1.
tőldalékja.)
- Kiegészítések az 534, 547, és 553. tételekhez.
661. TALÁLÓS Mese. 168. 1.
- Megfejtés: Kályha. /183. 1./

662. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 168. 1.
- Megfejtés: Örlő. /183. 1./
663. A. A. E. K. P.: Pesti Szemináriumról: 169-173. 1.
K. T. U. [Vers.]
- A magyar nyelvről, a nyelv haláláról látott rémálom.
- Tartalomjegyzékben: Álom a' Pesti Szemináriumról.
664. BERTITS Ferentz P. M. P.: (A' Magyar Nyelvről, Pestről.) [1. r.] [Folytatását ld. 665. tétel.] 173-176. 1.
- A levél keltezésének dátuma: Pétsről Bika Hav. 20. Napj. 1790. - Hivatkozás és kiegészítés az 584, 585, 592. tételekhez. "Ha...azt akarjuk, hogy Hazánkban szerte széllyel virágozzanak a' tudományok és mesterségek, mindenek előtt az Ország' nagyobb részében, a' községbe bé kellett volna gyökerezni az olvasásnak és Tudományoknak szeretetését." /175. 1./ - A nemzet műveléséről, az oktatás hibáiról.
12. Levél május 12.
665. BERTITS Ferenc, P. M. P.: A' Pétsi levélnek 177-183. 1.
folytatása. [2. r.]
- Az oktatás hibáiról. A magyar és a latin nyelv összevetése. Külföldi példák az anyanyelv ápolására.
666. TALÁLÓS Mese. 183. 1.
- Megfejtés: Énoch' fel-ragadtatása. /205. 1./
667. REJTETT Szó. 184. 1.
- Megfejtés: Kréta. /205. 1./
668. MONTESQUIEU A' Törvényeknek Velejéről. 184-192. 1.
[1. r.] [Folytatását ld. 669. tétel.]
- Könyvismertetés. - Eggy érdemes Hazafi, aki Montesquieut fordítja
"Mustrául küldött eggy árkust, hogy ha a' Nemes Közönségnek ez a' fordí-

tás tetszik: így az egész munkát
esztendő alatt el-készíti." /182. 1./
- A törvényről és "A' Természetnek Tör-
vényjéről."

13. Levél május 15.

669. MONTESQUIEU' Törvények' Velejének foly- 193-204. 1.
tatása. [2. r.]
- "Az írott Törvényekről." - "Az enge-
delmességnek külömbsege, a' mértéklett
és a' szabad kényü igazgatások alatt." -
"Az Asszonyoknak állapotjokról, a' kü-
lömb külömbféle igazgatások alatt." -
- "A' Rómaiaknak Házi Törvény székek-
ről."
670. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 205. 1.
- Megfejtés: Asszonyi köny-hullatás.
/215. 1./
671. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 205. 1.
- Megfejtés: Háló. /215. 1./
672. A' HARMADIK nagy folyó-vize Magyar Or- 205-206. 1.
szágának. Dráva. [11. r.]
- Mellékfolyói és a Muraköz.
- Tartalomjegyzékben: A' Dráváról.
673. SHAKESPEÁRNAK Jubileuma. [1. r.] [Folyta- 206-208. 1.
tását ld. 674. tétel.]
- Shakespeare élete és művei, utóélete.

14. Levél május 19.

674. SHAKESPEÁR Jubileumának folytatása. [2. r.] 209-211. 1.
- "Most újra azzal tisztelik az Ánglusok
e' Poétának halhatatlan porait, hogy a'
leg-pompásabb nyomtatással 's drága met-
szésekkel botsátják ki munkáit 20. Köté-
tekben, 's minden Kötetnek az árra 6.
Sterling. Még is többek találtattak
10,000. Elő-fizetőknél. - Kedves Hazám!
mikor jutsz ennyire? /211. 1./

675. NEGYEDIK folyó-vize Magyar Országának, Száva. [12. r.] 212-213. 1.
- Tartalomjegyzékben: A' Száváról.
676. (A' POPER folyó vizéről.) [13. r.] 213-215. 1.
- Városok mellette: Szombathely, Fölk, Poprád, Matzdorf, Késmárk, Pudlein, Lubló.
677. ÉDES Gergely, Martosról: Találós Mese. 215. 1.
- Megfejtés: Koporsó, vagy: Sir /232. 1./
678. GÁTI István Nov. Synt. Szigetről: Rejtett Szó. 216. 1.
- Megfejtés: Tolvaj. /232. 1./
679. A' DIÓ fának Siralma. [Vers.] [1. r.] 217-224. 1.
[Folytatását ld. 680. tétel.]
15. Levél május 22.
680. A' DIÓ-fa' siralmának folytatása. [Vers.] 225-228. 1.
681. TSERE bogár. 229-230. 1.
- A cserebogár leírása, életmódja, fajtái, ellene való védekezés módjai.
682. MAGYAR Tudós Társaság. 231-232. 1.
- "Magyar Tudós Társaságnak...fő dolga legyen a' Magyar Nyelvnek jó móddal leendő bővítése, pallérozása, 's azon minden szükséges Tudománynak és mesterségnek virágoztatása." /231. 1./ ..."Tsak egyedül e' teheti a' maga Hazájában a' mi nyelvünket elsövé, gyökeressé, közönséggé és virágzóvá." /232. 1./ - A Társaság feladatai, céljai; - f. év június 6-án összeülő országgyűlés elé terjesztik a tervezetet. Nalátzi József alapítványáról.
- Tartalomjegyzékben: M. B. Nalátzi 1000 f. ígér egy Magyar Társaságnak fel állítására.

683. JELENTÉS. 232. 1.
 - Előfizetési felhívás, "a' kik még erre, vagy az el-mult fél esztendőre is... az öt forintokat még nem küldötték, ... azokat Póstán vagy más alkalmatossággal meg-küldeni méltóztassanak."
 - A tartalomjegyzékben nem szerepel.
684. TALÁLÓS Mese. 232. 1.
 - Megfejtés: Nap és Éjtszaka. /251. 1./
685. HORVÁTH Sámuel: Rejtett Szó. 232-233. 1.
 - Megfejtés: Borsó /251. 1./
686. MAGYAR Országának nevezetesebb Tavai. [1.r.] 233-240. 1.
 [Folytatását ld. 687. tétel.]
 - Fertő, és a környékén lévő helységek /Rust, Eszterháza, Sopron/ - Balaton /Tihány, Füred, Keszthely, Hévíz/ - Palitsai tó, - Sóri tó, - Tsádéki tó.
16. Levél május 26.
687. MAGYAR Ország Tavainak folytatása. [2. r.] 241-244. 1.
 - Bognitzi tó, Hideg-tó, Zöld tó, Tsir-bai tó, Hal-tó, Fölki-tó, Zöld-tó, Fekete tó, Steinbachi tó, Békás-tó. - "Viz-esetek" /vizesések Szepes vármegyében/. Fejér-tó.- Hólt Tisza. - Pokol-tó.- Hónyi-tó.
688. A' NAPPALNAK kezdésének és számlálásának sok féle módjai. 244-245. 1.
 - Időszámítás a különféle népeknél. A nap 24 órája.
689. A' HETEKRŐL. 245. 1.
 - "Már a' régi Egyiptombélieknél szokásban volt, a' Hetet hét napokból számlálni. Hihető alkalmatosságot adott erre a' hóldnak változása, melly minden hét napban elő-kerül."
690. A' HÓNAPOKRÓL, 's Esztendőkről. 245-248. 1.
 - Története, kialakulása.

691. A' SIDÓK Esztendejeokről. 249-250. 1.
 - "A' Sidó esztendő magánossan vétetteten a' Hóldhoz szabattatott esztendő, és áll tizen két Hónapokból, mellyek tesznek 354. napokat: de még is a' magok számlálásokat a' naphoz szabattatott esztendőhöz intézik."
692. A' TÖRÖKÖK Esztendejek. 250-251. 1.
 - "A' Török-esztendő is a' Hóldnak járása szerént, áll 354. napokból, úgy mindezáltal, hogy ők az óráknak 's minutumoknak kipótolásokról nem gondolkoznak."
693. TALÁLÓS Mese. 251. 1.
 - Megfejtés: Halál. /265. 1./
694. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 251. 1.
 - Megfejtés: Bibor. /265. 1./
695. GRÓF Teleki Domonkos Ur ő Nagyságának, M. 252. 1.
 Gróf Teleki Sámuel, V. Cancelláriusnak nagy reménységű fijának, midőn Pozsonyon által menvén a' Szemináriumot meg-látogatta, egy buzgó tisztelője ezeket ajánlá. [Vers.]
696. EGGY festett Dáma. [Vers.] 252-253. 1.
 - Epigramma.
697. II-dik LEOPOLD Hazánk' reménysége 's ditsősége. 253. 1.
 - Latin és magyar nyelven.
 - Tartalomjegyzékben: II-dik Leopoldról.
698. NYÁJAS Muzsa. 253-254. 1.
 - Nagy János szanyi plébános Győrben megjelent azonos című munkájáról, "külömb külömb mérsékű Versekben, mellyet minden rendű emberek 's kivált a' mi Asszonyaink nagy gyönyörűséggel 's haszonnal olvashatnak." /253. 1./ - Révay Miklós által kiadott Egy Magyar Társaság eránt való Jámor szándék c. könyv ismertetése.

699. REST falusi Gazd-asszony. 254-256. 1.
- A hanyag gazdasszony ismérveinek felsorolása 10 pontban.

17. Levél május 29.

700. DODD Ánglus Prédikátornak fel-akasztatásának rövid elő-adása. 257-265. 1.
- Dodd Wilhelm /1729-1777./ élete. - Lábjegyzetekben magyarázatok.

701. H. F. Á. P. P.: Találós Mese. 265. 1.
- Megfejtés: A tojásoknak száma 5 és 7. /280. 1./

702. H. I. Pozsoni Szemináriumból: Rejtett Szó. 266. 1.
- Megfejtés: Szalma. /280. 1./

703. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: A' Felebarát vagy az ember szerető. Gellértből. [Vers.] [1.r.] 266-272. 1.
[Folytatását ld. 704. tétel.]

18. Levél június 2.

704. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: A' Felebarátnak folytatása. [Vers.] [2. r.] 273-279. 1.

705. TUDÓSÍTÁS. 279-280. 1.
- Nagy István az általa fordított és kiadott Rambach: Krisztus szenvedéseiről c. könyvének az árát "hogy a közönségesebb nép is meg-szerezhesse... 2. R. forintra határozta meg." /279. 1./ - A könyv ismertetése, és feltalálási helyeinek felsorolása.
- Tartalomjegyzékben: Új Tudósítás Rambachról.

706. POZSONI Szemináriumból: Találós Mese. 280-281. 1.
- Megfejtés: Tűz. /297. 1./

707. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 281. 1.
- Megfejtés: Ló. /297. 1./
708. A' KIS gyermekeket nem kell rágottal tartani. - 281-282. 1.
- Az igen elterjedt módszer cáfolata, egészségügyi vonatkozásai "...minden jó izlésű nézőnek méltán tsömört okoz ez a' disztelen szokás,...ezen kívül... igen veszedelmes, és sok tsetsemőre nézve halálos lehet..."
709. MAGYAR Országának nevezetesebb Borai. [1. r.] 283-288. 1.
[Folytatását ld. 710. tétel.]
- A bor története. - "A' leg-hiresebb bor termő hegyek Magyar Országon Vármegyék-szerént, a Dunának nap-keleti részén": - Poson, Nyitra, Trentsín, Bars, Nagy-Hont, Zólyom, Nógrád. - "A' Dunának nap-nyugoti részén": Moson, Sopron, Vas.
19. Levél június 5.
710. A' MAGYAR Országi boroknak folytatása. 289-295. 1.
[2. r.]
- Szala, Veszprém, Győr, Komárom, Fejér, Tolna, Baranya, Somogy Vármegyék híres bortermő helyeinek ismertetése. - "A' Tiszának nap-nyugoti oldalán": Pest, Pilis, Heves, Zemplin, Bereg, Aba-uj, Borsod; - "A' Tiszának nap-keleti részén": városok felsorolása, Arad vármegye, Bánát.
711. [A KERESKEDELEM, a borkereskedelem hiányáról, ennek okairól. "...a Hazafijak eleitől-fogva meg-utálták a' borokkal való kereskedést, valamint egyéb-féle kereskedéseket is... Holott pedig ennél a'Hazában a' kereskedésnek tisztességesebb és hasznosabb ága nem volna..."] 295-296. 1.
712. POZSONI Szemináriumból: Találós Mese. 297. 1.
- Megfejtés: Rossz pénz. /316. 1./

713. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 297. 1.
 - Megfejtés: Név. /316. 1./
714. JELENTÉS. 298. 1.
 - Szerkesztőségi cikk, - előfizetési felhívás a "jövő fél esztendőre." - A Mindenes Gyűjtemény megjelentetésének nehézségei. "Eggy nagy akadályunk esett t. i. ezen munkának folytatásában, melyet egyedül Hazánk' haszna 's nyelvünk' gyarapítása vállaltatott-fel, a' mellyet hogy ha meg nem orvosolhatunk, ugy e' munkának félbe kell szakadni, noha ezt magunk kárával is legalább eggy két esztendeig még készek lettünk volna folytatni."
715. A' SZÁRAZSÁGRÓL. [Vers.] 298-300. 1.
716. JAVALLAI Mihály, Tátra hegyről: A' Gyűjteménynek III-dik Negyedjének 120. lapján található levélre felelet. [Vers.] 300-301. 1.
 - Sajtóhiba a címben, ti. IV. Negyed helyesen. Válasz a 643. tételben közölt versre.
717. A' TÖRVÉNYNEK ki-szolgáltatása. 301-304. 1.
 - A törvényhozó igazságosságról és pártosságról, példákkal.
718. AZ IRIGYHEZ. [Vers.] 304. 1.
 - Epigramma.
20. Levél junius 9.
719. EGGY serény falusi Gazdának le-írása. 305-307. 1.
 - A jó gazda ismérvei 8 pontban.
720. T. U. 307-309. 1.
 - Hivatkozás a 383. tételben közöltekre, a könyvek drága árával kapcsolatban, "...jó volna, ha meg-parantsoltatnék a' Könyvnyomtatóknak, hogy minden Könyvre ki-nyomassák az árrát." /308. 1./ - A könyvek árának rendezéséről, a visszaélésekről.

- Tartalomjegyzékben: A' Literaturát
 hogy kén böldogítani.

721. BOER Sándor: Magyar övendezés, mellyet Házjának gyönyörűségére kívánt szentelni 310-315. 1.
 - - , N. Enyeden. [Vers.]
 - A junius 10-én összeülő országgyűlésről, a magyar nyelv törvénybeiktatásáról.
722. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Találós Mese. 316. 1.
 - Megfejtés: Meny-asszony. /334. 1./
723. REJTETT Szó. 316. 1.
 - Megfejtés: Mese. /334. 1./
724. AZ EURÓPÁBAN most életben lévő Fejedelmeknek rövid Genealogiája, mellyet össze-szedett Bikfalvi Kőrő 'Sigmond. [1. r.] [Folytatását ld. 725. tétel.] 316-320. 1.
 - Austriai Értz Hertzegi Ház, Portugalliáról - A' Királyi lakó Város Lisabon; Spanyol Ország-Fő Városa Madrid.
21. Levél junius 12.
725. AZ EURÓPAI Fejedelmek Genealogiának folytatása. [2. r.] 321-334. 1.
 - Spanyol Ország, Frantzia Ország, az Orleánsi Hertzegi Ház, Nagy Brittannia, Dánia, Svétzia, Lengyel Ország, Prusszia /Német o./ két Sicilia, Muszka vagy Orosz Birodalom, Török Birodalom, A' Római Szent Birodalombéli Választó Fejedelmek /Moguntziai és Treviri Választó Fejedelem, Kolóniai, Tseh Országi, Palatinatusi Elector, Szakszóniai, Brandenburgi Elector/, Belgyömi Helytartó, Velentzei Doge, Genuai Doge, A' Római Pápa.
726. SZATHMÁRRÓL: Találós Mese. 334. 1.
 - Megfejtés: Éhség. /343. 1./
727. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 334-335. 1.
 - Megfejtés: Kosár. /343. 1./

728. H. I. Pozsoni Szemináriumból: Fordítás 335-336. 1.
 Horáitz' második könyvének harmadik énekéből. Aequamemento etc. Vers
 - Tartalomjegyzékben: Horáitz' II-dik Könyve, III. Éneke.
22. Levél junius 16.
729. S. S. Vukovárról, Szerémből: A' Magyar 336. 1.
 nyelvnek mindenre alkalmas vóltát je-
 lentő vélekedés. [1. r.] [Folytatását
 ld. 730. tétel.]
 - Utalás a 663. tételben közölt Álom c.
 versre.
730. S. S. Vukovárról, Szerémből: A' Magyar 337-340. 1.
 nyelvnek mindenre alkalmas vóltát je-
 lentő vélekedésnek folytatása. [2. r.]
 - A magyar szókincs gazdagsága. Bizo-
 nyításul tudományok, mesterségszavak,
 szinonimák felsorolása. "Tsak ez a'
 nyelv lenne az a' boldog eszköz, melly
 által minden Tudományok, hasznos mes-
 terségek, és a' valósággal nemzetet bol-
 dogító kereskedés maradandóul bé-fész-
 kelődnének közinkbe..." /337. 1./
731. A' SZÜLÉKNEK példájok tanitja a' gyermeke- 340-343. 1.
 ket.
 - "Nints olly virtus, mellyet a' magok
 példájok által a' Szülék a' gyermekek-
 kel meg ne tudnának szerettetni, 's
 nints olly bün, mellyet meg ne tudná-
 nak utáltatni." /343. 1./ Példaként az
 imádkozást emliti meg.
732. KOVÁTS Mihály, Phil. Stud. Szigetről: Ta- 343. 1.
 lálós Mese.
 - Megfejtés: Hajó. /361. 1./
733. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 343. 1.
 - Megfejtés: Létel. /361. 1./
734. FEL-TÁMADT a' Magyar Nyelv. 344-345. 1.
 - "Az Ország Gyűlése bé-állt ezen folyó
 Hónapnak 10-dik Napján...mindjárt más

nap, az az 11-dikben ...közönségesen meg-erősítettett, hogy a Magyar nyelv legyen a' Hazában az Anyai és törvényes nyelv, mellyen mind a' Törvényes, mind a' Polgári dolgok folytassanak."
 - Tartalomjegyzékben: A' Magyar nyelv nem fog meg-halni.

735. NÉHA egy légy sz... is meg-ölheti az embert. 345-347. l.

- "Meg-esett nem egyszer, hogy mikor az Orvosok Recipét irtak a' betegnek, a' légy is hozzá szállt, 's a' hová a' Doktor tsak két pontotskát tett, ő egy harmadikat tett mellé, 's az orvosság a' szegény betegnek halálos lett." - A receptek elírásáról, hibás olvasásáról. - "...a' Recipék a' Népek születt Nyelvén irattassanak, vagy ha Déakkal irattatnak is, leg-alább azok a' titkos jelek, mellyek a' tudatlanság' századjának gyümöltseik, 's az Alcihiának maradványjaik, végképpen el-töröltessének". /346. l./

736. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Az Idő. [Vers.] 347-352. l.
 [1. r.] [Folytatását ld. 737. tétel.]

- Tartalomjegyzékben: Az Időről. Versek. Gellértből.

23. Levél junius 19.

737. KOVÁTS Ingenieur, Pápán: Az Időnek folytatása. [Vers.] [2. r.] 353-355. l.

738. FERDÉS. 355-357. l.

- "A' ferdés egy eszköz az egészségnek fel-tartására" /355. l./ - A fürdés jelentősége, módszerei, a hidegvizes fürdő gyógmódja.

739. AZ ESTVÉLI Vendégségek. 357-359. l.

- "Minden Vendégség, a' mi testünk' sátorának töredékenységeinek jele." /357. l./ Carraccioli mondását idézve kezdi a cikket. - Az emberek szeretnek ven-

dégeskedni, de esti vendégfogadástól
tartózkodjunk.

740. A' FOGAKNAK tisztaságokról. 359-361. 1.
- A rossz fogak ártalmasságáról, egész-
ségtelen voltáról. - A fogmosás terén
a gyerekek követnék szüleik példáját,
ha volna mit. A fogmosás módjai.
741. HORVÁTH Sámuel: Találós Mese. 361. 1.
- Megfejtés: Ténta. /376. 1./
742. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 362. 1.
- Megfejtés: Vétek. /376. 1./
743. SZERENTSE' változandósága. 362-363. 1.
- Anekdota Ganganelliről, aki XIII. Ke-
lemen pápa utóda lett, XIV. Kelemen
néven.
- Tartalomjegyzékben: Ganganelli Pápá-
ról.
744. A' BUZÁNAK' 's egyéb vetéseknek ellensége- 363-366. 1.
ik.
- A kártevők felsorolása. /gyomok, fér-
gek, ló-tetű, hernyók, üszög, földi
bolha, egerek./
745. KISDEDEK' Vallása Seiler Fridrik György ál- 366-367. 1.
tal.
- Könyvismertetés. - Seiler könyvét Bodo-
ki József fordította le, 1775-ben Ko-
lozsváron jelent meg.
746. A' GYERMEKEKNEK ételeknek módjáról. 367-368. 1.
- Hasznos tanácsok.
747. BUZGÓSÁG. [1. r.] [Folytatását ld. 748. té- 368. 1.
tel.]
- "Semmiiben sem tsalatkoznak-meg az embe-
rek inkább, mint a' buzgóságban. Olly
sok indulatok rejteznek-el ennek áll-
ortzája alatt, és ezek az áll-ortzás in-
dulatok, olly sok gonoszoknak kut-fejeik
vóltak, hogy némelly Böltsek arra fakad-
tak, hogy talán nem is kellett volna ezt
különös virtusnak tenni."

24. Levél június 23.

748. A' BUZGÓSÁGNAK folytatása. [2. r.] 369-375. 1.
- A buzgóság fajai /vallási, stb./
749. MÉREGNEK, vasnak, tőnek, vagy más ilyen 375. 1.
veszedelmes dolognak véletlen le-nyelése.
- "A' ki tudatlanságból választó vizet,
egér maszlagot, vagy más mérget nyel-
le, igyon olajat, valamennyit csak le-
het." - Hasznos tanácsok.
- Tartalomjegyzékben: Veszedelmes do-
lognak véletlen le-nyelése.
750. ÉDES Gergely, Martosról: Találós Mese. 376. 1.
- Megfejtés: Tekenős béka. /391. 1./
751. H. I. Pozsoni Szemináriumról: Rejtett Szó. 376. 1.
- Megfejtés: Borju. /391. 1./
752. A' POSONI Evángélikusoknak szép tselekede- 376-377. 1.
tek.
- Verner prédikátor halála után özvegyét
és gyermekeit anyagilag támogatták, pénzt
gyűjtöttek részükre. - "Az ilyen példák
éppen nem ritkák Angliában, Hollandiában,
's egyébütt: de nálunk csak nem leg-el-
ső; azért is minden Protestáns, sőt más
Ekklesiáknak is ajánljuk a követésre."
753. [SZERKESZTŐSÉGI cikk a Gyűjtemény íróihoz, 378. 1.
amiért nem jelent meg némely írásuk az uj-
ságban. "Az ilyen érdemes Hazafijak gon-
dolják-meg, hogy nekünk (Censura) vi'sgá-
lás nélkül egy sort sem lehet ki-nyomtat-
nunk... A' mi... Censor Urunk...igen kes-
keny határok közzé van szorítva, úgy hogy a'
mellyek Theologiára, Ekklesiái szokásokra,
Statisztikára, vagy más illyekre tartoznak,
azokat meg nem engedheti."]
754. (T. BOTTH Ádám Ur, 100. f. ajánl a' fel- 378-379. 1.
állítandó Magyar Társaságra.)
- Botth Ádám -az Illoki Uraság Directo-
ra, Szerém Vármegyéből - alapítványa.
- "Ha minden Vármegyében egy egy ér-
demes Ur ki-neveztetnék, a' ki az e' fé-

le ajándékokat bé-szedné, két három
száz ezerre menne ez fél esztendő
alatt." /379. 1./

755. A' PAMUTRÓL. 379-382. 1.

- A "pamut-palánta" /gyapot/ neveléséről,
a növény leírása, feldolgozásáról, fajai-
ról. - "Ugy véljük, hogy édes Hazánkban
nagy haszonnal 's jó elő-menetellel le-
hetne a' pamutot plántálni, 's tsak kö-
zönséges vigyázat alatt is bőven termés-
teni." /381. 1./

756. A' TOSKÁNAI Fejedelem' Leopold Fő-Hertzeg' 382-384. 1.
rendelése; az Ország lakosinak öltözetjek-
ről.

- Az esemény leírása kapcsán a magyar ne-
messég öltözetéről, a tulkapásokról.
- Tartalomjegyzékben nem szerepel.

26. Levél junius 26.

757. A' FŐNEK ékesgetése. 385-389. 1.

- A női hajviseletről, változásairól,
történetéről. "Alig van egy egy
dolog a' Világon, a' melly több vál-
tozásokon ment volna által, mint az
asszonyok hajának fodorítása." /385. 1./

758. A' FŐT nem kell melegen tartani. 390-391. 1.

- Hasznos tanácsok.

759. TALÁLÓS Mese. 391. 1.

- Megfejtés: Láng és fa. /408. 1./

760. ÉDES Gergely, Martosról: Rejtett Szó. 391-392. 1.

- Megfejtés: Vég. /408. 1./

761. A' KÁVÉ plántáról. 392-400. 1.

- A kávé növény leírása, fajai /Arabiai
és Indiai/, eredete, Európába való át-
kerülése, elterjedése; A kávé minősége,
felhasználása, kereskedelmi jövedelme-
zősége.

26. Levél június 30.

762. OKTATÓ Mesék. 401-408. 1.
 - A mese története, a világirodalom nagy mesemondóiról. - "...a' Mesék voltak az emberi elmének leg-első szüleményei, melyeket igen nagyra betsültek, nem tsak a' régi egygyűgyű Világban, hanem még ma is." /401. 1./
763. MAGYAR Társaság. 408-409. 1.
 - "A' nyelv' pallérozására szükséges Magyar Társaságnak nem sokára lejendő fel-állásához nagy reménységünk vagyon."
764. EGGY bölts Orvos vagy Természet-vizsgáló, 409-411. 1.
 lehet é Vallást-tagadó?
 - "Némellyeknek eggy igen hibás, és minden fundamentom nélkül való vélekedések ez, hogy a' ki a' természetet vizsgálja 's érti, annak szükségesképpen Naturálistának Vallást-tagadónak kell lenni..." /409. 1./ "...Azt tapasztaljuk minden tudományokban, hogy a' kinek igen vékony esmérete van valami felől, annál kevésbé az, 's annál hebehurgyább az ítélet tételben." /410. 1./
765. [SZERKESZTŐSÉGI cikk, előfizetési felhívással. "...körül belől 40-en, Postán pedig 97-en olvasták, azokkal eggyütt, a' kiknek ingyen küldöttük, ezen fél esztendőben e' Gyűjteményt; de közel eggy negyed része a' pénzt még bé nem küldötte, ugy hogy valamint az el-múlt fél esztendőben, ugy ebben is, más fél száz forintnál többel kellett a' magunkéból a' költséget pótolnunk."] 412-413. 1.
766. A' IV-dik Negyed' foglalatja. [Tartalomjegyzék.] 413-416. 1.

767. PÉTZELI JÓ'sef: Felséges Leopold Sándor [1-6.] 1.
 Értz Hertzegnek Magyar Országnak, sok vir-
 tusokkal ékeskedő Palatinusának s. a. t. Ő
 Felségének mély alázatossággal ajánlja --.
 Komáromban Juliusnak 30-dik Napján 1791-ben.
 - "Ugy ítéltem Felséges Hertzeg,...hogy
 ezt a' Gyűjteményt, melly sok szép Köny-
 veknek velejeket rövid summában adja-elő,
 's mellyben minden-féle rangu, hivatalu
 's izlésű emberek találhatnak valamit,
 a' mit haszonnal olvashatnak, senkinek
 sem ajánlhatnám méltóbb jussal, mint Ha-
 zánknak közönségesen szeretett Palatinu-
 sának, a' ki tsak-nem a' bőltsőtől fogva
 nemzetünk eránt való szives hajlandóságát
 ki-mutatta..."
768. [PÉTZELI József]: Elő-beszéd. [7-10.] 1.
 - A Mindenés Gyűjtemény - tartalmi és for-
 mai - jellegének változásáról, terjesz-
 téséről, áráról, a kiadás anyagi nehéz-
 ségeiről.
769. V. NEGYEDNEK foglalatja. [11-14.] 1.
 - Tartalomjegyzék.
770. A' GÖRÖG Nyelvről. 3-19. 1.
 - Görögországról, mint a tudományok böl-
 csőjéről. - A görög nyelv jellege, szó-
 kincsbéli gazdagsága, "Gyakorta egyg
 vonáskával, vagy egyg szóval ki-teszi a'
 Görög Nyelv azt, a' mi más Népeknek
 nyelvében sok szókat kíván.../3. 1./...
 Ezen kívül vagynak még...sok egyéb külö-
 nös ditsőségei is. Minden Nyelvek felett
 bővölködik ez a' szóknak öszve-rakások-
 ban való külöbségekkel 's változtatások-
 kal, a' Diálectusoknak sokságokkal, de
 mindenkor ékes külöbségekkel." /4. 1./
 - A nyelv elterjedése, művelése, haszna. -
 Lábjegyzetben: "Mivel Görög betűk Typog-
 raphiánkban nintsenek; kéntelenek vagyunk
 Deák betűkkel pótolni azoknak nem létét."
 /12. 1./
771. A' SIDÓ Nyelvről. 19-27. 1.
 - "A' Sidó Nyelvnek fundamentomos esmérete,
 nagy hasznokra 's elő-mozdításokra szol-
 gál a' tisztességes vagy jó Tudományok-

nak." /19. 1./ - A nép és a nyelv rövid története, Szt. Írásban a népek és nyelvek eredete. "A' 'Sidó Nyelv volt a' többi Nyelveknek szülő anyjuk."

/23. 1./

- Tartalomjegyzékben nem szerepel.

772. A' DEÁK Nyelvről.

18[28] - 36. 1.

- sajtóhiba a 18. 1. - "A' Görög Nyelv után e' légyen az a' második kut-fő, mellyből a' valóságos böltsességet és nemes izlést meritsük." /29. 1./ - A magyar latinságról, amit az angolok és franciák "konyhai Deákságnak" neveznek, ennek oka a tanítás lazasága; tanítani kell a szinonimákat. "Nem sokára egy könyvet fogok e részben közre botsátani; mellyben...a' Synonimáknak erejek meg-lészen határozva." /33. 1./ - "A' Görög és Deák Nyelv vólt az a' két emlő, a' mellynek tejét szopta eddig Európa, és a' mellynek a' Tudományoknak virágzásokat köszönheti." /33. 1./
- Tartalomjegyzékben nem szerepel.

773. A' DEÁK Poésisről.

36-39. 1.

- "Felette sok szépségek talán mind örökre el-rejtetve maradtak vólna, ha a' Deák Poéták, mint fáradhatatlan buvárok, ezekből a' szélesen ki-terjedő arany bányákból azokat ki nem keresték vólna." /39. 1./

774. A' MAGYAR Nyelvről.

39-42. 1.

- "...nints egy Nyelv is Európában, melly a' 'Sidóval jobban meg-eggyezne, mint a' Magyar Nyelv." /39. 1./ A nyelv jellege /him és nőnem hiányzik/, a magánhangzók-ról /sok az "e" betű/, némely szavunkra sok a szinonima, másokra nincsenek szavak; "minden szónak hosszúsága vagy rövidsége, olly tökéletesen meg van mérettetve, hogy e' részben Nyelvünk minden Európai Nyelveket fellyül-halad" /41. 1./ - ez a tökéletes Prosódia teszi lehetővé, hogy különböző mértékre vett verseket íródhatnak.

775. SZOMBATHI János Profess.: Minthogy a' Magyarokról szóllunk, ide iktatom e' még tavaly hozzám küldetett tudós Jegyzéseket. 43-53. 1.
 - Az Indiai Mogorokról, avagy Magyarokról.
 - A magyarok őseiről, tartózkodási helyükről Ázsiában; Észak Indiában lakó Mogor Scythákról. Mogor-Magyar szavak összevetése Pray György: Dissertationes Historico Criticae in Annales veteres Hunnorum, Avarum, et Hungarorum 1775.; helységnevek összevetése Kéza Simon: A Magyarok eredetéről c. könyv és Anonymus alapján.
776. A' FRANTZIA Nyelvről. 54-57. 1.
 - A francia nyelv jellege, tulajdonságai, élő nyelv volta. "...a' Frantzia Nyelv bővölködik minden-féle szóllásoknak formájival: illendő szókat adhat a' Poésisnek, a' Mesterségeknek a' Tudományoknak, a' Papi és Törvényszékeknek, a' hartznak, kints' bé-gyűjtő Tudománynak stb... úgy hogy más Nyelvek sokszor csak rebegnek akkor, mikor mind ezekben a' Frantzia nyelv a' maga ékesen-szóllását mutogatja." /57. 1./
777. RÖVID ki-huzása azon ékes Beszédnek, mellyet tartott Saint Galaie, mikor a' Frantzia Aca-démiába 1758-ban bé-vétettetett. 57-61. 1.
 - A beszéd kivonata. - Az élő nyelvek műveléséről: "Az élő nyelveknek... őrizni kell magokat a' rossz izléstől, és a' helyes élésnek jussaival való vissza-éléstől; őrizkedni kell a' felettébb való pompának keresésétől" /58. 1./ - A francia nyelv tökéletességéről, történetéről.
778. AZ OLASZ Nyelvről. 61-62. 1.
 - "Ez a' Nyelv csak nem egészen meg-tartotta a' Görög és Deák Nyelvnek színét, folyásának módját, ' s minden szabadságait... Teljes ez a' Nyelv azokkal az erőszakos vakmerő hasonlításokkal, a' mellyek inkább láttattatnak származni az Olaszoknak heves indulatjaikból, hogy sem mint a' mesterségből."

779. A' SPANYOL Nyelvről. 62-63. 1.
 - "Ez a' Nyelv is eredetét vette a' Deák Nyelvből 's a' Visi-Góthusoknak, Vandalusoknak, 's Maurusoknak sok pusztításaik között is meg-tartotta a' maga nemességét 's fel-emelkedését."
780. A' GRAMMATICÁRÓL. Observ. sur la Grammaire Philosophique Geneve, 1760. 63-68. 1.
 - A könyvismertetés kapcsán a nyelvtan szükségességéről. "A' Gondolkozásban és szóllásban áll némelly tekintetben az emberi léleknek élete. Gondolkoztak az emberek, minek előtte Logica lett volna; beszéltek, minek előtte Grammatica lett volna".../64. 1./ - "A' lenne tökéletes Grammatica, melly a' mi Nyelvünknek természetének meg-felelne, és a' Nemzeti beszédnek egész Logicáját magában foglalná..." /64.1./
781. A' HISTORIÁRÓL.-Description Geographique et Historique de la Chine, et de la Tartarie Chinoise, par le P. de Halde. 1736. 68-71. 1.
 - Könyvismertetés, Kína történetéről. - A történelem és a történetírás jelentőségéről. "A' Historia egy valóságos iskola. A' le-folytt Századoknak példájok mindenkor bé-folyást tsinál a' jelen való időben... gyönyörködteti külömbféle scénáknak szemlélésekkel az olvasókat." /68. 1./
782. CHRONOLÓGIA, vagy Idő-mérték. 71-73. 1.
 - "A' Histórianak két Vezérjei közzül egy-egyik a' Chronológia, vagy Idő-mérték, mellyek töle el-válthatatlanok." - A római chronológiáról, ill. a számítás eltéréséről.
783. AZ ARUNDELL márványjairól. 73-75. 1.
 - A Páros szigetén található márványról. "Ezek a' betses kövek magokban foglalják az Áthénásbéli Histórianak nevezetesebb Epocháit, Cecropsnak első esztendejétől fogva, melly 1582-tővel esett Kristus Urunk' születése előtt, a' három-száz hatvannegyedik esztendőig a' Jézus' születése előtt." /74. 1./ - Arundell Tamás angol gróf könyűjteményéről, a régi felira-

tos kövek szerepéről a történetírásban, a kronológiában.

784. A' HISTÓRIÁNAK hasznairól. 75-77. 1.
 - "A Historiának helyes tudása...abban áll, hogy esmérjük jól meg az embereket, a' kik annak matériáji, és azokról helyesen tudjunk itélni... Azért kell a' Históriát tanulnunk... hogy lássuk azokat a rugókat, mellyek az erköltsi Világban dolgoznak,... hogy egyéb emberekben mi magunkat tökéletesen esmérhesük-meg." /76. 1./
785. A' HISTORIA Írásnak Réguláji. 77-81. 1.
 - Az angol Bacon módszerei:- "...a' történetekkel együtt azoknak okaik is megirattassanak..." /77. 1./ - "Az Írók egyszer'smind Geographusok, Historicusok, Geneologisták, Criticusok, Calculátorok, 's egyebek." /78. 1./ - "...ugy írják-le a történeteket, a' mint azok valósággal estenek." /79. 1./ A történelem "az okosságnak oskolája, mellyben meg-tanulhatjuk mind azokat, mellyeknek a' tapasztalás által lehető ki-tapogatásokra a' mi rövid életünk nem elégséges." /80. 1./
786. NÉMEMLY Historikusoknak hibáikról. 81-82. 1.
 - "Akkor nyeri el a' História a' mi helyben hagyó voksunkat, a' mikor valóságos igaz dolgokat terjeszt-előnkbe, meg-határozván a' helyet és időt, a' hol azok estek. Az Írónak ragyogó ékesen-szóllása, 's magát kedvelltetni tudó mestersége, tsak mellelleg való ékességek." /81.1./
787. A' LITERÁRIA Históriáról, 's a' Tudományoknak eredetéről. 83-85. 1.
 - A tudománytörténet fontosságával kapcsolatban Bacont idézi: "...a' Tudománybéli dolgoknak le-írások...nélkül az emberi Nemzetségnek Historiája mindenkor olyan lészen, mint a' Polyphémus' oszlopa, mellynek szeme ki-tolattatott; az az...hijjával lesz' annak, a' mi valamelly képben' leg-ki-tetszőbb...és leg-szóllóbb." /83. 1./

788. A' HISTÓRIÁNAK rövid ki-huzásairól. - 85-88. 1.
 Eloge et Analyse de l' Abrégé Chronologique de l' Histoire de France, du President Hainaut.
 - Könyvismertetés a Hainaut által összeállított kivonatról a francia történelemből. - A kivonatok szükségessége, mivel "a' könyvek minden tekintetben olly igen meg-szaporodtak, el-mulhatatlanul szükségesek a' rövid ki-huzások... A' jól készültt 's böltsen el-intézett ki-huzások, kevés idő alatt, nagy könnyűséggel bé-metszik az ő elméjékbe azoknak a' Tudományoknak velejeket, mellyeket... a szorgalmatosabb tanulás minden nap' bővithet." /86. 1./
789. A' SZÓ-TÁROKRÓL, (Dictionáriumokról.) 88-90. 1.
 - A szótár fogalma, jelentősége "A' tudós Régiség majd semmi követésre méltó példát nem hagyott nekünk e' tekintetben." /89. 1./ - A már elkészült külföldi szótárak ismertetése röviden.
790. A' MÓRÉRI' Dictionariuma. 90-92. 1.
 - "Ebben a' nagy munkában, melly Abéce szerént intéztetett-el, mint valamelly Néző-szinben sorra meg-jelennek minden Irók; el-beszéllik nevezetesebb tseledeteiket..." /90. 1./ - Az életrajzi lexikon ismertetése.
791. RÉGISÉGEK, vagy régi Oszlopok. 92-95. 1.
 - "Ha a' földnek gyomrából valamelly márvány-kő vagy oszlop ásattatik-ki, melly az itt előttünk éltt 's lakott Pogányoknak neveket vagy történeteiket adja-elő, az igen kevésbé illet-meg bennünket. De ha Egyiptom, Görög Ország, vagy Róma, és ezeknek régiségek tűnik szemünkbe valamelly márványon,...melly a' földből ásattatott ki; már erre egészen fel-buzdul az örömtől szívünk." /92-93. 1./ - A régiségekről, a régészet jelentőségéről.
792. A' RÉGI Pénzekről, 's azoknak hasznaikról. 95-99. 1.
 Extrait d' un Discours sur ce sujet et prononce dans l' Assemblée de l' Académie des' Medailles, en 1702.
 - Könyvismertetés, numizmatika. A régi

pénzek jelentősége, segítsége a különböző tudományoknak. /teológia, történelem, természettudomány, írás és betűk, időszámítás stb./

793. MÁS Tudós, ugyan ezen Mátériáról. 99-103. 1.

- A régi pénzek jelentőségéről. "...a' régi pénzek olyan nagy Könyv-tárok vagy Bibliothékák, melyekre másoknak is ugyan, de kivált a' Királyoknak nagy szükségek vagyon. Kevés idő alatt, és könnyű munkával meg-tanulhatják azokból azokat a' dolgokat, melyek leg-nevezetesebbek vóltak az el-múltt Századokban." /100. 1./ - Az eddig megjelent numizmatikai munkák - külföldi - rövid ismertetésével.

794. A' PÉNZEKRŐL. 103-104. 1.

- A numizmatika jelentősége - példákkal.

795. ANTHOLOGIE, Ou Recueil d' Anciennes Epigrammes Latines Amsterdam. 1759. 104-106. 1.

- A tudósok hibáiról: némellyek "tsak a' végre tanulnak, hogy másokkal való társalkodásokban mutogathassák elmésségeket", van "a' ki el-sárgul a' Régiségnek keresésében", - "a' mai Tudósoknak minden tzéljok az, hogy tetszhessenek, azzal pedig keveset gondolnak, hogy valamelly Tudománynak fundamentomára lépjenek." /105. 1./

796. NÉMELLY hasznos találmányokról. 106-112. 1.

- A találmányok felsorolása: - tűzoltó anyag /Drieslein/, - a nyulak szőrének meghosszabbítása /francia/, - "tűzzel hajtott" malom, - hordozható hajó /francia/, - a pénzhamisítás ellenőrzése, - platina megolvasztása /Bécs/, - kéneseő /higany/ megszilárdítása /angol/, - a "puskapor erejének növelése" /Baini, olasz/, - kézimalom kevés emberi erővel, - gyógyszer a "rothasztó hideglelés" /tifusz/ ellen, hegyi olaj koszos marhák gyógyítására, - olaj előállítás vadgesztenyéből, - háztartásban friss hó használata tojás helyett.

797. MENNYIRE mehet a' Gyakorlás. 112-115. 1.
 - A gyakorlásról - amely az embert mes-
 terré teszi - példákkal.
798. A' TERMÉSZETI Históriára tartozó találmá- 115-119. 1.
 nyok.
 - Divini, Hook és Löwenhoek "nagyító-
 üvege", Schwammerdam által felfedezett
 193-féle lepkefaj, - és egyéb termé-
 szettudományos megfigyelések.
799. MENNYIRE szenvedheti-el az Ember a' hide- 119-122. 1.
 get, 's meleget.
 - Természettudományos megfigyelések Grön-
 landon és Szibériában. - Utleirások.
800. A' PRÜSSZENTÉS. 122-128. 1.
 - "Mitsoda annak eredete, a' Vallás-é,
 vagy a' babonaság, testi-é vagy er-
 költsi ok, hogy mikor valaki prüsszent,
 azt szokták néki mondani: adja Isten
 egészségére?" /122. 1./ - A rossz szo-
 kás magyarázatának keresése a görög mi-
 tológiától - napjainkig. - A prüsszen-
 tés magyarázata, orvosok a jelenségről.
 "Minthogy ezen mi meg-világosított szá-
 zadunk már is sok haszontalan szokáso-
 kat és tzeremóniákat el-töröltt,...hi-
 hető nem sokára véghez vinni azt is,
 hogy mikor ránk érik, minden köszöntge-
 tés nélkül szabadon prüsszenthessünk."
 /128. 1./
801. A' KERESKEDÉSRŐL. 129-137. 1.
 - A kereskedés eredete, kialakulásának
 szükségessége, fajai /belső és külső/. -
 A kereskedelem javítására "canálisokat,
 tsatornákat" javasol, amelynek ára kb.
 20 év alatt megtérülne; a fejlesztés
 "Fábrikák" létrehozásával lenne töké-
 lletes. A hazai kereskedelem fejleszté-
 sére tett javaslatok.
802. LES Progres du Commerce. Amsterdam. 1761. 137-145. 1.
 - Könyvismertetés. - A kereskedelem tör-
 ténete, a pénz feltalálása, a pénzvált-
 tással való kereskedés, - a földrajzi
 felfedezések és a hajózás hatása a ke-
 reskedelemre. - A kereskedelmi nagyha-
 talmak.

803. MELON sur le Commerce. 1735. 145-150. 1.
 - "Minden tudja azt, hogy a' virágzó kereskedés teszi az Orzágnak erejét 's fényeskedését". /145. 1./ A kereskedés principiumairól és rugóiról. /gabona, gépesítés, pénz./
804. ILLIK-É a' Nemességhez a' Kereskedés? 150-152. 1.
 - "Ha... a' Nemesség nem szégyenlené a' kereskedésnek tisztességes ágait; tsak tiz husz esztendő mulva is más forma állapotban lenne a' földmivelés." /151. 1./
805. A' PRUSSZIAI Törvény Könyvről. 152-156. 1.
 - Könyvismertetés. - A törvénykezés tör-ténetéről, a törvények jellegéről. Nagy Friderik porosz király törvényei.
806. A' BUZÁRÓL, Őrlésről, Lisztről, 's Kenyér- 156-163. 1.
 ről némelly Jegyzések.
 - A hust nem mérőben, hanem fontban kel-lene mérni /a mérők még országon belül is változnak/. A buza tárolása, őrlése, a liszt tárolása és felhasználása, a korpa.
807. HERCULÁNUM, vagy Heraclea Városáról. 163-168. 1.
 - A Herkules által - ie. 1278-ban - alapi-tott város története és megsemmisülése iu. 79-ben, augusztus 4-én "a' mikor a' meg-gyuladott Vesuvius' hegye olly nagy sűrűséggel okádta ki magából a' meg-ol-vasztott köveket, hogy azok özönviz mód-jára folytak-bé a' Városba". /164. 1./ - 1706-ban fedezte fel a lotharingiai El-boeuf, - az ásatásokról, régészeti lele-tekről.
808. A' POLITICÁRÓL. 168-174. 1.
 - "Ha valaki a' Politikáról ir, annak nagy vigyázással, békességes türéssel 's haj-lani tudó indulattal kell birni." /168.1./
 - Könyvismertetés. - Wilhelm könyve - po-litikáról, latin nyelven, amely alapján a Fejedelmekről ir; a jó uralkodó ismérvei-nek felsorolása.

809. A' MÓMIÁKRÓL, vagy bé-bal'samozott Hóltt- 174-176. 1.
testekről.
- "Mindenek tudják, hogy a' Mómiák nem egyebek, hanem azok a' bé-bal'samozott hóltt-testek, mellyek a' régi Egyiptom-bélieknek temető-helyeikben találtatnak." /174. 1./ - A régi temetkezési szokásról, a balzsam féleségeiről.
810. A' PÁRISI Tudós Akadémiáról. Némelly Jegy- 176-181. 1.
zések annak Historiájáról, melly 1699-ben botsáttatott-ki.
- A könyv ismertetése. /Az első rész "magában foglalja mind azoknak a' dolgoknak rövid summájokat, mellyek az Akadémiában mondattattak; a' második rész pedig elő-adja azokat a' darabokat, vagy Tudományos tördelékeket, mellyeket a' magok egész bőségekben kívánt a' Társaság a' közönségnek kezeibe adni." /176-177. 1./
811. A' TUDÓS Társaságnak ki-nyomtattatott Mun- 181-183. 1.
kájiról.
- A tudományok hasznáról, a társaságok fel-állításáról, ezek szükségességéről, a Párizsi Tudós Társaság kiadói tevékenységéről, amellyel a tudósokat ösztönzik.
812. A' FELLYÜL-Irásokról, vagy Inscriptiókról. 183-185. 1.
- "Az el-múlt Században igen nagy versengés volt a' Frantzia Tudósok közt azon, Frantziául vagy Deákul kellene é az oszlopokra a fellyül-írásokat tenni?...a' Régiségnek betsülői vettek erőt: mert a' kripták,...templomok... Deák fellyül-írásokkal ékeskednek. De eléggé vigasztalhatja magát azzal a' Frantzia Nyelv, hogy... e' lett csak nem az egész tudós Európának Nyelve."
813. A' GÖRÖG Históriáról. 185. 1.
- "Sokkal inkább bővölködött Görög Ország nagy emberekkel, mint-sem virtusokkal ékeskedő Férjfijakkal; az elmebéli tehetségek sokkal inkább gyámolittattak ott, mint a' személybéli érdemek."

814. A' PLÁTÓ' Köz-Társaságáról, melly Frantzi- 186-193. 1.
 ául botsáittatott-ki Párisban, 1762-ben.
 - "A' Plátó' Köz-társasága olyan munka,
 melly igen sokat költsönöz a' Philosphi-
 ától... Magában foglal ez minden Tudomá-
 nyokat, sőt még a' Poésist is." /186. 1./
 - A könyv ismertetése.
815. MITSODA Vigyázással kelljen élni az Órátor- 194-205. 1.
 nak a' Beszédben.
 - "Felette nagy vigyázással 's okossággal
 kell élni az Órátor-nak,...hogya meg ne
 sértse sem azokat a' kiknek beszéll, sem
 azokat, a' kiknek értelmekeket akarja meg-
 tzafozni." /194. 1./ - Cicero példáival,
 szónoki fogásainak ismertetésével.
816. A' RÓMAIAKRÓL, vagy az ő Fel-emelkedéseknek 206-231. 1.
 's meg-aláztatásoknak okairól. Consideratio-
 nes sur les causes de la grandeur des Roma-
 ins, et de leur décadence. 1734.
 - Könyvismertetés. - A római történelem-
 ről.
817. AZ INDULATOKNAK fel-gerjesztésekről. 231-248. 1.
 - "Az Indulatok, a Beszédnek lelke: ezek
 adják annak azt az erőt és hathatóságot,
 a' melly még akarátja ellen is huzza az
 embert. Ezek által tellyes hatalmat vesz
 az Órátor a' maga hallgatóin." /231. 1./
 - Az oratzio, a szónoki beszéd fogásai-
 ról, részeiről, /Ciceróra utalva/, a Pat-
 hos vagy Ethos, "ennek tzielja...hogya
 lassanként, és mintegy észre-vehetetlen-
 nül be-tsusszon a' szivekbe." /240. 1./
818. MIT tselekedjenek azok az Ifjak, a' kik 248-254. 1.
 Prókátorságra készülnek.
 - "Mindennek előtte mélyen bé kell azt
 nyomni elméjekbe, melly szép légyen a'
 Hivatal, mellyre törekednek, ha azt
 egyenes lelki esmérettel folytatják."
 /248. 1./ - "...az elmesség a' leg-első
 és leg-szükségesebb minéműség, melly a'
 Prókátort tsinálja." /250. 1./ - "Élő
 nyelvvel kell beszéllni" /251. 1./ -
 "Mennél jártasabbak ...más mellesleg va-
 ló Tudományokban is; annál nagyobb elő-
 menetelleg győződelmeskedhetnek", /251.1./

- érett korban kell kezdeni a hivatalt; - az idős szakemberek adják át tapasztalataikat.

819. A' PRÓKÁTORBAN meg-kivántató minémüségek-ről. 254-266. 1.
 - A jó Prókátor ismervei Quintilianus szerint: - "Orator Vir bonus, dicendi peritus" - jó ember, istenfélő legyen; - "a' maga hasznát más' kárával ne keresse" /256. 1./; - "szorgalmatosan meg-vi'ssgálja, mitsoda ügyet vállal fel" /261. 1./; - "minden bőltsességgel, 's maga meg-tartóztatásával forgolódjon az ügynek folytatásában." /263. 1./
820. A' RÓMAI Literaturáról.-Essai historique de la Litt. des Romains. Dublin, 1724. 266-275. 1.
 - Könyvismertetés.
821. A' RÓMAIAKNAK ékesen-szóllásokról.-Extr. du Discours sur la Barreau de Rome. Paris, 1755. 275-277. 1.
 - Könyvismertetés. - "Az első Rómaiak, valamint erköltsőkben úgy beszédjekben is egygyűk, józanok és sanyaruk vóltak. A Scipióknak Századjok vólt a' Tudománynak hajnala, és a' valóságos Római virtusnak uralkodása..." /276. 1./
822. A' RÓMAI Tsászárokról. 277-278. 1.
 - A római császárság története Augusttól Constanstinusig.
823. PLUTÁRCHUSRÓL.-Vie de Plutarque, par Dryden. 279-286. 1.
 - Dryden könyvének ismertetése kapcsán Plutarchos életéről és jelleméről.
824. CICERÓRÓL. - Entretiens de Cicéron sur la nature des Dieux, traduits par M. l' Abbé d' Olivét. Paris. 1749. 286-288. 1.
 - Könyvismertetés.
825. TACITUSRÓL, és az ő munkájának fordításáról, mellyet Frantzia nyelven de la Bletterie adott-ki. 289-297. 1.
 - Könyvismertetés.

826. TIBÉRIUSRÓL némelly Jegyzések. 298-304. 1.
 - "Soha Augustus rosszabbat nem tselekedhetett volna a' Római Birodalom eránt, mint mikor Tibériusnak ajánlotta azt, a' kit fijává fogadott" /298.1./
 - Tiberius életéről és jelleméről.
827. A' SELYEM-Bogarakról, és az Eperj-fáknak e' végre való tenyésztésekről. 305-312. 1.
 - "Miolta a' Selyem-bogarak Chinából behozattattak, azólta egy nevezetes ága a' Kereskedésnek Európában a' Selyemmel való kereskedés." /305. 1./ - A selyembogarak tulajdonságai, tápláléka. - "... ha az eperj-fák a' mi Hazánkban lévő nagy pusztaságokban 's Városok' környékén elszaporíttatnának, mellyek a' Selyembogarak tápláltatásokra elégségesek, nem tsak hogy a' magunk öltözetünkre elegendő Selymünk lenne, hanem másoknak is adhatnánk." /206. 1./ - Az eperfa haszna, fajai, fásítási javaslat, "p. o. Komáromban is, ...vagyon egy nagy haszna vehetetlen hely, mellyet pestis temetőnek hívnak...igen jó vólna, ha ezt a' Magistratus eperj-fákkal egyenes linéákban bé-plántáltatná." /311. 1./
828. A' TŰZET okádó Hegyekről. 312-317. 1.
 - "A' földnek szelelő lukai" - a vulkánok leírása, tulajdonságai. Etna, Hecla, Vesuvius. iu. 79. aug. 24. a Vezuv kitörése Herculánium és egy más várost elpusztított. A vulkánok eddig ismert kitöréseinek dátumai, a Kamcsatka szigetén működő vulkánokról.
829. A' VESTFÁLIAI Frigy-kötésről. - Analyse de ce celebre Traité qui donna lieu a' la fameuse paix de Munster. 317-331. 1.
 - A békekötés története, róla szóló irodalom. 1647.
830. A' POLITICA Historiáról. - Histoire politique depuis la paix de Vestphalie, jusqu'à la paix d' Aixla-Chapelle en 1748. Leipsich 1758. 331-334. 1.
 - Könyvismertetés. - "A' Politica Historia le-írja nekünk az Ország' fő dolgainak rugóikat; meg-láttatja velünk azoknak

erejeket, egyebektől való titkos fűgéseket, 's öszve-köttetéseket." /331. l./

831. A' SZOMSZÉD Népeknek Históriájokról. 334-338. 1.

- "Semmi sem szolgálhat nekünk nagyobb gyalázatunkra, mint az, hogy a' régi és távól-lévő Népeknek Históriájokon kapunk; azonban a' szomszéd Népeknek erköltseiket, szokásaikat, 's természeti béllyegeiket nem esmérjük...legtöbbször még a' mi saját Hazánk is merő idegen." /334. l./

832. AMÉRIKÁRÓL. 338-339. 1.

- "Ámerikának fel-találása sokkal termékenyebb és szélesebb mező a' Históricusoknak, mint Áfrikának Déli részei, melyeket a' tenger vészen környül. Európának Fejedelmei Ámerikában találták-meg a' hadakozásnak majd ki-merithetetlen kut-fejét, mind egymás-közt, mind pedig az Uj-Világnak lakosai közt." /338. l./

833. NÉMELLY Jegyzések arról, mint kellene a' Históriát írni. 339-341. 1.

- "Nagy részént a' régi és mostani Históriák olyanok, mint a' Homérus' Iliása, a' hol majd minden levélen verekedés van...A Historiának nem tsak a' táborozásokat, ostromokat, hartzokat 's Frigykötéseket kellene magokban foglalni...", hanem mint Henault tette Franciaország rövid Historiájában, "mellyet ki-adott, sok szép jegyzésekkel, anekdotákkal, és Philosphushoz illő gondolatokkal meg-ékesittetve." /340. l./

834. A' MESÉRŐL, vagy Poetica Historiáról.[Folytatását ld. 835. tétel.] 342-349. 1.

- "A' Mese, vagy a' Poetica História nem egyéb, hanem a' Sz. Histórianak megváltoztatása, vagy más formába való öltöztetése...Nints egy Nép is, a' melly az ő formáltatásának első Századjaiban fel nem jegyezhetette volna a' maga eredetét, hogy az ő Históriajának, Vallásának, Erköltsének, bizonyos monumentumai a' maradékra által menjenek..." /342. l./

- A mese /népmese/ meghatározása, története, művelői, a mesemondók. Utalás "Abbas Baniernek a' régi Mesékről Frantziául ki-botsátott Munkájára." /349.1./

835. OVIDIUS' Metamorphosisáról, vagy Által-ábrázolásairól. 349-352. 1.

- A mese folytatása. - Könyvismertetés. "Ovidiusnak Metamorphosisai, v. Által-ábrázolásai nem egyebek, hanem tsak az Isteneknek buja indulatjaik, vagy inkább az Istenekké változtatott embereknek 's azoknak szerelmeseiknek le-írása. Mind ezek a' Mesék része a' régi Mythológiának, vagy az Istenek felől való Tudománynak." /350-351. 1./

836. A' MESÉKRŐL, vagy a' Költött Beszédekről. 352-355. 1.

- "Az olyan Meséknek fel-találások, mellyekben az oktalan állatok az embereknek tanítójik, egy a' Régiségnek leg-hasznosabb 's leg-elmésebb szüleményei közzül." /352-353. 1./ - Az állatmesék eredete, fajtái, mesemondók.

837. A' FRANTZIA Literaturáról némelly Jegyzések. 355-357. 1.

- Franciaországban "...a belső egyenetlenségek nem-hogy a Tudományoknak hatalmokat meg-erőtlenítették vólna, hanem még uj erőt adtak azoknak; rész-szerént azért, mert az értelmeknek külömbözések mind inkább meg-világosítja az igazságot; rész-szerént pedig azért, mert az elmék a' kétséges dolgokon való disputálás által élességet, nagyobb hathatóságot, jobb izlést, és több gazdagságot szereznek magoknak." /357. 1./

838. A' XVIII-dik Száznak Böltsességéről. 357-360. 1.

- "...ha ez a' mi Századunk nem bővülködik olly nagy elméjű 's tudományu emberekkel mint a fellyebb-valók; leg-alább ki-pótolja azt azzal, hogy többek ma a' tanult emberek..." /357. 1./ - Ennek bizonyítékai a Tudományos Ujságok, benünk könyvek ismertetése. "Az egész Világ a' pallérozásnak egy Oskolájává változtattott." /359. 1./

839. KÖVETNI kell a' nagy Példákat. 361-362. 1.
 - "Soha sem olvashatjuk 's tanulhatjuk eléggé azokat, a' kik a' Tudományokban példák lehetnek. ...egyszer'smind azokat tellyes erőnk szerént követni kell." /361. 1./ - Példaképek az írásban, tanulásban, mesterségben.
840. AZ IZLÉSRŐL. - L' Art de sentir et de juger en en materie de Gout. Páris. 1762. 362-367. 1.
 - Könyvismertetés. - Az izlés meghatározása, a szép fogalma és fajtái. Montesquieu, Voltaire, D' Alambert, Batteux véleménye az izlésről.
841. MÁS Jegyzések az Izlésről. 368. 1.
 - "Az Izlés nem szabad-akarat szerént való dolog: az időkhöz, környül-állásokhoz, 's természeti bélyegekhez van ez alkalmaztatva." - "A' Stylus a' Léleknek tüköre, mellyben az indulatokat megláthatjuk."
842. A' SZÉPRŐL. 369-377. 1.
 - "Eleitől fogva sokat vetélkedtek az emberek azon, mi légyen a' Szép... E részben a' vélekedések sok-felé oszlanak, a' Systemák meg-sokasodnak, a' szerént, a' mint ki-ki különböző nézőpontból vi'ssgálja a' dolgot." - A szép fogalmának meghatározása, fajtái - André Jezsuita 1741-ben, Párizsban megjelenő könyve alapján.
843. FONTAINÉ' Meséjiről. - Fables de la Fontaine, quatre Volumes in 4to Paris, 1756. 378-379. 1.
 - Könyvismertetés. - "...a' Mese írásban egy új pályát nyitott ő meg... az Írásnak ezen nemében el-érte ő a' tökéletességnek azt a' pontját, a' mellyre lehetett 's kellett fel-menni..." /379. 1./
844. SÉVIGNÉ Asszonyiságnak Leveleiről, mellyek nyöltz Kötetekben botsáttattak-ki. 379-383. 1.
 - Könyvismertetés. - "Ha minden Író lefesti magát az ő munkáiban, bár akár-melly mély gondolkozásnak gyümöltsei is azok: sokkal inkább le-rajzolja ma-

gát az emberekkel való társalkodásban, és a' maga írott Leveleiben, mellyek a' társalkodásnak ki-ábrázolásai." /379. l./ - Sévigné Asszony-ság "Leveleinek matériái voltak mind azok a' dolgok, mellyeket a' Világnak szemlélése adott ő eleibe." /380. l./.

845. FONTENELLÉRŐL. - Memoires pour servir a' 384-393. l.
l' Histoire de la vie de M. de Fontenelle,
par M. l' Abbé Trublet. Amsterdam. 1761.
- Könyvismertetés. Fontenelle élete és munkássága.
846. DE LA MOTTEÉRŐL.-Memoires pour servir á l' 394-400. l.
Histoire de la Vie et des Ouvrages de M.
de la Motte. Amsterdam. 1759.
- Könyvismertetés. - "De la Motte egy volt azon Frantzia Tudósok között, a' kik a' lelkeiknek tsendességét, szépségét, 's egy-formaságát leg-inkább meg-őrizték a' magok Századjoknak sokféle viszontagságaik, és a' Tudományoknak háboruik között." /394. l./ - Életrajza, munkássága.
847. AZ AKADÉMIÁBAN szokásban lévő Ditséretekről. - Eloges des Académiciens, de l' Académie des Sciences, par M. de Fouchy. Paris 1761.
- Könyvismertetés. - "Az Akadémiai ditséretetek egy különös nemét tsinálják az Ékesen-szóllásnak: külömböznék azoktól mellyek a' Prédikálló székekben mondattnak, ...vagy mellyek a' Historiában, vagy Históriai Szó-tárokban találtnak..." /401. l./
848. PÉTZELI JÓ'sef: Örvendező Versek, mellyek [409-415.] l.
a' Felséges Leopold Sándor Értz-Hertzegnek 's Magyar Ország' Kedves Palatinusának Eő Felségének, Olasz Országi Utjából lett szerentsés Haza jövetele után, Pest Vármegyei Fő-Ispányságába lejendő bé-iktattatására, R. Komárom alatt lett el-menetelekor sietve készítettettek - R. Komáromi Prédikátor által. Augustusnak 6-dik napján 1791-ben.
[Vers.]

849. AZ ÉGRŐL és Tsillagokról. 3-17. 1.
 - A világegyetemről: a csillagok fajtái, felfedezésük, csillagvizsgálók, a naprendszer.
850. A' FÖLDRŐL. 18-24. 1.
 - A Föld formájáról, "Általlójának" /Egyenlítő/ hosszáról, a 4 földrészről, a vizetek és szárazföldek arányáról. - A világ népessége, gazdasági élete.
851. A' VIZRŐL. 24-27. 1.
 - A tenger élővilága, vizének tulajdonságai, párolgás, a régi tengerek helyei.
852. A' HAJÓKÁZÁSRŐL. 28-34. 1.
 - A tengeri hajózásról, a hadi és kereskedelmi hajókról; tájékozódás a tengeren "mágneses tű" segítségével; a Harisson által készített óráról, amely "annak a' helységnek Meridiánusához igazittatván, a' mellyből az indulás esik, mindenkor tökéletesen meg-mutatná a' Hajósoknak, hány óra vagyon." /32. l./; a tengeri hajózási biztosító társaságokról.
853. AZ EMBERNEK nevededéséről. 35-44. 1.
 - Az ember fejlődése, "az embernek fogantatásának szempillantásában, mikor még egy mák-szemnél sokkal kisebb, már megvagnak minden tagjai, mellyekkel negyven esztendő korában fog ékeskedni." /35. l./ - A magzati fejlődés lépésről lépésre, a kihordási idő; rendellenességek; - Az emberek méretei /este kisebbek, mint reggel/, sulya általában, - rendellenességek; - A haj színei, öszülés, kopaszodás /a mértéktelen emberek kopaszodnak meg! - Fogak, szemek /színei./; - Az agy /ember és állat összevetve/. - Csontok /száma darabra az emberben/ - A szív működés, vérkeringés /pulzus általában 84./ - az emberi test párolgásáról.
854. A' CHINAI Tsászárnak mulató Palotája. 44-50. 1.
 - A "Peckin Városa" melletti császári palota külső és belső leírása, kertje - összevetve a hazai példákkal és gyakorlattal.

855. A' SCHACK Játékról. 50-63. 1.
 - A sakk eredetéről való feltevések, története körül keringő legendák; európai és ázsiai elterjedése; - a figurák eredete.
856. A' PHYSIKÁRA tartozó némelly Gondoskodások. 64-67. 1.
 - "A' Természet-vi'sgálók" megfigyelései-nek leírása: a csigák regenerálódása, a méheknél anya-méh vagy királynő mesterséges előállítása /a kísérlet leírása./
857. A' HANGNAK és Szélnek gyorsaságáról. 68-70. 1.
 - A hang sebességének meghatározása, a testnek nehézsége, a szél szerepe az időjárás alakulásában.
858. A' FA-LEVELEKEN lakó Molyról. 71-75. 1.
 - "A' leveleknek hártáikkal ruházkodik a' moly, a' mint tudni-való." /71. 1./ - A moly /hernyó/ begubózásának pontos, részletes leírása, amelyet "ollyan nagy okossággal 's frissességgel véghez-viszi, ...mintha a' leg-hiresebb Szabónál egynéhány esztendeig inaskodott volna." /72. 1./
859. A' DRÁGA kövekről némelly Jegyzések. 75-84. 1.
 - A gyémánt, rubint, safir, topáz, smaragd, chrysolitus, amethystus, - fajtái, története, felhasználása, ára.
860. A' GYÖNGYÖKRŐL. 84-88. 1.
 - Az igazgyöngy fajtái, utánzatok /bizsuk/ feltalálása, áruk.
861. A' TÖRŐL, Legyezőről, Haj-porról, Kalap-ról 's Toll-bokrétáról. 88-99. 1.
 - "A' mesterségben 's tudományokban az új fel-fedezések igen nehezen és lassan mennek tökéletességre." /88. 1./
 - A használati eszközök tökéletesítéséről, a divat alakulásáról.
862. A' TEKENŐS-Békáról. 99-110. 1.
 - Leírása, tulajdonságai, szaporodása, felhasználása.

863. A' BIKÁRÓL, Ököréről, Tehénről, 's Borjuról. 110-135. 1.
 - Az állatok leírása, tulajdonsága, fajai, eltartása, betegségei, hasznuk. - a tej, takarmányozás. - Utalás: Le Clerc könyvére /az embereken és barmokon uralkodó dögletes nyavalyákról./
864. A' LÓRÓL. 135-153. 1.
 - A ló háziasítása, tulajdonságai, haszna, szaporodása, fajtái.
865. L' AMI des Hommes. Paris. 1757. - Az Embereknek Barátjuk. 153-159. 1.
 - Könyvismertetés. - "Ez a' munka hosszan és bőven elő-beszéli, mit tégyen ez a' szó népesedés vagy népesség, és mellyek légyenek annak hasznai. Illyen tzélből...a' gazdagságot veszi gondolóra a' maga Theoriájában", /153. l./ - amelynek forrásai a szántás-vetés és a kereskedelem.
866. A' KATONAI Tudományról. 159-161. 1.
 - A görögök és rómaiak a tudományokat, mesterségeket a vitézséggel kötötték össze. - A hadtudomány története.
867. A' DUELLUMRÓL, vagy a' Két Személyek között való Viaskodásról. [Folytatását ld. 868. tétel.] 162-167. 1.
 - "Lehetett volna-e csak gondolni is, hogy ez a' szokás, melly a' vadságnak, dühösségnek, 's baromságnak minden bélyegeit magában hordozza, olly mély gyökereket verjen magának sok Keresztén Országokban?" /162. l./ - A párbaj kialakulása, elterjedése, hiábavalóságának jegyei - az egész cikk ellene szól. - Utalás: Tract. de Duello Ingolstadt. 1751. c. könyvre.
868. UGYAN Arról. 167-169. 1.
 - A párbajról, a becsület szerepéről. "A' betsület ollyan dolog, a' melly mi bennünk vagyon, a' melly nem függ a' vélekedéstől, és a' mellytől senki se foszthat-meg bennünket, hanem csak magunk magunkat...A' hamis betsület,

melly tsak a' mások vélekedésében
van...szülte a duellumot, vagy a'
két személyek között való hartzot."
/167. 1./

869. A' KÖVETEKRŐL, 's a' Követségnek jó 169-178. 1.
folytatásáról. - Discour sur l' Art de
negocier. Páris, 1737.

- Könyvismertetés. - "Minden Országban
szükség, hogy némelly Ministerek be-
lől hordozzák az igazgatásnak terhes
gondjait; mások pedig idegen Tartomá-
nyokban folytassák az ő Királyjoknak
dolgait. Az a' szoros eggyesség 's
társalkodás, melly vagyon ma az embe-
rek között, szükségesekké teszi a' Kö-
vetségeket." /169. 1./ - A követségek
munkája, a jó követ ismérvei.

870. A' FRANTZIA elevenségről 's Jó-kedvűség- 178-181. 1.
ről.

- "...a' jó kedvűség szint olyan hasz-
nos, mint szerelmetes; ékessége ez az
embernek az ő bődög napjaiban, 's né-
minémü menedék-helye nyomoruságaiban.
/178. 1./ - A jókedv és a derű hasz-
nossága. /A derű a különféle államfor-
mákban, "a' jókedvnek lakó-helye az
olyan Monárchia, melly bölts törvé-
nyek által igazgattatik." /180. 1./ -
Franciaország.

871. MIKÉPPEN kell egyebeknek tetszeni? 181-187. 1.

- "Tetszeni nem egyéb, hanem olly ked-
ves bé-nyomásokat tsinálni magunk fe-
lől másoknak elméjekben, mellyek azo-
kat a' mi szeretetünkre készítik, 's
meg is határozzák." /181. 1./ - Milyen
tulajdonságai legyenek a "Fő-tisztség-
ben lévő embernek"? - A külső és belső
tetszés jegyei; elmésség, virtus, ta-
nulás.

872. HOGY kell a' jó Izlést az Ifjaknak Elmé- 187-279. 1.
jekbe jőkor bé-tsepegtetni? - (I. A' gaz-
dagságról 's szegénységről. II. Az épüle-
tekről. III. Házi butorok, öltözetek, ló-
szerszámok, 's egyebek. IV. Gazdag asztal;
ételben 's italban való bujálkodás. V. Mél-

tóságok 's Betsületek. VI. Győződelem,
Nemesség, Elmebéli tehetségek, Hir 's
Név.)

- "...a' kik az Ifjakat a' tisztessé-
ges tudományokban jól akarják formál-
ni, leg-első kötelelességek az, hogy a'
jó izlésnek principiumaira, regulái-
ra tanítsák-meg őket, mellyek mind a'
rég, mind az új Könyveknek olvasások-
ban nekik vezérül szolgálhassanak."
/187. 1./ - Az esztétikai nevelés főbb
területeinek felsorolásával, példákkal.

873. A' LUXUSRÓL, vagy Pompáról. 279-281. 1.

- "Ezen a' szönn értjük közönségesen az
azokkal a' jókkal való vissza-élést,
mellyeket az Isteni gondviselés enged
nékünk, hogy velek éljünk." /279. 1./
- "A' hol a' luxus vagy felettébb való
pompa erőt vészen, észre-vehetetlen-
ül meg-homályosodik ott az elme, 's
a' szív el-puhul a' gyönyörűségeknek
közepette." /281. 1./

874. RÖVID Beszéd; mellyet a' Frantzia Nemzeti 282-306. 1.

Gyűlésnek egyik érdemes tagja Rabaut Ur
élő szóval a' Gyűlésben el-mondott 1790-
ben, két millió Protestáns Lakosoknak ké-
pekben.

- A vallásról, inkvizicióról, a türelmi
rendeletéről, az abban való gyakorlás-
ról /1787. november./

875. A' PROTESTÁNS Vallásnak Magyar Országban 307-329. 1.
való Jussairól.

- A hazai protestantizmus története
1791-ig. A korai kereszténység és a
protestáns vallás összehasonlítása,
eltérései a katolikus vallástól. A pro-
testáns vallás jellege. Vallásüldözés.
A bécsi és a nikolsburgi béke. A tü-
relmi rendelet.

876. T. DÉNIS Ur, a' Királyi Könyv-tár' Örzője, 329. 1.

e' Versekkel tisztelte-meg halála után
Hell Maximiliánt. [Vers.]

- Latin és magyar nyelven.

877. AZ ÉKESEN-szóllásról. 330-337. 1.
 - Könyvismertetés. - "Az ékesen-szóllás Pater Bussier szerént, a' ki erről egygy velős és kellemetes munkát bot-sátott-ki, áll abban a' ritka tálentom-ban vagy tehetségben, hogy a' mi beszé-dünk által egyebeknek lelkeikben azo-kat az indulatokat 's bé-nyomásokat tsináljuk, a' mellyeket akarunk." /330. 1./ - A beszéd részei /elő-beszélés, megerősítés, bé-rekesztés/, a beszéd fajtái. Stilus.
878. MITSODA Hasonlatosság légyen az ékesen 337-343. 1.
 szóllás és a' festés között. - L' art de peindre a' l' esprit. Paris 1758.
 - "Hogy valaki az ékesen-szóllásban sze-rentsés légyen; annak mind az elmével, mind a' szívvel beszéllni kell." /337. 1./ "Az a' Poéta, a' ki egyszer'smind nem Festő is, nem érdemli a' Poéta ne-vet; az Órátor, a' kinek nints a' fes-tésre való talentoma, nem egyéb, hanem egygy hideg és melegség nélkül való okoskodó." /339. 1./
879. MÉG is az Ékesen-szóllásról. - Discour de 343-345. 1.
 M. Coypel sur l' Eloquence et la Peinture, 1758.
 - Könyvismertetés. - A festés és a nyelv hasonlósága, a festés és a stilus. "A' stylus és a' mód ugyan azon dolgot je-lenti, különböző nevek alatt: a' szokás ezt az utolsót adja leg-inkább a' fes-tésnek, a' stylus' nevezetét pedig a' jól beszéllés' mesterségének." /344. 1./
880. A' MAGASSÁGOSRÓL, vagy Subliméről.-Fraise 346-349. 1.
 du Sublime, 1732.
 - "Az, a' mit mi magasságosnak v. subli-mének nevezünk valamelly Beszédben, nem egyéb, hanem az a' rend-kivül való for-dítás, melly a' jeles képek 's eleven érzések által sokkal fellyebb emeli a' lelket azoknál, mellyeket addig nagyok-nak tartott, és tsudálkozva fel-ragadja azt éppen oda, a' mi a' természetben a' leg-magasságosabb." /346. 1./ - A sti-lus szemléletességének jegyei, "a' Poé-tai képzelődések".

881. MÁS Jegyzések a' Magasságosról.-L' Art de sentir et de juger, en matiere de Gout. Paris 1762. 350-354. 1.
 - Könyvismertetés. - "Mit kelljen értenünk azon, a' mit magasnak, magasságosnak, vagy sublimének nevezünk? nem egyebet, hanem azt a' szembe-tűnő Szépet, melly a' mi lelkünknek minden tehetségeit...magokon kívül ragadja..." /350. 1./ - A szépről, az ideálról.
882. UGYAN arról más Jegyzések.-Sur la Nature du Sublime, par le P. Castel. 354-358. 1.
 - Könyvismertetés. - A filozófusok és a költők igazság-keresése. - "...a' Poétizis...Természet szerént bé-borítja, ...bé is kell néki borítani az igazságokat: a' melly a' Poétának kettős haszna és gyönyörűsége...A Philosophusnak minden ditsősége abban áll, hogy az igazságot fel-fedezze." /355. 1./... Azonban a' Philosophusnak ditsősége bár lassabban jöjjön is, de tsak ugyan felül-haladja a' Poéta ditsőségét." /356. 1./..."Mindezekből könnyű ki-hoznunk, hogy az a' mit magasságosnak nevezünk, áll olyan igazságban, a' melly ...egészen új, vagy pedig olyan köntösben adattatik-elő, a' melly azt, bár régi vőlt is, igen tündöklő fénnel adja-elő." /357. 1./
883. A' BESZÉDNEK diszes Hangjáról,vagy Jeles el-mondásról. 358-360. 1.
 - A szónoki beszédről, a szónok /őrátor/ tulajdonságairól.
884. A' FRANTZIA Poésisről. - Bibliotheque Poetique, ou choix des plus belles Pieces de Vers. 1745. 361-365. 1.
 - "A' Poésisnek Országglása hasonlít a' nagy Birodalmakhoz, mellyeknek eredetek homályos, nevedések lassu, változásaik néha veszedelmesek, néha pedig hasznosak." /361. 1./ - A költészet története a legrégibb időktől.
885. KÖZÖNSÉGESEN a' Poésisről. 365-368. 1.
 - A költészet szerepe, jelentősége, fajtái. /ódák, énekek, vitézi énekek./ - "A' Po-

ésisnek vége nem-tsak ez hogy tesszen, hanem ez is, hogy oktasson. Igaz az, hogy a' Poétának mestersége főképpen arra törekedik, hogy a' lélekben bizonyos képek 's ábrázolások formáltassanak: de azoknak a' képeknek különös minéműségekkel kell birniok. Azon kívül, hogy a' gyönyörködtetés által kedveltessék magokat az emberekkel, szükség, hogy hasznosok is légyenek..." /365. 1./

886. A' HANG-eggyezésről, v. Hármóniáról, 368-370. 1.
mellyben Homérus és Virgilius első Mesterek.

- "A' Hang-eggyezés, v. Hármónia, némiképpen lelke a' Poésisnek. Áll ez az olly élő, hathatós és festő kifejezéseknek választásokban, mellyek olly tökéletesen le-írják előttünk a' dolgokat, mintha azok valósággal a' mi érzéseink előtt meg-jelennének." /368. 1./ - Példákkal.

887. AZ ENTHUSIASMUSRÓL. 370-372. 1.

- "A' Poésisnek belső érdeme áll az Enthusiásmusban; a' melly is nem egyéb, hanem annak az indulatnak, mellyet magunkban tapasztalunk, igen hathatós és magasságos elő-adása. Bátor fel-találtassanak valakiben minden egyéb minéműségek; de ha ez meg nints benne, ugy soha sem lesz' Poéta..." /370. 1./ - Példákkal.

888. A' PÁSZTORI Verseknek eredetéről. 373-377. 1.

- A "hajdan virágzott arany idő" volt az ecloga böltsője: "Minden Eclogának kell valamelly bizonyos tzéljának lenni, és ollyan néző-pontjának, melly a' kellemetes tarkaság által meg-szépíttessék. Az Eclogának valóságos belső béllyege az eggyügyűség, szemérem, 's alázatosság: az ő képei nyájasok, indulatai gyengék, mozgásaik tsendeselek..." /377.1./

889. A' VITÉZI Költeményről, vagy Epicum-Poemáról. 378-394. 1.
- Dissertation sur le Poeme Epique, a' l' occasion du Paradis Perdu de Milton.

- "A' Vitézi-költemény...a' maga tanítványivá teszi pedig a' Királyokat, Köztársaságokat, Országokat, Hadi Vezéreket 's Fő Ministereket, hogy mind azokból Hérokat tsinálhasson. Tudja, hogy a' példáknak nagyobb erejek vagyon, mintsem a' parantsolatoknak." /378. 1./"...ollyan nevezetes, amellytől függött valamelly Birodalomnak békessége vagy romlása." /378. 1./ - Példákkal. /Ilias, Odüszea, Meg-szabadított Jerusálem, Elveszett Paradicsom./

- 890. HOMÉRUSRÓL és Virgiliusról. 395-399. 1.
 - "Sok száz Tudósok igyekeztek már meghatározni azt a' hasonlatosságot 's különbséget, melly vagyon Homérus és Virgilius között. Póp is belé ereszkedik e' kérdésbe, 's minden előtte Irók felett ékeskedik az ő jegyzéseiben az ideáknak magasságokkal, az esméreteknek sokságokkal, és a' kérdőzéseknek mélységekkel." /395. 1./ - Pope véleménye Homérosról és Vergiliusról.

- 891. MÁS Jegyzések Homérus' alkalmatosságával. 399-402. 1.
 - "Sokan vádolják, 's helyesen is, a' Tudós la Mottét azzal, hogy a' régi Iróknak nem adta-meg az illendő betsületet." /399. 1./ - A régi íróról, itt Homérosról nem esik szó.

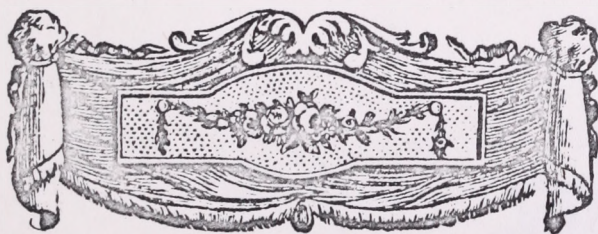
- 892. AZ ÁBEL' Halála, Gesner által. 1760-ban. 402-405. 1.
 - Könyvismertetés. - "Eleitől fogva megvált az a' jussa a' Poésisnek, hogy a' maga matériáját az igazságnak kutfejeiből merithette. Ha meg-engedett neki néha az, hogy maga költsön valamit, vagy pedig a' régi mesékből költsönözzön; de szabadságában áll az is, hogy a' Históriának kezeiből válasszon magának matériát... magok a' Sz. Könyvek igen gazdag és termékeny bányák lehetnek e' tekintetben." /402. 1./

- 893. A' GÖRÖGÖKNEK Theátrumjokról, v. Nézőszinjeiről. - Discours sur l' Théatre des Grecs, par le P. Brumoy. 405-413. 1.

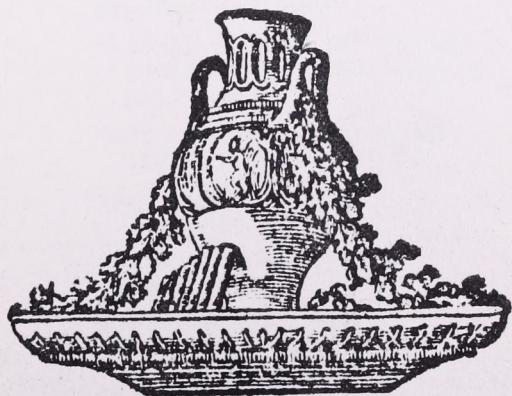
- Színházak szükségessége, a szomorú játékok eredete, története, szereplői.

894. VI. Darab Foglalatja.
- Tartalomjegyzék.

[414-415.] 1.



MUTATÓK



A. A. E. K. P. 663

"A Fordítás Mesterségéről"
/D' Alambert/ 68

"A Juhtartásról való Rövid
Oktatás..." 10

"A Kertekkel való bánásról..."
/Mizáld Antal/ 228

"A Kisded gyermekeknek ne-
velésekről..." /Weszprémi
István/ 352

"A Klimaterikus, vagy He-
tenként változó Esztendőök-
ről..." 62

"A Köveknek és érceknek kül-
ső meg-ismertető jegyeik-
ről..." /Werner Ábrahám/
299

"A kövekről..."
ld. "A Köveknek
és érceknek..."

"A Lengyel-Ország Király-
nak... elragadtatása"
/Lárisch József/ 375 377

"A magyar Koronának formá-
ja..." /Péczeli József/
581

"A mennykőnek mivoltáról"
/Makó Pál/ 129

"A Papi szent Hivatal foly-
tatásáról" /Jákóbi Friderik
János/ 96

"A Párizsi Tudós Akadémiá-
ról" 810

"A Rómaiakról..." 816

"A Törvényeknek Velejéről"
/Montesquieu/ 494 668
669

"A Vitélző győzedelmes Ma-
gyaroknak örök Oszlopá-
ról..." 400

"Az embernek próbája Pop
szerént" 233

"Az Idvességről" /Majer Já-
nos. Ford. Petróczi Kata
Szidónia/ 94

"Az Istennek bölts okai 's
tzelzásaairól " /Jákóbi
Friderik János/ 96

A b a - U j Vármegye 357
710

"Abbas Milot régi és uj His-
tóriája" 317

"Ábel Halála..."
ld. "Ábel Kain által lett
halála..."

"Ábel Kain által lett halá-
la" /Gessner. Ford. Kónyi
János/ 892

abrakolás
ld. állattenyésztés, ta-
karmányozás

acél 487

ACHMED, IV. 180

Aconitem maculatum
ld. kutya petrezselyem

Aconitem napelles
ld. farkasgyökér

"Ádám élete" /Durand. Ford.
Göböl Gáspár/ 455

ADDISON, Joseph 1

A d i g e Autonóm Terület
461

adó /föld/ 249 644

adományozás
ld. még: jótékonyság, se-
gélyezés

adományozás 310 752

adózás 523 537

"Adózás Systemája" /Hesse
Ignázt. Ford. Spilenberg
Pál/ 523

"Adriai Tenger Syrenája"
/Zrinyi Miklós/ 603

aeronautika
ld. léghajózás

"Agis Tragédiája" /Besse-
nyei György/ 233

AGITS István 443

- Agrami Püspökség 122
 AHASVERUS 122
 ajándék 103
 ajándékozás 55 176
 akadémia
 ld. Francia Tudományos Akadémia
 AKHMET, IV.
 ld. ACHMED, IV.
 alapítvány 277 494 682 754
 ALBANAK 314
 államformák 26 593 594 870
 államfő 724 725 808
 államigazgatás 26 593 594
 állampolgárok 537
 állategészségügy 8 10 23
 24 39 41 69 71 123
 állatmese
 ld. mese
 állattenyésztés 8 10 71 151
 162 370 472 473 796 863
 864
 allegória 563
 "Allgem. Litt. Zeit." 119
 ALLUTZIUS hg. 103
 A l s ó - B r e t a g n e
 ld. B r e t a g n e, A l -
 s ó
 A l s ó - N é m e t o r -
 s z á g
 ld. B e l g i u m
 A l s ó - S a x o n i a
 ld. S z á s z o r s z á g
 Általló
 ld. Egyenlítő
 "Alzir, vagy az Amerikánu-
 sok" /Voltaire. Ford. Pé-
 czeli József/ 240 476
 A m e r i k a 30 33 56 172
 223 243 464 832
 Á m é r i k a
 ld. A m e r i k a
 ametiszt 859
 "L'Ami des Hommes" 865
 ANACREON
 ld. ANAKREON
 "Anacreonnak Munkáji" 248
 anagramma
 ld. szőrejtvény, rejtett
 szó
 ANAKREON 248
 "Analyse des Loix d' Angle-
 terre" 43
 anatómia 853
 ANDRÁD Sámuel 619
 ANDRÁS, II. 331
 ANDRÁSI Andorás [András]
 320
 ANDRÁSI-család, gr. 320
 ANDRÉ 842
 anekdota 63 194 245 283
 363 394 395 411 422 429
 430 471 488 499 500
 - történelmi 55 73 79 84
 95 103 106 172-176 243
 258 259 287 269 304 305
 314 320 323 346 368 413
 414 431 452 485 486 542
 550 571 580 602 610 743
 "Anekdoták"
 ld. "Elmés és mulatságos
 rövid anekdoták"
 "Anecdotes des Rois de Fran-
 ce" 174
 "Anekdotische Lexikon" 304
 A n g l i a 224 401 537 610
 725
 Angol Fejedelmi Ház 725
 angol irodalom
 ld. irodalom, angol
 angolok 224 292 293 305
 309

- anglusok
ld. angolok
- ANONYM 695
- ANONYMUS 775
- "Anthologia on Recueld Anciennes Epigrammes Latines" 795
- Antiparo /sziget az Égei tengerben/ 329 340
- Antipáros
ld. Antiparo
- ANTONIUS 486
- apró férgek
ld. bacilusok
- ár
ld. még: könyv, ár
- ár 859 860
- Arad 646
- Arad Vármegye 710
- arany 487 521
- "Arany Peretzek" /Dugonics András/ 606
- A rakán /Burma területén/ 177
- "Aristides Oratio adversus Leptinem..." /Morelli Jakab/ 214
- arisztokrácia 593 594
- ARNAUD 245 314
- ARND János 94
- "Arnd János az igazi Keresztységségről irtt könyveiből szedegetett Lelki Elmélkedések" /Petróczi Katalin Sidonia/ 94
- árnyékszék 388
- Arrakán
ld. Arrakán
- "L' Art de peindre a L' esprit Paris" 878
- "L' Art de sentir et juger en materie de Gout" 840 881
- "Articuli Diaetales ab anno 1715-1765" /Franciscus Forgats/ 619
- áru 614
- ismeret 614 859 860
- ARUNDELL, Thomas gr. 783
- árvíz 521
- arzén 247
- ásványok 136 299 463
- "Aszszonyi Társaság" 137
- asztrologia 62 202
- asztronómia 1 179 849
- ateisták 54
- atheusok
ld. ateisták
- Atlanti óceán 464
- Atlanticum
ld. Atlanti óceán
- ATTILA 658 659
- "Atyai Intések" /Vargyas Dániel. Ford. Vargyas Dániel Polikszena/ 94
- AUGUSTUS 189 822
- Ausztria 724
- Ausztriai Belgium
ld. Belgium
- Ausztriai Birodalom 463
- Ausztriai Értz Hertzei Ház 724
- Ázsia 372 651 652
- B. F. P. M. P. 290 354 425
- B. S. P. 378
- bába
ld. szülésznő
- Babinai Közönséges Társaság 544

babona
 ld. még: hiedelmek
 babona 61 172 334
 bacilusok 459
 BACO Ferentz
 ld. BACON, Francis
 BACON, Francis 88 785
 BACSÁNYI János 68
 B a j a 480
 B a k b o /Vietnam/ 167
 B a l a t o n 113 686
 B a l a t o n f ü r e d
 686
 balzsamozás 809
 B á n á t 710
 BANIER
 ld. BANER, János
 BANER János /svéd hadvezér/
 834 835
 BANK-bó
 ld. BÁNK bán
 BÁNK bán 331
 B a r a n y a Vármegye 710
 "barbár" nemzetek 573
 BARBIE Katalin 63
 BARCZAFALVI SZABÓ Dávid 529
 báró TRENK
 ld. TRENK, Friedrich báró
 "Báró Trenk Fridrik életének
 Historiája" 57 60 619
 barométerum
 ld. légnyomásmérő
 BARÓTI SZABÓ Dávid 338 369
 B a r s Vármegye 709
 BASKERVILLE, John 248
 Bastille 519
 BÁTHORI Zsófia 110
 BATSÁNYI János
 ld. BACSÁNYI János
 BATTEUX, Charles 840
 batiszt 614
 BATTHYANY Ignácz 326
 BATTHYANY József 427 454
 BATTHYANY Lajos 623
 BATTANI
 ld. BATTHYANY
 BATTYÁNI
 ld. BATTHYANY
 BAYLE, Pierre 1
 BECK Bőrő
 ld. BECK, Christian Daniel
 BECK, Christian Daniel 79
 B é c s 99 104 121 290 372
 375 388 509
 bécsi béke 875
 béka 46
 B é k á s - t ó 687
 békekötés 829 875
 B e l g i u m 463 725
 Belgiumi Helytartó 725
 B e l g r á d 269 270 313
 335 576 577 629
 BÉLIK József 209
 bélpoklosság 474
 belső főtisztviségek
 ld. egyházi tisztviségek
 BENEDIKT, Ignatz 249
 BENKŐ Ferentz 299
 B e r e g Vármegye 710
 berliner specificum /gyógy-
 szer/ 367
 BERTITS Ferentz 664 665
 BESSENYEI György 233
 beszédek 481 579 623 777
 815 817 877 878 883
 B e s z t e r c e b á n y a
 501 549
 Beszterce Bányai Püspökség
 549
 betegápolás
 ld. egészségügy, betegségek

betegségek
 ld. egészségügy, betegségek
 BETHLEN Katalin 110
 B é t s
 ld. B é c s
 Bétsi Felséges Tsászári
 Könyves Tár-ház 80
 "Bétsi Hadi Történetek"
 ld. "Hadi és Más Nevezetes
 Történetek"
 betüelhagyás 231
 "Bibliotheca Arabico Hispania" /Casiri Mihály/ 199
 "Bibliothèque Petique..."
 884
 bika
 ld. szarvasmarha
 BIKFALVI KÓRÉ Zsigmond 724
 birtok /nemesi/ 515
 BITON 1
 BITTON
 ld. BITON
 biztosítás /hajózás/ 852
 bizsu 860
 BLANCHARD, Jean Pierre 128
 142 166
 BLATTERIE, de la 825
 BOD Péter 228
 BODOKI József 745
 BODOLA János 194
 B o d r o g 631
 BOER Sándor, KÖVESDI 212
 229 319 386 649 721
 B o g n i t z i - t ó 687
 B o h i ó - sziget 56
 bolygók 1 849
 B o m b s c h u r 98
 BONNET, Charles 1
 Bonni Kolóniai Elector 725
 bonnoniai kövek
 ld. sulypát

bor 276 709 711
 borecet 264
 B o r s o d Vármegye 268
 710
 borvidékek 709 710
 Boszniai Püspökség 549
 boszorkányság 198 202
 BOTTH Ádám 754
 BOULTON, Matthew 525
 BOYLE
 ld. BAYLE, Pierre
 börtön 372
 börze 542
 Brandenburgi Elector 725
 B r e s n o - b á n y a 501
 B r e t a g n e , A l s ó -
 98
 BRUMOY, P. 893
 B u d a 358 491 534 607
 BUFFON, George Louis Lecherc
 84 194
 bujdosó halak, madarak
 ld. vándorhalak, vándormadarak
 BURMALAQUI 18
 Bursa
 ld. börze
 BUSSIER 877
 BUSSON 194
 B u t a n /Tibet déli részén/ 167
 B u t h á r
 ld. B u t a n
 buza 195 236 275 318 744
 806
 BÜFFON György Lajos
 ld. BUFFON George Louis
 Lecherc
 bűnügy 168

C a d i l l a c 247
 C a l a b r i a
 ld. K a l a b r i a
 calendula
 ld. körömvirág
 CASIRI Mihály 199
 C a s p i u m - tenger
 ld. K a s p i - tenger
 "Cathecismus " /Osterwald
 Fridrik János / 222
 CATO, Marcus Porcius 122
 cenzura 118 146 537 753
 CARIGNAN Abbas
 ld. EUGENIUS
 cérna 614
 CHARLES Jacques Alexandre
 Cesar 128 148
 CHATELET, Paul Hay du 346
 CHEMNICZAI Antal 162
 C h i n a
 ld. K i n a
 CHRIST, Rodheimi Prédikátor
 24
 chronogramma 232
 chronologia
 ld. /itt/: időszámítás
 chronosztichon 232
 CICERO, Marcus Tullius 122
 815 817 824
 cimer 320 572
 cimtár 524
 cin 487
 C i r c a s s i a
 ld. A d i g e Autonóm Te-
 rület
 civilizáció 839
 "civilizált" nemzetek 573
 CLERC, le Madame 217
 COBURG
 ld. KOBURG Ferencz, hg.

COLUMBUS Cristoph
 ld. KOLOMBUS Kristóf
 "Commentarii Libris XII."
 619
 "Commentario filologico..."
 /Cesare Malamina/ 185
 comoedia
 ld. vigjáték
 compass
 ld. /itt/: cimtár
 CONDAMINE /fr. költő/ 414
 "Confiderationes sur les
 Annees Climateriques " 62
 CONSTANTINUS 528 822
 COOK, James 9 86
 C o o k - tengerszoros 86
 "Correspondence familieese...
 de Friderik Second, avec
 U. F. de Suhm " 102
 "Count - Fathom" /Richard-
 son/ 317
 CRAESUS 431
 CHRICHTON Jakab 497
 C r i m e a
 ld. K r i m
 CROYDEN /ang. orvos/ 409
 "CURCUM JANKÓ"
 ld. HUNYADI János
 C z e l l e - vidék 96

 CS. 614
 CS. I. Kőszegen 156
 CS. I. Pestről 375 437 438
 444 445 497 530 531 544 564
 565 580 651 652
 C s á d é k i - tó 616
 Csanádi Püspökség 549
 császár /kinai/ 854
 csecsemő 308 708

Cseh Országi Választó Fejedelelem 725

Csendes óceán 464

cserebogár 681

cserkeszek 461

csigák 856

csillagvizsgálók 179 849

csipke 614

Csibai-tó 687

csirke 162

D. H. F. 457

D'ALAMBERT 68 840

"De Dominio Nobilium Hungariae..." /Kollár Ádám Ferenc/ 639

DAJKA Gábor
ld. DAYKA Gábor

DAMIANI Péter 55

Dán Fejedelmi Ház 725

Danzig 106

Dánia 725

DÁNIEL István 94

DÁNIEL Polyxena 94

Dantzig
ld. Danzig

Daruvár 468

datura strommonium
ld. maszlag

DAYKA Gábor 626

dauphin /fr. trónörökös címe/ 431

DÁVID, Szent 67 77

DAVIDS János 77

"Davids János hollandus utazó Indiai utazásának leírása" 77

deák nyelv
ld. latin nyelv

DEBRETZENBÖL /álnév/ 390

DECSY Sámuel 237

demográfia
ld. népesség

demokrácia 593 594

DENIS, Johann Cosmos Michael 876

"Description des Fleurs" 560

despotizmus
ld. önkényuralom

"Deutsches Magazin" 217

DETSI Sámuel
ld. DECSY Sámuel

"Diaetetica, az az: a jó egészség megtartásának módját... elé-adó könyv" /Mátyus István/ 619

"Diététika"
ld. "Diaetetica..."

"Description géographique et historique de la China..." /Halde P./ 781

dialektus
ld. kiejtés

"Dictionnaire des Anecdotes" 243 246

dictionary
ld. szótár

didaktika
ld. még: iskolák, pedagógia

didaktika 481 493 510 664 665 872

diéta
ld. országgyűlés

DIONYSIOS 431

diplomácia 869

"Discour de M. Coypel sur l'Eloquence et la Peinture" 879

"Discour sur l'Arte de negocier" 869

- "Discour sur l' Theatre des Greces" /Brumoy, P./ 893
- "Disputatio de Quaestione quae suerit Artium Magicarum origo?..." /Tiedemann Dietrich/ 198 202
- "Dissertation sur le Poeme Epique a l' occasion du Paradis Perdu de Milton" 889
- "Dissertatio Historico co Criticae...Hungarorum..." /Pray György/ 775
- divat 11 121 232 239 757
861 867 868
- DIVINI 798
- DODD, Wilhelm 700
- dohány 10
- DOROGRÓL /álnév/ 379 393
502 561 617
- DÖME Károly 117 126 140 145
- drágakövek 859
- dráma 357 598 606 893
- D r á v a 672
- DRAPERNE 368
- DRYDEN, John 823
- duellum
ld. párbaj
- DUGONICS András 76 606
- DUGONITS András
ld. DUGONICS András
- D u n a 421 479 480 491 513
514 521 522
- mellékfolyói: 501 513 514
- Dunántul lévő Aug. Confes. tartó Gyülekezet 361
- DURAND 455
- ecet
ld. borecet
- echo
ld. echos vers
- echos vers 232
- ÉDES Gergely 48 49 65 74
477 533 582 596 605 655
662 671 677 694 707 713
727 733 742 750 760
- ég 849
- egér-kő
ld. arzén
- egészségügy
ld. még: higienia
- egészségügy 111 136 152
286 298 393 708 738 758
- betegségek 42 203 256
264 286 298 356 367
371 418 449 474 853
- fertőző 356 474
- elsősegély 257 276 284
364
- fertőtlenítés 203 298
388 474
- közegészségügy 388 418
432
- égi háboru
ld. vihar
- Egri Püspökség 548
- EGY HAZAFI /álnév/ 19 44 45
- EGY 5. esztendőbeli Nev. Pap
/álnév/ 209
- Egyenlítő 850
- egyház 326
- tisztségek 548 549
- "Eggy Falusi Nótáriusnak Budai Utazása..." /Gvadányi József/ 639
- "Eggy Magyar Társaság eránt való Jámbor Szándék" /Révai Miklós/ 698
- E g y i p t o m 162 809
- ékesen-szollás
ld. szónoklás
- ekklésia
ld. egyház
- ekloga 888

ékszerek 859 860
 elbeszélés 64 105 134 168
 333 339 340 394 395
 - történelmi 186 193 331
 437 438 444 445 530
 531
 ELBOUEF 807
 elector
 ld. választófejedelem
 elemi csapás 183 184
 "Eleonora von Ungarn" 331
 élet 3 107
 - cél 563
 - kor 20 42 62
 - mentés 106 257 284 364
 - mód 265 322 872
 életrajz
 ld. még: könyvismertetés
 életrajz 30 57 60 67 84 95
 135 156 180 289 380 390 497
 530 531 541 599 673 700 724
 725 845 846
 elfoglaltság 322
 ellenreformáció
 ld. még: protestantizmus
 ellenreformáció 267
 "Elmés és mulatságos rövid
 anekdoták..." /Andrád Sá-
 muel/ 619
 elmesség
 ld. szellemesség
 "Eloga et Analyse de l' Abre-
 ge Chronologique de l' His-
 toire de France" / Henaut /
 788
 "Eloges des Academiens..."
 /Fouchy M./ 847
 előfizetés
 ld. még: "Mindenek Gyűjte-
 mény"
 előfizetés 17 215 338 598
 674
 élővilág /tengeri/ 851

elsősegély
 ld. egészségügy
 élve-eltemetés
 ld. tetszhalál
 élvezeti cikkek
 ld. dohány, kávé
 ember
 - áldozat 177
 - szervezete 143 320 853
 emberiség 42 43
 emlékeztető oszlop
 ld. emlékmű
 emlékeztető pénz
 ld. pénz
 emlékmű 88 135 185 189 293
 550 812
 énekek
 ld. versek
 ENESSEI György 659
 ENGEL, Johannes Jakab 340
 enigma
 ld. találós mese
 enthusiasmus
 ld. lelkesedés /szónoklás,
 költészet/
 "Entretiens de Ciceron sur
 la nature des Dieux, trad.
 par M. d' Olivét " 824
 epicum poema
 ld. eposz
 epigramma 543 557 601 609
 696 718
 eperfa 827
 eperj-fa
 ld. eperfa
 epilepszia 449
 építés 351 401
 eposz 889
 épületek 872
 érde apfel
 ld. krumpli
 érdektelenség 244
 E r d é l y 136 326 634

Erdélyi Püspökség 549
 Erdő 467
 erdő
 ld. még: fásítás
 erdő 328
 "Erköltsi Tudomány..."
 ld. "Keresztyén erköltsi
 tudomány..."
 "Erotemata" /Photionis/ 190
 Érsek - Ujvár 501
 érsekségek 548 549
 értelmiség 20 163
 értz-nemek
 ld. fémek
 ERZSÉBET királynő 11
 Escorial 199
 Escoriali Könyves-ház 199
 Escuriál
 ld. Escorial
 "Essai historique de la
 Litt. des Romains" 820
 Eszék 467
 esztendő /számítás/ 690-692
 Esztergom 491
 Esztergom Vármegye
 710
 Esztergomi Érsekség 548
 Eszterháza 98 686
 ESZTERHÁZI hg. 98
 esztétika
 ld. még: izlés
 esztétika 840-842 871 872
 880 881
 "Etelka, egy igen ritka Ma-
 gyar Kis-Asszony..." /Du-
 gonics András/ 76
 étkezés
 ld. táplálkozás
 Etna vulkán 828
 EUDAMIDAS, Korinthusi 175
 EUGENIUS /hadvezér/ 87 289

Európa 223 474 573 580
 651 652 724 725 761 827
 "Európa auf der Wagschale..."
 119
 "Extr. du Discour sur la Bar-
 reau de Roma" 821
 "Extrait d' un Discours sur
 le sujet..." 792
 evangélikusok
 ld. protestánsok
 ezüst 487
 F. G.
 ld. FEJÉR György
 F. G. /Gy./ Nagy Kálló 169
 170 181 182 373 466 526 588
 654
 fa 335 401 580
 FABCHICH János, KŐSZEGI 462
 "Fables de la Fontaine..."
 843
 FABRICIUS 459
 fábrikák
 ld. üzemek
 fagy 364
 fagyasztás 525
 fagylalás
 ld. fagyasztás
 FALKENSTEIN, gr.
 ld. JÓZSEF, II.
 farkas 410
 farkasgyökér 251
 fásítás
 ld. még: erdő
 fásítás 171 328 827
 FAUJAS, de Saint Fond 128
 fecske 417 419
 fegyver 72
 FEHÉR György
 ld. FEJÉR György
 Fehér - Körös 646

F e h é r - t ó 687

FEIJOO 20

fej 758

fejedelem

ld. államfő

FEJÉR György 157 176 197

218 241 259 656

F e j é r Vármegye 710

fejlődés 63 143 853

fekete himlő

ld. pestis

F e k e t e - K ö r ö s 646

F e k e t e tenger 421 461

F e k e t e - t ó 687

félelem 172

felfedezések

ld. még: találmányok

felfedezések

- földrajzi 9 30 56 223

464 802 832

- természettudományos 459

798 856

felhívás

ld. még: előfizetés

felhívás 83

felirat 812

F e l k 676

F e l k a i t ó 617

felolvasás 569

feltalálók

ld. még: találmányok

feltalálók 525

fellyül-írás

ld. felirat

felvilágosodás 839

fémek 487

fényezés 873

ferdés

ld. fürdés

FERDINÁND hg. 97

FERDINÁND /spanyol király/
30 223

FERENC, I. 174 335

FERENTZ Római Tsászárs

ld. FERENC, I.

F e r t ő - t ó 686

fertőzés

ld. egészségügy

fertőtlenítés

ld. egészségügy

festés 231

filomonta B. virginis

ld. ökörnyal

filozófia 339 340 405 814

872 882

filozófusok 20 882

fizika 857

fog 115 740

fóka /sörényes/ 507

folttisztítás 458

FONTANELLE, Bernard le Bovi-
er de 845

FONTANI 190

fordítás

- elmélete 18 68 83 222

233

- könyvek 24 94 240 299

317 352 369 448 455

523 570 626 656 745

- pályázat 277 357 494

- színművek 607 620

FORGÁCS Ferenc 619

FORGÁTS Franciscus de Ghy-
mes

ld. FORGÁCS Ferenc

forradalom /fr./ 519

FOUCHY, de M. 847

főispán 653

F ő l d 29 564 565 850

földadó 249

földesur 252
 FÖLDI János dr. 116 125 127
 130 139 153 159 165 191 192
 225 228 233 260 282 355 384
 389 398 415 456 462 489 511
 545 604 670 726
 földi alma
 ld. krumpli
 földmérés 249 524
 földrajz 167 179 187 211
 földrajzi felfedezések
 ld. felfedezések, földrajzi
 földrengés 183 184
 F ö l k
 ld. F e l k
 F ö l k i - t ó
 ld. F e l k a i t ó
 főzés 236
 "Fraite de Sublime" 880
 francia nyelv
 ld. nyelv, francia
 Francia Fejedelmi Ház 725
 Francia Tudományos Akadémia
 777 810 811 847
 franciák 292 870
 F r a n c i a o r s z á g
 343 440 519 725 870
 FRANKLIN Benjamin 98 381
 Frantzia Akadémia
 ld. Francia Tudományos
 Akadémia
 Frantzia Nemzeti Gyűlés 874
 "Freimüthige Gedanken über
 die neue Grundsteuer..."
 /Heszl B. I./ 249
 "Freymüthige Brife über die
 Schaafzacht" 10
 FRIDERIK, II.
 ld. FRIGYES, II.
 "Friderik II. Munkái..." 303
 FRIDRIK János 222
 frigy-kötés
 ld. békekötés

FRIGYES, II. 102 303 439
 805
 FROMY Gergely 247
 fulladás 276 284
 F u t a k 480
 fürdés 474 738
 F ü r e d
 ld. Balatonfüred
 G. A. Kőszegen, királyi hiva-
 talban lévő 154 301 302
 325 337 360 392 442
 G. I. Szigetről
 ld. GÁTI István
 G. I. P. 629
 GALAIE, Saint 777
 galamb 472 473 603
 GANGANELLI Lőrincz
 ld. KELEMEN, XIV.
 G a r a m 501
 GÁTI István Szigetről 452
 512 678
 GÁTI Károly Szigetről 618
 gáz 276
 "Gaz. Litt. de Berlin" 194
 gazda 719
 gazdagság 174 865 872
 gazdasági élet 463 850
 - fejlesztése 801-804 865
 gazdasszony 279 699
 "Gazett d' Agricultura" 150
 GELLÉRT, Christian Fürchte-
 gott 25 303 304 703 704
 736 737
 geneologia 724 725
 genista tinctoria
 ld. nyulrekettye
 GENOTE 523
 Genuai doge 725
 geográfia
 ld. földrajz

"Geographica Practica et Ast-
ronomica... /Kautsch Ignatz/
179

GERGELY, VII. 55

GESSNER, Johann Mathias 448
892

GESZNER

ld. GESSNER, Johann Mathias
gesztenye 171

"Getreue Vaterweisung einer
Mutter..." /Hellenbak Ká-
roly özvegye/ 83

GLICAS, Michaeli 190

G o l k o n d a /ország, Hát-
só India/ 177

GONZAGA Vince 497

GÖBÖL Gáspár 455

G ö m ö r Vármegye 268

GÖRÖG Demeter 145 277 290
293 313 494 538 616

görög nyelv

ld. nyelv, görög

görög történelem

ld. történelem, görög

G ö r ö g - szigetek 372

G ö r ö g o r s z á g 770

Göttingai Akadémia 327

"Die göttliche Ordnung in
der Veränderungen..."
/Süszmilch J. P./ 356

gőzgép /pénzverő/ 525

gőzmalom 525 796

GRAHAM /skót orvos/ 610

grammatika

ld. nyelvtan

GRESHAM /londoni kereskedő/
542

GRASSALKOVITS / m. építész /
584

GROTIUS, Hugo 95

GROTZIUS, Hugo

ld. GROTIUS, Hugo

"Grundisson" /Richardson/
317

"Gudling Statisticája" 572

GVADÁNYI József gr. 270 639

G v i e n n e tartomány
/Franciaország/ 247

GUSZTÁV Adolf 81

gyakorlat 797

gyapot 755

GYARMATI Mihály 156

gyémánt 859

gyermekek 314 397 708 732
746

gyógyszer 114 132 188 247
367 371 428 735 749

gyógyulás 286

gyógyviz 136

gyöngy 860

gyöngy-essenzia
ld. bizsu

G y ö n g y ö s 513

G y ő r 280 367 491

G y ő r Vármegye 710

GYÖRI Ferencz, Radványi gr.
367 508

"Győri Magyar Kalendárium"
367

GYÖRI NAGY András 585

Győri Püspökség 549

gyűjtemény

ld. még: könyvtár

gyűjtemény 141 783

gyűlés 510 578

gyümölcs 52 100 228

H. A. 196

H. F. /Debrecen/ 237

- H. F. Á. P. P. 281 315 365
391 439 517 566 627 701
- H. I. Pozsoni Szemináriumából
556 600 621 642 702 728 751
- háboru 444 445
- HABSBURGI Rudolf 499
- "Hadi és Más Nevezetes Történetek" 277 293 313 354
383 538 616
- "Hadi Történetek"
ld. "Hadi és Más Nevezetes Történetek"
- Hadi Történetek Írójik
ld. GÖRÖG Demeter
KEREKES Sámuel
- hadiárvák 310
- hadihajók 852
- HADIK András, gr. 44 45 81
595
- hadiözvegyek 310
- hadtudomány 866
- HADUSFALVI SPILENBERG Pál
ld. SPILENBERG Pál, Hadusfalvi
- hadvezérek 112
- HAGGREN 506
- HAINAUT /fr. történész/ 788
833
- haj 757 861
- hajó 106 796 852
- hajózás 179 852
- halak 362 421
- H a l - t ó 687
- halál 220 221 276 284
- halandóság 564 565
- halász 362
- H a l á s z - V á r o s
358
- halászat 362 421
- HALDE, de P. 781
- halott 220 221
- HALLEY, Edmund 29
- hályog 428
- "Hamlet" /Shakespeare. Ford.
Kazinczy Ferenc/ 448
- hang 857
- HANNIBAL 97
- H a n y i - t ó 687
- harmonia 886
- H a t v a n 630
- H a w a i i - szigete 9
86
- hazafiság
ld. még: nemzet, nemzeti
öntudat
- hazafiság 16 293 297 422
475
- házasság 167 177 187 211
334 498 556
- hazaszeretet 16 321
- háziállatok 121 194 863
864
- háztartás 51 114 171 250
279 699 796
- héber nyelv
ld. nyelv, héber
- H e d a vulkán 828
- "Heerfort" und Klärchen"
105
- HELL, Maximilian 876
- HELLENBAK Károly özvegye 83
- helyesírás
ld. még: nyelvtan
- helyesírás 36 309 389
- helyreigazítás 93 108 133
207 376
- "Henrias, az az Negyedik
Henrik ...életének némelly
része..." /Voltaire. Ford.
Péczei József/ 620
- HENRIK, IV. 217 314
- H e r c u l a n e u m 807
828

H e r c u l a n u m
ld. H e r c u l a n e u m

HERKULES 807

hermaafrodita 63

hernyó 858

HENAUT
ld. HAINAUT

H e r n á d 631

HERSCHEL, Friderik William
450

"Hervey Sirhalma s Elmélke-
désel" /Young. Ford. Pé-
czeli József/ 476

HESSL, Ignatz 523

hét 689

H e v e s Vármegye 710

H é v i z 686

hideg 7 799 857

H i d e g - t ó 687

hideglelés 256

hiedelem
ld. még: babona

hiedelem 61 243

higany 525 796

higienia
ld. még: egészségügy

higienia 129 203 279 298

himlő 356

hirek 118 190 214 240 248
266 270 299 300 338 369
382 396 400 427 448 454
455 476 520 523 570 581
598 603 606 619 620 639
698 705 745 772

hírnév 872

H i s p a n i o l a 56

"Histoire de S. Dominique"
243

"Histoire du Prince Eugene
a la Haye" 289

"Histoire Politique depuis
paix de la Vestphalie..."
830

historia
ld. történelem

"Historia de la Grece" 246

'Historia Ecclesiasticae in
Regia Universitate Unge-
riae..." /Szvorényi József
Michael/ 382

"Historische Entwicklung
der Staatverfassung des
teutschen Reichs" 327

historikus
ld. történetíró

hit 54 81 87 97

hivatás 819

HOFMANN, György Friderik
352

holdév 690 691 692

holdfogyatkozás 172

H o l l a n d i a 621

H o l t - T i s z a 687

HOMEROS 541 886 890 891

HOMERUS
ld. HOMEROS

hónapok 389 462 690

H ó n y i - t ó
ld. H a n y i - t ó

H o n t Vármegye 709

HOOK 798

HORATIUS, Quintus Flaccus
363 728

HORÁTZ
ld. HORATIUS

H o r m u s - sziget /Per-
za öbölben/ 77

HORTENSIUS, Hannoverri Ab-
bas 80

HORVÁTH 321

HORVÁTH Julianna 271

HORVÁTH Mihály 382

HORVÁTH Sámuel 234 235 496
574 633 685 741

hottentoták 78

H u d s o n s - H o u s e
ld. H u d s o n - öböl

H u d s o n - öböl 464

HOWÁRD János
ld. HOWÁRD, John

HOWARD, John 372

HRABOVSKY Sámuel 361

H u n g á r i a
ld. M a g y a r o r s z á g

hunok 259

HUNYADI János 112

"Hunyadi László Tragédiája"
/Bessenyei György/ 233

hus 265

hűtés 114

hüvelyesek
ld. növények

ibolya 560

idealizmus
ld. /itt/: világnézet

idő 3 405 736 737

időjárás
ld. még: vihar

időjárás 13 46 47 98 799
857

időjóslás 46 47

időszámítás 688 689 690 691
692 782 783 792

igazgatás
ld. államigazgatás
egyház
közigazgatás

igazgyöngy 860

ijedés 449

I l l o k
ld. U j l a k

"Imádságos Könyv" /Báthori
Zsófia/ 110

"In succincta Medicorum Hun-
gariae et Transilvaniae
Biographia" 228 233

I n d i a 30 177 334

indulat 269 817

inkvizíció 874

inscriptio
ld. felirat

I p o l y 501

iránytű 852

írás
ld. még: irodalom

írás 110
- művészete 880-882

irodalom
ld. még: fordítás
versek

irodalom
- angol 239 673 674
- francia 239 837 884
- görög 541 770 890 891
- magyar 25 76 149 233
277 357 529
- római 189 773 820 823
824 890

írók 216
- megbecsülése 224 277
673 674 811
- nő 11 110

iskolák
ld. pedagógia
didaktika

iskolák 383 481 492 493
510
- oktatás 383 420 448
481 504 664 665

ISTVÁN, I. 554

ISTVÁNY, a Magyarok Hertze-
ge
ld. ISTVÁN, I.

ivóviz
 ld. viz
 IZABELLA /spanyol/ 30
 izlés
 ld. még: esztétika
 izlés 231 232 239 840 841
 871 872

 J. S. Palota 407 416 441
 JÁKÓBI Friderik János 96
 J a m a i k a 172
 J a p á n 187
 J a p ó n i a
 ld. J a p á n
 járvány
 ld. egészségügy, betegsé-
 gek
 J á s z - b e r é n y 630
 játék-néző helyek
 ld. színház
 JAVALLAI Mihály /Tátra hegy-
 ről/ 716
 jég 525
 J e g e n y e 136
 jelentés
 ld. hírek
 jellemrajz 599
 "Jó illatot illatozó Sziv"
 /Arnd János/ 94
 jobbitás
 ld. helyreigazítás
 jog 537
 jókedv 870
 jótékonyság
 ld. még: adományozás
 segélyezés
 jótékonyság 224 255
 JÓZSEF, II. 19 79 84 89 343
 439 440 520 550 579 602
 jubileum 96 673 674

juh 10
 J u r y 217
 jutalom 277

 K. I. P. Szombathelyről 423
 424
 kaffé
 ld. kávé
 K a l á b r i a 183 184
 KALMÁR György 33
 K a l o c s a 480
 Kalocsai Érsekség 549
 KÁMBISES 97
 K a m c s a t k a 828
 káposzta 40
 K a r a s z a
 ld. K r a s z n a
 K a r l ó c a 468
 K a r l o v i t z
 ld. K a r l ó c a
 KÁRMÁN József 222
 KÁROLY, I. 186 193
 KÁROLY, VI. 80
 KÁROLY, VII. 323
 kártevők 123 147 150 744
 K a r t h a g o 103
 K a s p i - t e n g e r 461
 K a s s a 631 653
 Kassai kerület 200
 "Kassai Magyar Museum" 354
 523 603
 KATALIN, II. 322
 katalógus /könyv/ 199 280
 katekizmus 222
 katonai tudomány
 ld. hadtudomány
 KAUTSCH Ignázt 179
 kávé 210 761

KAZINCZY Ferentz 200 201
 291 448 481 653
 kedvtelés 163
 KELEMEN, XIII. 743
 KELEMEN, XIV. 743
 keményítő 263
 KEMPELEN Farkas 584
 kéneső
 ld. higany
 kenyér 236 262 806
 KERALIO 11
 KERESKES Sámuel 277 293 494
 538 616
 kereskedelem
 ld. még: könyvkereskedelem
 kereskedelem 210 515 614 711
 761 801-804 827 852 865
 keresztelés 308 311 397
 kereszténység 43 54 78 81
 528
 "Keresztyén erköltsi dolgok"
 /Piktét Benedek. Ford. Dá-
 niel Polixena/ 94
 "Keresztyén erköltsi Tudo-
 mány..." /Piktet Benedek.
 Ford. Őri Fülep Gábor/ 300
 kergekór 10
 kertészet 122 228 233 301
 302 347 854
 K é s m á r k 676
 K e s z t h e l y 616
 KÉZA Simon
 ld. KÉZAI Simon
 KÉZAI Simon 775
 ki-huzás
 ld. kivonat
 kiadói tevékenység 811
 kiejtés 770
 K i n a 781 827 854
 kínai császár 854

KIRÁLY Pál, SZATMÁRI 584
 KIS János 576 577
 KIS PAP a Pesti Szeminárium-
 ból, 3. esztendőbeli /ál-
 név/ 353
 "Kisded Szó-tár..." /Baróti
 Szabó Dávid/ 338
 "Kisdedek vallása " /Seiler
 Fridrik György. Ford. Bo-
 doki József/ 745
 kísérletek
 ld. természettudomány
 kivonat 481 777 788
 KLAUDIUSZ /álnév/ 156
 KLOPSTOCK, Freidrich Gott-
 lieb 448
 KOBURG, Ferenc hg. 81 258
 310 350 361
 KOLLÁR Ádám Ferenc 639
 KOLOMBUS Kristóf 30 56 172
 223
 K o l o z s Vármegye 136
 K o l o z s v á r 319
 KOLUMB Kristóf
 ld. KOLOMBUS Kristóf
 KOMÁDI NAGY Mihály 65
 K o m á r o m 89 256 280
 297 418 421 479 480 505
 521 534 547 827
 K o m á r o m Vármegye 510
 578 595 710
 KOMÁROMI István 295
 KOMÁROMI János 160
 komáromi vár 510 547
 komédiások
 ld. színészek
 kompasz
 ld. címtár
 konkoly 275
 KÓNON /athéni tudós/ 73
 konzerválás 344 345

K o n s t a n c i n á p o l y
372

konyhakertészet 70

KÓNYI János 603

KOOK kapitány
ld. COOK, James

koporsó-írás
ld. sirfelirat

K o p p e n h á g a 303

KORBELY János 205 206 307

KORBÉLYI János
ld. KORBELY János

K o r e a 177

korona, magyar 509 534 547
553 554 555 558 571 581 611
635 660

"Korvinus Mátyás " /Verthesz/
598

KOVÁTS Ferenc 374 383 399
465 483 539 573 584 585
591 592 624 625 648 703
704 722 736 737

KOVÁTS Ingenieur, Pápa
ld. KOVÁTS Ferenc

KOVÁTS István, MIHÁLYI 380

KOVÁTS János, Ü. 641

KOVÁTS Mihály, Szigetről 567
732

KOVÁTS Sámuel 350 547 552
563

kövek gyűjteménye
ld. kőtár

költészet
ld. versek

költők 231 232 239 577 882

költött beszédek
ld. mesék

könyv 102 105 222 284 427
454

- ár 76 179 299 300 383
403 412 476 570 581
598 619 636 674 705
720 768

- kereskedelem, - keres-
kedők 179 268 299 300
383 455 476 516 581
619 636 637 705 720

- kiadás, külföldi 190
214 224 248 673 674
839

- magyar 118 240 266
277 299 300 326
338 369 382 383
400 427 448 454
455 476 516 523
569 581 598 603
606 608 619 620
635 639 698 705
720 745

könyvkiadás
ld. még: hirek

könyv-áros
ld. könyv, kereskedelem

könyves-ház
ld. könyvtár

könyvismertetés
ld. még: életrajzok
könyvkiadás

könyvismertetés 10 11 18
25 26 43 57 60 62 67 68
75 83 94 96 102 110 119
122 136 141 179 198 202
222 228 233 237 249 301
302 308 326 327 332 338
347 352 356 375 377 380
382 390 476 523 581 603
606 668 669 698 705 745
780 781 788 789 790 792
793 802 803 805 808 810
814 816 820 821 823 824
830 835 840-846 865 869
877-879 880 884 892 893

könyv-nyomtató műhely
ld. nyomda

könyvnyomtatás szabadsága
ld. cenzura

könyvtár
ld. még: olvasó kabinet

könyvtár 80 110 190 199
214 427 454

körömvirág 506

KÖSZEGEN /álnév/
ld. G. A. királyi hivatal-
ban lévő, Kőszegen

KÖSZEGI FANCHICH János
ld. FABCHICH János, KÖSZEGI

KÖSZEGRŐL
ld. G. A. királyi hivatal-
ban lévő, Kőszegen

köszöntők 404 406 426 586

kötár 783

KÖVESDI BOER Sándor
ld. BOER Sándor, KÖVESDI

követségek
ld. diplomácia

közegészségügy
ld. egészségügy
higiénia

középhőmérséklet 432

közigazgatás 593 594

közlemény
ld. hír

közművelődés 61 246 340 383
584 585 592 607 664 665 764
839

közöny 244

köztársaság 26 814

köztisztaság
ld. egészségügy, - köz-
egészségügy

K r a s z n a 501

KRIKHTON Jakab
ld. CHRICHTON Jakab

"Krisztus szenvedéseiről..."
ld. "Ur Jesus Kristusnak
kinszenvedéseiről..."

kritika 237

kritikus 601

krizolit 859

kronológia
ld. /itt/: időszámítás

krumpli 262 263 273

K u b a 30 56

kultura 770 772 776

"Kurir"
ld. "Magyar Kurir"

kuriozumok
ld. különlegességek

kut 274

kutya petrezselyem
ld. mérges ádáz

kutya-kultusz
ld. divat

külpolitika 119 869

különlegességek 143 162 320

LA FONTAINE, Jean de 843

"La Science du Gourverne-
ment..." 26

"La vie de Charles III. Roy
de Espagne " 621

LÁRISCH József 375 377

LAJOS, XIII. 346

LAJOS, XIV. 431 437 438
444 445 530 531 621

LAJOS, XVI. 413

lajstrom
ld. katalógus

L a j t a 513

lakóház
ld. építés

lakosság
ld. népesség

LAMI, Giovanni 190

LAMOTTE, de 846

LÁSZLÓ Antal /pesti 5. eszt.
nev. pap/ 387

latin nyelv
ld. nyelv, latin

LAUDON, Gideon Ernst hg.
81 87 112 269 310 349 350
361

- LAUZUN, Antoine Nonpar de
Coumont 530 531
- Leány-nevelő Ház /Pozsony/
312
- "Leges Ecclesiasticae Hunga-
riae et Provinciarum..."
326
- légghajózás 128 138 142 148
155 161 166
- légnyomásmérő 46 47
- légtisztítás 111
- légy 600
- legyező 861
- LEIBNITZ, Gottfried Wilhelm
20 55 88
- lélektan 277
- lelkesezés /költészet, szó-
noklás/ 887
- "Lelki Elmélkedések" /Beth-
len Kata/ 110
- Lengyel Fejedelmi Ház 725
- lengyel király 375 377
- L e n g y e l o r s z á g
544 725
- LEOPOLD, II. 599 644 697 756
- LEOPOLD, Péter /Toskanai
Nagy-Hertzeg/ 185
- LEOPOLD Sándor 767 848
- "Les Progress du Commerce"
802
- Lese- Kabinet
ld. olvasó kabinet
- "L' esprit des Loix" /Mon-
tesquieu/ 494
- LESSING, Gotthold Ephraim 240
- lexikon /életrajzi/ 790
- levegő 7 107 111 129
- levegő-égben való hajózás
ld. légghajózás
- levegő-mérő
ld. légnyomásmérő
- levél 80 267 413 472 473
535 536 554 844
- LICHTENSTEIN, hg. 550
- LICHTENSTEIN József Wenczel
550
- L i p i k 467
- lipogramma
ld. betűelhagyás
- LIPPAI János 228 301 302
390
- L i s s z a b o n 724
- liszt 236 806
- literaria historia
ld. tudománytörténet
- literatura
ld. irodalom
- lő 151 864
- logograf
ld. szőrejtvény
- L o n d o n 542 640
- Londoni Tudós Társaság 29
- LOUDON
ld. LAUDON, Gideon Ernest
br.
- LOUVOIS /fr. miniszter/ 444
445
- LÖVENHOEK 798
- L u b l i n i Vajdaság 544
- L u b l ő 676
- LUCA, de 99
- "Lucien traduit de d' ablanc
court" 175
- luxus
ld. fényűzés
- "M. Deguines Histoire gene-
rale des Huns " 259
- M. I. S. 434
- M. K. P. K. 611
- M. P. N. 494

macska 194
 madárposta 472 473 603
 M a d r i d 199 724 725
 magasságos
 ld. magasztos
 magasztos /költészet, szó-
 noklás/ 880 881 886
 mágia 198 202
 mágneses tű
 ld. iránytű
 "Magyar és Erdély Országi
 Orvos Doctorok életek le-
 írása " /Wesziprémi István/
 390
 magyar asszonyok
 ld. nők
 "Magyar Athenás" /bőv. kiad.
 Szatmári Pap Mihály/ 266
 "Magyar Athenás..." /Bod Pé-
 ter/ 228
 magyar irodalom
 ld. irodalom, magyar
 vers
 "Magyar Kurir" 569
 "Magyar Mineralogia..." /Ben-
 kő Ferenc/ 299
 "Magyar Museum"
 ld. "Kassai Magyar Museum"
 magyar nyelv
 ld. nyelv, magyar
 magyar szent korona
 ld. korona, magyar
 Magyar Társaság
 ld. Magyar Tudós Társaság
 Magyar Tenger
 ld. B a l a t o n
 magyar történelem
 ld. történelem, magyar
 Magyar Tudós Társaság 635
 682 698 754 763
 magyarok eredete
 ld. történelem, magyar

"A Magyarok eredetéről "
 /Kézai Simon/ 775
 Magyarország története
 ld. történelem, magyar
 M a g y a r o r s z á g 548
 549 615 634 709 710 767
 876
 - folyói 479 480 491 501
 513 514 622 630 631
 645 646 672 675 676
 - tavai 686 687
 - városai 479 480 491 501
 513 514 622 630 631 645
 646 672 675 676
 mahagoni fa 580
 mahogány fa
 ld. mahagoni fa
 MAJER János 94
 MAKÓ Pál 129
 M a l a b á r 334
 MALAMINA, Cesare 185
 M á r a m a r o s - s z i -
 g e t 622
 MARCELLI /apát ur/ 189
 M á r c h 501
 marha
 ld. szarvasmarha
 MÁRIA TERÉZIA 82 305 323
 451 549
 MÁRIA THERESIA
 ld. MÁRIA TERÉZIA
 M a r o k k ó 211
 M a r o s 646
 maszlag 251
 materializmus
 ld. világnézet
 M a t z d o r f 676
 MÁTYÁS király 644
 MÁTYUS István 619
 MAURER /kapitány/ 386

MAXIMILIAN, II. 267

MEANTYS Tamás 88

mecénások 277 494 585 592
607 635 682 754 768

medve 460

megfigyelés
ld. természettudomány

"Meg-szabadított Jerusalemb"
/Tasso. Ford. Baróti Sza-
bó Dávid./ 369

meggygyűlés
ld. gyűlés

méhék 23 24 39 41 69 123
484 856

meleg 799 857

"Melon sur le Commerce" 803

méltóságok
ld. tisztségek

"Memoires pour servir a
l' Histoire de la vie de
M. de Fontanelle..." /Trub-
let/ 845

"Memoire s pour servir a
l' Histoire de la Vie...de
la Motte" 846

mentés /élet/ 284

menyő-szivató
ld. villámhárító

mercurius
ld. kénese /higany/

méreg 247 251 276 749

mérgező ádáz
ld. mérgező növények

mérgező növények 251

mérgezés 251 276

"Merop " /Ford. Péczeli Jó-
zsef/ 240

mértékegység 806

mértékletesség 265 872

mértéktelenség 872

mese 762 834 835 836 843

- mondók 762 834 835 836
843

"Messiás " /Klopstock. Ford.
Kazinczy Ferenc/ 448

mesterségek 475 515 584
585 730

mész 276

messze-látó üveg tsők
ld. távcső

metafizika 102

"Metamorphosis " /Ovidius/
835

METASTASIO, Pietro Trapassi
135

meteorológia 857

metszet 231

mezőgazdaság
ld. még: állattenyésztés
növénytermesztés

mezőgazdaság 370 807 865

M i c h e l s d o r f 676

MIHÁLYI KOVÁTS István
ld. KOVÁTS István, MIHÁLYI

MIKOVINYI Sámuel 584

mikroszkóp 459 798

MILLOT 357

MILTON, John 888

"Mindenek Gyűjtemény" 14 17
215 354 441 569 635 636 767
768

- célja, programja 14 16
17 384 403 767 768

- előfizetése 17 215 278
388 357 376 403 412
635 683 714 765 768

- időszakossága 17 396
714 764 768

- munkatársai 14 34 215
535 536 586 753 768

- szerkesztősége 118 146
208 215 278 357 396
412 535 536 586 608
636 656 753 765 767
768

- tartalomjegyzéke 15 402
589 766 769 894

- terjesztése 288 376 412
636 765 768
- minerologia
ld. ásványtan
- MINGARELLI, Luigi 214
- Miskolc 630
- mitologia 835
- Mitrovitz 468
- MIZALD Antal 228
- Moguntziai Választó Fejedele-
lem 725
- Mogor
ld. magyar
- Mohács 491
- moly
ld. hernyó
- mómia
ld. mumia
- monarchia 26 593 594
- "Monita paterna..." /Dániel
István. Ford. Dániel Po-
lyxena/ 94
- Monomotapa /ország,
a Kaffer Birodalom része,
ma Rhodésia egy része/ 211
- MONTAUSIER 431
- MONTESQUIEU, Charles de Se-
condat 494 658 659 668
669 840
- MONTGOLSIER-testvérek 128
138 155
- MONTMORENCY Matthieu Jena
hg. 346
- MORELLI
ld. MORELLY
- MORELLY 214
- MORERI 790
- "Morning Paper" 450
- Moson Vármegye 709
- Moson-magyaró-
vár 491
- Mosony 491
- MOTTE, de la
ld. LAMOTTE
- MULLER 459
- mumia 809
- Munkács 631
- munkaszünet /nyomdászok/
396
- Muraköz 672
- Murány 630
- "Museum Pio-Clementinum"
214
- Muszka Birodalom
ld. Oroszország
- "Muszka Ország Geográfiája"
/Plschnjew/ 332
- Muszka Tsászárné
ld. KATALIN, II.
- muzeum 335 783
- "Museum Herculanense" 807
- műfordítás
ld. fordítás
- MÜLLER Ferentz 280
- művelődés
ld. közművelődés
- műveltség
ld. közművelődés
- művészetek 584 585 815 817
877 878 879 880-883
- N. S. Hódosról 385
- N***Ur Fejér Vármegyéből 75
- nadály
ld. pióca
- NADÁNYI János 228 233
- Nagy-Brittannia
ld. Anglia
- NAGY FRIDERIK
ld. FRIGYES, II.
- NAGY Ignác 387 427

N a g y - G y ő r
 ld. G y ő r
 N a g y - H o n t Vármegye
 ld. H o n t Vármegye
 NAGY István 266 570 705
 NAGY János 698
 NAGY Lajos
 ld. LAJOS, XIV.
 N a g y - s z o m b a t 501
 nagyító üveg-tső
 ld. mikroszkóp
 N a g y - V á r a d 645
 NALÁTZI József 682
 N á n d o r f e h é r v á r
 ld. B e l g r á d
 Náni Könyves-Ház[ra] 214
 nap /a hét napjai/ 688
 napfogtyakozás 173 179
 naprendszer 849
 nárcisz 560
 "Naturgeschichte der Vier-
 füssigen Thiere" /Buffon/
 194
 naturalista /itt: materia-
 lista/
 ld. világnézet
 nekrolog
 ld. még: sirvers
 nekrolog 82 88 120 156 303
 386 387 443 559 568 579
 595 876
 nemesség 251 515 544 804
 Német Birodalom
 ld. Német Római Birodalom
 "Német Ördög"
 ld. LAUDON, Gideon Ernst
 br.
 Német Római Birodalom
 ld. N é m e t o r s z á g
 NÉMETI Mihály 516
 N é m e t o r s z á g 168
 327 439 492 498 651 725 805

nemzet
 ld. még: hazafiság
 nemzet 573 584 585 592
 nemzet művelése
 ld. közművelődés
 nemzet pallérozása
 ld. közművelődés
 nemzetgyűlés 874
 nemzeti gyűlés
 ld. nemzetgyűlés
 nemzeti öntudat
 ld. még: hazafiasság
 nemzeti öntudat 505 509
 534 555 558 573 635 721
 nemzeti viselet
 ld. viselet
 nemzetiségek 585 831
 nép 413 414 592
 népesedéelmélet 29 62
 564 565
 népesség 29 30 62 99 104
 121 327 418 463 467 468
 564 565 592 651 652 850
 népmese
 ld. mese
 népmozgalom 29 104
 népművelés
 ld. közművelődés
 néprajz 167 177 187 211
 334 461
 népszámlálás 99 104 332
 N é r a /folyó/ 501
 NEUTON
 ld. NEWTON Isaac
 nevelés
 ld. még: didaktika
 iskolák
 pedagógia
 példakép
 nevelés 314 352 461 731
 740 872
 névsor 578
 NEWTON, Isaac 1 20

- néző-színhely
ld. színház
- nigella sativa
ld. tövisalma
- N i e d e r l a n d
ld. /itt/: B e l g i u m
- nikolsburgi béke 875
- N ó g r á d Vármegye 709
- normás iskolák
ld. iskolák
- "Novae deliciae eruditorum"
/Fontani/ 190
- nők 94 110 757
- helyzete 11 53 246
 - műveltsége 11 53 83 110
137 247
- növények 111 236 251 276
- természet 10 70 755
 - védelem 40 150 744
- numizmatika 141 621 792 793
794
- "Nyájas Muzsa" /Nagy János/
698
- nyavalyatörés
ld. epilepszia
- nyelv 776 777
- francia 776 777 780 813
 - görög 770
 - héber 771
 - latin 227 608 664 665
772 813
 - magyar 25 33 222 227
238 240 312 448 453
475 504 535 536 569
608 626 647 650 656
663 664 665 682 729
730 774
 - helyesírás 36 309
389
 - hasonlítás 33 774
- hivatalossá tétele
292 383 420 448 453
504 510 626 650 663-
665 734
 - művelés 25 222 238
240 312 383 448 453
475 494 504 535 536
569 584 585 626 650
656 663 664 665 682
 - nyelvtan 277 389 494
710
 - rokonság 33 774
 - szókincs 309 729 730
774
 - tanulás 312 475 504
626 650
 - történet 33
 - tudás 585
 - olasz 778
 - spanyol 779
- nyelvtan 36 780
- nyelvtan
ld. még: helyesírás
- nyilvános könyvtár
ld. olvasó kabinet
- N y i t r a 501
- N y i t r a /folyó/ 501
- N y i t r a Vármegye 709
- Nyitrai Püspökség 549
- nyomdák 118 158 268 383 396
476 770
- nyomdafesték 158
- nyomozás 168
- nyulrekettye 188
- "Observ. sur la Grammaire
Philosophique " 780
- "Observations l' Art de
Traduire par D'Alambert "
68

observatorium
 ld. csillagvizsgálók
 ódák 885
 "Oeconomische Beyträge"
 /Sprenger/ 428
 okkult jelenségek 198 202
 ókor 807 816
 oktatás
 ld. iskolák
 pedagógia
 O c s a k o v 637, 638
 O l á h - O r s z á g
 ld. R o m á n i a /D. része/
 olasz nyelv
 ld. nyelv, olasz
 O l a s z o r s z á g 440
 d' OLIVÉT, M. 1' Abbé 824
 olvasás 3 11 18 20 35 163
 339 340 569 664 665
 olvasó kabinet
 ld. még: könyvtár
 olvasó kabinet 268 280 516
 olvasók 224 293
 ón 487
 órátor
 ld. szónok
 orátió
 ld. szónoklás
 ORTZY László, br. 653
 ORTZY Lőrintz 120 157
 "Orfeus" 619
 Orleansi Hercegi Ház 725
 O r m u s - s z i g e t
 ld. H o r m u s s z i g e t
 Orosz Fejedelmi Ház 725
 O r o s z o r s z á g 332
 572 637 638 725
 országgyűlés 504 602 623
 635 682 734
 O r s z á g - u t j a /Bu-
 da/ 358

orvosok 735 764
 orvostudomány 42 735
 "Osmanographia, az-az a Tö-
 rök birodalom...sommás le-
 írása " /Detsi Sámuel/ 237
 OSTERWALD, Fridrik János
 222
 OTROKÓCSI FÓRIS Ferenc 33
 OTROKÓTSI FÓRIS Ferentz
 ld. OTROKÓCSI FÓRIS Ferenc
 O t z a k o v
 ld. O c s a k o v
 Ó v á r
 ld. M o s o n m a g y a r -
 ó v á r
 OVIDIUS, Publius Naso 835
 O - W h y - e sziget
 ld. H a w a i i szigete

 ökör
 ld. szarvasmarha
 ökörnál 296
 öltözködés
 ld. divat
 viselet
 öngyilkosság 257
 önkényuralom 26 593 594
 önművelés 163
 öregség 285 853
 ŐRI FÜLEP Gábor 300
 örlés 806
 összeesküvés 375 377
 özvegyek 177 334 752

 P - - ban /álnév/ 553 558
 P. A. Pozsonban, 4. eszten-
 dőbéli Kis Pap 162 647
 P. J.
 ld. PÉCZELI József

P. N. P Pestről 626
 P a c i f i c u m
 ld. C s e n d e s ó c e -
 á n
 PALATINI /a Máramarosi Udva-
 ri Kamara fizikusa/ 452
 P a k r á t z 467
 Palatinátusi Választó Feje-
 delem /Pfalz/ 725
 P a l i c s a i - t ó 686
 P a l i t s a i - t ó
 ld. P a l i c s a i t ó
 PALLAS, Piero Simon 86
 palota /kinai/ 854
 pályázat 12 277 357 494
 "Pamela " /Richardson/ 317
 pamut-plánta
 ld. gyapot
 PAP Mihály, SZATMÁRI 266
 pápai áldás 554
 papirmalmok 268
 papnevelő
 ld. még: Pesti Szeminárium,
 Pozsonyi Szeminá-
 rium
 papnevelő 255
 párbaj 867 868
 P á r i z s 267 432 810
 Párizsi Orvosi Társaság 12
 Párizsi Tudós Akadémia
 ld. Francia Tudományos
 Akadémia
 P á r m a 248
 pásztori vers
 ld. ekloga
 pásztorok 643 716
 paszkvillus 414
 PATAKY Miklós 538 572 637
 638
 "Paterna monita..."
 ld. "Monita paterna..."

P e c k i n
 ld. P e k i n g
 P é c s 290
 Pécsi Püspökség 548
 PÉCZELI József 240 476
 534 568 581 595 620 656
 767 768 848
 pedagógia
 ld. még: didaktika
 iskolák
 nevelés
 pedagógia 352 383 481 493
 872
 P e k i n g 854
 példabeszéd 251 279
 példakép
 ld. még: nevelés
 oktatás /iskolák/
 példakép 731 740 839 872
 pénz 141 621 792-794 796
 802
 PERICLES 173 287
 PERO, Konon lánya 73
 P e r u 33
 P e s t 840 607
 P e s t Vármegye 558 710
 PESTI NEVENDEK PAP /álnév/
 400
 Pesti Pap-nevelő Ház
 ld. Pesti Szeminárium
 Pesti Szeminárium 453 626
 PESTI SZEMINÁRIUMBÓL /álnév/
 387 427 663
 PESTI SZEMINÁRIUMBÓL, 3. esz-
 tendőbéli Kis Pap /álnév/
 352
 pestis 8
 P é t e r v á r a 468
 PETRÓCZI Katalin Szidónia
 94
 PETRÓTZI Katalin Szidónia
 ld. PETRÓCZI Katalin Szi-
 dónia

PÉTZELI József
ld. PÉCZELI József
PHOTIONUS 190
physica
ld. /itt:/ természettudo-
mány
PICTET Benedek
ld. PIKTET Benedek
PIKTÉT Benedek 94 300
P i l i s Vármegye 710
PINCON kapitány 56 223
pióca 47
platina 487 796
PLATO
ld. PLATON
"Plátó köztársasága " 814
PLATON 122 431 814
PLINIUS, Gaius Secundus 122
PLSCHNJEV 332
PLUTARCHOS 173 823
"Plutarchos " /Dryden/ 823
PLUTÁRHOS
ld. PLUTARCHOS
poetica historia
ld. mese
poezis
ld. vers /költészet/
pompa
ld. fényüzés
P o k o l - t ó 687
politika 808 830 869
PÓP
ld. POPE, Alexander
POPE, Alexander 541 890
P o p e r 676
P o p r á d 676
Porosz Fejedelmi Ház 725
P o r o s z o r s z á g
ld. N é m e t o r s z á g
portéka
ld. áru

Portugál Fejedelmi Ház 724
P o r t u g á l i a 724
P o s e g a 467
P o s o w i c z 550
posta
ld. madárposta
postagalamb 472 473 603
POTEMKIN, Gregor Alexandro-
vics, hg. 637 638
P o z s o n y 255 312 421
479 623 639 695 752
P o z s o n y Vármegye 709
POZSONBÓL, 1. eszt. Nev. Pap
/álnév/ 227
"Pozsoni Kert..." /Lippai
János/ 228 301 302 390
Pozsoni Pap-nevelő Ház
ld. Pozsonyi Szeminárium
Pozsonyi Papi Nevelő Ház
ld. Pozsonyi Szeminárium
POZSONYI SZEMINÁRIUMBÓL
/álnév/ 253 254 259 272
294 304 306 313 314 316
348 394 395 426 432 447
470 486 518 541 575 583
628 632 706 712
Pozsonyi Szeminárium 209
255 420 427 453 569 608
695
P r á g a 439
PRAXITELES 485
PRAY György 775
PRIESTLEY, D. Joseph 111
"Principes du Droit Natu-
rel" /Burmalaqui/ 18
prókátor
ld. ügyvéd
protestánsok 89 267 510
752 874 875
protestantizmus
ld. még: vallás
protestantizmus 874 875

P r u s z s z i a
 ld. P o r o s z o r -
 s z á g
 prüsszentés 800
 PSOMKA /lengyel földesur/
 544
 pszichologia
 ld. lélektan
 P u d l e i n 676
 puskapor 85 796
 püspökségek 548 549
 PÜTTER István 327

 QUINTILIANUS, Marcus Fabius
 819

 R. M. Győrből
 ld. RÉVAI Miklós
 R á b a 513
 RABAUT, St. Etienne, de 874
 R á b c a 513
 RABENER, Gottlieb Wilhelm 25
 149
 rablás /politikai/ 375 377
 RABNER
 ld. RABENER, Gottlieb Wil-
 helm
 "Rabner Satiráji: vagy is
 gunyoló Beszédei..." 25 149
 rabok 372
 RACINE, Jean 656
 RÁDAY Gedeon 603
 rajzás 69
 RÁKÓCZI Ferenc 110
 RÁKÓTZI Ferentz
 ld. RÁKÓCZI Ferenc
 RAMBACH 570
 RAMSDEN 524 705

R á p t z a
 ld. R á b c a
 R á t z - v á r o s /Buda/
 358
 REÁL 26
 R é c á n 492 493
 receptek
 ld. még: tanácsok
 receptek 40 50 51 70 71
 72 114 132 152 158 188 195
 236 247 250 262 263
 264 344 345 356 364 367
 371 458 735 740 749
 reformáció
 ld.: ellenreformáció
 protestantizmus
 regény 317
 régészeti 791 807
 régiségek
 ld. régészet
 REIGERSBERG Mária 95
 REIMARUS Hermann Sámuel 98
 rejtett szó
 ld. szőrejtvény
 rendelet 89 367 510 644
 756
 R é v - K o m á r o m
 ld. K o m á r o m
 RÉVAI Miklós 397 698
 réz 247 487
 Riccardi Könyves-háza
 ld. Riccardiana Biblio-
 theca
 Riccardiana Bibliotheca 190
 RICHARDSON, James 106
 RICHARDSON Sámuel 317
 ROBERT-testvérek 128 148
 ROCHON 450
 R ó m a 214
 Római birodalom
 ld. Német Római Birodalom,
 Németország

Római Birodalom /ókor/ 658
 659 816 821 822 826
 római császárok 822 826
 "A Római Literaturáról " 820
 római pápa 725
 Római Szent Birodalom
 ld. még: Német Római Biro-
 dalom, Németország
 Római Szent Birodalombéli
 Választó Fejedelmek 725
 ROMAIN 166
 román
 ld. regény
 Románia 258
 ROUSSEAU, Jean Baptiste 368
 ROZIER, Pilatre 128 138 166
 rozs 318
 rózsa 560
 rozsda 72 247
 Rozsnyó bányá 630
 Rozsnyói Püspökség 549
 rubin 859
 Rumos - sziget
 ld. Hormus-sziget
 Rust 686
 S. S. Szerémből, Vukovárról
 658 659 729 730
 Sabaria
 ld. Szombathely
 Sajó 630
 sakk 584 855
 SALAMON király 77
 "Salamon" /Gessner. Ford.
 Kazinczy Ferentz/ 448
 Salankemen 468
 saláta 70

"Salzburger Intelligenz-
 blatt" 247
 San Salvador 30
 SÁNDOR, VI. 223
 sárgarépa 250
 SÁRKÖZY István 490
 Sáros - Patak 631
 Sárviz 513
 Saxonia
 ld. Szászország
 "Sceita d' Opusculi interes-
 santi" 150
 SCHAFFSTBURY
 ld. SHAFTESBURY, Anthony
 schakk-játék
 ld. sakk
 SCHWAMMERDAM 798
 SCHWARTZ 85
 Schweitz
 ld. Svájc
 SCHWENDI Lázár 267
 SCHWERIN, gr. 439
 SCIPIO 97 103
 Sebes - Körös 645
 segélyezés
 ld. még: adományozás
 jótékonyság
 segélyezés 255 310 752
 SEILER, Fridrik György 745
 selyem 827
 selyembogár 827
 SENECA, Lucius Annaeus 122
 SHAFTESBURY, Anthony 54
 SHAKESPEÁR
 ld. SHAKESPEARE, William
 SHAKESPEARE, William 673
674
 Sellye 501
 seregély-ferdő 371 428

- "Sévigné Aszszonyságnak Le-
velei" 844
- SÉVIGNÉ, Maria de Rabutin-
Chantel 844
- S i á m
ld. S z i á m
- 'sidó nyelv
ld. nyelv, héber
- SIEBENKEES, prof. 498
- S i l é n i 501
- SILVESTER, II. 554
- S i m o n t o r n y a 513
514
- S i ó 513
- sir
- emlék 82 88 559 640
- felirat 381
- vers 82 88
- sirvers
ld. még: nekrolog
- S i r m i a
ld. S i r m i u m
- Sirmiai Püspökség 549
- S i r m i u m /ókori város/
432
- "Skitze von Wien" 99
- skorbut 474
- smaragd 859
- SOLON 431
- sólyom 473
- S o m o g y Vármegye 710
- S o p r o n 516 686
- S o p r o n Vármegye 709
- S ó r i - t ó 686
- S p a n y o l o r s z á g
137 724 725
- Spanyol Fejedelmi Ház 724
725
- spanyol nyelv
ld. nyelv, spanyol
- SPILENBERG Pál, HADUSFALVI
523
- SPRENGER, Baltazár 150
- SPRENGER, Kurt prof. 371
428
- statisztika 183 184 564
565 651 652
- S t r a s s b u r g 388
- S t e i n b a c h i t ó
687
- stilus
ld. stilisztika
- stiliztika 2 841 877 879
880 881 886
- STREIBIG 367
- "Strum és Tiede Istennel
való Társalkodása" 629
- "Stuttgarti Gazdaságról"
152
- STZIOPIO
ld. SCIPPIO
- sublime
ld. magasztos
- SUHM, Burkhárd 102 303
- SULLI /fr. miniszter/ 413
- sulypát /Lapis Bononien-
sis/ 506
- S u m a t r a
ld. S z u m a t r e
- "Sur la Nature de Sublime,
par le P. Castel" 882
- SÜSSMILCH, Johann Peter
356
- SÜSZMILCH, Johann Peter
ld. SÜSSMILCH, Johann Pe-
ter
- sütés 262
- S v á j c 178
- Svájci Fejedelmi Ház 725
- S v é d o r s z á g 178
- S v é t z i a
ld. S v á j c
- SCHWIETEN, Gerhard van br.
451

S y r m i a
 ld. S i r m i u m
 "Systeme de la Nature" /Vol-
 taire/ 339

 SZ. J. P. P. 144
 SZ. M. 543 557 559 601 609
 657
 Sz. Márk Könyves-Ház 214
 Sz. S. J. 25
 szabadság 537
 szabályok 815
 SZABÓ Dávid
 ld. BARÓTI SZABÓ Dávid
 SZABÓ Dávid
 ld. BARCZAFALVI SZABÓ Dávid
 S z a b o l c s Vármegye 505
 SZAKONYI József 341
 S z a k s z o n i a
 ld. S z á s z o r s z á g
 Szakszóniai Elector 725
 S z a l a Vármegye
 ld. Z a l a Vármegye
 S z a m o s 645
 szántás-vetés
 ld. mezőgazdaság
 szappan 171
 S z a r v a s 646
 szarvasmarha 8 71 370 863
 S z á s z o r s z á g 370
 S z a t m á r 645
 S z a t m á r - N é m e t i
 645
 SZATMÁRI KIRÁLY Pál
 ld. KIRÁLY Pál, SZATMÁRI
 SZATMÁRI PAP Mihály
 ld. PAP Mihály, SZATMÁRI
 SZATMÁRRÓL
 ld. FÖLDI János

S z á v a 675
 százszorszép 560
 S z e g e d 622
 szegénység 557 872
 szél 111 857
 S z é k e s - f e h é r -
 v á r 387
 S z e k s z á r d 514
 szellemesség 23 232 239
 szellőztetés 111
 szem 371 428
 szeminárium
 ld. papnevelő
 SZEMIRAMISZ 122
 szén 276
 széna 178
 SZENDREI BALOG Sámuel 242
 Szent Irás 771
 szentkorona
 ld. korona
 S z e n t - M i k l ó s 501
 szép 840 842 872 880 881
 Szepesi Püspökség 549
 S z e r b i a 335
 S z e r e d 501
 S z e r é m Vármegye 754
 S z e r é m s é g 433 468
 szerencse 174 743
 szerencsétlenség 166
 szeretet 244 245 314 363
 S z e r v i a
 ld. S z e r b i a
 S z i á m 177
 S z i c i l i a 725
 Szicíliai Fejedelmi Ház
 725
 "Sziegvárt" 619

S z i g e t
ld. M á r a m a r o s -
s z i g e t

SZILÁGYI Sámuel 620

SZILASSY László 222

színészet 292 893

színház 3 607 893

szirup 250

S z l o v é n i a 433 467
488

szobanövények
ld. növények

szokások 55 228 259 334 461
474 528 640 708 746 800 809
867 868

szókincs 770 772 776
- magyar 309 730 774 775
- szak 730 735

S z o l n o k 622 630

S z o m b a t h e l y 423
513 676

Szombathelyi Püspökség 549

SZOMBATHI János 33 124 775

Szomorú játék
ld. dráma

szórejtvény 5 22 28 32 37
49 58 65 74 75 117 126 127
130 140 145 154 160 165 170
182 192 197 205 206 213 219
226 230 232 235 242 254 261
272 282 295 307 316 325 330
337 341 349 355 360 366 374
379 385 392 399 408 416 425
436 442 447 457 466 470 478
483 490 496 503 512 518 527
533 540 546 552 562 567 574
583 588 591 597 605 613 618
628 633 642 649 655 662 667
671 678 685 694 702 707 713
723 727 733 742 751 760
- írása 3 6 34

szomszéd népek
ld. nemzetiségek

szónok 815 817 877 878 879

szónoklás 815 817 877 878
879 883

szórakozás 317 855

szótár 338 789 790

SZÖKE János 643

S z u m a t r a 77

"Szükségben segítő köny-
vetske" 273,

szülészet 393

szülésznő 393

születek
ld. statisztika

szürop
ld. szirup

SZVORÉNYI József Michael
382

T. S. 267

T a b á n
ld. R á t z - v á r o s
/Buda/

TACITUS, Cornelius 825

"Tacitus" /Blatterie, de la/
825

takarmányozás
ld. még: állattenyésztés

takarmányozás 151 178 796

találmányok
ld. még: felfedezések

találmányok 85 124 128 138
142 148 155 158 161 450
525 796 798

találós kérdés
ld. találós mese

találós mese 4 21 27 31
37 48 58 65 92 101 108
116 124 125 130 139 144
153 159 164 169 181 191
196 204 212 218 225 229
234 241 253 260 271 281
294 306 315 324 329 336
341 348 354 359 365 373
378 384 391 398 407 415

424 439 441 446 456 465 469
 477 482 489 495 502 511 517
 526 532 539 545 551 561 566
 574 582 587 590 596 604 612
 617 627 632 641 648 654 661
 666 670 677 684 693 701 706
 712 722 726 732 741 750 759
 - irása 3 6 34 423
 tanácsok
 ld. még: receptek
 tanácsok 46 47 72 90 91 98
 129 158 283 285 351 362 401
 410 600 681 739
 - állattenyésztés 8 10 23
 24 39 41 69 71 123 151
 178 370 484 796
 - egészségügy 111 114 129
 132 152 194 203 220 221
 257 264 276 279 284 286
 298 356 364 738 740 749
 758
 - gyógyszer 188 247 251 367
 371 428 449 749 796
 - háztartás 51 114 171 236
 250 252 262 263 264 273
 279 344 345 458 699 794
 806
 - mezőgazdaság 40 50 70 100
 150 195 681 719 744 806
 - táplálkozás 52 286 409 708
 746
 tananyag
 ld. pedagógia
 "Tancréd" /Voltaire. Ford.
 Péczeli József/ 240
 tanításmód
 ld. didaktika
 tankötelezettség 383
 "Tankréd"
 ld. "Tancréd"
 tantárgy 383 493
 tanterv 383 493
 tanulás 20 312 475 504 626
 650

táplálkozás 52 228 265
 273 286 298 308 409 708
 746 862
 társadalom
 ld. még: törvény
 társadalom 18 26 43 593
 594 668 669
 társaság
 ld. társadalom
 társaságok 137 516 544
 569 811 852
 - tudós 277 635 682 698
 754 763 810 811 847
 tartalomjegyzék 15 402 589
 766 769 894
 TASSO, Torquatus 369
 T a t á r O r s z á g 167
 tavak 113 686 687
 távcső 450
 Te Deum 310
 tej 409
 teknősbéka 862
 TELEKI Ádám, gr. 233
 TELEKI Domokos, gr. 695
 TELEKI Sámuel, gr. 695
 telescopium
 ld. távcső
 T e m e s 501 646
 T e m e s v á r 646
 temetkezés 528 640 809
 temető-oszlop
 ld. siremlék
 templom 528 640
 tengeri medvék
 ld. főka, sörényes
 teozófia 202
 természet vi'sgálók
 ld. természettudósok
 Természeti Gyűjtemény
 ld. muzeum

természeti jelenségek 172 173
296

természettudomány 7 98 111
506 798 799 856 858

természettudósok 764 798 799
856

TERRAI /fr. miniszter/ 414

tenger 851 852

testamentum
ld. végrendelet

tetszhalál 220 221

theatrum
ld. színház

"Theologia Pastoralis" /Hor-
váth Mihály/ 382

theosofia
ld. teozófia

TIBERIUS, Claudius 826

TIEDEMANN, Dietrich Friderik
198 202

T i h a n y 686

tirannusság
ld. önkényuralom

T i s z a 501 622 630 631 645
646 687

- mellékfolyói 630 631 645
646

tisztázkodás 129 474

tiszteletadás 258 439

tisztítás 458

tisztségek 578 872

- egyházi 548 549

- világi 615

tisztujítás
ld. választás

T o k a j 622

tok
ld. hal

tolerantzia
ld. türelmi rendelet

toll-bokréta
ld. tolldisz

tolldisz 861

T o l n a 491

T o l n a Vármegye 710

topáz 859

Toskánai Fejedeleme Leopold
ld. LEOPOLD, II.

TÓT József 353

T ó t O r s z á g
ld. /itt:/ S z l o v é -
n i a

TÓTFALUSI KIS Miklós 585

többnejűség 177

tömlőt
ld. börtön

T ö m ö s
ld. T e m e s

Török Fejedelmi Ház 725

török háború
ld. még: történelem

török háború 119 258 269
270 310 319 350 361 576
577 637 638

"Török utazás " /Chemniczai
Antal/ 162

TÖRÖK Zsigmond 494

T ö r ö k o r s z á g 725

történelem 781 782-786
792-794

- egyetemes 267 781 829
831

- francia 413 414 444
445 519 788

- görög 246 813

- lengyel 375 377

- magyar 33 44 45 112
258 259 269 270 310
331 350 361 509 534
553 554 576 577 581
603 611 636 658 659
775

- római 246 658 659 816
821-826

történetírás 781 783-786 788
 - módszerei 785 786 788 833
 történetírók 781 785 786 788
 833
 történettudomány
 ld. történetírás
 törvény
 ld. még: társadalom
 törvény 18 26 43 326 498 556
 593 594 668 669 717 805
 törvényesség 537
 törvénykezés 593 594 668 669
 717 805
 törvénykönyv 805
 tövis alma 251
 "Tract. du Duello " 867
 TRAJAN
 ld. TRAJANUS
 TRAJANUS, Marcus Ulpius 335
 521
 Trajanus császár hidja 335
 521
 T r a n s i l v a n i a
 ld. E r d é l y
 TRATTNER 455
 T r e n c s é n Vármegye 709
 TRENCK, Friderich 57 60 67
380 579 619
 "Trenk élete"
 ld. "Báró Trenk Fridrik
 életének..."
 TRENK Fridrik
 ld. TRENCK, Friedrich
 T r e n t s i n Vármegye
 ld. T r e n c s é n Vár-
 megye
 Treviri Választó Fejedelem
 725
 "Trimabeutica Pannoniae..."
 400
 TRUBLET 845
 T s á d é k i t ó
 ld. C s á d é k i t ó

T s i r b a i t ó
 ld. C s i r b a i t ó
 TSCHERDTKOW gr. 188
 tsizmediák
 ld. vargák
 tudomány 172 383 584 585
 787 866
 tudós társaságok
 ld. akadémia
 társaságok, tudós
 tudósok 83 795
 tudatlanság 172
 T u n k i n O r s z á g
 ld. B a k b o /Viet-
 nam/
 TURENN, Henri de Latour
176
 TURGO /fr. miniszter/ 414
 T u r i n 471
 tü 861
 tünetek
 ld. egészségügy
 türelmi rendelet 89 874
 875
 tűzet okádó hegyek
 ld. vulkán
 tűzoltás 90 796
 Tyrannusság
 ld. önkényuralom
 "Txid Szomorú Játéka " /Te-
 leki Ádám./ 233
 U j - A r a d
 ld. A r a d
 ujév 404
 U j - L a k 468
 U j - V á r o s /Buda/
 358
 ujság 224 839
 U j - V i d é k 480
 U n g - V á r 631

"Ur Jesus Kristusnak kin-szen-
vedéseiről..." /Rambach János.
Ford. Nagy István./ 570 705

utleírás 9 30 56 199 223 334
343 372 440 799

ügyvéd 818 819

ünnepség 96 653

üveg 51

üzemek 801

V á c 480

Váci Püspökség 549

vadászat 406 410 460

vadgesztenye 171

V á g 501

V á g b e s z t e r c e 501

vakond 147

válás 167

választás 578

választófejedelemségek 725

választójog 537

VALLA, Hiacint 629

vallás

ld. még: protestantizmus

vallás 89 267 510 748 874
875

vallásosság 81 87 97

VALLIERE /kisasszony/ 437
438

"Válogatott elme futtatások"
619

vándorhalak 421

vándormadarak 417 419

vár

ld. komáromi vár

Várad Püspökség 549

vargák 163

VARGYAS DÁNIEL Polikszena
ld. DÁNIEL Polyxena

VARGYAS István Dániel
ld. DÁNIEL István

vármegyék 709 710

városok

- magyar 479 480 491 501
513 514 622 630 631
645 646 672 675 676

- szlovén 467 468

VARRO, Marcus Terentius
122

vas 487

V a s Vármegye 709

vasszerszámok 72

végrendelet 175

V e l e n c e 214

Velencei doge 725

vendégség 739

vénség

ld. öregség

ventillátor 111

VERGILIUS, Publius Naso
619 886 890

VERMANDOIS hg. /XIV. Lajos
természetes fia/ 437 438

VERNER, prédikátor 752

V e r ő c e 467

V e r ő t z e

ld. V e r ő c e

vers 1 16 19 44 45 79 80
120 156 157 189 200 201
209 227 237 270 290 291
303 313 321 350 353 361
386 387 404 406 426 434
443 452 529 534 538 543
547 553 563 568 576 577
595 601 609 611 616 629
637 638 643 647 657 663
679 680 695 696 703 704
715 716 718 728 736 737
848 885

- fajai 232 313 414 588
885 888 889

- elmélet 2 25 149 231-
233 239 773 877 880
882 884-887 889

"Versuch in anmüthigen...Philosophischen Remarquen... über Gegenstände " /Zimmermann Joh. Georg./ 88

VERTHESZ /a pesti Mindenségek Tanítója/ 598

V e r u c i a
ld. V e r ő c e

veszettség 188 367

V e s z p r é m Vármegye 710

Veszprémi Püspökség 548

vetés 195 744

V e z u v 807 828

vicc 411

"Vie de Plutarque " /Dryden/ 823

V i g - V á r o s /Buda/ 358

vigjáték 240

vihar

ld. még: időjárás

vihar 91 98 111 129

világegyetem 42 849

világi tisztségek
ld. tisztségek

világító kövek 506

világító virágok 506

világnézet 364 764

villámhárító 98

villámlás 91 98 129

virágok 50 560

VIRGILIUS

ld. VERGILIUS

"Virgilius Eklogái " 619

virtus 868 872

V i s e g r á d 491

viselet 297 429 505 555 558
635 756 861

vitézi énekek
ld. versek

vitézi költemény
ld. eposz

vitézi öltözet
ld. viselet

viz 274 283 851

viza
ld. hal

vizesés 687

vizimalom 521

vizszabályozás 113

vizsga 508

VOLTAIRE, Francois-Marie
Aronet 339 542 620 840

V u k o v á r 468

vulkán 828

W. I.

ld. WESZPRÉMI István

"Wahrhafte Erzählung der
Schicksale des gewesenen
Kaiserl..." 380

WAPPLER, Cristian Friderik
375

WATT, James 525

WÉBER Simon Péter 300 476
639

WEINGAND 581

WERNER Ábrahám 299

westfaliai béke 829 830

W e s t m i n s t e r 640

W e s t m ü n s t e r
ld. W e s t m i n s t e r

"Wie können Frauenzimmer
frohe Mütter gesunder Kin-
der werden..." /Hofmann
György Friderik/ 352

WILHELM 808

WOLF, Friedrich August 102

"Wolf' Metaphysikája" 102

WESZPRÉMI István 8 141 352
390

XENOPHON 122

YOUNG, Eduard 476 560

YUNG

ld. YOUNG, Eduard

"Yung Éjtzakáji és egyéb
munkáji..." /Pétzeli Jó-
zsef/ 560

zafir 859

Z a g y v a 630

Z a l a Vármegye 710

ZALEUKOS /ie. 7. sz. törvény-
hozó/ 556

ZALEUQUE

ld. ZALEUKOS

Z e m l i n

ld. Z i m o n y

Z e m p l é n Vármegye 710

ZIMMERMANN Joh. Georg. 88

Z i m o n y 468

Z ó l y o m Vármegye 709

ZOILLOS /ie. 4. szd. gör.
rétor/ 237 601

ZOILUS

ld. ZOILLOS

zöldborsó 344 345

Z ö l d - t ó 687

zöldségtermesztés

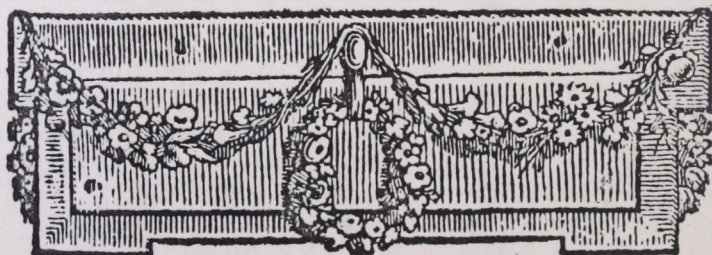
ld. növények, termesztés

ZRINYI Miklós 603

zsarnokság

ld. önkényuralom

zsoltár 77



T a r t a l o m

Előszó	3
A "Mindenest Gyűjtemény" és megjelenésének körülményei	5
A felvilágosodás és a korabeli magyar sajtó	7
A XVIII. századvégi Komárom és a Komáromi Tudós Társaság	9
A "Mindenest Gyűjtemény" megjelenésének körülményei . .	14
A "Mindenest Gyűjtemény" jellege és munkatársai	21
Utmutató a repertórium használatához	35
Repertórium	39
I. Szakasz 1789. január	41
I. Negyed 1789. július	44
augusztus	55
szeptember	67
II. Negyed 1789. október	77
november	89
december	98
III. Negyed 1789. január	106
február.	115
március	124
IV. Negyed 1790. április	133
május	143
június	151
V. Negyed 1791.	161
VI. Negyed	178
Mutatók	189

MTA Könyvtára
39/3298
Periodika 19..... n.